

Krajský pamiatkový úrad Trnava

Cukrová 1, 917 01 Trnava

SKALICA - PAMIATKOVÁ ZÓNA

Zásady ochrany pamiatkového územia

Textová časť

Vypracoval: Ing. arch. Renáta Žemberová
Ing. arch. Gabriela Kvetanová
Spolupráca: Mgr. Peter Grznár
Ing. Alexandra Jakabšicová

Dátum: december 2015

A) Základné údaje o území

A 1.) Názov pamiatkového územia, číslo podľa Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR

Pamiatková zóna Skalica

Číslo PZ podľa ÚZPF SR: 4

A 2.) Názov obce, katastrálne územie, kraj

Skalica, katastrálne územie Skalica, Trnavský kraj

A 3.) Orgán, ktorý pamiatkové územie schválil, dátum vyhlásenia.

Pamiatková zóna Skalica bola vyhlásená na základe Nariadenia Západoslovenského Krajského národného výboru v Bratislave o vyhlásení územia historického jadra Skalice za pamiatkovú zónu (ďalej len „Nariadenie“), ktoré nadobudlo účinnosť dňom 25.9.1990.

Ochranné pásmo PZ Skalica bolo vyhlásené na základe Nariadenia o vymedzení ochranného pásma pamiatkovej zóny v Skalici Obvodného úradu Skalica, ktoré nadobudlo účinnosť dňom 13.mája 1991.

A 4.) Parcelné vymedzenie hraníc pamiatkového územia

Parcelné vymedzenie hraníc je zrejmé z mapy:

„Pamiatková zóna Skalica. Vymedzenie pamiatkového územia. Implementácia hranice pamiatkového územia v zmysle VZN ZKNV Bratislava zo dňa 25.09.1990 do vektorovej katastrálnej mapy poskytnutej GKÚ Bratislava v marci 2014; spracovateľ Pamiatkový úrad SR Bratislava; tlačaná verzia mapy v mierke 1:1000“, ktorá je súčasťou prílohovej časti zásad – príloha č. 11

Opis parcelného vymedzenia hraníc PZ sa v tomto materiáli neuvádza nakoľko hranica PZ je totožná ,v zmysle „Nariadenia“ a VZN z r. 1990, s vonkajšou hranou zachovanej, resp. predpokladanej línie stredovekého hradobného múru mestského opevnenia. Nariadenie je prílohou č. 10 tohto materiálu.

A 5.) Parcelné vymedzenie hraníc ochranného pásma

Hranica ochranného pásma začína na južnom okraji parcely č. 2455, pokračuje okrajom parcely č. 3012 a č. 3013, napája sa na okraj parcely č. 3404, lomí sa na konci tejto parcely a pokračuje hranicou parcely č. 3483. Pretína Hollého ulicu č.p.3421, pokračuje hranicou parcely č. 128, lomí sa južným smerom po hranici parcely č. 127, napája sa na parcelu č. 342, pokračuje po jej hranici severozápadným smerom, pretína Štefánikovu ulicu č.p.45 a pokračuje po hranici parcely č. 996. Na križovatke sa lomí a napája sa na ulicu Pod kalváriou č.p. 1766, pokračuje po juhozápadnej hranici parciel č. 1629, 1622, 1623, 1621,1620, tu sa lomí , obieha uvedenú parcelu a pokračuje po severovýchodnej hranici parciel č. 1622, 1626, 1629. Znova sa napája na ulicu Pod kalváriou č.p. 1766, pokračuje po nej a napája sa na ul. Valy č.p. 1951. Lomí sa na križovatke s Kráľovskou ulicou č.p. 2391 a pokračuje po jej okraji východným smerom, kde sa napája na okraj parcely č. 2455.

B) Údaje o zadaní a spracovaní zásad

Zásady pamiatkovej starostlivosti na Pamiatkovú zónu Skalica (ďalej „zásady PS“) boli prvýkrát vypracované v roku 1988 Krajským ústavom štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody Bratislava, stredisko Trenčín, Ing. arch. Jozefom Múdrym, Ing. Janou Greššovou, spolupráca R. Irša.

Požiadavka spracovania aktualizácie zásad vyvstala z potreby aktualizovať, doplniť a vyhodnotiť zásady ochrany pamiatkového fondu ako dôsledok spoločenských zmien, zmeny zákona o ochrane pamiatkového fondu a rôznych nových urbanistických a architektonických zásahov v pamiatkovej zóne, ako aj z dôvodu hlbšieho poznania stavu pamiatkového fondu v priebehu rokov od doby spracovania prvých zásad. Aktualizácia zásad bola spracovaná Krajským pamiatkovým úradom Trnava v roku 2004 (hlavní riešitelia Ing.arch. Štefan Magula v spolupráci s Ing.arch. Jaroslavou Žuffovou) a premietnutá do územného plánu sídelného útvaru Skalica.

Krajský pamiatkový úrad Trnava prepracoval výkresovú časť do digitálnej podoby a do aktuálnej katastrálnej mapy z roku 2014 a doplnil aktualizáciu zásad z roku 2004 o výsledky z najnovších pamiatkových a archívnych výskumov a zosúladil materiál s jednotlivými kapitolami aktuálneho metodického usmernenia na vypracovanie urbanisticko-historického výskumu a zásad na ochranu pamiatkových území z roku 2011. Materiál bol spracovaný v roku 2014 a zaslaný na Pamiatkový úrad SR na prerokovanie. Následne bol prekonzultovaný na Sekcii pamiatkových území, ktorá sa konala 16.4.2015 v Skalici. Po zapracovaní pripomienok sekcie bol prerokovaný a schválený na Odborno-metodickej komisii PU SR, konanej 14.10.2015 v Bratislave. Definitívny materiál so zapracovaním pripomienok komisie bol spracovaný v decembri 2015 a opätovne zaslaný na Pamiatkový úrad SR.

C) Prehľad podkladov

C 1.) Archívna dokumentácia

1. Kritériá pamiatkovej bonity, historické jadro Skalica, J.Žuffová, 1985, PÚ – Trnava, Inv.č. T441
2. Zásady pamiatkovej starostlivosti Skalica- historické jadro. KÚŠPSaOP Trenčín, december 1988
3. Návrh na vyhlásenie historického jadra Skalice za pamiatkovú zónu. KÚŠPSaOP Bratislava, stredisko Trenčín, december 1989, PÚ – Bratislava Inv.č. T2959
4. Nariadenie ZsKNV v Bratislave o vyhlásení územia historického jadra Skalice na pamiatkovú zónu, dňa 25.9.1990
5. Nariadenie ObÚ v Skalici č. 1019/ÚOKP/91 z 13.5.1991 o vymedzení ochranného pásma pamiatkovej zóny Skalica
6. VZN mesta Skalica č. 1/2000 o záväzných častiach ÚPN SÚ Skalica, MZ Skalica 31.8.2000
7. Skalica- Analýza pamiatkových hodnôt stavebného fondu vo vybraných uliciach PZ. UK Bratislava,07/1999
8. Revitalizácia na základe analýzy pamiatkových hodnôt – I.etapa, pamiatková zóna, J.Žuffová, R.Baďurová, 9/1999, PÚ – Trnava, Inv.č.T445
9. Všeobecno-záväzné nariadenie o vyhlásení pamiatkovej zóny, KNV Bratislava, 1990, PÚ – Bratislava, Inv.č. T4923.
10. Skalica, zásady ochrany pamiatkovej zóny, aktualizácia. KPÚ Trnava, Ing.arch.Š.Magula, spolupráca Ing.arch.J.Žuffová, marec 2004

C 2.) Mapové podklady

1. Najstarší dochovaný plán opevnenia Skalice, Moravský zemský archív Brno, publikovaný v Kolektív autorov: Skalica, Skalica, 1992 a Skalica, 2014
2. Skalica na mape z roku 1768 (1783), Štátny archív v Bratislave, pobočka Skalica
3. Skalica, plán mesta s vyznačenými mestskými štvrťami, 1776, Magyar nemzeti levéltár Budapest, fond Térképtár 1588 – 20.század
4. Skalica, 1.vojenské mapovanie, Hartörténeti Intezét és Múzeum Budapest
5. Skalica, 2.vojenské mapovanie, okolo r.1838, Hartörténeti Intezét és Múzeum Budapest
6. Skalica, intravilán, pôdorys mesta z doby zakladania pozemkových kníh, 1850-1855, archív PÚ SR Bratislava
7. Skalica, intravilán, pravdepodobne 1850 -1855, archív PU SR Bratislava
8. Skalica, katastrálny plán z r.1898, archív PÚ SR Bratislava
9. Skalica, katastrálny plán z r.1961, Správa katastra Trnava, archív KPÚ Trnava
10. Skalica, katastrálny plán z r.1981, Správa katastra Trnava
11. Skalica, katastrálny plán z r.2005, Katastrálny úrad Trnava- správa katastra Skalica
12. Skalica, katastrálny plán z r.2014, Katastrálny úrad Trnava- správa katastra Skalica

C 3.) Literatúra a ďalšie pramene

1. Buchta,J., Sloboda,J., Viestová,Z.: Skalica v minulosti a dnes, Bratislava, 1968
2. Drahošová, V. 1992. Nález z mladšej doby rímskej v Skalici. AVANS 1991: 27.
3. Drahošová, V. 1993. Ďalšie nálezy zo Skalice. AVANS 1992: 31.
4. Drahošová, V. 1996. Výsledky prieskumu v Skalici. AVANS 1994: 41 – 42.
5. Drahošová, V., J. Halagan, a V. Turčan. 1992. Prieskum a záchranný výskum v Skalici. AVANS 1990: 30.
6. Drahošová, V. a kolektív autorov: Skalica. Mesto Skalica v spolupráci so Záhorským múzeom v Skalici, 2014
7. Eisner, J. 1934. Archeologický výzkum, podniknutý Vlastivedným Museem Slovenským v Bratislavě v roce 1934. Bratislava.
8. Ferus, V.- Baxa, P.: Meštiansky dom v 2.pol.13.stor. /príspevok k typológii meštianskej architektúry/, Pamiatky a príroda Bratislavy 10, 1988,s.120-155
9. Cheben, I., a Drahošová,V. 2004. Sídliškové a hrobové nálezy kultúry zvoncovitých pohárov zo Skalice. AVANS 2003: 82 – 86.
10. Kahoun,K.: Skalica. Pamiatky a múzeá IX.,1958,s.29-33
11. Kolektív autorov: Skalica. Skalica, 1992
12. Kuzma, I. 2004. Supermarket BILLA Skalica – I. etapa. Nálezová správa z archeologického výskumu. Nitra.
13. Magula,Š.: Skalica – verejné priestranstvá a mobiliár. Pamiatky a múzeá č.3/2006, s.8-12.
14. Mencl, V.: Stredoveké mestá na Slovensku. 1938
15. Oriško, Š. Kvasnicová, M.: Analýza pamiatkových hodnôt stavebného fondu pamiatkovej zóny Skalica. Pamiatky Trnavy a Trnavského kraja č.3,s.48-56
16. Říha, M. 1977. Stopy osídlenia z mladšej doby bronzovej v Skalici. AVANS 1976: 254.
17. Říha, M. 1982. Dve sídliská z doby rímskej ve Skalici. AVANS 1981: 260.
18. Staník, I.- Žuffová, J.: Počiatky urbanizmu mesta Trnava. AH.20/95,s.285-298
19. Súpis pamiatok na Slovensku. III. Zväzok, Bratislava, 1969
20. Šabíková,E., Žemberová,R.: Pamiatková zóna Hlohovec a pamiatková zóna Skalica. Monumentorum tutela 20, Pamiatkový úrad SR 2009, s.303-323
21. Zalčík,T.: Urbanizmus stredovekého mesta na Slovensku. Pallas, 1975
22. Žemberová,R., Žuffová,J.: K nálezom v podkroví domu na Potočnej ulici č. 65 v Skalici. Pamiatky Trnavy a Trnavského kraja č.6 ,s.51-57
23. Žemberová,R.: Skalica - pamiatková zóna. Pamiatky a múzeá č.3/2006, s.2-7.
24. Žuffová,J.: Najstaršia etapa domu na Hlavnej ul.č.1 v Trnave. AH28/03,s.325-339

C 4.) Prehľad územno- plánovacích dokumentácií a štúdií

1. ÚPN VÚC Trnavského kraja (UPN R TTSK), Aurex s.r.o., Ing.arch.M.CHudík,PhD., Ing.arch.E.Hledíková a kol., december 2013, schválený 17.12.2014 uznesením 149/2014/08 a VZN č.33/2014
2. ÚPN SÚ Skalica, Ing. arch. Lupták, Ing. arch. Hanzalík, Bratislava, 1996 schválená uznesením MZ v Skalici č. 71/96, dňa 27.6.1996 a signovaná primátorom Ing. Srolcom.
3. VZN mesta Skalica č. 1/2000 zo dňa 31.8.2000 o záväzných častiach ÚPN SÚ Skalica.
4. Územný plán Mesta Skalica, Návrh Čistopis, júl 2008, Ing. arch. Monika Dudášová a kol., (Názov projektu: Aktualizácia územného plánu mesta Skalica), schválený uznesením č. 141/2008 zo dňa 19.06.2008
5. Územný plán mesta Skalica 2008, úplné znenie v znení zmien a doplnkov 1/2009, 1/2010, 1/2011, 1/2015

D) Historický a urbanisticko-architektonický vývoj územia

D1.) Stručný heslovitý, historický a stavebný vývoj.

- Najstaršie stopy osídlenia v teritóriu dnešnej historickej Skalice je z mladšej doby kamennej (3500 p.n.l.)
- Ostrovné sídlo z doby kamennej (2000 p.n.l.) – pahorku nad mestom
- Intenzívne osídlenie v dobe železnej (700- 400 p.n.l.)
- Nález veľkého slovanského mohylového pohrebiska v lese Kopečnica (r. 800- 900 n.l.)
- Stopy slovanského osídlenia z 9.-10.storočia svedčiace o rozptýlenej forme menších sídliskových celkov v katastri mesta s náznakom koncentrácie aspoň na dvoch miestach
- Nález staromaďarského kostrového hrobu zo začiatku 10.storočia nájdený na svahu Kalvárie
- Oblasť Skalice je od 11.storočia súčasťou pohraničného územia medzi českým a uhorským štátom
- Tradícia situuje na mieste terajšej Kalvárie tzv. Skalický hrad. Pre vyvýšeninu pri severozápadnom úseku mestských hradieb sa zachovalo označenie Hradisko, názov Podhradie sa používa dodnes pre severozápadnú časť mesta
- Rok 1217- prvá písomná zmienka o Skalici, ešte pred ňou existovalo nad mestom hradisko, z ktorého jedinou dochovanou stavbou je spodná časť románskej rotundy (12.stor.)
- Vinohradnícka kolonizácia vytvorila podmienky pre vznik poddanskej osady pod hradiskom na trase diaľkovej cesty do Čiech
- Vplyvom hospodárskeho rozvoja sa Skalica mení v 14.stor. na slobodnú trhovú osadu
- Stopy predurbánnej fázy vo vývoji Skalice sa archeologicky zistili v západnej časti dnešného areálu mesta, a to v okolí Kalvárie, na Blahovej, Sasinkovej a Škarniclovej ulici
- V 30.rokoch 14.storočia sa v registroch pápežských desiatkov spomína skalická farnosť a tunajší kňaz Gotfridus
- R. 1372- privilegiom kráľa Ľudovíta I. z Anjou je Skalica povýšená na slobodné kráľovské mesto
- podľa základného mestského privilegia z r.1372 sa mala Skalica „obohnať, zosilniť, opevniť múrmi, násypmi, kamennými stavbami a hradbami“ a Skaličania boli povinní „vykopať základy pre spomenuté hradby, napáliť vápno, nalámať kameň potrebný na dokončenie chystaného diela“. Súčasťou fortifikačného systému sa stala aj Dolná brána v smere na Holíč a Horná brána v smere na Strážnicu, neskôr aj dve fortne, jedna pri vtoku Stračinského potoka do mesta a druhá pod rotundou v smere na cintorín, Zelená veža v severovýchodnom rohu hradieb , ako aj rotunda

- 1377 – kráľ Ľudovít I. výsadnou listinou rozšíril stredajší trh o ďalší týždenný nedeľný trh, čím sa Skalica stala najvýznamnejším trhovým centrom na Záhorí. Po tomto čase udelil Skalici aj prvé jarmočné privilégium pred a po sviatku Všetkých svätých
- 1385 – 1389 dostali Skalicu do zálohu od Žigmunda Luxemburského moravskí markgrófi Prokop a Jošt
- 1392 získal Skalicu Stibor zo Stiboríc, zakladateľ špitála, tomuto rodu patrilo mesto do roku 1434.
- začiatok 15. storočia – založenie špitála sv. Alžbety Uhorskej na Kráľovskej ulici
- 1419 sa spomína kostol v Skalici v súvislosti s pápežským legátom Fernandom
- 1432 – mesta sa zmocnilo husitské vojsko
- 1435 – odchod husitskej posádky, následnú opravu hradieb financoval panovník, inak sa o údržbu staralo mesto
- 1. pol. 15. storočia- predpokladaný príchod františkánov do Skalice
- 1450- prvá písomná zmienka o kostole sv. Michala archanjela – ostrihomský arcibiskup Dionýz súhlasil so stavbou chrámu
- 1457 – písomne doložená prítomnosť židov v Skalici v mandáte Ladislava Pohrobka, pravdepodobne na Škarniclovej (pôvodne Židovskej) ulici
- 1467 – františkáni začali stavať kostol Sedembolestnej Panny Márie a najstaršiu časť kláštora
- 1526 obsadenie Skalice Ferdinandom Habsburským
- 1527 daná do zálohu Jánovi Žerotínskemu z Moravy
- 1568 návrat Skalice uhorskej korune
- Pol. 16. storočia – začiatok 17. stor. séria požiarov
- 70. roky 16. storočia bola už radnica –ratúz, umiestnená v druhom dome od nárožia rínku a ulice za Ratúzom smerom k farskému kostolu
- 1570 – prvý známy evanjelický farár v Skalici, pozvali ho skalickí zemanovia
- od r. 1573 sa spomínajú budy – vínné pivnice vo vinohradoch
- 1579, 1603 – spomína sa židovský cintorín za hradbami pred Hornou bránou
- 1584 – najneskôr v tomto roku už stála pri výtoku potoka z mesta budova pivovaru
- 1588 – mesto dalo opraviť sochu na námestí
- 1591- rozsiahla stavebná aktivita na budove radnice (kamenári na armovanie dverí a okien, tesár na strešný šindel, zámočníci na okenné mreže, medikováč na medené žľaby nad pavlače)
- 1592 – radnica vyhorela, zničená bola strecha a pavlače, na opravu bol najatý tesár
- 1592 - vyhorel farský kostol s dvoma kaplnkami, mesto začalo so stavbou nového kostola, v ktorom bola vybudovaná aj krypta pre farárov
- 1596 – okrem karnera a príslušného mestského cintorína, obohnanej múrom stála na rínku aj budova fary a škola, tá bola situovaná za kostolom v blízkosti kamenného domu. Vedľa múru cintorína pri karneri, voľne na rínku bol situovaný „obecný dom“. Jeho súčasťou bol aj malý dvor ležiaci smerom k domu Jána Pálffyho a záhradka.
- od R.1602 sa v meste spomínajú kamenné domy na Potočnej, Kláštornej, Ružovej, Veľkom rínku, Škarniclovej, za stavebný materiál ostatných domov sa považuje tehla, pri hospodárskych stavbách a plotoch drevo, strešnou krytinou bola pri drvivej väčšine slama, ako sa to konštatuje ešte v protipožiarnych štatútoch z roku 1639, šindľom boli pokryté len najdôležitejšie stavby – kostoly, radnica, prípadne domy zámožných mešťanov a šľachticov
- 1604 – oproti Dolnej bráne cez Potočnú ulicu sa rozkladal Dolný rínok, resp. dobytčí trh a stáli tu jatky skalických mešťanov (neskôr hasičská zbrojnica)
- 1605 – Bočkajove povstanie – mesto obkľúčili moravské vojská, dobyli ho a podpálili, zhorela polovica domov v meste
- 1611 – na základe nariadenia arcibiskupa Forgáča museli evanjelici opustiť kostol sv. Michala, ktorý užívali spoločne s katolíkmí, na vykonávanie služieb im ponúkli domy zemianske rodiny

- 17.,18.stor. neskororenesančná a baroková úprava niektorých meštianskych domov a kláštorov a príchod nových rehoľných rádov
- 1631, 1693, 1752-9 stavebne upravený františkánsky kláštor
- 1660 prišli do Skalice jezuiti
- 1672 – príchod paulínov do Skalice, dostali kostol a školu, ktoré mesto odobralo kalvínom, neskôr si prikúpili 3 susedné domy s roľami a vinohradmi
- 1684, 1697 – trestanie pri pranieri
- 1691 začalo sa hovoriť o postavení mariánskeho stĺpa na námestí
- 1693-1724 jezuiti vystavali na námestí komplex kláštorných budov s dvojvežovým kostolom
- 1699- nová škridlicová strecha na farskom kostole
- 1700 prišli do Skalice karmelitáni, arcibiskup im prideliť bývalý evanjelický kostol, hneď začali robiť prípravu na prestavbu kostola a stavbu nového kláštora
- 1703-10 – postavená prvotná kalvária z iniciatívy jezuitského rádu na mieste stredovekého hrádka, pozostávala z troch krížov a sôch Panny Márie, sv. Jána a Márie Magdalény
- 1720 dala barónka Medňanská postaviť sochu sv. Jána Nepomuckého na moste pri Hornej bráne
- 1724 v barokovom slohu prestavaný evanjelický kostol (doložené r.1772)
- 1726 – dokončené jezuitské kolégium s kostolom a školou, kolégium so školou o tri roky vyhorelo
- 1730- opravené budovy jezuitov, škola rozšírená o hudobný pavilón
- 1732 stavajú kostol paulíni
- 1734 – sa zrútil kus hradieb, mestské opevnenie nemalo v modernej dobe význam, Skalica však udržovala svoj múr, lebo mala praktický význam pre vyberanie mýta, do mesta sa chodilo dvoma bránami. V r.1738 múr zamurovali.
- po r.1750 sa objavujú tendencie zrušiť cintorín okolo farského kostola
- 1751 urobili pri Hornom mlyne v múre priechod (fortňu) pre prípad požiaru
- 1760 – český tlačiar Jozef Antonín Škarnicel tu otvoril novú tlačiareň
- 1769 bola v Skalici stanica dostavnikovej pošty z Trnavy do Brna
- 1785 – prišiel do Skalice bývať penzionovaný generál Jozef Gvadáni, zreštauroval v barokovom slohu poschodový dom na námestí, dal na ňom urobiť balkón a na štíte nad priečelím svoj barónsky erb
- 1786 – zrušená rehoľa paulínov
- 1786 – po zrušení rádu karmelitánov v Skalici zostal kostol na Potočnej ulici prázdny
- 1787- správa mesta dala rozobrať múr bývalého cintorína pri farskom kostole a materiál sa použil pri stavbe ohrady nového cintorína
- 1796 – karmelitánsky konvent s kostolom získali milosrdní bratia. Prevzali kostol, kláštor spolu s karmelitánskou záhradou so stodolou a záhradným domom, dostali právo na verejnú lekáreň
- 1797 vystavaný nový evanjelický kostol
- namiesto pôvodného cintorína na námestí vznikajú nové cintoríny za hradbami na západnej strane mesta (katolícky, evanjelický, židovský a morový)
- 19.stor. značný územný rozvoj Skalice, vzniká nové predmestie za hradbami, postupná likvidácia hradobného systému (mestské brány)
- 1802 – zreštaurovaný jezuitský kostol
- 1817- 1825 – začali veriaci s výstavbou 14 murovaných zastavení na kalvárii, ústrednú plošinu navrhli navážkou vo výške cca 2,5m, súsošie nahradili iným, postavili Boží hrob
- 1844 - znížili veže jezuitského kostola, lebo boli veľmi vysoké a jedna sa začala pukať
- 1855 kasárne v jezuitskom kolégiu , väzenie pre 47 politických väzňov, veliteľstvo posádky bolo v Gvadániho dome, sklad pušného prachu v kaplnke sv. Juraja
- v r. 1870 založil D.Lichard Pomocnú pokladnicu, ktorá bola prvým slovenským hospodárskym ústavom v meste, cieľom bola podpora drobných roľníkov a živnostníkov

- 1871 – zriadenie obilnej burzy Danielom Lichardom po porade u mešťanostu Jána Mittáka
- začali sa objavovať nové poľnohospodárske stroje, statkár Timfeld ako prvý začal používať parný stroj na pohon mlátiaceho stroja
- 1871 – zriadený kráľovský okresný súd, pri súde bola vedená pozemková kniha
- okresný súd, daňový úrad a mestský magistrát boli umiestnené v budove bývalého starého „ratúza“ na mieste dnešnej zdravotnej školy
- 1877 – u tlačiaru Škarnicla vytlačené po slovensky stanovy pre správu mesta, týmto zákonom sa riadili mestá do konca existencie Uhorska
- 1878 – prišiel znovu do Skalice Fr. V. Sasinek, súkromník, vydavateľ historického časopisu a kňaz
- 1886 – zasadili pri farskom kostole 7 gaštanov
- 1889 – otvorená železničná stanica
- 1897 – tlačiareň odkúpil Jozef Teslík a pokračoval v tradícii. Podnik nútene zatvoril v 50.rokoch 20.storočia
- 1904 -1905 postavená budova „Slovanského domu,, od arch. Dušana Jurkoviča
- k Blahovým a Okánikovým aktivitám patrí o.i. podnet na zakrytie potoka na Potočnej ulici, úprava chodníkov a vybudovanie prvého verejného osvetlenia v meste
- 1919 - začali sa spevňovať cesty a chodníky na najhlavnejších uliciach
- 1921 – bol založený na podporu elektrifikácie Slovenský elektrotechnický a strojnický závod spol. s r.o. Výstavba gbelskej elektrárne, diaľkového vedenia cez Holíč do Skalice a následne v Holíči, Skalici a v Gbeloch
- 1923 – elektrifikoval sa kláštor milosrdných bratov, opravila sa strecha, vymaľoval sa interiér v nemocnici aj v konvente, v nemocnici vznikla operačná sála , kúpeľne
- 30.roky 20.storočia – dokončenie elektrifikácie, regulácie potokov a Moravy, čiastočnej kanalizácie mesta, prestavby školských budov, Pilárikovho mlyna, oprava kostolov, kláštorov, spevňovanie ciest a chodníkov ulíc v centre mesta
- 1928 – sa rozhodlo o vybudovaní novej nemocnice, konvent milosrdných bratov postupne skúpil susedné parcely pre jej výstavbu.
- 1928 -1943 sa uskutočnila obnova takmer všetkých kostolov
- 1929 – výstavba mestského kina
- 1930 – milosrdní bratia zadali architektom Jaroslavovi Stockarovi a Františkovi Bernkopfovi z Brna vypracovanie projektu prístavby a prestavby kláštora na nemocnicu. Hospodárska kríza zapríčinila jeho uloženie do archívu
- 1939 – architekt M. Harminc začal pracovať na novom projekte nemocnice
- 1941 – Skalica dostala potvrdenie sídla okresu s výnimkami niektorých úradov
- 1941- 43 – stavba nemocnice
- 1.pol. 20.stor. väčšie zásahy v priestore námestia
- máj 1945 – začatá oprava rotundy firmou Doležal
- júl 1945 – architekt Szalatnay-Slatinský začal pripravovať Regulačný plán Skalice
- 1946 – prvý územný plán
- 1960 – otvorená stredná zdravotná škola v budove bývalého okresného národného výboru na námestí
- 1973 – daný do užívania Dom služieb na námestí
- 1979 – rozsiahla asanácia časti Gottwaldovej ulice od kostola milosrdných bratov (asi 20 rodinných domov) a časti Boorovej ulice (asi 10 rodinných domov)
- 1988 – spracované zásady pamiatkovej starostlivosti ako podklad pre vyhlásenie pamiatkovej zóny
- 1993 – rekonštrukcia severnej brány mestského opevnenia, pokračovalo sa v opravách interiéru jezuitského kostola, vo františkánskom kostole sa opravila časť fasády a začala sa úprava rajského dvora, zároveň sa začala rozsiahla rekonštrukcia interiéru lode a mobiliára celého kostola, odhalených bolo 17 krýpt a kamenné náhrobníky s nápismi, kamenná platňa

pod oltárom sv. Antona Paduánskeho, v dome kultúry sa uskutočnila komplexná obnova malieb vo veľkej sále a predsálí, reštaurovanie fresiek, suterénu, sklobetónov v sále

- 1995 -reštaurovanie nástenných fresiek v rotunde sv. Juraja študentmi pod vedením doc. Zahradníka, oprava bývalého domu pionierov na námestí, rekonštrukcia mestského opevnenia, kaplniek na kalvárii
- 1996 Skalica okresným sídlom
- 2005 – 2008 – rekonštrukcia verejných priestorov pamiatkovej zóny
- 2009 – 2010 – rekonštrukcia radnice

D 2.) Zásadné urbanistické vývojové etapy územia

- 12.stor. formovanie osídlenia na hradisku, výstavba rotundy sv. Juraja
- vinohradnícka kolonizácia – podmienky pre vznik poddanskej osady pod hradiskom na trase diaľkovej cesty do Čiech
- prelom 12.a 13.storočia- podhradská osada pri Kalvárii ako predchodca trhovej osady
- pravdepodobne od 14.storočia- trhová osada vretenovitého tvaru (v súvislosti s odbočkou obchodnej Českej cesty) sa formovala v polohe dnešného námestia. Obidve sídliskové jednotky (podhradská a trhová osada) boli samostatné, každá mala svoj cintorín a neskôr ich zahrnulo vznikajúce stredoveké mesto.
- Skalica je povýšená na mesto v roku 1372, čo má za následok výstavbu mestského opevnenia, ktoré vymedzilo priestor pre rozvoj stavenej činnosti, súčasťou opevnenia je Dolná brána v smere na Holíč a Horná brána v smere na Strážnicu, neskôr pribudli dve fortne v mieste styku Potočnej ulice s hradbami (v blízkosti rotundy a pri Kollárovej ulici)
- Rotunda sv. Juraja sa stala súčasťou mestského opevnenia
- pred polovicou 14.storočia pravdepodobne vznik farského kostola uprostred zástavby rozvíjajúcej sa trhovej osady
- vznikajú podnes exponované dominanty - farský kostol a kláštor františkánov
- ustáľuje sa mestský pôdorys s hlavnou uličnou sieťou a charakteristickou parceláciou, hlavná komunikačná os medzi mestskými bránami, prechádzajúca Štefánikovu a Kráľovskou ulicou, pretína trojuholníkové námestie. Predpokladáme, že okrem týchto priestorov a Potočnej ulice, spájajúcej fortne v opevnení, existovali ulice, dnes obojstranne zastavané obytnými stavbami - Komenského ulica, Škarniclovská a Gorkého ulica v pokračovaní námestia, Lichardova ulica a zástavba pod rotundou, kde však mohla byť prevažne zástavba z netrvanlivých materiálov.
- výstavba špitála s kostolom sv. Alžbety Uhorskej začiatkom 15.stor.
- Zo stredoveku sa zachovalo, i keď v radikálne prestavanej podobe niekoľko honosnejších meštianskych domov sústredených okolo námestia (Gvadányovský dom, dnešná radnica a nadväzujúce domy v západnej línii námestia, Mittákovský dom...). O prítomnosti stredovekej meštianskej architektúry v rámci dnešnej siete ulíc vypovedá niekoľko nálezov v podobe pravdepodobne stredovekých pivníc, predbežne na Potočnej a Komenského ul..
- 16.storočie – priestor za južnou líniou domov Potočnej ulice pri hradbách zaberali pôvodne asi len záhrady a tzv. Nová ulica (Boorova) a domy na nej tu začali vznikať až v 16.storočí
- 1575- prvé zápisy o Ružovej ulici, ktorá viedla od Veľkého rínku k hradbám
- 1578 – už existovala ulica medzi Potočnou a hradbami (dnes Pivovarská, Nemocničná, Boorova), ktorá sa nazývala o.i. aj Nová, takže bola mladšia ako ostatné. Nie je zrejmé, či bola Nemocničná s Boorovou spojená, resp. či v mieste dnešného kláštora Milosrdných bratov bola prerušená
- 1596 – Gorkého ulica ešte nemala kompaktnú zástavbu
- 1596 – okrem karnera a prilahlého mestského cintorína, obohnaného múrom stála na rínku aj budova fary a škola, tá bola situovaná za kostolom v blízkosti kamenného domu.

Vedľa múru cintorína pri karneri, voľne na rínku bol situovaný „obecný dom“. Jeho súčasťou bol aj malý dvor ležiaci smerom k domu Jána Pálffyho a záhradka

- Od konca 16.stor. a najmä v 1.pol. 17.stor. (po veľkých požiaroch) rozsiahle stavebné aktivity, z tejto doby zrejme pochádza podnes zachovaná obytná prízemná zástavba, rozšírená v celom rozsahu historického jadra -jednoduchá dispozícia odvodená z vidieckeho typu domu
- od. R.1602 sa v meste spomínajú kamenné domy na Potočnej, Kláštornej, Ružovej, Veľkom rínku, Škarniclovej, za stavebný materiál ostatných domov sa považuje tehla, pri hospodárskych stavbách a plotoch drevo, strešnou krytinou bola pri drvivej väčšine slama, , ako sa to konštatuje ešte v protipožiarnych štatútoch z roku 1639, šindľom boli pokryté len najdôležitejšie stavby – kostoly, radnica, prípadne domy zámožných mešťanov a šľachticov. Typický dom šľachtického mešťana – príslušníka patriciátu, mal pivnicu, nad ktorou boli obytné priestory: malá svietnica- hlavná miestnosť na bývanie aj so spálňou, komora na uschovávanie cenností, šiat a potravín, síň – vstupná miestnosť do domu, čeledná svietnica- plniaca zrejme aj funkciu kuchyne. Na dvore stála komora, maštale, krmníky, hnojiská, niektoré domy mali aj studňu. Ulice boli bez pevného povrchu, prašné, resp. blatisté. Podľa ustanovení o úrade kapitána z roku 1556 sa mal rínok a ulice mesta vyčistiť, odstránené mali byť ploty a záhradky, ktoré zatarasovali ulice.
- 16., 1. pol. 17.stor. následkom veľkých požiarov dochádza k prestavbe mesta - v tomto čase predpokladáme vznik celej uličnej siete a prízemnej zástavby domov drobných remeselníkov, vinohradníkov a poľnohospodárov, ktoré sa vyznačujú jednoduchou dispozíciou domu vidieckeho typu s priechodom, resp. prejazdom, umiestnenou na stredovekej parcelnej osnove úzkych a dlhých parciel, ktorá podnes v sídle prevažuje, vznik ulíc s jednostrannou zástavbou obytnými domami a radovou zástavbou stodôl na opačnej strane ulice, zmena drobnej štruktúry vstupom veľkoobjemových komplexov paulínskeho a jezuitskeho kláštora .
- od. R.1602 sa v meste spomínajú kamenné domy na Potočnej, Kláštornej, Ružovej, Veľkom rínku, Škarniclovej, za stavebný materiál ostatných domov sa považuje tehla, pri hospodárskych stavbách a plotoch drevo, strešnou krytinou bola pri drvivej väčšine slama, , ako sa to konštatuje ešte v protipožiarnych štatútoch z roku 1639, šindľom boli pokryté len najdôležitejšie stavby – kostoly, radnica, prípadne domy zámožných mešťanov a šľachticov. Typický dom šľachtického mešťana – príslušníka patriciátu, mal pivnicu, nad ktorou boli obytné priestory: malá svietnica- hlavná miestnosť na bývanie aj so spálňou, komora na uschovávanie cenností, šiat a potravín, síň – vstupná miestnosť do domu, čeledná svietnica- plniaca zrejme aj funkciu kuchyne. Na dvore stála komora, maštale, krmníky, hnojiská, niektoré domy mali aj studňu. Ulice boli bez pevného povrchu, prašné, resp. blatisté. Podľa ustanovení o úrade kapitána z roku 1556 sa mal rínok a ulice mesta vyčistiť, odstránené mali byť ploty a záhradky, ktoré zatarasovali ulice. V r.1592 nariadil senát napomenúť tých. Ktorí plotmi a záhradkami stiesňujú ulice.
- 18.stor. pokračovanie vstupov mohutných cirkevných objektov do drobnej mierky : kláštor milosrdných a Evanjelický kostol, vznik niekoľkých palácových architektúr najmä na námestí
- 18., 19.stor. zrušenie cintorína na námestí za farským kostolom – nové cintoríny vznikajú za hradbami na západnej strane mesta.
- 19.stor. značný územný rozvoj Skalice má za následok vznik nových predmestí za hradbami, postupná deštrukcia niektorých častí hradobného systému a mestských brán opevnenia, rozparcelovanie príhradobného priestoru na drobné parcely, prislúchajúce k obytným domom, predpoklad radikálnej prestavby staršej, najmä prízemnej zástavby
- 1.pol. 20.stor. väčšie urbanistické zásahy v priestore námestia- výstavba „Slovanského domu,, od arch. Jurkoviča, demolácia historických budov vo vyústení Štefánikovej ulice do námestia a za farským kostolom
- 2.pol. 20.stor. výrazné negatívne zásahy do dobovej urbanistickej štruktúry, plošné demolácie pôvodnej zástavby a nevhodná náhrada vo forme solitérnych, veľkoplošných, prefabrikovaných architektúr. Týmito počinmi došlo k lokálnej degradácii pôvodnej

urbanisticko - architektonickej dobovej štruktúry ako aj miestnemu narušeniu súvislých uličných čiar.

- Vyhlásenie historického jadra mesta za pamiatkovú zónu, zastavenie veľkoplošných asanácií, doplnenie niektorých asanovaných a nezastavaných plôch zástavbou na úroveň uličnej čiary, postupná obnova stavebného fondu historického jadra, ale aj postupná výmena časti prízemného stavebného fondu za novostavby v dôsledku nevyhovujúceho stavebnotechnického stavu

E) Charakteristika pamiatkových hodnôt územia

E 1. – 10. Pamiatkové hodnoty územia hmotnej povahy

E 1.) Funkčné využitie územia

Historické jadro Skalice formovala od stredoveku hlavne obytná a obchodná funkcia, ktorá vyplynula hlavne z polohy na významnej obchodnej diaľkovej ceste na slovensko – moravskom pohraničí. Tieto sú spojené s funkciami, vyplývajúcimi hlavne z mestských výsad. Bola to predovšetkým funkcia obranná, správna, hospodárska, vzdelávacia, sociálna ako aj kultúrno – spoločenská. Jeho stavebná podstata však vyplynula hlavne z poľnohospodárstva, vinohradníctva a remeselníckeho zázemia.

Obrannú funkciu muselo mesto plniť čoskoro po udelení mestských výsad, čoho dôsledkom bolo rýchle vybudovanie opevnenia okolo mesta. Rozsah stredovekého mesta, ohraničeného hradbami, je v prípade Skalice totožný s jeho historickým jadrom a s hranicou pamiatkovej zóny. Po strate obrannej funkcie sa začína s búraním hradieb, spočiatku hlavne v polohe vstupných brán, ktoré boli prekážkou v rozvoji dopravných ciest. Väčšina prihradobných uličiek sa rozparcelovaním stala súčasťou súkromných parciel domov s obytnou funkciou. V 20. storočí sa hradby stali prekážkou v rozvoji vyššej občianskej vybavenosti mesta, preto veľká časť južného úseku bola zbúraná pre realizáciu výstavby nemocničného areálu.

Správna funkcia v podobe riadenia mesta pretrváva od stredoveku až dodnes, administratívno-správnym centrom pre širšie okolie – okres, sa Skalica naposledy stáva v 90. rokoch 20. storočia, čo znamenalo nárast administratívnej funkcie hlavne v centre mesta.

Trh, obchod, poľnohospodárska a remeselnícka výroba, sú neoddeliteľnými funkciami mesta a hľadám i jeho predchodcu, ku ktorým sa neskôr pridala priemyselná výroba. Najdôležitejším miestom pre výmenu, kúpu, či predaj tovaru, bolo „hlavné“ námestie (dnešné Námestie Slobody), a „malé“ námestie (časť Štefánikovej ulice). Obchodná funkcia sa postupne presúva do polohy parteru domov významných urbanistických priestorov, (námestie, Štefánikova, Kráľovská, Potočná, Škarniclovská). Novodobým urbanistickým zásahom do historického urbanizmu v 2. polovici 20. storočia sa ulicou s obchodnou funkciou stáva aj Pivovarská ulica. Ostatné ulice si zachovávajú prevažne obytnú alebo k nej doplnkovú (hospodársku) funkciu.

Špecifickým fenoménom v historickom jadre je funkčné delenie jednotlivých parciel niektorých blokov zástavby. Pri jednej ulici, ohraničujúcej blok, sú situované domy s obytnou funkciou, pri paralelne vedúcej ulici sú situované stodoly s hospodárskou a doplnkovou funkciou k hlavnej funkčnej náplni v rámci parcely.

Vzdelávaci, sociálnu a kultúrno-spoločenskú funkciu spočiatku zabezpečujú okrem mesta hlavne cirkevné rády, ktorých zásluhou vzniká v meste vyššie školstvo, starostlivosť o chorých a neskôr aj nemocnica. Reprezentantom kultúrnej funkcie mladšej histórie mesta je Spolkový dom, postavený začiatkom 20. storočia.

Väčšina budov v historickom jadre si ponechala svoju pôvodnú funkciu prispôbenú novým podmienkam. V domoch vo vedľajších uličkách je prevažne obytná, alebo k nej doplnková funkcia, budovy na námestí a na hlavnom komunikačnom ťahu (Štefánikova, Kráľovská) majú prevažne obchodný, správny alebo kultúrno-spoločenský charakter a využitie. Najstaršia známa radnica (Ratúz), umiestnená v netradičnej polohe – mimo námestia, bola

dlhšiu dobu nevyužívaná. Poloha radnice z dôb jej presťahovania sa na dnešné miesto sa nezmenila, rozšírila sa však o priestory susedného meštianskeho domu a novodobú prístavbu, orientovanú do Štefánikovej ulice. Spolkový dom na námestí si zachoval kultúrno-spoločenskú funkciu, v ňom a vo vedľajšej kúrii sídli Záhorské múzeum. Žiaden z cirkevných rádov v Skalici už nepôsobí, pôvodnú funkciu si zachovalo len jezuitské kolégium na námestí, kde sídli škola, zriadená jezuitmi, jezuitský kostol sa však zmenil na kultúrno-spoločenský priestor mesta.

E 2.) Vonkajší obraz územia – silueta a panoráma

Skalica je situovaná v Chvojnickej doline ohraničenej z juhu výbežkami Chvojnickej pahorkatiny a zo severu nívou a rovinným reliéfom povodia Moravy. Profil terénu samotnej pamiatkovej zóny je prevažne rovinný, iba v severozápadnej časti historického jadra /priestor rotundy a kalvárie/ je vyvýšenina s bývalým hradiskom. Hradiskový kopec bol v minulosti porušený hlbokým zárezom v dôsledku budovania priekopy ako súčasť opevnenia mesta. V súčasnosti je tu umiestnená komunikácia.

Historické jadro je lemované korytom Zlatníckeho potoka, ktoré je vo východnej časti usmernené do podzemného kanála. Z juhovýchodnej strany vtekal v minulosti do vnútra historického jadra a prechádzal stredom Potočnej ulice Stračinský potok, ktorého koryto bolo v 2.pol.20.storočia prekryté, resp. zasypané.

Mimo historického centra mesta, z okolitých ciest a prístupových komunikácií je takmer od všadiaľ vidno historickú panorámu a siluetu mesta, len miestami prerušovanú novodobou zástavbou bytovej výstavby alebo priemyselných podnikov. Charakteristické diaľkové pohľady na historickú siluetu a panorámu Skalice sú vyznačené vo výkrese širších vzťahov výkr.č.1.

Popis diaľkových pohľadov (fotografická príloha), vyznačených na výkrese širších vzťahov :

Obr.č.1, 1a: Pohľad od juhovýchodu na PZ Skalica z vyvýšenej polohy vinohradov lokality Darmovise. Cez charakteristickú výsadbu skalických vinohradov vidno historickú zástavbu s dominantami kostolov a kláštorov. Pohľad čiastočne narúša monotónna farebnosť priemyselnej zóny, umiestnenej vľavo od pohľadu na historické jadro.

Obr.č.2, 2a: Pohľad od juhovýchodu z vyvýšenej polohy skalických vinohradov z miestnej cesty v lokalite Zlodejovce, pri komunikácii od Mokrého hája. Vidno panorámu a siluetu cez lokalitu Vlčie hôrky (bývalé vinohrady a sady), v jej dolnej polohe sa už nachádza aj rodinná zástavba v dotyku s mestskou zástavbou. Zástavba poschodových domov s rovnými strechami je umiestnená pod kopcom, takže pohľad na historické jadro mesta nenarušila. Postupným rozširovaním zástavby rodinných domov, plánovaných v priehľade nad týmito domami, (ulica Duklianska a Nad predmestím) sa z lokality Zlodejovce stratí historická panoráma a silueta a mestská zástavba sa výrazne priblíži až splynie s krajinárskym vinohradníckym obrazom Skalice.

Obr.3: Pohľad od juhozápadu, od prístupovej komunikácie 426 od Holíča (pokračovanie Mallého ulice). Na podnoží bytových domov vidno najvyššie časti historických výškových dominant - vežu farského kostola na námestí, vežu kostola milosrdných bratov a veže jezuitského kostola. Akýmkoľvek zvýšením bytoviek sa pohľad na dominanty prekryje.

Obr. 4 a 5: Diaľkový pohľad od obce Vrádište a z komunikácie blízko obce smer Holíč. Vidno historické dominanty farský kostol vežu a loď farského kostola, vežu kostola milosrdných bratov a františkánov, tiež dve veže jezuitského kostola pri gymnáziu na námestí.

Obr.č.6: Pohľad na Skalicu od západu až juhozápadu z obchvatu na Strážnicu, cez priemyselnú zástavbu mesta. Vidno kopulu rotundy, evanjelickú vežu, veže jezuitského kostola, farského kostola a vežu kostola milosrdných bratov.

Obr.7 a 8: Líniový diaľkový pohľad: Pohľad na mesto od severu z obchvatu smerom na Strážnicu, cez sad od návršia s cintorínmi, za Karmelitskou záhradou a Meňhartkou a novou zástavbou K baťáku. Vidno sad, návršie s cintorínmi, rotundu, evanjelickú vežu,

vežu kostola milosrdných bratov a kláštor, loď jezuitského kostola s vežami a kláštorom, vežu farského kostola a františkánsky kostol s vežou.

Obr.9 a 10: Liniový diaľkový pohľad na Skalicu a jej zachovanú historickú siluetu a panorámu, od starej cesty na Strážnicu, v blízkosti križovatky pri križi, od severovýchodu, štvrte u starých šibeníc. Z vyvýšeného terénu vidno všetky historické dominanty a veže historickej Skalice. Vidno kostol a kláštor františkánov, milosrdných bratov, farský kostol, kláštor a kostol jezuitov, evanjelickú vežu, rotundu a kalváriu.

E 3.) Vnútorň obraz územia – pohľady a priehľady

Historické jadro mesta je ohraničené múrmi stredovekého mestského opevnenia, ktorého priebeh je možné vnímať buď z vonkajšej alebo vnútornej strany takmer po celom obvode. Predstava o rozsahu stredovekého mesta sa stráca jedine v časti nemocničného areálu na Potočnej ulici, kde je okrem vybudovanej historickej zástavby zbúraný aj veľký úsek hradieb, čím vzniklo vizuálne aj funkčné prepojenie pôvodne uzavretého mesta s veľkou plochou priestoru „za hradbami“.

Pre historické jadro je typická drobná prízemná zástavba, ktorá sa vo významných mestských priestoroch dvíha na dvojpodlažnú, výnimočne trojpodlažnú zástavbu. Z takto horizontálne vytvorenej „podnože“ vyčnievajú výškové historické dominanty jadra, ktorými sú veže kostolov – kostol sv. Michala a jezuitský kostol na námestí, paulínsky kostol a kostol milosrdných bratov na Potočnej ulici, františkánsky kostol na Kráľovskej ulici, evanjelický kostol so samostatne stojacou vežou na Lichardovej ulici a objekty s menším prevýšením – karnier na námestí a rotunda, ktorá prevyšuje drobnú zástavbu z dôvodu jej umiestnenia na návrší. Trojpodlažná zástavba pri historických budovách sa objavuje hlavne na kláštoroch a školských budovách.

Centrum historického jadra tvorí námestie v tvare trojuholníka, ktorého dve predĺžené strany sú orientované východozápadným smerom. Pri najkratšej, východnej strane je v ploche námestia umiestnený farský kostol s karnierom. Námestím prechádza hlavná cestná komunikácia, rozdeľujúca od stredoveku historické jadro na východnú a západnú časť. Významným liniovým prvkom mesta je Potočná ulica so vzrastlou zeleňou v mieste bývalého potoka, kopírujúca najdlhšiu, stranu mestského opevnenia.

Historické jadro Skalice i napriek niekoľkým negatívnym vstupom do vnútorného obrazu mesta v období socializmu má stále zachovaný charakter bývalého stredovekého mesta s významnými kráľovskými výsadami, so zachovanými dvoj až trojpodlažnými domami v strede mesta a prízemnými domami a stodolami v jeho prilahlých častiach, s väčším množstvom sakrálnych objektov vytvárajúcich neoddeliteľnú súčasť vnútorných priehľadov a charakteristických pohľadov sídla. Uličné interiéry, ohraničené kamenným opevnením, majú schopnosť výpovede o prítomnosti bohatého mestského patriciátu od počiatkov mesta, postupného príchodu cirkevného kléru a prítomnosti drobných remeselníkov a vinohradníkov v podstatnej časti stredovekého mesta.

E 4.) Historický pôdorys a parcelácia

E. 4.1.) Historický urbanizmus

Pôdorys pamiatkovej zóny je ohraničený líniou stredovekého mestského opevnenia, tvar ktorého ovplyvnilo jednak hradisko, ktorého časť sa stala súčasťou mesta a jednak prírodné podmienky. Dva najdlhšie úseky hradby, zbiehajúce sa k sebe, totiž kopírujú trasu dvoch potokov, pričom Zlatnícky potok má koryto z vonkajšej strany opevnenia a Stračinský potok pretekal intravilánom mesta, jeho juhozápadnou časťou.

Hlavná komunikačná kostra je tvorená dvoma na seba kolmými komunikáciami - komunikáciou oblúkovito sa tiahnucou od severozápadu po juhovýchod - dnešná Potočná ulica a komunikačným ťahom od juhozápadu po severovýchod pretínajúcim námestie - dnešné ulice Štefánikova a Kráľovská, a Námestie slobody. Potočná ulica prebieha

v mierne konkávnom zaoblení naprieč celým sídlom, paralelne s najdlhšou stranou nepravidelne lichobežníkového pôdorysu mesta, blízko jeho juhozápadného okraja. V minulosti ústila na oboch koncoch do vežových brán v opevnení (známe a uvádzané ako „severná brána - zelená veža“ a „južná brána“). Komunikácia, prechádzajúca námestím, ústila na oboch koncoch do stredovekých brán mestského opevnenia s mýtnicami. Na Štefánikovej ulici to bola Holíčska brána a na Kráľovskej Strážnická brána.

Ústredným prvkom pôdorysu historického jadra je centrálné námestie tvaru trojuholníka – Námestie slobody, z ktorého okrem už spomínaného hlavného západno-východného (resp. JZ-SV) ťahu - Kráľovská a Štefánikova ulica, vybieha ďalšia ulica smerom severozápadným - Škarniclovská ulica a smerom východným - Gorkého ulica. V predĺžení východnej strany námestia južným smerom je námestie napojené na Potočnú ulicu krátkou časťou, ktorá ešte nesie názov Námestia slobody. Súčasťou námestia je okrem zástavby, lemujúcej jeho tri strany, aj gotický kostol sv. Michala a káner sv. Anny, postavené v jeho východnej časti a súsošie Najsvätejšej Trojice, stojace v súčasnosti západne od dopravnej cesty, spájajúcej Štefánikovu s Kráľovskou ulicou.

Väčšina ostatných ulíc má vedľajší charakter a vedie približne v smere od severozápadu na juhovýchod, paralelne s dlhšími stranami obvodu historického jadra. Uličnú sieť sídla dotvárajú priečne ulice v smere od juhozápadu na severovýchod. V severo-západnej časti to je Blahova a Sasinkova ulica, v juho-východnej časti Kollárova ulica. Okrem týchto koncových ulíc sú ďalšie priečne ulice: Lichardova, spájajúca Potočnú ulicu so severozápadným koncom námestia, ktorá pokračuje ďalej severovýchodným smerom v zúženom profile ako spojovacia komunikácia (nazývaná aj Jezuitská ul.), kde prechádzajúc cez Madvovu ústi do Komenského ulice. Súbežne s východnou stranou námestia a Kráľovskou ulicou ide tzv. Krížna ulica, končiaca pri pôvodnej františkánskej záhrade na jednej strane (severnej, sv) a pôvodne pri Potočnej ulici na druhej strane (južnej, jz). Mimo týchto priečných ulíc sú medzi paralelnými ulicami situované tzv. požiarne uličky (uvádzané aj ako spojovacie) - ulička medzi Potočnou a Pivovarskou ulicou, Potočnou a Boorovou ulicou, Komenského a Družstevnou ulicou, Družstevnou a ulicou Za mestskou zd'ou.

Pozostatkom predmestského urbanizmu je zástavba pod rotundou, ktorá sa vymyká inak pravidelnej uličnej zástavbe historického jadra. Reprezentantom je krátka ulica – Podhradie, ktorá kopíruje pravdepodobne pôvodnú spodnú vrstevnicu kopca, nesúceho jediná doposiaľ známu zachovanú stavbu, pochádzajúcu z predmestského obdobia – rotundu sv. Juraja. Vychádza z Potočnej ulice a po takmer pravouhlom zalomení ústi v Blahovej ulici. V mieste zalomenia je napojená pešia komunikácia vedúca k rotunde. Parcely domov, ktoré smerujú od ulice smerom ku kopcu, sú doň zarezané. Z pravidelného urbanizmu, pre ktorý sú charakteristické plynulé línie ulíc a priestorov, sa vymyká aj južná časť Blahovej ulice a západná časť Jatočnej ulice. Obe sa nachádzajú v blízkosti Podhradia. (Pozostatok predmestského urbanizmu v zástavbe pod rotundou je čitateľný aj z katastrálnej mapy z roku 1898, a jej názvoslovie, kde ulička vychádzajúca z Potočnej po takmer pravouhlé zalomenie sa volala Horné Podhradie. Úsek pešej komunikácie od rotundy po Blahovu ulicu sa volal pôvodne aj Svätajurská ulica či ul. Sv. Juraja. A južná časť Blahovej ulice mala názov Dolné Podhradie.)

Podľa plánu mesta Skalica z roku 1776 malo mesto už v tomto období ustálený urbanizmus tak, ako ho poznáme dnes. Bolo obohané mestským opevnením, ktoré bolo v miestach vstupných brán rozšírené o mohutné stavby vstupných barbakanov. Ďalšia murovaná stavba je čitateľná pri prestupe potoka cez hradby na východnom úseku a na juhu západnej časti opevnenia, mimo akúkoľvek prístupovú komunikáciu. Bránky a prestupy cez hradby boli aj pri rotunde a pri výstupe potoka z mesta. Potok prechádzal Potočnou a Sasinkovou ulicou, murovaný most je vyznačený len v križovaní so Štefánikovou. Na námestí je ešte v tom čase vyznačený múr, ohraničujúci (najstarší) cintorín pri farskom kostole. Pri tomto múre je niekoľko drobných stavieb sústredených do rovnej línie a jedna samostatne stojaca stavba. Podľa archívnych dokumentov stál koncom 16. storočia *vedľa múru cintorína voľne na rínku „obecný dom“* a v prvej polovici 18. storočia sa spomína, že

pri kostole bola okrem kaplnky aj budova školy, byt učiteľov a dom krámkov (žudri), v ktorých sa všeličo predávalo. Múr cintorína bol rozobratý koncom 18.storočia. Mapa zobrazuje umiestnenie cirkevných rádov v pôdoryse mesta a záhrady k nim prislúchajúce. Keďže evanjelici si postavili kostol až koncom 18.storočia, na mape ešte nie je zaznačený a paulínska záhrada siaha až po Jatočnú ulicu. Hradby v tomto období už neplnili svoju pôvodnú funkciu. Odzrkadlilo sa to aj na urbanizme mesta tak, že ulička príhradobného priestoru sa pričlenila k pozemkom súkromných záhrad. Okrem ulice Za mestskou zlou, kde zostala hradba prístupná, je na mape ešte viditeľný pozostatok príhradobnej uličky pri synagóge (v pokračovaní Jatočnej ulice na západ ku hradbám) a náznak je vidieť na Štefánikovej ulici pri vstupnej bráne. Ulice, kopírujúce hradby (Boorova, Nemocničná,...) sa v archívoch začínajú spomínať koncom 16.storočia, teda v čase, keď ešte hradby plnili obrannú funkciu. Museli teda existovať súčasne s príhradobnými uličkami. Karmelitánsky kláštor, neskôr kláštor milosrdných bratov, prešiel takto vytvorenú uličku, čo bolo v tom čase vyriešené vytvorením prechodu cez objekt a záhradu rádu. Zástavba na parcelách je na pláne mesta v roku 1776 vyznačená ako radová na námestí a na časti Štefánikovej ulice, dvojkrídlové domy sú na významnejších uliciach – Kráľovskej, Potočnej, Lichardovej a Komenského ulici, čiastočne na Škarniclovskej a nároží Gorkého ulice. Na všetkých príhradobných uličkách a na Madvovej a Družstevnej, sú len hĺbkovo orientované domy. V miestach, kde sú dnes súvislé rady stodôl, nie je na pláne vyznačená žiadna zástavba. Je to dnešná Ružová, Jatočná, jedna strana ulíc Madvova, Družstevná a ulice medzi Potočnou a hradbami, ktoré mali v minulosti spoločný názov Nová ulica. Ich dnešné názvy sú Pivovarská, Nemocničná a Boorova. Na mape sú domy postavené na úzkych dlhých parcelách, širšie parcely, avšak tiež dlhé, sú len na námestí. Z tohto urbanizmu sa vymykajú len dve lokality. Jedna je pod rotundou, kde sa nachádzajú úzke a krátke parcely ako pozostatok predmestského osídlenia. Druhá je medzi Malým a Veľkým námestím (Malým a veľkým rínom). Sú tu krátke a široké parcely s domami orientovanými do Námestia slobody (veľkého ríngu), Štefánikovej ulice a do Jatočnej ulice, resp. do Malého ríngu. Časť Štefánikovej medzi Malým a Veľkým námestím je pritom oproti bežnej šírke ulíc podstatne menšia. Vychádzajúc z toho, že Štefánikova ulica bola od počiatkov mesta hlavnou komunikačnou osou, sa tieto parcely a domy javia ako sekundárne voči stredovekej zástavbe. Podporuje to aj rozdielny tvar ich parciel voči klasickej zástavbe mesta, tvoriacej sa v priebehu stredoveku a renesancie.

Domy na pláne sú situované v línii uličnej čiary, ktorá je pri porovnaní s mladšími mapovými podkladmi už stabilizovaná a je totožná s dnešným stavom. Rôzne ploty v uliciach a predzáhradky pred domami boli realitou ešte koncom 16.storočia, no podľa archívnych dokumentov bolo v druhej polovici 16.storočia nariadené ich odstraňovanie z ulíc.

Pri konfrontácii dnešného stavu so schematickou mapou z roku 1768 (1783) sa javia niektoré zmeny v urbanizme. Na mape je totiž zakreslená ulica v pokračovaní Štefánikovej ulice severným smerom až po Madvovu ulicu, ktorá rozdelila severnú stranu námestia na dve časti. Pravdepodobne to však bola len tzv. požiarna ulička, ktorá bola ešte v 18.storočí zastavaná, pretože na pláne mesta z roku 1776 už nie je. Ďalšia zmena nastala v zastavaní Križnej ulice, ktorá pôvodne viedla až po Potočnú ulicu. Na mape z roku 1898 je zástavba na tejto parcele orientovaná do Ružovej ulice, z Potočnej je ešte parcela voľná. Dnes je pôvodná ulička z oboch ulíc zastavaná. Ešte jedna zmena – ulička sa javí v pokračovaní Škarniclovskej ulice západným smerom, ku hradbám. Táto však nie je jednoznačne zakreslená, taktiež nie je vyznačená na pláne z roku 1776, preto jej existenciu by mohol potvrdiť len archeologický výskum.

Stredom Potočnej a Sasinkovej ulice viedol v minulosti potok. Okrem samotného názvu ulice o tom svedčí aj archívny materiál. Podľa katastrálnej mapy z roku 1898 bol však už v tomto období v úseku medzi Námestím slobody a východnou bránou mestského opevnenia prekrytý. Boli tu minimálne tri kamenné mosty, vo vyústení Štefánikovej, Lichardovej a v oblúku, ktorým sa zatača do Sasinkovej ulice. Súčasťou mostu na Štefánikovej ulici boli dve sochy svätcov. Pozostatkom potoka je už len zeleň, prechádzajúca stredom celej Potočnej ulice. Pri rekonštrukcii ulice začiatkom 21. storočia bol v najširšej časti ulice vytvorený náznak bývalého potoka vytvorením líniovej fontány v strede ulice.

Novodobé zmeny, narúšajúce historický urbanizmus mesta

Zmeny historického urbanizmu v porovnaní s katastrálnou mapou z prelomu 19. a 20. storočia nastalo do dnešnej doby niekoľko. Väčšina z nich sa uskutočnila až od 70. rokov 20. storočia. Najvýraznejšou zmenou je zrušenie tzv. Malého námestia (Malého rínku), ktoré bolo vytvorené rozšírením Štefánikovej ulice v priestore medzi Potočnou a Jatočnou ulicou. Zbúraná bola zástavba na krátkych širokých parcelách a vedľajší dom, orientovaný do Námestia slobody. Zbúraním domov, oddeľujúcich od seba obe námestia, sa tieto priestory prepojili. Šírkové parametre Štefánikovej ulice sa zväčšili na šírku „malého námestia“. Stratila sa však celistvosť Námestia slobody, ktoré je po zbúraní domov približne v strede jeho najdlhšej strany opticky a aj dopravnou komunikáciou rozdelené na dve časti. Vzniknutý široký priestor medzi oboma námestiami však nemá charakter zástavby, orientovanej do reprezentačného priestoru. Čiastočne je tvorený bočnými štípmi budov, v minulosti spojených so zbúranou zástavbou a čiastočne vnútroblokovými záhradami. Zásahom do uličnej siete bola aj výstavba blokových stavieb orientovaných do Gorkého ulice a zasahujúcich svojim objemom do priestoru Krížnej ulice. Zásahom bola aj výstavba blokových stavieb, ktorej predchádzalo zbúranie historickej zástavby, v juhozápadnej časti Potočnej ulice (Dolnopotočnej). Plošne najväčšia strata historického urbanizmu nastala odstránením časti Potočnej a Boorovej ulice východne od kostola milosrdných bratov, na úkor rozšírenia budov nemocnice, i západne od kláštora milosrdných bratov zánikom južnej strany Nemocničnej ulice po Štefánikovu ul. Z hľadiska možnosti prinávratenia do historického stavu je najmenším urbanistickým zásahom výstavba múru s bránou v línii uličnej čiary Blahovej ulice, v mieste, kde v minulosti pokračovala severným smerom až po múr mestského opevnenia Jatočná ulica.

E 4.2.) Historická parcelácia

Pre historické jadro Skalice sú typické úzke a dlhé parcely na všetkých uliciach. Výnimku tvorí Námestie slobody a stredná časť Potočnej ulice, kde sa nachádzajú parcely širších rozmerov a priestory pod rotundou, kde sú síce úzke, ale krátke parcely. Kratšie parcely boli v minulosti aj na Boorovej a Nemocničnej, v blízkosti kláštora milosrdných bratov, táto zástavba je však už zbúraná.

Na úzkych dlhých parcelách bolo nutné postaviť úzke a dlhé dvorové krídla situované k severozápadnej alebo k severovýchodnej parcelnej hranici. Len výnimočne, na širších parcelách, sa objavuje aj druhé dvorové krídlo napojené na uličné, ktoré je však spravidla krátke a veľmi úzke. Dvorové krídla nedosahujú na druhý koniec parcely, parcely sú ukončené záhradou alebo hospodárskou stavbou (stodolou).

Pri prvotnej tvorbe orientácie objektov na parcelách voči uličnému priestoru je absolútne prioritným Námestie slobody, k nemu prilahlé ulice – Kráľovská a Škarniclovská a najdlhšia ulica historického jadra - Potočná ulica. Ulice spájajúce hlavné uličné priestory (napr. Štefánikova, Lichardova) sú týmto podriadené, t.j. hlavná fasáda nárožných domov je orientovaná vždy do hlavného uličného priestoru, do vedľajšieho je orientované dvorové krídlo. Do „druhej“ kategórie z hľadiska orientovania hlavných krídel do ulice možno zaradiť severozápadnú časť Blahovej ulice, Komenského a Gorkého ulicu. Špecifickým urbanistickým a architektonickým priestorom je zástavba pod rotundou, zahŕňajúca nielen objekty ulice Podhradie, ale aj časť Blahovej ulice (domy č. 1-17) a uličku k bývalej bráne mestského opevnenia s domom č. 3 na Potočnej ulici. Na jednej strane urbanizmus, prispôsobujúci sa prírodným podmienkam (pravdepodobne kopírujúci ešte predmestské osídlenie) a prispôsobujúci sa predmestskej rotunde, umiestnenej na výraznej vyvýšenine, na strane druhej viditeľné pretváranie prostredia priamo pod rotundou (zárezy do kopca pre účely zobytnovania prostredia).

Pre historické jadro Skalice je charakteristická a typická krídlová zástavba na parcelách, pričom uličné krídla vytvárajú radovú zástavbu ulíc. Krídlová zástavba vytvára pôdorys písmena „L“ (s jedným hĺbkovo orientovaným dvorovým krídlom popri parcelnej hranici),

prípadne „U“ (s dvomi dvorovými krídlami popri obidvoch hĺbkových parcelných líniách). Ojedinele sa vyskytuje len uličné krídlo, šírkoovo orientované pri ulici. Ojedinele sa vyskytuje len hĺbkovo orientované krídlo (Blahova 11) s voľným nezastavaným prejazdom, alebo i šírkoovo orientované uličné krídlo s voľným nezastavaným prejazdom (Blahova 55).

Veľký počet ulíc charakterizujú úzke parcely, vedúce naprieč celej hĺbky bloku, t. j. parcely siahajúce od jednej po druhú ulicu - sú priechodné, pričom na jednom konci je obytný dom a na druhom stodola. V Skalici sú veľmi frekventované bloky zástavby, ohraničené z jednej strany obytnými domami, zatiaľ čo opačnú uličnú frontu lemuje súvislý rad stodôl, situovaných na koncoch parcel s fasádami orientovanými ku protiľahlej ulici. Takáto situácia je dodnes zachovaná v týchto blokoch zástavby (viď výkres č. 5b):

1. Blok zástavby ohraničený ulicami Komenského, Družstevnou, Za mestskou zd'ou
2. Blok zástavby ohraničený ulicami Družstevná, Za mestskou zd'ou
3. Blok zástavby ohraničený ulicami Škarniclovská, Madvova
4. Blok zástavby ohraničený ulicami Škarniclovská, Jatočná
5. Blok zástavby ohraničený ulicami Potočná, Pivovarská
6. Blok zástavby ohraničený ulicami Potočná, Nemocničná (v nedokončenej forme)
7. Blok zástavby ohraničený ulicami Potočná, Boorova
8. Blok zástavby ohraničený ulicami Potočná, Jatočná (východne od Štefánikovej)
9. Blok zástavby ohraničený ulicami Potočná, Ružová
10. Blok zástavby medzi Komenského a Madvovou (len v krátkom úseku pri Blahovej ulici)

Spríevodným javom tohto spôsobu zástavby sú obytné domy priechodového typu (dvere z ulice vedúce do úzkej chodby sprístupňujúcej miestnosti uličného krídla a dvor) a stodoly s veľkými bránami s prejazdom na pozemok.

S jednostrannou obytnou zástavbou na parcelách, orientovanou do ulice, sa stretávame v urbanistických priestoroch pri vnútornej strane opevnenia. Na Kollárovej, Sasinkovej a v časti Blahovej ulici (v úseku od vyústenia ulice Podhradie po múr mestského opevnenia) je zástavba ukončená pri kratších úsekoch múru mestského opevnenia a obytným domom, orientovaným do týchto ulíc tvorí zadnú parcelnú hranicu hradobný múr. Opačnú uličnú frontu týchto ulíc tvoria bočné krídla, alebo oplotenia nezastavaných častí parcel, ktorých domy sú orientované do ulíc, kolmo vbiehajúcich do Kollárovej, Sasinkovej či Blahovej ulice. Aj juhozápadný úsek mestského opevnenia tvorí, pokiaľ nebol násilne zbúraný, zadnú hranicu parcelám domov na Pivovarskej ulici a na Boorovej ulici. Jediné severovýchodný úsek mestského múru, v časti od Blahovej takmer po Kráľovskú ulicu, teda skoro celý, je voľne prístupný. Až na časť, kde je k nemu pristavané krídlo františkánskeho kláštora, nie je z vnútornej strany mesta prekrytý žiadnou stavbou. Tieto parcely sú primárne nepriechodné, múr mestského opevnenia tvoril v čase výstavby pevnú bariéru.

Niekoľko blokov je riešených aj tak, že parcely sú predelené v hĺbke bloku a obytné stavby stoja na ich oboch koncoch. Parcely týchto domov sú nepriechodné. Takáto parcelácia je v priestore medzi Madvovou a Komenského ulicou, Blahovou a Lichardovou ulicou, Blahovou a Podhradím, Gorkého a Ružovou ulicou.

Spríevodným javom zástavby na nepriechodných parcelách je zväčša prejazdový dom (brána z ulice vedúca do prejazdu, ktorý sprístupňuje parcelu za domom. Na užších parcelách sprístupňuje prejazd aj miestnosti uličného krídla, širšie parcely sú vybavené samostatným vstupom).

Jediná ulica historického jadra, ktorú v minulosti tvorili len zadné časti parcel, zväčša stodoly, vytvárajúce radovú zástavbu, je Jatočná ulica. Výnimkou bola len dvojpodlažná budova radnice, tzv. Ratúz. Zmena v ulici nastala v 20. storočí v jej strednej časti, medzi Štefánikovou a Lichardovou ulicou, kde boli vystavané na mieste niekdajších stodôl viacpodlažné stavby, orientované do Jatočnej ulice.

E 5.) Objektová skladba zástavby

Väčšina zástavby historického jadra je prízemná s klasickou šikmou strechou. Viacpodlažná zástavba je sústredená na námestí, na uliciach Štefánikovej, Kráľovskej, Lichardovej a na Potočnej. Solitérne sa objavuje aj na iných uliciach. Prízemné a staršie viacpodlažné stavby rešpektujú základné historické urbanistické princípy – historickú uličnú čiaru, krídlovosť zástavby na parcele, klasické šikmé strechy, "ľudskú" mierku pri riešení objemu stavby a výrazu fasád. Stavby postavené v 2. polovici 20. storočia nerešpektujú žiadne z vyššie uvedených urbanistických princíпов.

Charakteristickým domom, nachádzajúcim sa vo väčšine ulíc historického jadra, je pôvodne dom s prístupom do dvora a zadnej časti parcely cez prejazd alebo cez stodolu na konci parcely, orientovaný do inej ulice. Typologicky sa táto zástavba ničím neodlišuje od prirodzene sa vyvíjajúcich osád širšieho regiónu. Prízemné domy na úzkych dlhých parcelách, so sedlovou strechou zväčša dvojkrídlové, s hlavným krídlom v uličnej čiare postaveným na celú šírku parcely. Krídlovosť na parcele s historickou zástavbou sa vyznačuje diferencovaním uličného priečného a dvorového hĺbkového krídla, pričom dvorové krídlo je vždy objemovo aj výrazovo podružné voči uličnému. Domy, ktorých parcela je prístupná cez stodolu v zadnej časti, sú priechodové, ostatné domy sú zväčša prejazdové (bližšie kapitola E.6.3. a výkres č. 5b.).

Ojedinelo sa objavujú aj jednokrídlové hĺbkové domy orientované valbou do ulice, s hlavnou fasádou a bránou v uličnej čiare a dvorom popri dome sprístupňujúcim zadnú časť parcely. Bližší popis je v kapitole „Prvky uličného interiéru a uličného parteru“.

Interiér typického domu mešťana v 17. storočí, ale aj zástavba na parcele je popísaná v historických materiáloch: *Typický dom šľachtického mešťana – príslušníka patriciátu, malá pivnica, nad ktorou boli obytné priestory: malá svietnica- hlavná miestnosť na bývanie aj so spálňou, komora na uschovávanie cenností, šiat a potravín, síň – vstupná miestnosť do domu, čeledná svietnica- plniaca zrejme aj funkciu kuchyne. Na dvore stála komora, maštale, krmníky, hnojiská, niektoré domy mali aj studňu. Z archívnych materiálov zo 17. storočia je možné si urobiť obraz aj o dome skalického zemana – kamenný poschodový dom na námestí s dláždeným dvorom, záhradkou, kamennou lísovňou, stajňami, šopami pre vozy a s kamennou studňou.*

V priestore pod rotundou je zachovaných ešte niekoľko domov drobnej vidieckej zástavby a domov so zachovaným historickým výrazom, tvoriacich podnož rotunde, čo je dodnes vnímané z rôznych pohľadov na ňu a tvoriacich adekvátne prostredie pri nástupe do priestoru rotundy. Sú tu však aj stavby, ktoré toto špecifické prostredie narúšajú, buď svojou neúmernou hmotou (výškou domu alebo nadrozmernými vikiermi) alebo nevhodnými výrazovými prostriedkami (veľké otvory, zateplenie fasád, ap.).

Väčšina zástavby historického jadra je v porovnaní so stavom zo začiatku 20. storočia zachovaná, lokálne boli vykonané väčšie či menšie asanácie v 2. polovici 20. storočia. Po zbúraní niektorých uličných úsekov historickej radovej zástavby, postavenej na úzkych dlhých parcelách, boli tieto zlúčené do veľkých celkov pod rozľahlú veľkoplošnú zástavbu. Nová parcelácia a zástavba (objektová skladba), ktorá nekonceptne narušila pôvodnú, vznikla na rohu námestia a Gorkého ulice, presahujúc až za Krížnu ulicu, na Potočnej ulici a Boorovej ulici východne aj západne (na Nemocničnej a Štefánikovej ulici) od kostola a kláštora milosrdných bratov tak, že presiahla až mimo historického jadra (v súvislosti aj so zánikom pomerne dlhého úseku hradby), v priestore medzi Potočnou a Pivovarskou ulicou, Pivovarskou ulicou a hradbami, v juhozápadnej časti Ružovej ulice, v strednej časti Jatočnej ulice a na nároží Kráľovskej a Komenského ulice. Tesne pred vyhlásením pamiatkovej zóny bolo uvažované so zbúraním bloku zástavby medzi Blahovou, Jatočnou a Potočnou ulicou z dôvodu plánovanej výstavby pošty. V územnom pláne mesta, platnom od roku 1982 sa uvažovalo aj s asanáciou Gorkého ulice v súvislosti s výstavbou kultúrneho domu a jeho zázemia. Po vyhlásení pamiatkovej zóny sa veľkoplošné asanácie zastavili. Posledné roky je však tendencia výmeny za novostavby alebo radikálnej rekonštrukcie drobnej prízemnej zástavby vo vedľajších urbanistických priestoroch. Aj keď sa pri výstavbe nového domu na

mieste staršieho dodržia všetky základné urbanistické kritériá, stráca sa týmto spôsobom pôvodný detail, historické prvky, výraz objektu a tým malebnosť prostredia, jeho „genius loci“. Napriek tomu je tu ešte zachovaných množstvo pôvodných domov so zachovaným výrazom, či historickými prvkami a detailami na fasádach, strechách aj v interiéroch objektov.

E 5.1.) Fortifikačný systém mesta (viď výkres č. 5b - 5d)

Výstavba skalických mestských hradieb úzko súvisí s udelením mestských práv udelených mestu Skalici kráľom Ľudovítom I. z Anjou v roku 1372. Roky výstavby hradieb nepoznáme, isté ale je, že boli budované zakrátko po udelení mestských práv o čom svedčia nepriame svedectvá písomných prameňov. V donačnej listine kráľ Ľudovít nariaďuje mešťanom, že musia povinne kopať základy pre mestský obranný múr, páliť vápno a lámať kameň potrebný na výstavbu (Šátek 1992, 24). Mesto bolo obohané hradbou v pôdoryse nepravidelného štvoruholníka tvoreného kamenným múrom z vnútornej strany vybaveným ochodzou. Hradba postavená z lomového kameňa s použitím vápennej malty bola na korune predprse nad úrovňou ochodze ukončená cimburím. Tvorili ho široké ozuby oddeľované malými medzerami a strielne umiestnené striedavo v ozuboch. Celková dĺžka obvodu hradieb bola vyše dvoch kilometrov, ich výška bola okolo 8 metrov a šírka v priemere okolo 180 centimetrov. Okolo hradieb sa tiahla široká priekopa, ktorá sa v čase nebezpečenstva napúšťala vodami Stračinského a Zlatníckeho potoka. Mesto malo dve hlavné brány a to Strážnickú na severe a Holíčsku, alebo tiež Uhorskú na juhu mesta. K nim pribudli neskôr dve brány (Staník 1983 3) interpretované niekedy aj ako fortne (Konečný 2006, 4, Šátek, 445). Jedna bola situovaná západným smerom pri tzv. Hradištckovej veži v susedstve dnešnej kalvárie, druhá na východnej strane smerom k vinohradom povedľa Stračinského potoka. Opevnenie v severovýchodnej časti dopĺňala mohutná, tzv. zelená veža. V súvislosti s románskou rotundou sv. Juraja sa v literatúre uvádza, že pri budovaní mestského opevnenia niekedy po roku 1372 pojali do mestských hradieb aj spomínanú rotundu ako obrannú vežu mestského múru vo funkcii sakrálnej, ktorá bola kombinovaná s fortifikačnou. Rovnako sa predpokladá, že rotunda stála samostatne mimo hradieb mesta a začlenená bola až po prestavbe niekedy po roku 1431. Tento predpoklad je postavený na údajoch z darovacej listiny z roku 1431, v ktorej sa rotunda sv. Juraja kladie mimo hradby. Výsledky archeologických výskumov v blízkosti rotundy, ako aj pozorovania na iných, ešte stojacich úsekoch mestskej hradby, kde nie sú pozorovateľné žiadne relevantné stavebné fázy, či prestavby tento predpoklad nepotvrďujú.

Samotnú výstavbu hradieb financoval kráľ. K tomuto kroku ho nesporne viedla strategická poloha mesta na západnej hranici uhorského kráľovstva v blízkosti strategických obchodných ciest. Rovnako nepoznáme dátum ukončenia výstavby mestského opevnenia. V čase husitských vojen už stálo, nakoľko 3. až 8. decembra 1425 prišiel do mesta sám kráľ Žigmund Luxemburský aby si opevnenie prezrel. Bolo to v čase, keď husitské oddiely viackrát prenikli do blízkosti mesta. Skalicu samotnú mal v tom čase v zálohe jeden zo Žigmundových vojvodcov Štibor zo Štiboric, ktorému bola tiež zverená obrana hraníc proti husitom. Napriek všetkým opatreniam sa však vojskám Jána Vrbenského v lete roku 1432 podarilo zmocniť mesta. Husitská posádka bola v Skalici až do roku 1434, kedy cisár Žigmund získal za výkupné mesto naspäť. Keďže vojvoda Štibor v tom istom roku zomrel a nároky jeho príbuzných neuznali, mesto sa vrátilo znovu do majetku panovníka. Po odchode husitov bola Skalica značne vyľudnená a spustošená. Presvedčil sa o tom aj kráľ Žigmund pri svojej ďalšej návšteve v dňoch 15. až 19. augusta 1435, preto mestu poskytol veľké úľavy a snažil sa zabezpečiť jeho obranu. Na snem v Bratislave dňa 15. marca 1435 preto prijali uznesenie „že mesto a hrad Bratislava, mestá Trnavu a Skalicu hrad Trenčín a iné pevnosti v moravskom pohraničí opraví sám kráľ svojím nákladom. Zaopatrí ich dostatočnými posádkami, zbraňami a zásobami a inými vecami potrebnými na ich udržanie a na ochranenie ich okolia pred vpádmi z Čiech“. V tomto období boli predprse opatrené

cimburím prestavané na plný múr a prestavby sa dotkli aj mestských brán. K ďalším stavebným zásahom dochádzalo na mestskom opevnení v priebehu 16. a 17. storočia. Pred dve hlavné brány mesta, v súčasnosti už neexistujúce, t.j. Strážnickú a Holíčsku boli predstavané barbakany. Ich datovanie je problematické. Podľa údajov pred zborením brán zachytených v Skalickej mestskej kronike boli vnútorné brány gotické, ale barbakany novoveké s uvádzanými letopočtami – u Holíčskej brány rok 1632, u Strážnickej 1670. Je otázne, či spomenuté letopočty možno spojiť s výstavbou uvedených barbakanov. Permanentné ohrozenie zo strany Turkov, stavovské povstania, ako aj inštrukcia o organizácii obrany ktorú v roku 1642 vydal skalický magistrát túto výstavbu, či dostavbu vo vyššie uvedených rokoch podporuje. Postupný zánik obrannej funkcie mestského opevnenia sa spája s nepokojným obdobím posledného stavovského povstania Františka Rákocziho II. Vzhľadom na to, že povstalecké vojská využívali skalické hradby na výpady proti susednej Morave, cisár vydal nariadenie o zničení opevnenia. V čase od 26. júna do 25. júla 1704 viac ako 400 robotníkov hýbilo podkopy pod mestskými múrmi, pričom 14 z nich pod závalmi zahynulo. Keď však 25. júla toho roku pod hradbami zapálili nálože tieto len „búchali a dymili“ a hradby zostali stáť. Dohodlo sa preto, že Skalica zostane neutrálnym mestom a bude tu stráž „salva guardia“ ktorú bude mesto samo vydržiavať. Posledná zmienka o aspoň hypotetickej obrannej funkcii hradieb pochádza z roku 1734. V tomto roku mestský kapitán protestuje proti povoleniu magistrátu, ktoré udelil františkánom v Skalici, aby si z kláštora prerazili do obranného múru okná s tým, že to oslabuje obrannú silu mesta. Zlý stav hradieb je zjavný aj z veduty mesta z roku 1720. V nasledujúcich vojnových konfliktoch, ktoré sa mesta týkali už hradby vojenskú funkciu neplnili.

K ďalšej výraznej deštrukcii hradieb dochádza v 2. polovici 19. storočia a začiatkom 20. stor. Kvôli komunikáciám boli zborené mestské brány, časti múrov si obyvateľstvo začalo rozoberať na stavebný materiál. V roku 1923 bola zborená tzv. Zelená veža. K ďalšej veľkej deštrukcii múrov prišlo pri výstavbe nemocnice počas 2. sv. vojny. Do dnešných dní sa z celej dĺžky hradieb sa zachovalo asi 60% v rôznom štádiu dochovania. V najzachovalejšom úseku v blízkosti františkánskeho kláštora bola v rokoch 1990 až 1996 uskutočnená celková rekonštrukcia. V roku 2006 v priestore medzi západnou bránou a úsekom hradieb pri rotunde sv. Juraja mesto vyhotovilo na základe archeologického výskumu náznakovú rekonštrukciu zaniknutého priebehu hradby.

Mestské hradby v Skalici sú v súčasnosti tvorené kamenným múrom dochovanom v ôsmich úsekoch oddelených zástavbou resp. komunikáciami smerujúcimi do mestského jadra Skalice. Hradba a k nej priliehajúce obranné prvky (brány, barbakany, priekopa veže) boli vystavané v pôdoryse nepravidelného štvoruholníka so zalomeniami nachádzajúcimi sa v jej obvode juhovýchodnej, juhozápadnej, severozápadnej a východnej časti. Uvedená dispozícia je v základných znakoch viditeľná aj na dodnes dochovaných úsekoch hradby. Zalomenia v severozápadnej a východnej zvierajú tupý uhol, juhozápadné nárožie cca pravý uhol a nárožie juhovýchodné ostrý uhol. V časti medzi východným a severozápadným nárožím má hradba dispozíciu mierneho, do vonkajšej strany orientovaného oblúka. Prípadné zalomenie sa v uvedenom úseku nedá, vzhľadom na chýbajúcu časť v ohybe vylúčiť a vzhľadom na dochovanie ani potvrdiť. V mieste väčšieho, asi 90 metrového prerušenia pri františkánskom kláštore bola situovaná dnes neexistujúca Strážnická brána. V časti medzi severozápadným nárožím a juhozápadným nárožím je hradba chýbajúca rovnako v dvoch úsekoch. Hradba má rovný priebeh, v priestore pod kalváriou sa východná polovica úseku medzi východným a západnými nárožím zalamuje pod tupým uhlom k rotunde Sv. Juraja, pri ktorej sa táto krátka časť opäť pod tupým uhlom zalamuje smerom na západ. Prípadné zalomenie priebehu úseku asi v priestore južne od Rotundy sv. Juraja sú pozostatky západnej brány (v literatúre označovaná aj ako fortňa). V časti medzi juhozápadným a juhovýchodným nárožím je priebeh hradby prerušený v troch úsekoch, pričom priebeh úseku medzi týmito nárožiami, rovnako ako východný úsek, dispozíciu mierneho do vonkajšej strany orientovaného oblúka. Prípadné zalomenie priebehu úseku sa kvôli chýbajúcej asi 200 metrovej časti v okolí dnešnej nemocnice nedá vylúčiť ani potvrdiť. Priebeh hradby nemožno presne určiť ani na základe historických máp, nakoľko si viaceré vydania pôdorysne odporujú. V časti kde ulica Štefánikova kolmo pretína os

nedochovaného úseku hradieb sa nachádzala tzv. Holíčska brána. V časti medzi juhovýchodným a východným nárožím vytvárajú viac ako z polovice dĺžky dochovaný úsek smerom od oboch nároží rovné línie. Podľa ich priebehu však museli byť v chýbajúcej časti pri vyústení Potočnej ulice spojené buď ohybom alebo zalomením. V časti vyústenia Potočnej ulice do ulice Predmestie sa nachádzal vstup pre peších – fortňa.

Objekt je postavený z lomového kamenného muriva z drobnejších kusov sedimentárnej horniny s doskovitou odlučnosťou, sivopieskovej hradby – pravdepodobne sa jedná o vápenec. Časť materiálu tvoria kusy kameňa doskovitého tvaru vysoké 4 až 6 cm s prevládajúcim dĺžkovým rozmerom 20 až 40 cm. Miestami má materiál rovnakého zloženia kvadríkový tvar rozmerov cca 15x30 cm. Do riadkov kladené murivo bolo murované po vrstvách, ktoré boli vo výške 100 cm až 120 cm zarovnané do viditeľných cezúr. Na hradbe sú viditeľné negatívy kotvenia lešenia použitého pri výstavbe ktoré sa javia ako pravidelne sa opakujúce otvory o rozmeroch cca 15x15 cm a nachádzajúce sa na úrovni cezúr. Uvedené otvory sú pozorovateľné na vonkajšom i vnútornom líci hradby.

Mestské opevnenie v Skalici má do veľkej miery zachovanú podstatnú časť svojho pôvodného obvodu. V niektorých úsekoch sú neobvykle kvalitne dochované originály častí predprne tvorenej cimburím a strieľňami. Objekt prezentuje spôsob a systém fungovania obrany stredovekého mesta v širšom stredoeurópskej priestore. K jedinečnému stavebnému riešeniu opevnenia možno priradiť neobvyklú absenciu prvkov aktívnej obrany (s výnimkou brán) ako sú veže či bašty. Jeho najzásadnejší význam tkvie v jedinečnej zachovanosti architektonických detailov (najmä dochovanie originálnych korún múru vo viacerých úsekoch) ako aj dĺžke dochovaného obvodu.

E 5.2.) Kategorizácia nehnuteľností

Materiál delí nehnuteľnosti z hľadiska pamiatkových hodnôt na nasledovné kategórie:

- a) **Národné kultúrne pamiatky (NKP)**
- b) **objekty vytypované na vyhlásenie za NKP**
- c) **objekty s pamiatkovou hodnotou**
- d) **objekty rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia**
- e) **objekty rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia so závadou**
- f) **objekty nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia**
- g) **pamätihodnosti obce**

E 5.2.a) Národné kultúrne pamiatky

Na území pamiatkovej zóny sa nachádzajú nehnuteľnosti, ktoré pre svoje významné pamiatkové hodnoty boli vyhlásené za národné kultúrne pamiatky a zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky (ÚZPF SR). Jedná sa predovšetkým o pevnostný systém, ktorý vymedzil plochu stredovekého mesta, kostoly a kláštorne komplexy, ktoré významne zasiahli do urbanizmu, architektúry, ale aj života mesta, profánna, meštianska architektúra a domy (príp. pomníky) osobností, ktorých význam presiahol hranice mesta.

Zoznam nehnuteľných objektov, ktorý obsahuje číslo ÚZPF SR, Unifikovaný názov NKP, Parcelu a Adresu, je uvedený v prílohe tohto materiálu (príloha 1). Je doplnený o zoznam NKP, nachádzajúcich sa mimo pamiatkovej zóny – v ochrannom pásme aj mimo neho na území mesta.

E 5.2.b) Objekty vytypované na vyhlásenie za NKP

Na území pamiatkovej zóny Skalica sa vyskytujú viaceré historické objekty, ktoré sú nositeľmi pamiatkových hodnôt, obsahujú charakteristickú urbanisticko-architektonickú skladbu zástavby v historickom území, tiež obsahujú viaceré originálne stavebno-

architektonické prvky a konštrukcie, prípadne majú zachované umelecko-remeselné prvky výplní, no nie sú vyhlásené za kultúrne pamiatky. Z týchto objektov sú niektoré vytypované na zápis do ÚZPF SR. Uvedený zoznam v podstate vychádza zo zoznamu objektov navrhovaných na zápis za kultúrne pamiatky z materiálu Návrh na vyhlásenie pamiatkovej zóny Skalica (december 1989). Niektoré z nich medzi časom už boli vyhlásené za národné kultúrne pamiatky (napr. Potočná č.2, Škarniclovská č.2, Potočná č.31, Potočná č.65, Námestie slobody č.12, ako aj Jatočná č.2, či Mariánsky stĺp na námestí). Zoznam bol doplnený o ďalšie objekty, ktorých pamiatkové hodnoty boli postupne zisťované a evidované pracovníkmi KPÚ Trnava pri terénnych obhliadkach a výskumoch.

1. **Blahova ul. 11, parc. č. 2021**, prízemný dom, situovaný na nároží s ul. Podhradie, zastrešený sedlovou strechou s valbou smerom do ulice, jednokrídlový dvojosový (dve okienka do ulice), hĺbkovo orientovaný voči Blahovej ulici, s voľným nezastavaným prechodom pri dome, oddelený typickou drevenou dvojkridlovou brámkou osadenou v murive pri ulici. Objekt reprezentuje pôvodnú drobnú zástavbu mesta, typ charakteristický pred jestvujúcou zástavbou so súvislým radom uličných krídiel. Pamiatková hodnota objektu spočíva v jeho originalite a autenticite, tvorí duch miesta, nielen samotného objektu ale najmä prostredia „pod rotundou“.
2. **Blahova ul. 19, parcela č. 2008**, bývalá synagóga, objekt bývalej židovskej synagógy, zriadenej na základe povolenia z roku 1786 (z bývalej mestskej garbiarne). Poschodový objekt, dvojosový, so sedlovou strechou s polvalbami, v interiéri je zachované kamenné vretenové schodisko. Objekt bol pristavaný k hradobnému múru v úseku pod rotundou sv. Juraja a pri židovskom cintoríne. V súčasnosti je objekt využívaný ako rodinný dom, jeho zachovaná hmota tvorí len časť zaniknutej synagógy.
3. **Jatočná ul. č.4, parc.č. 50**, jednoposchodový dom, zastrešený sedlovými strechami so strmým štítom v priečelí, hlavný vstup s dvojicou lomených oblúkov podopretých masívnym stĺpom. Objekt vznikol pre účely školstva, sídli tu špeciálna základná škola. Stavba je reprezentantom maďarskej secesie v regióne. Autorom je architekt József Bábolnay, realizácia roku 1913, pôvodne ľudová škola. (Dulla, Moravčíková, 2002)
4. **Kráľovská ul. 2, parc.č. 2394/1**, (nárožie ulíc Kráľovská a Gorkého), barokový poschodový dom s tromi štítmí na hlavnom priečelí. Zachovaná je slohová hmotovo-priestorová skladba a fasády z konca 19.storočia.
5. **Kráľovská ul. 10, parc.č. 2400**, pôvodne renesančný prízemný objekt, s barokovou dispozíciou, so zaklenutými priestormi a trojkridlovým usporiadaním. Fasáda prestavaná v 2.pol.20.stor.
6. **Kráľovská ul. 14, parc.č. 2402**, pôvodne renesančný prízemný objekt, so zachovanou barokovou dispozíciou, so zaklenutými priestormi. Fasády z konca 19 stor. boli utilitárne upravované v 2.pol.20.stor..
7. **Komenského ul. 2, parc.č. 2340**, dvojpodlažný nárožný objekt, zastrešený valbovou strechou s vikiermi. Zaklenuté priestory na prízemí, prejazd s oblúkovým portálom z Komenského ulice.
8. **Komenského ul. 32, parc.č. 2357/2**, prízemný trojkridlový objekt so stredným priechodom, čiastočne podpivničený valenou klenbou, na prízemí zaklenuté uličné miestnosti a prejazd.
9. **Komenského ul. 40, parc.č. 1936**, prízemný objekt s bohato členenou „vidieckou klasicistickou,, fasádou s výplňami. Zástavba na parcele vrátane zadného hospodárskeho objektu.
10. **Lichardova 3, parc.č. 55**, veža evanjelického kostola postavená roku 1938 podľa projektu architekta Dušana Jurkoviča, zároveň aj nový prechod z kostola do veže.
11. **Lichardova ul.10, parc.č. 1854**, prízemný nárožný objekt s valbou (čiastočne prestavanou) so zaklenutou priechodovou chodbou v stredovej polohe, stvárnenie interiéru a fasády z obdobia baroka a klasicizmu.
12. **Námestie slobody č.9, parc.č.2387**, jednoposchodový meštiansky dom so zaklenutím na prízemí, vrátane hospodárskeho objektu v závere pozemku pri Madvovej ulici.

13. **Potočná ul. 25, parc.č. 59**, renesančný prízemný objekt pôdorysného tvaru L, v prednej časti priestory zaklenuté valenými klenbami s lunetami. Stredoveký suterén s kamenným portálom.
14. **Potočná ul. 29, č.p parc.č. 61**, renesančný prízemný objekt s čelnou fasádou ukončenou bohatou plastickou výzdobou. Zachované torzo stredovekého suterénu s kamenným portálom.
15. **Potočná ul. 33, parc.č. 39**, renesančný prízemný objekt (zaklenutia) v radovej zástavbe so stredovekým suterénom a kamenným portálom. Uličná fasáda je nositeľom klasicistického architektonického výrazu vo podobe brány a okenných výplní.
16. **Potočná ul. 42, č.p parc.č. 81**, renesančný dvojpodlažný nárožný objekt so stredovekým suterénom. V strednej osi prízemnia portál do prejazdu. Zachovaný kamenný renesančný portál, pravouhlý, s profilovanou rímsou, (zamurovaný).
17. **Potočná ul. 44, parc.č. 83**, pôvodne prízemný objekt, nadstavaný v období secesie (r. 1902), rizalit vystupujúci do ulice - na prízemí so štvorcovým výstupkom, ktorý prechádza v poschodí do valcovitého tvaru. Zaklenutý kamenný suterén.
18. **Potočná ul. 46, parc.č. 84**, ranobarokový prízemný objekt, pravdepodobne z konca 17.stor., prestavaný asi v r. 1867- čomu by zodpovedalo prefasádovanie v neorenesančnom slohu - bosáž.
19. **Potočná ul. 48, parc.č. 85**, prízemný objekt so starším zaklenutým traktom a suterénom s kamenným portálom, obnovená neoslohová fasáda s výplňami.
20. **Potočná ul. 49, parc.č. 29**, renesančný prízemný objekt s pôvodným prejazdom s pravdepodobne stredovekou pivnicou.
21. **Potočná ul. 55, parc.č. 26**, renesančný prízemný objekt s fasádou ukončenou bohato profilovanou rímsou.
22. **Potočná ul. 67, 69, parc.č. 4132, 4133, 4134**, renesančná kúria, známa ako „Timfeldova kúria,, objekt štvorkrídlový, prízemný, pravdepodobne so stredovekými pivnicami.
23. **Potočná ul. 79, parc.č. 4138**, secesný objekt na staršom barokovom základe, prízemný. Čelná fasáda je členená pilastrami s korintskými hlavicami, ukončená bohato profilovanou rímsou s rastlinným motívom, vchodové dvere pôvodné, zachované so železnou mrežou, zachované v max. miere i okenné výplne a kazetové podlahy.
24. **Potočná č.93 a Ružová ul. 16, parc.č. 4147**, prízemná krídlová zástavba so sedlovými strechami orientovaná do Potočnej ulice, čelná fasáda s výraznými ozdobnými štukovými zrkadlami s rímsami . V závere parcely je situovaný poschodový hospodársky objekt v radovej zástavbe Ružovej ulice s prejazdom a architektonickým výrazom z konca 19.stor. v takmer nenarušenom autentickom stave s prvkami charakteristickými pre hospodárske stavby v pamiatkovej zóne. Priestory využívané ako svadobka a pre účely Vinohradníckeho spolku.
25. **Potočná ul. 109, parc.č. 4225**, renesančný prízemný, zaklenutý objekt, s prevýšeným štítom na nároží s Kollárovou ul., s rizalitom, údajne stredoveký suterén.
26. **Námestie slobody 16, parc.č. 9**, pôvodný renesančný dom zo zač. 17.stor., prestavaný v 18.stor.. Fasáda neoklasicistická z konca 19.stor. členená pásovým pilastrom.
27. **Sasinkova ul. 18, 16, Pod kalváriou č.45, parc.č. 1774/1-4, 1776** (pri hradbe), rozsiahly komplex objektov bývalého mestského pivovaru. Zachovaná barokový objekt s predpokladaným starším jadrom, suterén so zaklenutím, v časti sa nachádza ojedinelý dvojtrakt s krížovými klenbami. Fasáda do ulice je čiastočne dvojpodlažná (nachádzala sa tu sušiareň obilia), prestavaná v 2.pol.20.stor. Zachovaná je slohová hmotovo-priestorová skladba priestorov výrobného aj obytného charakteru.
28. **Škarniclovská ul. 1, parc.č 1871**, renesančný nárožný dvojpodlažný objekt s barokovou dispozíciou, barokovým arch.výrazom fasád /čiastočne prestavaným/, zastrešený manzardovou strechou.
29. **Škarniclovská ul.11, parc.č 1865**, prízemný dom, v radovej zástavbe, priechodového typu so zachovaným historizujúcim arch. výrazom fasády.

30. **Štefánikova ul. 1, parc.č. 43**, býv. „Židovňa,- barokový dvojpodlažný objekt s prejazdom (v polohe Jatočnej ulice).
31. **Štefánikova ul. 7A, parc.č. 40, 41**, renesančný prízemný nárožný objekt so stredovekým suterénom.
32. **Štefánikova ul. 12, parc.č. 78**, prízemný objekt približne zo 17.stor..

E 5.2.c) Objekty s pamiatkovou hodnotou

Ide o najpočetnejšiu kategóriu v území vzhľadom k tomu, že sú do nej zaradené v niektorých častiach zóny celé ulice alebo veľké časti ulíc. Sú to časti, kde je zachovaná drobná zástavba remeselníckych či vinohradníckych domov alebo k nim prislúchajúcich stodôl, ktorá má zachované relatívne veľké množstvo znakov tradičnej zástavby na parcele a historických znakov hlavne exteriérového výrazu. Na mnohých je zachovaný alebo aspoň čitateľný dobový architektonický výraz uličnej fasády prípadne aj dvorových fasád, sú zachované pôvodné konštrukcie a detaily obvodového plášťa, výplne otvorov, štukové prvky, pôvodné prvky strešnej konštrukcie. Mnohé z nich sú prebudované a zmenené hlavne v interiéri, takže sa nedá uvažovať o ich zapísaní medzi kultúrne pamiatky. Niektoré sú prebudované aj v exteriéri tak, že z historickej výzdoby zostali zachované len niektoré prvky či detaily fasád alebo striech, čím sa znížili ich pamiatkové hodnoty.

Jedná sa hlavne o množstvo objektov pamiatkovej zóny so zachovanou historickou substanciou a s prevládajúcou architektonickou a umelecko-historickou hodnotou, ktoré možno rozdeliť na:

- a) objekty so zachovaným historickým výrazom čelnej fasády aj dvorových fasád,
- b) objekty so zachovaným historickým výrazom len niektorej z fasád,
- c) objekty so zachovanými historickými prvkami zo slohového výrazu, alebo s prevládajúcou urbanistickou hodnotou, ktoré možno rozdeliť na:
 - d) objekty prefasádované – modernizované, bez pôvodných prvkov, ale so zachovanou pôvodnou výškou a tvarom strešných rovín,
 - e) objekty so zachovanou pôdorysnou skladbou na pozemku, no s radikálnou prestavbou vrátane výrazu fasád prípadne so zvýšenou úrovňou korunnej rímsy alebo zmeneným sklonom strechy

Tieto objekty tvoria podstatnú časť pamiatkovej zóny a ako celok vytvárajú „genius loci“ historického jadra. V poslednom období je však tendencia na ich modernizáciu a radikálnu prestavbu, resp. na zbúranie a postavenie novostavby na ich mieste (bližšie v ďalšej kapitole). Vytráca sa z uličiek historický výraz domov a precízne prevedenie historických detailov na mnohých starých architektonických a technických prvkoch a často i drobná mierka pôvodných domov. Pamiatkové hodnoty týchto objektov sa často strácajú aj pri výmene historických výplní, výmene strešnej krytiny, použití typizovaných novotvarov, novodobých cementových omietok, či iných nevhodných materiálov na fasádach domov.

Medzi objekty s pamiatkovou hodnotou patria aj objekty hospodárskeho charakteru, bývalé stodoly.

Stodoly sa na parcelách formovali kontinuálne s hlavným obytným objektom situovaným vpredu, pričom vytvorili uzavretie zadnej časti parcely v priečnom smere (na celú šírku parcely). Tieto stavby sprístupňovali záhrady za obytným domom z paralelnej ulice cez veľkorozmerný prejazd, umiestnený v stodole spravidla pri jednej z parcelných hraníc. Tento princíp zástavby, opakujúci sa v rámci celých blokov, vytvára špecifický fenomén v meste – zástavbu hospodárskeho charakteru, povýšenú na vytvorenie uličnej zástavby mesta. Tento princíp zástavby sa vyskytuje, okrem blokov ukončených hradobným múrom a priestoru pod rotundou, vo všetkých historických urbanistických priestoroch, nevynímajúc časť zástavby námestia. V uliciach pamiatkovej zóny vytvárajú stodoly radový charakter zástavby, pričom ich striedmy, jednoduchý, utilitárny výraz prezrádza ich typologické zaradenie. Na stodolách, ktoré neprešli nevhodnými úpravami, sú zachované mnohé architektonické prvky a detaily

z obdobia ich vzniku. Rôzne druhy drevených brán, od jednoduchých fošňových až po kazetové s rezbárskou výzdobou, sú osadené do otvoru s dreveným rovným alebo mierne segmentovým nadpražím. Výnimočne sa na fasádach nachádzajú okná malých rozmerov, zväčša je však brána jediným otvorom na fasáde. Jednoduchá, alebo jednoducho profilovaná korunná rímsa je tesne nad prekladom brány. Stodoly sú zastrešené sedlovou strechou ukončenou z bočných strán štítovými múrmi. Múry sú zväčša prekryté škridlami v rovine strechy, v niektorých prípadoch je štítový múr vymurovaný nad strechu a stupňovito ukončený tehľami. Na najstarších stodolách, kde ešte nebola vymieňaná krytina, sa objavujú pálené škridle so špicatým ukončením, čo je typická krytina pre Skalicu a oblasť Záhoria.

Pôvodný architektonický výraz niektorých stodôl bol v nedávnej minulosti poznamenaný mnohými nevhodnými úpravami. Bolo to spôsobené jednak novou funkčnou náplňou, od ktorej sa následne odvíjalo použitie architektonických výrazových prostriedkov ako sú kovové veľkorozmerné brány, kovové výplne okenných otvorov. V niektorých prípadoch, pri zmene funkčného využitia stodôl dochádza k degradácii jej pôvodného výrazu a násilnému zaťažovaniu fasád ozdobnými formálnymi prvkami. V niektorých prípadoch sa funkcia presadzuje do podkrovia, čím dochádza k nevhodnému prehodnocovaniu jestvujúcich strešných konštrukcií formou zvyšovania strešných ríms, strešného hrebeňa, odklonu od tradičného sklonu zastrešenia, osadzovania vikierov, alebo veľkorozmerných strešných okien. V prevažnej miere však majú stodoly doposiaľ zachovaný svoj charakteristický dobový architektonický výraz predovšetkým v miestach pôvodnej poľnohospodársko-remeselnej zástavby v SZ časti pamiatkovej zóny.

E 5.2.d) Objekty, rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia.

Do tejto kategórie patria zväčša novostavby, ktorých návrh aj samotná realizácia vychádza z historických urbanistických princípov historického jadra Skalice a ich bezprostredného okolia. Sú to tie objekty, ktoré sú postavené do úrovne pôvodnej uličnej čiary, rešpektujú krídlovosť zástavby na parcele, výškovú hladinu zástavby a zväčša aj spôsob a sklon zastrešenia krídel a výrazovo sú inšpirované okolitou historickou zástavbou.

Väčšina domov síce pôsobí v danom prostredí nerušivo, avšak zároveň pôsobia neurčito, rozpačito, akoby bez výrazu. Aj pri najlepšej vôli prispôbiť sa tvarom aj výrazom okolitej zástavbe, nie je možné objektu vrátiť jeho malebnosť a historický detail. Každou pribudnutou novostavbou na mieste starého historického objektu sa stráca malebnosť celého bezprostredného okolia a pôvodná atmosféra historického mesta.

Väčšina novostavieb rešpektujúcich pamiatkové hodnoty územia boli postavené po vyhlásení centra Skalice za pamiatkovú zónu.

E.5.2.e) Objekty rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia, so závadou

Sem sú zaradené objekty, ktoré sú zhodné s predchádzajúcou kategóriou, avšak každý vybočuje z jednotného rámca ulice buď agresívnym novotvarovým prvkom alebo prvkami, (napr. nadrozmerným vikierom, ktorý je cudzorodý v danom prostredí), alebo nadrozmernou hmotou (zväčša zdvihnutou rímsou voči okoliu, vysokou strechou, vybudovaním vyvýšeného suterénu a tým posun okien prízemna na fasáde, ap.), alebo zasunutím voči historickej uličnej čiare

Za rušivé prvky, ktoré sme však nezaradili do kategórie „so závadou“ možno považovať mohutné, nadrozmerné korunné rímasy na prízemných objektoch (napr. Boorova 6), nadrozmerné presahy strechy pred uličnú fasádu, tým aj dažďových zvodov (napr. Madvova 3 a 5, Ružová 10,)

-predimenzovaný počet vikierov (Ružová 10)

-neprirodzenú farebnosť fasád (napr. Potočná 54)

-nadmerné uplatnenie reklamných pútačov (Potočná 42) dlhodobo na fasádach používaných, tiež použitie rôznej farebnosti úsekov fasády jedného domu (Štefánikova 12).

Sú to zväčša závady menšieho charakteru alebo odstrániteľné, ktoré sa pri najbližšej obnove objektu môžu napraviť, alebo sa nachádzajú v prostredí, ktoré je vo väčšom rozsahu narušené a teda v tomto prostredí nepôsobia rušivo.

E 5.2.f) Objekty, nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

V nedávnej minulosti (do roku 1989) bola tendencia v priestore pamiatkovej zóny (vo vybraných priestoroch), kde jestvujúci dobový stavebný fond bol do určitej miery technicky narušený, resp. postupne deštruovaný vplyvom nedostatočnej údržby, obývateľnosti a využiteľnosti, nahradiť ho novostavbami bez rešpektovania základných urbanistických a architektonických kritérií ochrany pamiatkového fondu. Objekt bývalého Domu služieb (dnes Okresný úrad) bol postavený na prelome 70. a 80. rokov na Námestí slobody za farským kostolom. Je riešený ako monofunkčný solitérny objekt, v ktorom boli situované prevádzky občianskej vybavenosti. Výrazovo bol objekt riešený utilitárne s premietnutím jeho funkčnej náplne do exteriéru, bez ohľadu na architektonické pôsobenie v exponovanej polohe mesta na centrálnom námestí a vo vzťahu k dobovej zástavbe. V 90. rokoch bola realizovaná jeho architektonická úprava a funkčno- prevádzková adaptácia pre administratívne účely v pôvodnom objeme s formálnou architektonickou znakovosťou na spôsob historizujúcej postmodernity. Fenomén postupnej deštrukcie a odstraňovania pôvodného charakteru zástavby sa v najväčšej miere prejavil paradoxne v priestore Potočnej ulice- najvýznamnejšej ulice s významným slohovým domovým fondom. V priestore západnej uličnej fronty dolnej časti Potočnej ulice je situovaný monofunkčný solitérny objekt poštového úradu. Na fasáde sú uplatnené formálne postmoderné prvky. Za ním sú situované ukázkové objekty socialistického veľkoobchodu, ktorých výstavba viedla k celoplošnej deštrukcii domového fondu a nahradením unifikovanými veľkopredajňami prefabrikovanej technológie. V súčasnosti sú pred dva z nich postavené dostavby takmer do úrovne uličnej čiary (čiastočne zapustenej oproti historickému stavu, avšak vytvárajúcej jednotnú líniu). Hneď za týmito tromi solitérmi je z Pivovarskej ulice situované mestské trhovisko až po teleso hradby, kde pôvodná zástavba poľnohospodársko-remeselníckych objektov musela ustúpiť tomuto veľkoplošnému asanačnému zámeru.

Za objektom bývalého Domu služieb na Námestí slobody sa realizovala výstavba solitérnych prevádzkových budov s gastronomickou prevádzkou reštaurácie a jedálne, ktoré negatívne zasiahli do drobnej urbanistickej štruktúry Gorkého ulice a čiastočne zastavali Krížnu ulicu.

Objekt okresnej nemocnice, realizovaný v 40. rokoch 20. storočia (autor architekt M.M.Harminc), situovaný v ochrannom pásme pamiatkovej zóny, je riešený ako dominujúci mnohopodlažný solitér s pristavaním ku kláštoru milosrdných bratov. V 2.polovici 20.storočia došlo k deštrukcii historickej urbanistickej štruktúry predovšetkým demoláciou zástavby situovanej východne od kostola milosrdných bratov, a to, časťou zástavby Potočnej a Boorovej ulice. Rozsah takto „uvolneného“ územia pre rozširovanie nemocnice ohraničuje v pamiatkovej zóne novodobá Hurbanova ulica, Potočná ulica a kláštor milosrdných bratov. Na ploche boli vystavené účelové prevádzkové budovy areálu nemocnice, jedáleň, pitevňa a iné, ktoré však v danom prostredí pôsobia rušivo, bez reflexie na tradičné urbanistické hodnoty. V dôsledku výstavby nemocničného areálu došlo k demolácii veľkej časti hradobného múru. Urbanistickým a funkčným prepojením areálu nemocnice, situovanej na veľkej ploche v ochrannom pásme, s plochou v pamiatkovej zóne a zároveň zbúraním hradieb, oddelujúcich tieto územia, sa v tejto lokalite stratil vizuálny pojem o rozsahu historického jadra, resp. stredovekého mesta, ohraničeného kamenným opevnením.

Lokálne narušenia historického charakteru zástavby sú v priestore Ružovej ulici, kde boli vystavané objekty síl značnej výšky s negatívnym účinkom vo vnímaní panorámy, solitér telocvične špeciálnej školy na Jatočnej ulici a ďalšie menšie objekty, čiastočne narušajúce historické prostredie konkrétneho mikropriestoru.

E 5.2.g) Pamätihodnosti mesta.

Pamätihodnosti obce môže v zmysle § 14 zákona č. 49/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov vyhlásiť obec všeobecným záväzným nariadením. Mesto Skalica nemá vyhlásené a schválené zastupiteľstvom túto kategóriu objektov na území pamiatkovej zóny. Krajský pamiatkový úrad môže poskytnúť pri tvorení zoznamu odbornú pomoc. Ako podklad však môže slúžiť aj zoznam objektov, ktoré sú v tomto materiáli zaradené do kategórie „objekty vytypované na vyhlásenie za NKP.“

E 5.2.h) Ostatné objekty nachádzajúce sa na pamiatkovom území

Do tejto kategórie sú zaradené objekty, ktoré sa zväčša nachádzajú vo dvoroch a v záhradách rodinných domov, ktoré nie sú bežne prístupné. Sú to buď dvorové krídla alebo samostatne stojace objekty zväčša na konci záhrad nepriechodných parciel. Tieto sú spravidla hospodárskymi stavbami, často z netrvanlivých materiálov. Takto umiestneným objektom na parcelách, ktorým vytvára jednu hranicu mestského opevnenia, tvorí zadnú stenu múr mestského opevnenia.

E.6.) Výškové a priestorové usporiadanie objektov

Dominanty v území pamiatkovej zóny reprezentujú hlavne sakrálne stavby. Ústrednou dominantou je stredoveký farský kostol situovaný na Námestí slobody. Jeho protipólom je rotunda sv. Juraja, ktorá je síce malou a nie príliš vysokou stavbou, no je postavená na návrší bývalého hradiska na okraji historického jadra a je preto vnímaná i z diaľkových pohľadov. Medzi ďalšie významné výškové dominanty v území patrí stredoveký kostol františkánov situovaný pri bývalej Strážnickej bráne mestského opevnenia, kostol jezuitov na Námestí slobody a kostol Milosrdných bratov na Potočnej ulici pri mestskom opevnení. Medzi lokálne dominanty patria evanjelický kostol na Lichardovej ulici, kostol paulínov na Potočnej ulici, špitálik na Kráľovskej ulici a karner pri farskom kostole. Najmladšou výškovou stavbou je veža evanjelického kostola na Lichardovej ulici. Medzi objemové dominanty možno zaradiť jednotlivé kláštory pri kostoloch (františkánsky, jezuitský – gymnázium, paulínsky a kláštor milosrdných bratov), radnicu na námestí ako aj budovu múzea – Kultúrny dom, prípadne ďalšie palácové stavby námestia.

E.6.1.) Výškové zónovanie

Pre historické jadro Skalice je charakteristická gradácia hmôt, typická pre historické mestá, postupne sa vyvíjajúce od stredoveku, ktorých urbanistická a hmotovopriestorová štruktúra sa ustálila v období baroka, po vstupe cirkevných rádov do mesta a teda i do jeho koloritu.

- Prízemná zástavba obytných blokov situovaná z vnútornej strany mestských hradieb pokračuje do stredu mesta, kde sa dvíha na dvojpodlažnú, výnimočne trojpodlažnú zástavbu. Tá sa nachádza na námestí a v častiach ulíc s prevažujúcou obchodnou funkciou.
- Dvojpodlažná historická zástavba je sústredená na hlavnom komunikačnom ťahu, (Štefánikova, Námestie slobody, Kráľovská) a v strede hlavného pozdĺžneho uličného ťahu, ktorým je Potočná ulica.
- Trojpodlažná zástavba sa objavuje len sporadicky a to spravidla na historicky najvýznamnejších budovách ako sú kláštory a konventy cirkevných rádov, na bývalej budove úradov na rohu námestia a Richardovej ulice. Prízemná zástavba na námestí je len vo východnej časti, za presbytériom farského kostola a vo vyústení východnej strany námestia do Potočnej ulice.
- Z horizontálne pôsobiacej zástavby historického jadra ohraničeného mestskými hradbami vyčnievajú výškové dominanty, ktorými sú veže sakrálnych objektov.

Gradácia hmôt v historickom jadre Skalice sa stupňuje jednak do prirodzeného

stredú mesta, ktorým je námestie s dominantou farského kostola, ale aj k priečnemu dopravnému ťahu, ktorým je spojenie stredovekých vstupných brán do mesta. Gradácia k priečnemu ťahu mesta je najčitateľnejšia na najdlhšej východozápadnej komunikácii mesta, Potočnej ulici, ktorá je pri mladších bránach mestského opevnenia prízemná a výška zástavby sa zdvíha k Štefánikovej ulici, teda k priečnemu ťahu mesta.

Ustálený princíp výškového zónovania s prevažujúcou prízemnou zástavbou a gradáciou hmôt smerom ku stredú jadra a k priečnej osi je dodnes veľmi dobre čitateľná a zachovaná, narušená je len v okolí kostola milosrdných bratov, kde sa prízemná zástavba zmenila na viacpodlažné stavby nemocnice, ignorujúc stredoveké vymedzenie historického jadra mestským opevnením. Lokálne narušenie (napr. výrobné budovy na Ružovej ulici) pôsobia negatívne v svojom mikropriestore, no nezasahujú do celkového obrazu mesta.

E.6.2.) Strešná krajina

Výrazným a charakteristickým prvkom panorámy mesta je architektúra striech vnímaná z vyvýšených miest - z kalvárie, z návršia s rotundou sv. Juraja a od vinogradov. Tvar a sklon zastrešenia vychádza z charakteru zástavby. Pôvodná parcelácia, formovaná od stredoveku, ovplyvnila aj charakter zástavby na parcelách a tým aj sklon a tvar zastrešenia.

Pre územie PZ je charakteristické tradičné krovové zastrešenie objektov, so sklonom 42 - 45°, ktoré najviac vyhovuje našim klimatickým podmienkam. Prevažná časť historickej zástavby je v uličných krídlach zastrešená klasickými sedlovými strechami s hrebeňom rovnobežným s ulicou, výnimočne manzardovými sedlovými strechami. Tie pochádzajú spravidla z obdobia baroka.

Uličná radová prízemná zástavba je zastrešená sedlovou strechou s rovnakým sklonom strešných rovín uličného krídla v rámci ulice, s hrebeňom rovnobežným s ulicou, dvorové krídlo pozdĺž parcelnej hranice je zastrešené zväčša sedlovou strechou, vyskytuje sa aj pultová strecha. V neposlednom rade charakter strešných rovín dotvárajú aj hospodárske objekty - stodoly situované v zadných častiach parciel, tvoriace záver parcely s vjazdom zo zadnej ulice. Tieto objekty sú zastrešené sedlovou strechou s hrebeňom rovnobežným s ulicou. Väčšina prízemných objektov v historickom jadre má rovnaký – 42- 45 stupňový sklon strechy, čo spolu s nenarušenou uličnou čiarou a výškou rímsy tvorí jednotný výraz niektorých ulíc a prispieva k malebnosti prostredia. Ojedinelo sa tu nachádzajú historické krovy s väčším sklonom, tieto sú spravidla pozostatkom ešte z obdobia renesancie alebo baroka. V nárožiach ulíc sú strechy ukončené štítovým múrom, štítom s polvalbou alebo valbou. Dvorové krídla sú do dvora vždy ukončené plným štítovým múrom. V niektorých štítových múroch, orientovaných do bočnej ulice, sa nachádzajú výlezy (menší dverný otvor) do podkrovia. (napr. Blahova, Gorkého, Potočná, Štefánikova), tieto výlezy sa nachádzajú aj na niektorých zadných štítoch dvorových krídel. V dvorových krídlach sa ojedinele zachoval výlez do povalového priestoru formou dreveného doskového vikiera so sedlovou strieškou prekrytou škridlou (napr. Kollárova 2), sprístupňoval sa rebríkom z dvora.

Poschodové domy sú v princípe rovnako zastrešené ako prízemné, objavujú sa však pri nich aj iné tvary striech, napr. manzardový, sedlový ukončený štítom, či štítovou atikou.

V strešnej rovine prízemných domov sa v minulosti nevyskytovali priestorové výrazové prvky umožňujúce využívanie podkrovia na iné, ako podružné účely. Ojedinele sa vyskytuje murovaný štít s oknom (napr. Ružová 4), či ozdobné secesné plechové vikieriky (Potočná 71). Zväčša sa objavujú malé presvetľovacie prvky ako drobné plechové vikiere (polkruhového tvaru alebo pravouhlé so sedlovou strieškou) alebo výklopné plechové otvory sprístupňujúce povalové priestory. V strešných rovinách uličných krídel niektorých domov sa dodnes nachádzajú otvory, prekryté plechom v rovine strechy, ktoré pravdepodobne slúžili na vynášanie sena či zásob do podkroví priamo z ulice. (napr. Blahova 20, Komenského 20,21, Škarniclovská 13). Ojedinele sa vyskytoval prístup do podkrovia z ulice malým okenným otvorom v murive uličnej fasády pod rímsou strechy (napr. zachovaný na Škarniclovská 11 s jednoduchým 4-tabuľkovým okienkom a na Škarniclovská 26 už

zamurovaný) alebo malým otvorom prekrytým plnou doskovou výplňou s omietkovou vrstvou, dokonca výtvarne zapracovanou do výzdoby fasády (obnovený na Potočná 12). Dodnes sa na niektorých objektoch zachovali hodnotné technické a architektonické prvky, ako napr. komíny, prevetrávacie vikiere, (napr. Gorkého 35, Potočná 55,71, Lichardova 8) dažďové kotlíky a rohovníky,(napr. Potočná 39, Komenského 3,40,49) keramická strešná krytina bobrovka špicatého tvaru, štítové múry vyťahnuté nad rovinu strechy a ukončené tehloú vyskladané do stupňovitého tvaru (napr. Komenského 49) a pod. V prípade dvorových krídiel bol v štíte umiestnený otvor do povalového priestoru z dôvodu vynášania sena, atď. Na poschodových domoch boli vikiere drobných rozmerov hlavne v spodnej časti manzardových striech (domy na námestí). Presvetlenie podkroví týchto domov sa však riešilo hlavne cez štíty, umiestnené symetricky voči hlavnej fasáde alebo ako akcent nad hlavným vstupom a cez otvory v štítových atikách. Vikiere sú prekryté sedlovými alebo valbovými strechami.

Do polovice 17.storočia bola strešnou krytinou na drvinej väčšine domov slama, šindľom boli pokryté len najdôležitejšie stavby – kostoly, radnica, prípadne domy zámožných mešťanov a šľachticov. Z tohto obdobia sú známe mnohé veľmi ničivé požiare a následné vydávanie protipožiarnych štatútov, týkajúcich sa aj používania nehorľavej strešnej krytiny. V polovici 18.storočia sa už slama nespomína ako krytina na strechách a väčšina objektov mala šindľové strechy. V tomto období bolo už škridlicou pokrytých 8 objektov. V prvej tretine 18.storočia škridlu vyrábalo mesto, ktoré napr. „*dĺžobu u františkánov splácalo v roku 1733 škridlicou, vápnom, tehľami,...*“ Pritom však ešte stále vyrába aj došky. Je pravdepodobné, že v mestskej tehelni sa vyrábala škridla bobrovka špicatého tvaru, typická pre Záhorie a teda aj pre väčšinu domov v Skalici. Pálená škridla - bobrovka sa postupne dostala takmer na všetky objekty v historickom jadre Skalice. Sprievodným javom mladších zásahov do striech je vytvorenie geometrických obrazcov z dvoch farieb (staršia je tmavšieho a mladšia škridla bledšieho odtieňa) alebo je dvoch tvarov (staršia škridla je špicatá, mladšia je oblého tvaru). Na väčšine objektov bola v prírodnej farbe bez akejkoľvek povrchovej úpravy, no vyskytovali sa tu aj čiastočne alebo celé strechy pokryté glazovanou škridlou (Potočná 57). Pri čiastočnom použití boli vytvárané na strechách rôzne geometrické motívy. Reprezentantom celoglazovanej strechy je spolkový dom na námestí zo začiatku 20.storočia, kde sa glazovaná strecha zelenej farby zachovala dodnes.

V súčasnosti je vnímanie strešných rovín z pohľadových vyvýšení pomerne priaznivé. Väčšina domov je pokrytá pálenou krytinou prírodnej farebnosti, prevažne bobrovkou, miestami sa vyskytujú aj špicaté (trojuholníkového ukončenia), ako pozostatok najstaršej krytiny. Bobrovka je na väčšine kultúrnych pamiatok, na rotunde a karneri sú rozmery škridiel prispôbené zvoncovitému tvaru strechy. Neskôr s bobrovkou okrúhleho i segmentového tvaru sa rozšírila pravouhlá škridla falcová (falcovka) s pásovými drážkami na povrchu. Doplnené boli hrebenáčmi s výrazným špicom. Tieto krytiny sú najtypickejšie pre strechy historického jadra (tiež najrozšírenejšie škridly ešte počas 20.stor.) a vytvárali vizuálne rovnú strešnú rovinu, (bez zvlnení či korýtkových tvarov). Na niektorých objektoch sa zachovala krytina z azbestocementových šablón, používaná hlavne v prvej polovici 20.storočia a šedá cementová v tvare falcovky. Najmä v 90-tych rokoch 20.stor. sa rozšírila na niektorých uliciach hrubšia betónová krytina (ľahko prístupná pre tento región) so škridlou vlnitých tvarov a rôznej farebnosti (napr. Potočná 97), ktorá nie je vhodná pre pamiatkové územie Skalice. Nachádza sa tu aj nevhodná krytina na báze plastu „bonský šindel“ (napr. na Potočná 49). V priebehu 20.storočia, a tiež 21.storočia sa tvarové riešenie pálených škridiel rozšírilo na viac druhov či typov škridiel, spôsobené o.i. možnosťou ponuky pri nákupe. Konkrétne vyhodnotenie použitia krytiny je v kap.E.3.4.

V 2.polovici 20.storočia, pred rokom 1989 bola historická zástavba lokálne narušená nevhodnými hmotami niekoľkých novostavieb. Táto skutočnosť sa prejavila aj v obraze strešnej roviny, kde solitérne novostavby zväčša ukončené plochým zastrešením, výrazne vyčnievajú nad strešnú rovinu pôvodnej zástavby a kontrastujú s tradičnými formami zastrešenia pôvodnej urbanistickej štruktúry.

Od roku 1989 dochádza ku čiastočnej korekcii strešnej panorámy tým, že niektoré nevhodné solitéry sú v danom prostredí hmotovo, vo výraze, a teda aj v strešnej rovine upravované v zmysle náznaku pôvodného hmotovo -priestorového riešenia vrátane doplnenia tradičného zastrešenia. Takáto úprava novostavieb vzniknutých pred rokom 1989 sa v poslednom období prejavila na námestí rekonštrukciou a adaptáciou objektu Okresného úradu (1999) a rehabilitáciou dvoch nevhodných veľkoobjemových stavieb na Potočnej ulici.

V poslednom období sa však začínajú veľmi intenzívne realizovať vstavby do podkrovi, pričom dochádza k mnohým negatívnym javom. V niektorých prípadoch sa ničia celé historické krovy, niekde sa odstránia hodnotné historické prvky – korunná rímsa, komíny, prevetrávacie malé vikiere, kotlíky strešných zvodov, ap. Takmer vždy sa však na streche objavujú nové prvky – strešné okná alebo vikiere, prípadne i loggie, ktoré znehodnocujú vzhľad samotného domu a v prípade neúmerne veľkých vikierov aj výraz celej ulice. Ten je vnímaný z pohľadu chodca a zväčša aj z pohľadov z miestnych vyvýšení. Zmenou tvaru a proporcií strechy voči fasáde, jej historických parametrov, stratou detailov, farby aj tvaru krytiny sa stráca malebnosť historického prostredia a výrazne sa znižujú jeho historické hodnoty.

E.6.3. Priestorové usporiadanie objektov

Usporiadanie objektov na parcelách je podrobne popísané v kapitole E.4.2.

Pôdorysné rozmery jednotlivých historických objektov sú závislé od ich umiestnenia v pamiatkovej zóne, od ich pôvodnej funkcie aj od umiestnenia na samotnej parcele. Šírky uličných krídel, resp. krídel s hlavným vstupom do objektu, sú vždy širšie ako krídla dvorové, taktiež šírky krídel poschodových domov a domov, nachádzajúcich sa na námestí a v okolí hlavnej komunikačnej osi historického jadra, sú väčšie ako šírky krídel prízemných objektov a objektov nachádzajúcich sa v menej významných uliciach.

V jednotlivých urbanistických priestoroch v pamiatkovej zóne sú typické šírky historických objektov nasledovné:

1. Boorova ulica, hĺbka uličného krídla 6 – 8,5 metrov, stodoly 6 metrov
šírka dvorového krídla 4,5 – 6,5 metrov
2. Blahova ulica, hĺbka uličného krídla 5,5, –7,5 metrov
šírka dvorového krídla 4,0 – 5,5 metrov
3. Družstevná ulica, hĺbka uličného krídla 5,5 – 8,5 metrov, stodoly: 5 – 6 metrov
šírka dvorového krídla 4,5 – 7 metra , stodoly 6m
4. Gorkého ulica, hĺbka uličného krídla 5,5 – 8 metrov,
šírka dvorového krídla 4,5 – 6 m.
5. Jatočná ulica, hĺbka uličného krídla, poschodové obj. 10m, 14m,
šírka dvorového krídla 7,5 m poschodový objekt školy
stodoly - hĺbka uličného krídla 5,5 – 6, 7,5 metra
stodoly - šírka dvorového krídla 4,5 – 6,5 m
6. Kollárova ulica, hĺbka uličného krídla 5,5 – 7,5 metra
šírka dvorového krídla 4,5 – 6,5 m
7. Komenského ulica, hĺbka uličného krídla 6 – 8,5 m
poschodový meštiansky dom 10 a 13 m
šírka dvorového krídla 4,5 – 5,5 metrov
8. Kráľovská ulica, hĺbka uličného krídla 7,5 – 12 m
šírka dvorového krídla 4,5 – 8 m
9. Krížna ulica, hĺbka uličného krídla 6 – 8 m,
šírka dvorového krídla -
10. Lichardova ulica, hĺbka uličného krídla 6 – 9 m (prízemné), 9 – 12 m (poschodové)
šírka dvorového krídla
11. Madvova ulica, hĺbka uličného krídla 5,5 – 8 m, u stodoly: 4,5 – 6,5 m
šírka dvorového krídla 4 – 6,5

12. Námestie slobody, hĺbka uličného krídla prízemné 8 – 11 m, poschodové 9 – 12 m,
(14 m kláštor.obj. – gymn.)
šírka dvorového krídla 5,5 – 7 m, (13 m kláštor – gymn.)
13. Nemocničná ulica, hĺbka uličného krídla - hosp.obj.: 4,5 m – 6 m
šírka dvorového krídla – hosp.obj.: 4,5 m
14. Pivovarská ulica, hĺbka uličného krídla 5,5 – 7metrov, u hosp.objektov: 6 – 6,5 m
šírka dvorového krídla 4,5-5,5m, 5 m u hosp.krídel
15. Podhradie, hĺbka uličného krídla 4,5 – 6,5 m,
šírka dvorového krídla 4,5 – 5,5m
16. Potočná ulica, úsek Dolnopotočná ul.:
hĺbka uličného krídla 6 – 9 m prízemné (11,5 m evanj.fara),
10 – 12m poschodové, (16 m meštiansky dom nárožný Potoč.31)
šírka dvorového krídla 4,5 – 6,5 m
úsek Hornopotočná ul.:
hĺbka uličného krídla 6,5 – 9 m prízemné (14,5 kúria Potoč.67 a 69),
10 m poschodové, (9 m kláštor milosrdných)
šírka dvorového krídla 5 – 7,5 m
17. Ružová ulica, hĺbka uličného krídla 6, 6,5 – 7,5, 8 metrov , stodoly 5,5 – 6,5 metrov
šírka dvorového krídla 5 – 6 m
18. Sasinkova ulica, hĺbka uličného krídla 7 – 10 metrov
šírka dvorového krídla 4,5 – 5 metrov
19. Škarniclovská ulica, hĺbka uličného krídla 6 – 7,5 m , a 11m (pri poschodových),
šírka dvorového krídla 4,5 – 6,0 metrov
20. Štefánikova ulica, hĺbka uličného krídla 7 m prízemné (aj 14m), 10,5 m poschodové
šírka dvorového krídla 6 metrov
21. Za mestskou zďou, hĺbka uličného krídla stodoly 5 - 5,5 m, 6,5 – 7m,
šírka dvorového krídla 5 – 6 metrov

V historickom jadre sú najpočetnejšie zastúpené prízemné objekty, ktoré možno z hľadiska pôvodnej funkcie rozdeliť na remeselnícke či roľnícke (vinohradnícke) domy s obytnou časťou a na stodoly. Objekty sú uličnými krídlami postavené na celú šírku parcely, takže vytvárajú súvislú radovú zástavbu. Tento systém zástavby a spôsob prízjazdu na parcelu (dvor, záhradu) mechanizmami, vymedzuje dva základné typologické druhy, nachádzajúce sa v historickom jadre. Sú nimi domy priechodové, ktoré majú vjazd na parcelu mimo uličného krídla a domy prejazdové. Výnimku tvoria hĺbkové domy, ktoré majú vjazd na parcelu vedľa domu (Blahova 11). Samostatným, no veľmi početným druhom sú bývalé stodoly. Na námestí a pri hlavnej komunikačnej osi sú najpočetnejším druhom poschodové , bývalé meštianske domy.

E.6.3.a) Prízemné domy priechodové

majú dvor prejazdom prístupný z protihľej ulice, v uličnom krídle domu je umiestnený len prechod do dvora, resp. na uličnej fasáde sa nachádza len vstup do domu. Ich čelná fasáda je tvorená spravidla jednoduchými drevenými vstupnými dverami a drevenými oknami. Vodorovné delenie tvorí omietkový sokel a omietková rímsa. Na najužších parcelách sú trojosové fasády s dvoma úzkymi oknami a dverami v krajnej osi. Spravidla sú zdobené len jednoduchou plytkou plasticitou v omietke - jednoduchou profiláciou rímsy, vodorovným členením alebo jednoduchým orámovaním otvorov (napr. Potočná 53), objavujú sa však aj domy s bohatšou plasticitou (napr. Potočná 12). Trojosové fasády nachádzame aj na širších parcelách, tu sú zväčša použité širšie okná. Tieto domy boli postavené v mladšom období (po 2. svetovej vojne) alebo vznikli prestavbou staršieho objektu. Opäť sa stretávame s jednoduchou výzdobou, (napr. Potočná 89), prípadne sa výzdoba sústredila na niektorý architektonický alebo konštrukčný prvok (Potočná 57, Potočná 51, Potočná 95). Výnimočne je vstup pri trojosovej fasáde umiestnený v strede (Komenského 4). Veľmi podobná situácia z hľadiska výzdoby, ako pri najužších parcelách, je aj na domoch s troma „ KPU Trnava, Zásady PZ Skalica 12/2015 “

oknami. Bežná je lokalizácia vstupu v krajnej osi (Potočná 130), aj mimo nej (Sasinkova 6, Komenského 6, Potočná 99). Taktiež sa objavuje aj plastická výzdoba celej fasády, (Komenského 40). Fasády širších domov nesú spravidla bohatú štukovú výzdobu v podobe bohato profilovaných ríms, vystupujúcich podokenných a nadokenných ríms a ďalších architektonických prvkov (napr. Potočná 35, Potočná 71, Námestie slobody 17, Potočná 136), príp. je použitý ľudový motív (Potočná 61). Umiestnenie dverí v rámci fasády nemá pevné pravidlá, závisí od hmotovopriestorového usporiadania dvorových krídel.

E.6.3.b) Prízemné domy prejazdové

majú prejazd, sprístupňujúci dvor a záhradu, v hlavnom uličnom krídle domu. Princíp riešenia fasád je obdobný ako pri prechodových domoch, rozdiel je v umiestnení prejazdovej brány na fasáde. Pri úzkych parcelách, ale aj pri niektorých širších, nie je vytvorený samostatný vstup do domu a brána plní okrem funkcie prejazdu do dvora aj funkciu vstupu do domu (napr. Kollárova 18, Gorkého 14, Komenského 41 a pri širších Boorova 19, Gorkého 18, Komenského 13). Oddelenie prejazdu od vstupu do domu umožnilo rôzne variácie riešenia, ani tu však nemajú pevné pravidlá a umiestnenie prejazdu závisí od usporiadania dvorových krídel. (Blahová 21, Boorova 3, Kollárova 2, Komenského 49).

E.6.3.c) Hospodárske stavby – stodoly,

Pre hospodárske stavby – stodoly je typická hladká murovaná fasáda spravidla bez akéhokoľvek členenia či výzdoby s jedným otvorom - drevenou bránou v pravouhлом murovanom portáli a s dreveným prekladom, na ktorom je jednoduchá omietková rímsa a sedlová strecha. Výška muriva medzi prekladom a rímsou je minimálna, často nulová. Na širších parcelách môžu byť okrem brány aj okenné otvory malých rozmerov. Niektoré brány sú opatrené kamennými okopníkmi. Mnohé brány sú relatívne veľkých rozmerov, čo pravdepodobne súvisí s poľnohospodárskym využívaním stodôl v minulosti a teda nutnosťou prístupu na pozemok väčšími mechanizmami. Jednoduchý výraz stodôl, súvisiaci s ich hospodárskou funkciou, sa odzrkadlil aj na jednoduchom výraze brán, ktoré sú vždy situované asymetricky voči čelnej fasáde.

E.6.3.d) Poschodové meštianske domy

sú lokalizované v najvýznamnejších priestoroch historického jadra. Ich sprievodným javom je spravidla plastická výzdoba so vstupnými portálmi zväčša polkruhového tvaru a akcent na fasáde v podobe balkónov, arkierov, rizalitov, ale aj štítov rôznych tvarov, či štítových atík. Murované domy z tehly alebo kameňa, omietnuté vápennou omietkou sú doplnené murovanými, kamennými alebo kovovými architektonickými prvkami. Dvorové fasády domov majú tradične jednoduchší výraz, nepoužívajú sa tu prvky, akcentujúce fasády. Výnimku tvorí použitie arkád na dvorových fasádach, predbežne známych z dvoch objektov, ktoré však mali pôvodne inú funkciu (bývalá radnica, kláštor paulínov).

E 7.) Archeologické náleziská

V záujmovom území pamiatkovej zóny je evidovaná výrazná koncentrácia archeologických lokalít.. V minulosti prišlo viackrát k ich narušeniu. Medzi najvýznamnejšie patria : kostrové pohrebisko nositeľov kultúry zvoncovitých pohárov (mladší eneolit) v polohe medzi Kalváriou a železničnou stanicou a kostrové pohrebisko zo staršej doby bronzovej (kultúra maďarovská) v polohe pri súčasnom ZVL, narušené výkopovými prácami v roku 1950, 1954 (publikované : Budinský- Krička 1959, Pichlerová 1971, 1968). Pri železničnej stanici je doložené sídlisko z doby halštatskej (publik. Pichlerová 1968). V polohe Kalvárie prišlo v roku 1910 k nálezu depotu 14 kg bronzových hrivien zo staršej doby bronzovej (únetická

kultúra, publik. Eisner 1931, Janšák 1968) a viacnásobné zbery a prieskumy poukazujú na existenciu sídliska (hradiska?) z doby halštatskej v tejto polohe (Janšák 1913, Eisner 1934). V roku 1954 tu prišlo k narušeniu staromaďarského hrobu (10.-11. storočia, publik. Krasovská 1954). Tieto i ďalšie nálezy z mladších výskumov dokazujú husté osídlenie územia dnešnej Skalice.

E 8.) Historická zeleň

E 8.1) Vyhodnotenie zelene podľa zachovaných štruktúr a kompozície.

Zeleň v pamiatkovom území je neoddeliteľnou súčasťou urbanistickej štruktúry, tvorí jednotný celok s architektúrou a vznikla postupným vývojom od naturálnej zelene až po regulované, cielene založené a udržiavané plošné a priestorové vegetačné štruktúry.

V záujmovom území Pamiatkovej zóny Skalica sa nenachádzajú plochy zelene, zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR ako samostatné národné kultúrne pamiatky. Plochy, ktoré dotvárajú charakter pamiatky sú jej súčasťou.

Exponovanou lokalitou sústredenej mestskej zelene je priestor bývalého hradiska a okolia rotundy sv. Juraja, ktorý bol v nedávnej minulosti sadovo upravovaný. Zeleň kalvárie a susedných cintorínov je výrazným prvkom dotvárajúci celkový obraz a panorámu sídla. Historická zeleň je v rámci PZ situovaná v priestore Potočnej ulice, kde vytvára súvislé stromoradie idúce stredom ulice /lemujúce zasypané koryto Stračinského potoka prechádzajúce stredom ulice/. Z hľadiska koncepcie, situovania a vzrastlosti zelene v rámci pamiatkovej zóny vytvára stromová aleja výrazný kompozičný prvok v obraze súčasnej panorámy historického jadra. Zeleň situovaná pozdĺž uličných priestorov pozostáva z nenáročných drobnovzrastlých kultivarov, vytvára vhodný estetický doplnok v líniom charaktere zástavby. Zeleň na Námestí slobody a ďalších voľných priestranstvách je spravodla riešená s ohľadom na celkové pôsobenie vo vzťahu k jestvujúcej zástavbe.

E 8.2.) Genéza vývoja zelene

Prvotné úpravy zelene sa začali založením osady na dovtedy prirodzených zelených plochách krajiny. Postupným urbanizovaním priestoru medzi dvoma potokmi a užívateľským atakom tieto naturálne plochy zelene zanikli, pričom súvislá línia sa kontinuálne zachovávala na brehoch potokov a v malých plochách zostávala ako súčasť dvorov a záhrad pri jednotlivých domoch.

Zeleň v dlhých stredovekých záhradách mala spočiatku len úžitkovú funkciu. Niektoré ranonovoveké záhrady vo väzbe na upravovanie zástavby v dvorových traktoch na obytnú, kedy vznikli reprezentatívne nádvorcia, mali aj estetické poslanie a boli ozdobnou časťou domu, resp. kláštora. V ich úprave iste nechýbala zeleň, aj keď doposiaľ nie sú o tom žiadne archívne doklady. Je predpoklad, že cielene upravovaná zeleň sa nachádzala v objektoch na námestí a zrejme aj pozdĺž komunikácie vedúcej naprieč sídlom v smere východ – západ, ktorá je delená na Štefánikovu a Kráľovskú. V týchto priestoroch totiž vlastnili domy významné šľachtické rody. Dvory a záhrady i v ranom novoveku mali však prevažne hospodársku funkciu a boli tu pestovateľské plochy a ovocné stromy.

Pozitívnym obdobím pre vývoj zelene bolo 18. storočie, kedy v niektorých dvoroch a záhradách kláštorov a meštianskych domov boli založené okrasné záhrady. Na mape z roku 1768 a 1776 ktoré sú zatiaľ najstarším zachovaným mapovým podkladom s grafickým vyznačením a lokalizáciou významnejších celkov zelene, sú plochy záhrad zreteľne čitateľné. Okrem zelene mimo historického jadra sú upravené záhrady aj vo vnútri stredovekého mesta -, záhrada areálu františkánov, areál paulínskeho kostola a kláštora, záhrada karmelitánov a areál jezuitskeho kostola a gymnázia. Z verejných plôch je plošná zeleň vyznačená pri farskom kostole a rotunde, líniová zeleň sa stále nachádza okolo potokov. Okrem Stračinského potoka, prechádzajúceho interiérom mesta a Zlatníckeho potoka, ktorý pravdepodobne napĺňa priekopu mestského opevnenia popri severnom úseku

hradieb sa na mape z roku 1768 objavuje aj potok, obtekajúci kopec s hradiskom zo severu a vlievajúci sa do stredovekého mesta severne od rotundy a ukončujúceho sa na Blahovej ulici. Líniová zeleň je vyznačená aj okolo tohto potoka.

V 19. storočí do vývoja zelene aktívne zasiahla činnosť mestského skrášľovacieho spolku. Cielené výsadby sa začali realizovať pri farskom kostole na mieste, kde koncom 18. storočia bol rozobraný múr cintorína, ale aj ďalšie plochy zelene na Námestí slobody - okolo Trojičného stĺpa, Milenium park v dnešnej južnej časti námestia ústiacej do Potočnej ulice. Z archívnych materiálov je možné zistiť aj druhové zloženie, pričom pri farskom kostole sa spomína koncom 19. storočia výsadba gaštanov. V poslednej tretine 19. storočia a začiatkom 20. storočia pribudli stromové aleje do niektorých ulíc v centre, v častiach, kde to šírkové pomery ulice dovoľovali.

Dnes tvoria základ zelene uličné stromoradia bez alebo s líniovou podnožou, líniová a plošná zeleň námestia a priľahlej časti Štefánikovej ulice, líniová zeleň Potočnej ulice, zeleň dvorov a záhrad, sadovnícke úpravy areálových komplexov a zelená plocha v okolí Rotundy sv. Juraja.

E 8.3.) Zeleň verejných priestorov v jednotlivých etapách vývoja urbanistickej štruktúry a charakteristika súčasného stavu

Najstaršou prirodzene rastúcou plochou zelene je pravdepodobne zeleň na Potočnej a Sasinkovej ulici, ktorých stredom tiekol až do začiatku 20. storočia potok. Z verejných priestorov je na najstarších mapových podkladoch vyznačovaná aj zeleň okolo rotundy a okolo farského kostola na Námestí slobody, kde však bol do konca 18. storočia cintorín, ohradený múrom. Najstaršími, cielene zakladanými formami ozelenenia verejných priestorov zeleňou, boli samostatne stojace stromy tzv. tieniace. Je predpoklad, že sa tak dialo aj v Skalici, archívne materiály však k tomu neexistujú. Známu zmienku je výsadba siedmich gaštanov pri farskom kostole v poslednej štvrtine 19. storočia. Od tohto obdobia sa začínajú vysádzať skupiny stromov najskôr vo väčších priestoroch, neskôr pribudli stromové aleje aj do ulíc, ktorých výsadbová línia bola na predele medzi segregovaným peším chodníkom pozdĺž domoradia a ostatnou plochou ulice. Aleje v konštantnej vzdialenosti od objektov kopírovali líniu uličnej zástavby. Alejové stromy boli vysadené v terénnych výsadbových misách a ich okolie bolo spevnené. Neskôr v niektorých polohách pribudol do podnože alejí líniový pás zelene, ktorého šírka bola daná parametrami ulice. Niektoré ulice ostali dodnes bez alejí a akejkolvek zelene. Niektoré naopak sú zásahmi z 2. polovice 20. storočia doplnené menšími plochami zelene s rôznorodou porastovou štruktúrou.

8.3.a) Zeleň v okolí rotundy sv. Juraja

Exponovanou lokalitou mestskej zelene je priestor v okolí rotundy sv. Juraja. V súčasnosti je priestor pretvorený z hľadiska zámeru podpory dominantnosti a významu rotundy a jej okolitého priestoru v obraze historického jadra mesta a jej vnímania z exponovaných pohľadových kuželov. Celý priestor je upravený ako centrum oddychu a relaxácie. Má vytvorenú mlatovú komunikačnú sieť, odpočívadlá – lavičky sú umiestnené na telese zvyšku hradobného múra. Územie je zatrávené, vzrastlé stromy agátu sa nachádzajú len v SV časti návršia v okolí náhrobníkov. Celý priestor je nasvietený, má jednotný mobiliár.

8.3.b) Námestie slobody

Na juhovýchodnej strane námestia, okolo farského kostola bol cintorín ohradený múrom, ktorý bol po zrušení nahradený stromami. Po výsadbe gaštanov pri kostole v poslednej štvrtine 19. storočia sa vo výsadbe pokračovalo aj v iných polohách. Začiatkom 20. storočia bol Trojičný stĺp umiestnený západne od hlavného vstupu do kostola. Okolo Trojičného stĺpu bola skrášľovacím spolkom vytvorená sadová úprava v tvare trojuholníka. Bola ohradená, vysadená kríkmi, ktoré boli tvarované rezom. V južnej časti námestia ústiacej do

Potočnej ulice bol začiatkom 20. storočia vytvorený tzv. Milénium park. Jeho dispozícia mala jednoduché usporiadanie chodníkovej siete vymedzujúce nepravidelné tvary zelených plôch s voľne rozmiestnenými porastovými partiami. Nízke oplotenie lemovalo celý park. Po hrane námestia vysadené aleje v konštantnej vzdialenosti kopírovali líniu uličnej zástavby. Alejové stromy Javora mliečneho (*Acer platanoides*) boli vysadené v terénnych výsadbových misách a ich okolie bolo spevnené. V povojnovom období okolo roku 1950 bola vysadená aj úprava okolo kostola. Táto úprava sa niesla v duchu ľudovej tvorivosti. Touto výsadbou bolo okolie kostola úplne prekryté. V 80. rokoch 20. storočia prichádza k ďalšej úprave námestia. Popri severnej strane kostola vysadené rôzne druhy ihličnatých a listnatých drevín s nízkou etážou zelene boli čiastočne odstránené a výsadby preriedené. Dreviny sú upravované každoročne rezom na hlavu. Stromy boli a sú pravidelne počas vegetačného obdobia strihané, aby konáre neprerastali podchodnú výšku. V roku 2004 prešlo námestie komplexnou rekonštrukciou. Milénium park bol zrekonštruovaný, Trojičný stĺp bol umiestnený do polohy posunutej voči pôvodnej polohe z dôvodu veľkosti a umiestnenia komunikácie vedúcej cez námestie, kde nie je možné prinavrátiť jeho pôvodné zázemie so zeleňou (4 kusy stromov Javora mliečneho *Acer platanoides*), ktoré boli taktiež strihané na hlavu. Dnešné zloženie jednostrannej aleje, obiehajúcej okolo celého námestia, je z Javora mliečného (*Acer platanoides*, *Acer platanoides* „Globosum“).

8.3.c) Zeleň ulíc – spracované v kapitole E.10.

E 8.4.) Zeleň dvorov a záhrad – súčasný stav

Úpravy dvorov a záhrad jednotlivých domov v pamiatkovom území sú viazané na ich využívanie a v závislosti na spôsobe využívania sa aj menia. Vo väzbe na vstupy a prejazdy sú komunikačné trasy s rôznym povrchovým spevnením a ostatná zvyšková plocha je plochou zelene s porastovou štruktúrou závislou na veľkosti plochy. V úpravách dvorov je celá škála spôsobov úprav od úplného spevnenia dvora bez akejkoľvek zelene (napr. Potočná 14, Námestie Slobody 12,) cez uplatnenie úzkych pásov často sústredených pri parcelačných múroch po obvode spevnených plôch (napr. Potočná 57).

Často sú v dvoroch spevnenia v kombinácii so zelenými plochami vo vzájomne vyvážených plošných pomeroch (Družstevná 16, Potočná 46, Námestie Slobody 20).

V niektorých polohách pamiatkového územia sa uplatňujú záhradné úpravy s priznanými úzkymi pešími chodníkmi a ostatnou ozelenenou plochou (Lichardova 18).

Rovnako je uplatnená široká škála porastov. Od čistých trávnikovými plôch, cez popínavé dreviny po obvode dvorov (Potočná 44, Potočná 15), cez kríkové partie (Kráľovská ulica), až s uplatnením stromových drevín (Potočná 17, Potočná 69).

Uplatnenie stromov v priestoroch dvorov a záhrad je orientované na nižšie dreviny, ale ojedinele solitérne alebo v skupinách tu rastú aj vysoké stromy (Škarniclovská 20).

Sadovnícka a estetická úroveň úprav je tiež veľmi rôzna.

Vyskytujú sa tu plochy neupravené s výrazným zaburinením (Gorkého 1), neutrálne stvárnenia (Potočná 65), historizujúce úpravy (Kráľovská 16), až po najmodernejšie stvárnenia viac alebo menej kvalitné (Družstevná 16).

V druhej skladbe prevládajú hodnotné dreviny domáceho pôvodu, avšak vyskytujú sa aj cudzokrajné dreviny atypické hlavne svojim habituálnym tvarom (Gorkého 5), ktoré pôsobia v prostredí historického jadra rušivo.

V okrajových polohách pamiatkového územia sú v záhradách pestované ovocné stromy a časť záhrad je využívaná aj ako pestovateľské plochy (rodinné domy na ulici Boorova, Lichardova 14, Lichardova 10).

E 8.5.) Sadovnícke úpravy areálov

V pamiatkovom území sú úpravy areálov viazané na väčšie stavby, najmä cirkevné ustanovizne. Klasickými areálmi aj v dnešnej urbanistickej štruktúre zostali Areál

františkánskeho kláštora s kostolom Panny Márie Bolestnej, Jezuitský kláštor s kostolom sv. Františka Xaverského, Areál Kláštora milosrdných –dnešný areál nemocnice s kostolom Najsvätejšej Trojice, areál paulínskeho kostola a kláštora a areál evanjelického kostola. Obnoviteľnosť týchto parkových kompozícií je pri rešpektovaní ich historického vývoja možná na základe archívnych dokumentov.

E.8.5.a) Jezuitský kláštor s kostolom sv. Františka Xaverského

Na mape z roku 1898 je areál zakreslený na parcele 315 ako stavba kostola, parcela 316 ako záhrada. Parcela 317 s obojstranným nádvorím. Do dnešnej doby je zachovaná v celom rozsahu na oboch parcelách. Záhrada prešla úpravou z úžitkovej na oddychovú. Dnešná úprava vniesla do svojej kompozície istú ľudovú tvorivosť. Nevýrazná sadovnícka úprava je prehustená smrekmi a prevahou kríkov. Ostatné plochy pôvodných nádvorí prešli transformáciou na zázemie gymnázia, t.j. školský dvor a zázemie školy.

E.8.5.b) Areál Kláštora milosrdných bratov–dnešný areál nemocnice s kostolom Najsvätejšej Trojice

Pôvodný areál kostola s kláštorom a kláštornou záhradou je dnes premenený na areál nemocnice. Plocha pôvodného areálu je zachovaná v celom rozsahu. Zeleň v dnešnej podobe na ploche areálu je sprievodnou k nehnuteľnostiam. Solitérne stromy sú vysadené ako tieniace stromy pre návštevníkov. Dnes celá plocha pôsobí chaoticky a neusporiadane. Výsadby sú robené tiež nekoncepčne.

E.8.5.c) Areál Kláštora a kostola paulínov – dnešný areál paulínskeho kostola a kláštora a Evanjelického kostola

Pôvodný areál paulínskeho kostola s kláštorom a kláštornou záhradou s pravidelnou úpravou kláštornej úžitkovej záhrady je dnes premenený na dva samostatné celky. Na plochu areálu paulínskeho kostola s bývalým kláštorom na juhozápadnej strane a na plochu evanjelického kostola zo západnej strany. Zeleň v dnešnej podobe na ploche areálu je už iba sprievodnou zeleňou k nehnuteľnostiam kostola, pričom vo väčšej miere je zastúpená pri evanjelickom kostole. Solitérne stromy sú vysadené ako tieniace stromy pre návštevníkov. Väčšia časť záhrady, patriacej k paulínskemu kláštoru, je vydláždená a je využívaná ako parkovisko.

E.8.5.d) Areál františkánskeho kláštora s kostolom Panny Márie Bolestnej

Nachádza sa na Kráľovskej ulici. Z východnej časti je prístupný aj z Krížnej ulice. Na katastrálnej mape z roku 1898 je kláštorná záhrada na parcelnom čísle 3. Parcela číslo 2 je evidovaná na katastrálnej mape z roku 1898 ako dvor. Súčasťou kláštora bola úžitková kláštorná záhrada, prepojená priamo na kláštorný komplex. Plocha záhrady za františkánskym kláštorom a kostolom bola pôvodne sadovnícky upravovaná a bola využívaná nielen pre okrasné, ale aj úžitkové účely. Kláštorná záhrada je dnes zachovaná v celej svojej ploche. Je však zatravnená a využívaná na kultúrne a spoločenské aktivity organizované mestom. Ohradový múr areálu je porastený brečtanom.

E 9.) Prvky uličného interiéru

E 9.1.) Mestský mobiliár

V historickom jadre mesta nie je zachovaný takmer žiaden historický mobiliár. Archívne dokumenty, hlavne fotografie, dávajú informácie o spôsobe verejného osvetlenia v hlavných priestoroch mesta na začiatku 20.storočia a premeny osvetlenia počas celého

20.storočia. Prvé osvetľovacie telesá boli osadené na Námestie slobody a na Malé námestie, dnes časť Štefánikovej ulice. Boli to vysoké stožiarové liatinové svietidlá so secesným visiacim osvetľovacím telesom. Súčasne s nimi sa objavujú konzolové liatinové svietidlá so šesťbokými lucernami, umiestnené v miestach napojenia ulíc na námestie a na Trojičnom stĺpe. Ešte v prvej polovici 20.storočia sa v uliciach objavujú priehradové stĺpy na vedenie elektrických drôtov, z ktorých niektoré zároveň slúžili ako nosič lampy verejného osvetlenia. Priehradové stĺpy boli osadené aj na námestie, po odstránení predchádzajúcich. Jeden stĺp je dodnes zachovaný na nároží medzi Potočnou ulicou a Podhradím. Na vedenie elektriny, prípadne aj na osadenie lampy verejného osvetlenia boli používané nástrešné stĺpy, či nástenné konzoly, drevené stĺpy a neskôr aj betónové stĺpy. Tieto sú ešte zachované v celom rozsahu na Boorovej ulici. V 90.rokoch 20.storočia bolo verejné osvetlenie takmer v celom historickom jadre vymenené, resp. doplnené. Pri návrhu sa vychádzalo z historického osvetľovacieho telesa - z tvaru a výrazu konzolového svietidla so šesťbokou lucernou, pričom okrem konzoly boli navrhnuté stojanové svietidlá s jednou, dvoma a štyrmi lucernami. Stojanové svietidlá s jednou lucernou sú použité takmer vo všetkých uliciach historického jadra, stojany s dvoma lucernami v širokých reprezentačných priestoroch a so štyrmi lucernami je svietidlo na námestí. Konzolové lucerny osvetľujú úzke spojovacie uličky. Prvky mestského mobiliáru – verejné osvetlenie, lavičky, smetné nádoby, označenie názvov ulíc, verejných priestranstiev, národných kultúrnych pamiatok a významných objektov v pamiatkovej zóne sú vyhotovené a osadené v súčinnosti s krajským pamiatkovým úradom. Design, voľba materiálu, štruktúra povrchu, výtvarné riešenie vychádza z miestnych daností, opierajúc sa o poznanie vývoja mobiliáru v danom historickom priestore a analógie vývoja v podobných historických sídlach v regióne v danom čase.

V pamiatkovej zóne nie je jednotne riešený dizajn stojanov na bicykle. Nachádzajú sa tu stojany jednoduchých tvarov, bez akéhokoľvek výtvarného stvárnenia, stojany, ktoré sú zároveň využívané ako reklamné a informačné zariadenie, ale aj stojany, ktoré sa výrazovo prispôsobujú dizajnu mobiliáru, použitého vo väčšine priestorov PZ. Jedným z nich je aj stojan so znakom mesta Skalica.

E.9.2.) Drobná architektúra

E.9.2.a) Výtvarné diela

- sochy, pomníky

Prvá zmienka o soche v Skalici je z roku 1588, kedy „*mesto dalo opraviť sochu na námestí*“. O akú sochu sa jednalo, nevieme. Takisto nevieme, kde presne na námestí stál pranier, pri ktorom sa od polovice 17.storočia trestali menšie previnenia. Podľa archívnych prameňov bola jeho poloha severne od farského kostola. Mariánsky stĺp (NKP) bol postavený do stredu námestia v roku 1695, podľa návrhu Giovanniho d'Allio ho vytvoril kamenosochár J. Schäffer. V 60.rokoch 20.storočia bol premiestnený k južnej fasáde farského kostola, do odľahlej polohy na námestí. Späť sa dostal pri poslednej rekonštrukcii námestia, v roku 2006. Nahradil tak pamätník víťazstva nad fašizmom od akad. Soch. Tibora Bártfaya, premiestneného zároveň na iné miesto v meste. Kamenné sochy sv. Jána Nepomúckeho a sv. Floriána (NKP), ktoré postavilo mesto na most cez potok, tečúci Potočnou ulicou, boli taktiež z tejto polohy odstránené a vrátené naspäť až pri rekonštrukcii centra v roku 2006. Všetky historické sochy boli ohraničené kamennými stĺpkami spojenými kovovými reťazami.

V 20.storočí bolo v historickom jadre mesta postavených niekoľko sôch a pamätníkov významných osobností. Na námestí, v zeleni pred jezuitským kostolom, bol v roku 1926 odhalený pamätník Jána Amosa Komenského z českej sochárskej dielne v Hořiciach (NKP). Pripomína jeho návštevu Skalice v roku 1650, kedy býval v dome na Komenského ulici č. 16. Pamätník bol neskôr presťahovaný do parku evanjelického kostola. Pred vežou evanjelického kostola bola v roku 1947 odhalená socha vydavateľa, novinára a spisovateľa Daniela Gabriela Licharda od sochára Ladislava Šalouna (NKP). Bronzová socha MUDr.

Pavla Blahu od Jána Koniarka bola odhalená v roku 1937 v parku nemocnice, avšak v časti, ktorá už nie je v pamiatkovej zóne, ale v jej ochrannom pásme (NKP). V 21. storočí pribudli do historického jadra ďalšie sochy. Pomník Františka Krištofa Veselého, umiestnený pred jeho zbúraným rodným domom pri kostole milosrdných bratov, vytvoril akad. soch. Juraj Meliš, bronzovú sochu kráľa Ľudovíta I. a ThDr. Ľudovíta Okánika na námestí a sochu vinohradníka na Štefánikovej ulici zhotovil Mgr. art. Vladislav Plekanec.

Výtvarné dielo Alexandra Trizuljaka, ktoré pravdepodobne nahradilo odstránený pranie v severovýchodnej časti námestia, bolo po poslednej rekonštrukcii námestia premiestnené na iné miesto v meste.

Pomník padlým v prvej svetovej vojne z roku 1927 od akad. sochára Metoda Kocourka je umiestnený v priestore lipovej aleje Potočnej ulice, v jej najširšom profile.

- pamätné tabule

V pamiatkovej zóne sa nachádza niekoľko pamätných tabúl, zväčša na pamätných domoch, ktoré sú zároveň zapísané medzi národné kultúrne pamiatky. Medzi takéto pamätné tabule patrí:

-pamätná tabuľa na Komenského ulici 16 od P.Tótha z roku 1957 s textom „*V tomto dome býval v apríli 1650 Ján Ámos Komenský, učiteľ národov, bojovník za mier a šťastie ľudu*“

-pamätná tabuľa na Sasinkovej ulici 12 s textom *V tomto dome sa narodil 11.XII.1830 František Víťazoslav Sasinek, spisovateľ a buditeľ národa*“

-pamätná tabuľa na karneri sv. Anny na Námestí slobody od L.Salouna s textom „*František Víťazoslav Sasinek, historik *11.dec.1830 +17.nov.1914, z dôb minulých čias si kriesil pamiatky Slovenska bys rodu takpomohol vstať na nohy v dejinách!*“

- pamätná tabuľa na Škarnicovskej 3 s textom *Tu pracovala za kultúrny vývoj ľudu československého kníhtlačiareň Škarnicovská za poldruha storočia 1760*1898*

-pamätná tabuľa na potočnej ulici 6 s textom „*Z tohto domu vyšiel Dr. Pavel Blaho, veľký buditeľ západného Slovenska, 1867-1927*“

-pamätná tabuľa na Potočnej ulici 19 s textom *Tu pracoval i zomrel Daniel Lichard v r. 1861-1882. Uč sa pracuj a sporuj. MS*“

-pamätná tabuľa na Lichardovej ulici 12 od J.Hučku z roku 1961 s textom: *Tu sa narodil dňa 28.9.1924 hrdina Slov. nár. povstania Mirko Nešpor, ktorý bol 17.12.1944 zavraždený fasistami*“

-pamätná tabuľa na evanjelickej fare Potočná 17 s textom *V tejto fare žili a pracovali evanj. kňazi – spisovatelia: Martin Lauček 1783-1802, Bohuslav Tablic 1802-1805, Daniel Lichard 1844-1847, Michal Boor 1868-1891, Dr.J.Holuby (kaplán) 1861, ThDr.R.Košťal (biskup) 1956-1969*“

Ďalšie pamätné tabule, nachádzajúce sa v pamiatkovej zóne (niektoré aj na kultúrnych pamiatkach), ktoré nie sú kultúrnymi pamiatkami sú napr:

-pamätná tabuľa na bývalom kláštore milosrdných bratov s textom *Ľudový lekár František Madva, 1786 – 1852*“

-pamätná tabuľa na katolíckej fare s textom „*Na pamiatku tých duchovných osôb, ktoré sa v Skalici narodili, tu pracovali a svojou činnosťou mesto preslávili. ThDr. Kardinál J.Černochoch, F.V.Sasinek, Dr.L.Okánik, E.J.Cubínek OFM, P.Blaho st., J.K.Viktorín, ThDr. J.Šátek, PhDr. J.Buchta, J.Bránecký. Vďační Skaličania*“

Pamätná tabuľa na Potočnej ulici 46 s textom „*Akademik Ľudovít Novák, 15.10.1908 Skalica – 27.9.1992 Ľubochňa, jazykovedec, slavista, zakladateľ SAVU*“

-pamätná tabuľa na budove Gvadániho domu (mestskej knižnice) s textom: „*Básnik Pavel Bunčák, 4.3.1915 6.1.2000*“

E 9.2.b) Studne, oplotenie

Na území historického jadra sa v minulosti nachádzali viaceré studne, využívané ako zdroj

vody. Na Potočnej ulici sa nachádzali tri vahadlové studne, čo je vyznačené i na hist. kat. mape z roku 1898. Z týchto je jedna dodnes zachovaná a to v polohe stredového zeleného pásu s lipovou alejou pred domom č.54, v blízkosti napojenia Nemocničnej ulice na Potočnú. Jej nadzemná časť je zmenená na liatinovú pumpu. V súčasnosti sa nachádza studňa s liatinovou pumpou, dodnes využívaná, aj na Boorovej ulici, pri chodníku pred domom č.23. Obnovená studňa, vymurovaná z kameňa a prekrytá mrežou, sa nachádza pred hospodárskym objektom na južnom konci Ružovej ulice. V minulosti sa nachádzali studne s liatinovou pumpou aj na námestí neďaleko radnice a na Malom rítku (časť Štefánikovej ulice) pri bývalej požiarnej zbrojnici. Boli ohraničené kamennými stĺpkami do tvaru štvorca.

Väčšina historických oplotení, oddeľujúcich verejný priestor od súkromného, je vytvorených z murovaného materiálu, omietnutého klasickou vápennou omietkou. Niektoré sú vystužované pravidelne s opakujúcimi murovanými stĺpmi. Takto sú oddeľované aj niektoré súkromné parcely medzi sebou. V oploteniach sú smerom do ulice vytvorené brány, často rezbársky kvalitne vyhotovené, z ktorých niektoré sú preklenuté murovaným prekladom s väčšou výškou, ako samotné oplotenie.

Všetky solitérne prvky mestského interiéru, ktoré boli v minulosti osadené do verejného priestoru, boli ohradené kamennými stĺpkami spojenými kovovými reťazami. Takéto „oplotenie“ mali sochy, liatinové pumpy studní a pravdepodobne aj pranier na námestí.

Betónové oplotenie na Potočnej a Nemocničnej ulici , oddeľujúce ulice od areálu nemocnice, nemá žiadne estetické hodnoty, ktorými by zapadalo do historického prostredia zóny. V bezprostrednom susedstve s kostolom milosrdných bratov pôsobí, spolu s kovovou bránou, rušivo a zároveň je v tomto mieste nevhodne umiestnené z dôvodu, že vedľa kostola viedla v minulosti ulička, sprístupňujúca z Potočnej ulice bývalú Boorovu ulicu a záhradu kláštora. Nevhodné a cudzorodé sú aj oplotenia vybudované z rôznych tvaroviek, vytvárajúcich plošné vzory.

E.9.3.) Povrchy ulíc

V ktorom období boli dláždené verejné priestory historického jadra Skalice nie je známe. Začiatkom 17.storočia boli ulice bez pevného povrchu, prašné, resp. blatisté. Koncom 17.storočia sa spomína vydláždený dvor v súvislosti so zemianskym kamenným poschodovým domom na námestí, no či bolo v tomto období vydláždené aj námestie , prípadne aj iné ulice, zatiaľ nevieme. Pri Štefánikovej ulici sa od 17.storočia objavuje jej pomenovanie ako „Dlažená uliczka“, čo by mohlo napovedať na akúsi povrchovú úpravu. So spevnením povrchu hlavnej cestnej komunikácie medzi mestskými bránami zrejme treba počítať, pravdepodobne však nejde o pevnú kamennú dlažbu. Z historických fotografií a prieskumov je síce zrejmé, že Štefánikova ulica, námestie a niektoré významnejšie ulice boli dláždené kamennou dlažbou obdĺžnikového tvaru alebo kockami do tvaru vejárov, dokumentácia je však až zo začiatku 20.storočia. Až po 1.svetovej vojne sa spomína spevňovanie ciest a chodníkov na najdôležitejších cestách. Je to obdobie, kedy pravdepodobne vznikli chodníky na väčšine ulíc z liateho betónu s vkreslenou štvorcovou sieťou tzv. Drotuár. Spevňovanie chodníkov a ciest sa v meste realizovalo v celom medzivojnovom období. Za socializmu bola väčšina priestorov prekrytá asfaltom.

E 9.4.) Vodné toky

Vodné plochy a toky sa v území PZ nenachádzajú. Mestom v minulosti pretekalo koryto Stračinského potoka - stredom Potočnej a Sasinkovej ulice. V minulosti viedlo cez potok na Potočnej a Sasinkovej ulici niekoľko mostov, tieto boli po prekrytí potoka na začiatku 20.storočia zlikvidované. Mlyn situovaný v hornej (južnej) časti Potočnej ulice, pri mestskom opevnení využíval vodu z tohto potoka. Koryto Stračinského potoka bolo po celej dĺžke lemované lipovou alejou s obojstranne orientovanou líniou stromov pozdĺž koryta potoka. Neskôr bolo koryto po celej dĺžke postupne zasypané a upravené spevnenými a sadovými

plochami. Pri úprave verejných priestorov na prelome 20. a 21. storočia bola na Potočnej ulici realizovaná prezentácia potoka formou náznaku – stredom ulice je vedený chodník z kamennej dlažby kladenej do vejárov, prerušený náznakom mostov v pôvodných polohách (vo vyústení kolmých ulíc). Chodník je lemovaný alejou stromov.

E.9.5.) Architektúra objektov, princíp riešenia fasád, prvky fasád

Pre historické objekty v PZ je typická výrazná prevaha plochy murovaných častí na fasádach nad plochami otvorov. Pomer plôch v prospech plochy muriva je uplatnený pri drobnej prízemnej zástavbe domov aj hospodárskych stavieb, pri dvojpodlažných meštianskych domoch ako aj pri všetkých objektoch profánnej aj sakrálnej architektúry. Predbežne nie je na území zóny známa neomietaná povrchová úprava, používaná v niektorých častiach územia Slovenska v 13. až 14. storočí s výnimkou rotundy, ktorá prešla obnovou v 50. rokoch 20. storočia podľa vtedy realizovaných výskumov. Všetky slohové obdobia teda uplatňovali na fasádach omietku s náterom ako primárnu povrchovú úpravu murovaných častí. Prvá tretina 20. storočia priniesla prezentáciu tehly ako povrchovej úpravy, táto sa však uplatnila len na niektorých štítoch nárožných prízemných domov a na zvýraznenie architektonických prvkov fasád niektorých objektov.

Výraz fasád domov je odvodený jednak z podlažnosti, historickej funkcie, ale aj zo základnej dispozície (typológie) objektu. Podrobnejší popis v kapitole E.6.3. V historickom jadre sú najpočetnejšie zastúpené prízemné objekty, ktoré možno z hľadiska pôvodnej funkcie rozdeliť na remeselnícke či roľnícke (vinohradnícke) domy s obytnou časťou a na stodoly. Domy majú často veľmi jednoduchý výraz s plytkou plasticitou, bohatá plasticita je použitá zväčša na širších domoch. Pri fasádach je obvyklá monochrómna farebnosť jemných pastelových tónov, nájde sa aj kombinácia lomenej bielej s tmavšou farbou.

E.9.5.a) Okenné výplne

Historické okná na prevažnej väčšine objektov PZ sú pravouhlé v tvare stojateho obdĺžnika, rozmerovo vychádzajúce zo zlatého rezu, prípadne prevýšené, drevené, dvojité, spojené rámom v hĺbke ostenia - tzv. futrom. Medzi najstaršie zachované okná, patria výplne, ktorých vonkajšie krídla sa otvárajú von. Pri nich sa často v medziokennom priestore nachádza kovová mreža. Tento systém bol využívaný hlavne v klasicizme, kedy sa k vnútorným barokovým oknám pridal vonkajší samostatný rám, alebo sa vytvorilo celé nové dvojité okno. Reprezentantom sú okná domu na Škarnicovskej ulici č. 13, kde je vonkajšia, dvojkridlová šesťtabuľková časť výplne osadená v líci fasády. Okno je bez pevnej stojky alebo priečnika. Obdobná situácia, avšak s rôznymi obmenami, je aj na ďalších domoch (Boorova 19, kde je štvorkridlová výplň s pevným krížom ukončená segmentom, Potočná 69, Potočná 46, so štvorkridlovými výplňami s pevným krížom a prútom v priečniku). Obdobie historizmov prinieslo zasunutie výplne za líce fasády, i keď naďalej zostala dvojitá. Nastala zmena aj v otváraní vonkajších krídel, pričom spodné krídla sú dnu otváracie a horné sú riešené alternatívne – von alebo dnu otváracie. Pri takomto riešení sa nekladali mreže do medziokenného priestoru. Vonkajšie výplne sú často bohato profilované v mieste pevného priečnika (napr. Blahova 23, Potočná 17, Potočná 61), ale aj v mieste pevnej stojky (napr. Potočná 71, Komenského 49, Škarnicovská 11). Súčasne s týmto riešením bolo používané aj členenie v tvare písmena T, takže vzniklo 3-krídlové okno s horným sklápacím krídlom, tzv. ventilačkou, ktorá je alternatívne von otváracie (Ružová 4, Gorkého 10), alebo dnu otváracie (Gorkého 22, Pivovarská 37). Okenný rám má vodorovný pevný priečnik v 2/3 výšky okna, stojka je často opatrená dekoratívnym motívom. Širšie okná, používané hlavne v medzivojnovom období, zachovávajú vyššie uvedené princípy členenia aj otvárania okenných výplní.

Samostatnou kapitolou sú pivničné okienka, resp. vetráky, ktoré nezvykli byť súčasťou architektonického riešenia fasády. Otvory neboli zasklené, zväčša boli prekryté plechovou okenicou, ktorá z dôvodu prevetrávania pivnice bola perforovaná (Komenského 49, Ružová

6).

E.9.5.b) Arkiere

Na území pamiatkovej zóny sa arkiere vyskytujú ojedinele: arkier pravouhlého tvaru umiestnený na čelnej fasáde poschodia renesančného domu Potočná 31 nesený štyrmi profilovanými kamennými konzolami, či na nároží poschodia domu Potočná 40, pochádzajúci pravdepodobne z obdobia neoslohovej prestavby domu; pravdepodobne sa ich vyskytovalo oveľa viac, avšak zanikli pri prestavbách i starších asanáciách historickej zástavby.

E.9.5.c) Rizality

Na základe porovnania hist. mapy z roku 1898 a historickej fotodokumentácie je možné konštatovať, že rizality ako architektonicko-stavebný prvok uličného priečelia prejavujúci sa atraktívne v uličných interiéroch sa v historickej zástavbe Skalice vyskytovali pravidelne, zastrešené bývali strieškou vežičkového typu s oblým vyskladáním tradičnej bobrovky a ukončené dekoratívnou kovovou makovicou. Na Potočnej ulici zanikli tri pôvodné rizality prízemnej zástavby, v západnej fronte námestia zanikli dva historické domy s rizalitmi (poschodový a prízemný) v susedstve Gvadányiho domu a Radničnej uličky. Avšak viaceré rizality sú zachované dodnes: na Potočnej 44, ktorého tvar je na prízemí pravouhlý a na poschodí polkruhový a ukončený strieškou helmicového tvaru s plechovou krytinou vo vrchole s dekoratívnou makovicou a zástavkou. Obnovený pravouhlý rizalit s valbovým zastrešením sa nachádza na Potočnej 27, na mieste po zaniknutom pôvodnom prízemnom dome. Pravouhlý rizalit so sedlovým zastrešením, s okrúhlym vetrákom v štíte vystupuje do priestoru Kollárovej 8 a priestranný poschodový rizalit sa vyskytuje na Námestí slobody č.28 ako aj na nároží Mittákovského domu na Námestí č.13.

E.9.5.e) Vstupné dvere

Sú typickým prvkom prízemných domov prechodového typu. Pre Skalicu sú charakteristické symetrické drevené dvere osadené z vnútornej strany obvodového múru, pričom v hrúbke múru sú spravidla vyrovnávajúce schody (napr. Potočná 71). Tvar dverného otvoru je pravouhlý, výnimočne sa objavuje segmentové a polkruhové ukončenie (Námestie slobody 17). Väčšina dverí má presvetľovací nadsvetlík a presklenú hornú časť krídel s vonkajšou, rôzne tvarovanou mrežou (Potočná 6, Potočná 10). Dverné krídla, zväčša oddelené stĺpikom s bohato profilovanou hlavicou a pätkou, majú spravidla kazetové členenie s rozličnou dekoráciou (Potočná 71). Jednoducho členený nadsvetlík je od otváracej časti oddelený bohato profilovanou rímsou. Pri niektorých dverách sa dodnes zachoval otvárací mechanizmus nadsvetlíkov (Potočná 136). Výnimočne sa objavujú aj celodrevené dverné krídla (Potočná 46, Komenského 40), alebo dvere bez nadsvetlíka (Lichardova 14). Zriedkavejšie sú známe jednokrídlové dvere, spravidla s celodreveným kazetovým krídlom a nadsvetlíkom (Škarnicovská 11, Komenského 49).

E.9.5.f) Brány

Výrazovo najjednoduchšie brány sa nachádzajú na stodolách a na murovaných oploteniach. Historické brány na stodolách a oploteniach sú celodrevené, dvojkridlové s rovným nadpražím, s vodorovne alebo zvislo kladenými fošňami, len veľmi výnimočne kazetové s rezbárskou výzdobou (Jatočná, Blahova). Na oploteniach sú krídla zväčša celootváravé, (napr. Jatočná, Gorkého). Do tejto kategórie spadá aj brána vedúca do dvora hĺbkového domu na Blahovej 11. Prístup do stodôl umožňuje aj bránka, ktorá môže byť umiestnená v rámci krídla brány (napr. na Družstevnej, Madvovej) alebo v strede brány (napr. na Blahovej, Nemocničnej, Jatočnej). Zväčša vodorovné laty majú často plastickú profiláciu, na

niektorých sú ešte zachované pôvodné detaily a prvky - závesy, štítiky, kľučky, rezbársky upravená okopná lišta ap. (napr. Jatočná 53, Blahova, Družstevná). Na niektorých stodolách sa nachádzajú plechové brány, tie sú však mladšieho dáta. Ich výraz vychádza skôr z brán prejazdových domov, kde sa využíva horná časť na presvetlenie vnútorného priestoru (Pivovarská, Ružová). Výnimočne sa objavuje brána so segmentovým nadpražím (Ružová).

Klasické brány prejazdového domu sú drevené, dvojkridlové s rovným nadpražím, najjednoduchšie sa ničím nelíšia od brán do stodôl (Boorova 7, Kollárova 2, Ružová 33) či brán v oploteniach (Gorkého 14). Väčšina prejazdových brán sa však od stodolových odlišuje buď presvetlením časti brán alebo výraznou rezbárskou výzdobou (Potočná 67). Presvetlenie môže byť len v hornej časti krídel – nad bránkou (napr. Gorkého 22) alebo aj v hornej časti bránky (Gorkého 13). Typovo odlišné sú brány, ktoré na otváranie nevyužívajú celý otvor, ale horná časť brány je pevná (Blahova 23, Potočná 17), zvyčajne doplnená plastickou rezbárskou výzdobou (Komenského 49, Ružová 13). Aj pri prejazdoch sa výnimočne objavujú segmentové nadpražia (Gorkého 10, Potočná 33).

E.9.5.g) Sokel

Je umiestnený v spodnej časti fasád, jeho horná hrana spravidla korešponduje s úrovňou podlahy domu. Najstaršie sokle sú z jemnozrnnej omietky, zalícované s fasádou alebo len mierne pred ňu prestúpené, spravidla zvýraznené o stupeň tmavšou farbou. Výnimočne sa objavuje tehla ako obkladový materiál. Medzivojnové obdobie prinieslo sokle terazzové, ktoré prúžkovanou bordúrou ohraničovali celú soklovú časť ako aj prípadné otvory (pivničné okienka). V 2.polovici 20.storočia sa často použili obkladačky upevnené na stenu cementovými omietkami, čo často spôsobilo vlhnutie spodnej časti fasády a odpadávanie obkladu. V poslednom období sa objavujú rôzne, aj nevhodné materiály, ale aj zapustenie soklovej časti za úroveň fasády z dôvodu zatepľovania hornej časti domu.

E 9.6.) Reklama

Reklama je úzko spätá s obchodnými prevádzkami, ktoré sa v minulosti sústreďovali na námestie a na ulice k nemu priľahlé. Jej umiestnenie na uličných fasádach bolo výlučne v úrovni parteru, na poschodie umiestňovaná nebola. Vo vyšších polohách však boli využívané plochy štítových múrov, zväčša prečnievajúcich nad strechu susedného objektu, kde sa reklama (označenie prevádzky alebo reklamný slogan) maľovala priamo na omietku. Najčastejšie a najprirodzenejšie miesto reklamného označenia prevádzky bolo nad samotným vstupom. Tu sa zväčša využívali tabule alebo samostatné písmená. Objavujú sa však aj kovové vývesné štíty s priestorovým označením prevádzky.

Najčastejším miestom na prezentáciu služieb alebo predávajúceho tovaru boli vnútorné strany drevených okeníc, ktoré boli celé dni otvorené. Po zatvorení obchodu zostali na fasádach vnímateľné len označenia prevádzok.

Reklamy a označenia prevádzok boli vždy mierkou a výrazom zosúladené s fasádou objektu, neprekývali žiadne architektonické prvky a detaily, texty súviseli so samotnou prevádzkou v objekte. Duplicitná reklama alebo označenie bolo len v prípade využitia štítovej steny na prezentáciu.

E 9.7.) Materiál, technológia

Stavebným materiálom najstarších objektov historického jadra je kameň. V stredoveku je kameň najdostupnejším, preto je v tomto období pre Skalicu typickým a takmer výlučným materiálom. Objavuje sa najmä v pivniciach, v obvodových múroch, na klenbách budov a v priestoroch vstupných šijí do pivníc (chodbičiek so schodiskom), pokiaľ sú zachované. Tieto sa doposiaľ našli len kamenné, preto sú, v prípade nálezu, zároveň datovacím prvkom pri určovaní doby vzniku najstaršej časti objektu. Novoveké objekty využívajú na murovanie

spravidla tehlu až do polovice 20.storočia, resp. do nástupu železobetónových konštrukcií. Kameň sa taktiež v tomto období vyskytuje, no môže to byť spojené aj s postupným rozoberaním murív mestského opevnenia po strate jeho fortifikačnej funkcie. Využíva sa však v období renesancie a baroka najmä na architektonické články a detaily, ako armovací prvok otvorov. Na obvodových múroch a rôznych prestavbách sa vyskytuje aj nepálená tehla. Povrchovou úpravou stien je výlučne vápenná omietka, kombinovaná so štukovou, maľovanou, kamennou alebo terakotovou výzdobou na fasádach. Omietka fasád je ručne nahadzovaná a ručne hladená, čím je docielený „mäkký“ povrch fasád. Kameň alebo tehla v kombinácii s omietkou sú typickým stavebným materiálom aj pre oplotenia pozemkov. Na výplne otvorov sa využívalo drevo, spočiatku tvrdé, bez krycích náterov. V 19.storočí a v 1.polovici 20.storočia sa využíva na okenné a dverné výplne najmä mäkké drevo, čo je spojené s potrebou ochrany kryciami nátermi. Brány sa naďalej vyrábajú z tvrdého dreva. Typickým materiálom na strešné krytiny je pálená škridla, bližšie v kapitole E.6.2. Na reklamy bol používaný náter priamo na fasádu, nápis na drevenú dosku, nápis na plochu v rámci výkladnej skrine alebo vývesný štít z kovaného materiálu.

E.10.) Pamiatkové hodnoty urbanistických priestorov v PZ (po uliciach)

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby je spracované na základe stavu poznania stavebného fondu k dátumu spracovania materiálu. Tento sa môže meniť buď ďalšími zisteniami (výskumy, obhliadky) alebo stavebnými zásahmi na jednotlivých domoch.

E 10.1.) Blahova ulica

Ulica uzatvára uličnú sieť historického jadra mesta na severozápade smerujúc od Potočnej ulice po severovýchodné hradby mestského opevnenia. Najužšia je v úseku od Potočnej ulice po ulicu Podhradie, pri ktorej sa rozširuje smerom k hradbám. V mieste pokračovania Jatočnej ulice k židovskej synagóge pri severozápadných hradbách sa opäť rozširuje smerom k hradbám. V tomto bode je jej šírka najväčšia. Mierne sa zužujúc pokračuje až po križovanie s Komenského ulicou, kde sa láme smerom juhovýchodným, aby ako úzka ulička vychádzala cez hradby von z historického jadra, do ulice Vally cez zbúraný úsek hradby. Úsek dnešnej Blahovej ulice od Potočnej po ulicu Podhradie resp. po Jatočnú ulicu sa v minulosti nazýval „Dolné Podhradie“, s čím pravdepodobne súvisí dodnes zachovaná drobná štruktúra uličných krídel na oboch stranách úzkej časti ulice. Táto časť ulice sa vyznačuje obojstranne orientovanou zástavbou uličných krídel. Ostatný úsek ulice sa vyznačuje jednostranne orientovanou zástavbou domov smerom na severozápad, kde sú parcely ukončené mestskou hradbou. Juhovýchodnú uličnú frontu tu tvoria bočné hranice parciel z jednotlivých ulíc (z Jatočnej, Škarniclovskej, Madvovej, Komenského i Za mestskou zdou), ktoré sú zväčša zastavané bočnými krídlami domov. Výnimku tvoria dva domy č.18 a č.20 medzi Madvovou a Komenského ulicou.

Blahova ulica je obojstranne zastavaná prízemnou, radovou, krídlovou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečneho uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Výnimku tvoria dva hĺbkovo orientované domy na severozápadnej uličnej fronte, jeden je na nároží s ulicou Podhradie, druhý je pri východe z historického jadra, pri severných mestských hradbách. Tento sa dnes využíva ako garáž. Krídla domov sú zastrešené sedlovými strechami, na niektorých nárožiach sa objavuje polvalba, nárožia so Škarniclovskou ulicou sú ukončené valbovými strechami. Južné nárožie so Škarniclovskou ulicou je v pôdoryse zrezané. Objekty sú priechodového aj prejazdového typu, hĺbkové domy majú prejazd vedľa domu.

Vyhodnotenie stavu súčasnej urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Severozápadná uličná fronta je tvorená prízemnou, zväčša radovou zástavbou rodinných domov. Medzi parcelami č.2005 a 2009 bola v pokračovaní Jatočnej ulice severozápadným smerom ulička vedúca ku židovskej synagóge. Ulička je v súčasnosti uzatvorená bránou a brámkou v múre oplotenia v línii uličnej čiar Blahovej ulice, za ktorým sa pravdepodobne

nachádza prekrytie plochou strechou (nižšou ako oplotenie). Na parcele č. 1964, dom č. 37 je narušená pôvodná línia uličnej čiar zasunutou stavbou rodinného domu, vzniknutého pravdepodobne v 2.pol.20.stor., ktorý však výrazom fasády, detailom rímsy, malým presahom strechy pred fasádu i hmotou domu sa prispôsobuje pôvodnej zástavbe; objekt vyhodnocujeme ako rešpektujúci pamiatkové územie so závadou. Parcela č. 1975 je bez zástavby, z domu č.47, ktorý bol asanovaný roku 2009-10 stojí len uličný múr fasády. Na parcele č. 1972 (dom č.51) vznikla koncom 80-tych r.20.stor. novostavba, nerešpektujúca svojou fasádou historický výraz ulice, keďže má vyvýšený suterén s oknami do ulice, vyvýšeným prízemím a rímsou, takže je objekt vyhodnotený ako rešpektujúci pamiatkové územie so závadou.

Juhovýchodná uličná fronta je v celom rozsahu prízemná, s rôznorodou orientáciou voči ulici, na parcele č. 1844 (d.č.4), parc.č.1848 (d.č.10), parc.č.1850 (d.č.12) a parc.č.1861 (d.č.16A) sú novostavby prízemných rodinných domov, postavených po roku 1990. V križovaní s ulicami je Blahova ulica chápaná takmer vždy ako podružná, tzn. pri nárožných objektoch je do Blahovej ulice situované podružné dvorové krídlo. Takto je to pri Potočnej, Škarniclovej aj Komenského ulici. V dvoch prípadoch je podružné krídlo zároveň vstupným, a to d.č.16 a 16A. Do oboch nároží Madvovej ulice a severovýchodného nárožia Jatočnej ulice sú osadené stodoly, taktiež orientované do Madvovej a do Jatočnej ulice. Jedine domy na protilahlom nároží Jatočnej ulice, na pokračovaní Jatočnej ulice smerom k synagóge a na nárožniach s Podhradím majú uličné krídlo orientované do Blahovej ulice.

Parcelám, umiestneným medzi uličkou vedúcou k synagóge a severným hradobným múrom, tvorí zadnú hranicu múr mestského opevnenia. Celá opačná strana, až na dva domy medzi Madvovou a Komenského ulicou, je tvorená podružnou dvorovou zástavbou. Od Jatočnej, južne až po dvorové krídla na Potočnej ulici, je zástavba rodinných domov s parcelami, ukončenými vnútri jednotlivých blokov.

Zástavba medzi Podhradím a uličkou vedúcou k synagóge je na mape z konca 19.stor. vytvorená z nárožného domu s dvorovým krídlom na Podhradí a šírkovým domom s dvorovým krídlom v uličke. Za šírkovým domom bola veľká parcela až po hradbu, patriaca k synagóge. Dnes je pôvodný šírkový objekt až po hradbu rozdelený na dve parcely, na ktorých stoja dva domy oddelené voľným vstupom do jedného z nich.

Netradičná zástavba voči charakteristickému radovému spôsobu je v severnej časti, kde z priamočiarej uličnej čary vystupuje samostatne stojaci dom, dnes rozdelený na dve parcely s dvomi číslami domov (parc.č.1967 s domom č.53 a parc.č.1965 s domom č.55), s otvoreným prejazdom s bránou v murovanom oplotení, ohraničenou kamennými okopníkmi. Brána s okopníkmi pravdepodobne sprístupňovala, ešte pred výstavbou novodobého hĺbkovo orientovaného domu pri hradbách, fortňu v mestskom opevnení umožňujúcu východ zo stredovekého opevneného mesta pre peších.

Rovnaký sklon strešných rovín všetkých uličných krídel zástavby narúša len jeden objekt dom č.7, parc.č.2023/2 v severozápadnej uličnej fronte. Okrem nevhodného sklonu strešnej roviny má fasádu ukončenú mohutnou, pre drobnú zástavbu nevhodnou rímsou a na presvetlenie je použitý nadrozmerný vikier so segmentovým ukončením.

Väčšina zobytných podkroví je do ulice presvetlená strešnými oknami.

Prízemie historických objektov a väčšiny novostavieb je voči ulici zvýšené max. o dva až tri schody.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Severozápadná uličná fronta. Od križovatky s Potočnou ulicou po križovatku s ulicou Podhradie je zástavba historického charakteru bližšie slohovo neurčiteľná. Nárožný dom s Potočnou ulicou č.11, parc.č.2029 tvorí na Blahovej ulici dlhšiu bočnú fasádu pozostávajúcu z bočného obytného a hospodárskeho krídla a parcelu uzatvára múr oplotenia, ponad ktorý je z ulice vidno rotundu sv. Juraja (chránený uličný priehľad). Zachované sú dva tehlové štítové múry stupňovito vystupujúce nad strešné roviny, v polohe medzi krídlami a v ukončení nižšieho krídla zástavby; fasády sú ukončené profilovanými korunnými rímsami v rôznych výškach, na streche je zachovaná pálená drážková krytina a dva kovové vetráky pravouhlého tvaru so sedlovým zastrešením, a slohová brána v prejazde hospodárskeho krídla popri Blahovej ulici, 2-krídlová s nepravidelnými kazetami

s neoklasicistickými motívmi kosoštvorcov.

Rotundu sv. Juraja je vidno z ulice aj ponad voľný prejazd, (ktorý je pri ulici uzavretý murovaným oplotením s bránou v pravouhлом otvore), do dvora hĺbkovo orientovaného domu č.11, parc.č.2021, situovaného na nároží s Podhradím. Tento dom s valbovou strechou, dvojsovou čelnou fasádou (okná boli počas 20.stor. zväčšené), dvomi komínmi a najmä zachovanou drobnou mierkou reprezentuje v špecifickom prostredí Podhradia posledný zachovaný objekt pôvodného typu zástavby samostatne stojacich domov hĺbkovo orientovaných na drobných parcelách, s voľným prejazdom do dvora, vzhľadom k tomu ho navrhujeme na zápis za NKP.

Od ulice Podhradie po parcelu č. 2009 je zástavba bližšie slohovo neurčiteľná. Na parcele č. 2008 severnou fasádou do hradobného múru je situovaný objekt býv. židovskej synagógy, z obdobia baroka, ktorý prešiel neslohovými úpravami dispozície a fasád z 2.pol.20.stor., objekt je vytypovaný na zápis za NKP. Od parcely č. 2008 po parc. č. 1988 je zástavba bližšie slohovo neurčiteľná. Dom č. 49 má v interiéri zachované slohové prvky z 19.stor. Viaceré objekty majú zachované kamenné zaklenuté suterény zo staršej stavebnej etapy. Zástavba až po parc. č. 1964 je bez bližšieho slohového určenia. Dom parc.č. 1964 je novostavba z 2.pol.20.storočia.

Juhovýchodná uličná fronta. Zástavba v celom rozsahu tejto uličnej fronty je bližšie slohovo neurčiteľná. Do staršieho stavebného obdobia radíme dom v južnom nároží s Potočnou ulicou č.d.13, parc.č.1841, ktorý má zachovaný suterén situovaný v krídle popri Blahovej ulici, pochádzajúci pravdepodobne z renesancie, zachované sú výplne okien z pol.19.stor. (okno v prednej časti 4-krídlové 6-tabuľkové a zachované výplne s obtlíkmi v pôvodne obytných izbách v krídle v závere parcely popri Blahovej ulici); korunná rímsa, slohová brána latovaná so strednými dverami pre peších; kamenné murivo aj pôvodné omietky.

Pálená keramická krytina bobrovka so segmentovým ukončením je zachovaná na dome č. 11, č.13, č.15, č.23; drážková je zachovaná na Blahovej ulici dome č.33, č.37, č.45, Drážková pálená krytina je zachovaná aj na dome v severnom nároží s Potočnou a v južnom nároží s Potočnou špicatá bobrovka (najstarší zachovaný typ v sídle), na bočnom zadnom krídle pri Blahovej ulici (parc.č.1841).

Korunné rímasy sú zachované na domoch č.3, č.5, č.9, č.11, č.21, č.23, č.25, č.27, č.29, č.33, č.35, č.37, č.53, 55, taktiež domy č. 39, č.41, č.43, č.45, bočné krídla na oboch nároží s Potočnou, dom v severnom nároží Škarniclovej (hostinec u Čambalu), bočné krídlo domu v južnom nároží Komenského.

Plechový výlez do podkrovia je zachovaný na dome č.23.

Štítové vystupujúce múry medzi strechami sú zachované na dome č. 23 (obidva), č.35, č.3, na severnej strane d.č.5, č.9 a 33.

Kamenné odrazníky sú zachované na bráne voľného prejazdu domu č. 55.

Slohový výraz majú zachované domy č. 6 (parc.č.1845) okrem brizolitovej omietky má zachovaný z 1.pol.20.stor., s rímsou, výplňami okien, brány a staršej drážkovej krytiny; č.21 (parc.č.2005) s výplňami štyroch okien, historizujúcich 2-kríd. dverí so secesnými motívmi; na dome č.23 (parc.č.2003) s výplňami dvoch okien a brány (kazetová bohato profilovaná s presklením) s plastickými šambránami a podokennými rímsami, s vystúpeným soklom, korunnou rímsou plechovým výlezom v streche a pálenou bobrovkou a bočnými vystupujúcimi štítovými múrmi.

Na domoch č.43, č.16 a č.16A sú vytvorené novodobé šambrány otvorov atypicky šikmo zrezané; cudzorodo pôsobí obklad bokov nároží a vstupu a sokel domu č. 10 (parc.č. 1848/2), a predsadená rímsa domu č.49. Ponad murovaný plot (parc.č. 1895) d.č.18 pri Blahovej ulici je priehľad na veže jezuitského kostola na námestí.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Historická fotodokumentácia neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti sú povrchy spevnených plôch a prvky mobiliáru výsledkom úprav vrámci revitalizácie uličných priestorov PZ. Uličný profil vozovky je asfaltový, postranné chodníky

Blahovej ulice sú v časti od Podhradia po Potočnú ulicu dláždené spôsobom evokujúcim dobový povrch „Drotuár“, vo zvyšnej časti ulice je na chodníkoch použitá betónová zámková dlažba čiastočne ružovej a čiastočne sivej farby. V niektorých častiach ulice zostal povrch zo starších betónových štvorcových prefabrikátov.

Osadené sú nové osvetľovacie telesá v podobe stojanových historizujúcich lucerien. Vysadená je líniová zeleň pozdĺž severozápadného domoradia v rozšírenej časti ulice, úseku od Jatočnej po Komenského ulicu v podobe drobnovzrastlých kultivarov. Jednostranná aleja Moruše bielej (*Morus alba*) je zo západnej strany vsadená v širokom trávnom páse.

E 10.2.) Boorova ulica

Boorova ulica tvorí južný úsek komunikačnej trasy vzniknutej medzi hlavnou Potočnou ulicou a juhozápadnou až južnou líniou mestského opevnenia (ako aj Pivovarská a Nemocničná ulica), pričom svojim tvarom kopíruje zalomenie hradby. Južne od bývalej Holíčskej brány a dnešnej Štefánikovej ulice bola komunikácia prerušená výstavbou barokového kláštorného komplexu s kostolom milosrdných bratov, orientovaného do Potočnej ulice a siahajúceho po juhozápadné hradby. Boorova ulica pôvodne siahala od kláštorného komplexu po južný úsek hradieb. Vyše polovice dĺžky tohto úseku južne od kostola milosrdných bratov zanikol v 2.pol.20.stor. (– po roku 1963), (taktiež priľahlej zástavby juhozápadnej Potočnej ulice), a to za účelom rozšírenia areálu nemocnice s poliklinikou v Skalici. Vznikla pritom nová Hurbanova ulica uzatvárajúca nemocničný areál z juhovýchodnej strany a spájajúca Potočnú a Korezskovu ulicu. Po zániku fortifikačného systému a v súvislosti s rozširujúcou zástavbou za hradbami zanikol juhovýchodný úsek hradby od Južnej brány a Boorova sa tým otvorila do predmestia. V súčasnosti Boorovu ulicu z tejto východnej strany uzatvára novodobá Hollého ulica z 20.stor.. Terén Boorovej ulice stúpa juhovýchodným smerom, smerom k Hollého ulici

Ulica je obojstranne zastavaná prízemnou, radovou, zástavbou, pričom obytné domy tvoria súvislú zástavbu na južnej strane, ich parcely sú ukončené hradbou. Zástavba sa vyznačuje pri obytných domoch krídlou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečného uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Obe krídla sú zastrešené sedlovými strechami. Severná strana ulice si zachováva, tak ako v minulosti najmä hospodársky charakter, tvorený dodnes zachovanou radovou zástavbou stodôl patriacich k domom na Potočnej ulici, vystriedaných niekoľkými obytnými domami. Porovnaním historickej mapy z roku 1898 sa nachádzajú v dodnes zachovanom úseku ulice 4 parcely s hlavnou fasádou rodinných domov orientovanou do Boorovej ulice. Vychádzajúc z mapy boli bezprostredne pri juhovýchodnom úseku hradobného múru parcely na konci 19.stor. nezastavané.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Severná a južná uličná fronta sú v celom rozsahu prízemné. Pozemok parc.č.95/4 na severnom nároží severnej strany Boorovej s novou Hurbanovou ulicou je smerom do Boorovej bez zástavby, uzatvorený múrom oplotenia. Na severnej strane fronty približne v polovici sa nachádza priečna ulička spájajúca Potočnú a Boorovu. Pozemok východného nárožia severnej strany Boorovej s Hollého ulicou parc.č.3423 je nezastavaný, uvoľnený po asanácii obytného krídlového domu. Netypická situácia strešnej skladby (dotyk valby a štítu) nastala medzi domami č. 6 a č.4: Dom č.4, parc.č. 3434, má na severnej strane valbový tvar strechy, čo je, porovnaním historickej mapy r.1898, spôsobené pravdepodobne pozostatkom valbovej strechy pôvodného jednokrídlového hĺbkového domu situovaného na pozemku popri severnej parcelnej hranici a zároveň voľným prejazdom pri dome aj zo severnej susednej parcely, ktorej dom počas 20.stor. zanikol a kde až v súčasnosti bol postavený nový dom č. 6, parc.č. 3436/1, ale už na celú šírku pozemku a so sedlovou strechou s bočnými štítmi. Strecha s valbou by do budúcnosti mala byť zmenená na sedlovú so štítmi. V severnej uličnej línii sú dve garáže (resp. murované oplotenia) bez klasickej šikmej strechy. Uličné línie vykazujú nerovnosti, a ulica nemá rovnakú šírku v celom priebehu. Do uličného priestoru pribudli dva vikiere s valbovým zastrešením na zobytnenom

podkroví domu č.5.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Domy č. 27, 21, a 5 v južnej uličnej línii sú novostavby postavené koncom 20.stor. (po roku 1990), na miestach po zbúranej pôvodnej historickej zástavbe, a do roku 2008 pribudli novostavby rodinných domov č. 22, 16 a 6 na severnej strane ulice. Na severnej uličnej fronte sa nachádza niekoľko historických objektov bývalých stodôl, taktiež na južnej strane niekoľko historických obytných objektov, viaceré sú však výrazne prestavané. Východný parcelný múr domu č.1 je tvorený hradobným múrom.

Severná strana. Na novostavbe domu d.č.22, parc.č.3443 chýba klasické ukončenie fasády omietkovou korunnou rímsou. Novodobým výrazom pôsobia omietnuté dve fasády rôznej farebnosti, resp. murované oplotenia s plechovými bránami pravdepodobne garáží, v jednom prípade aj s obkladom sokla, na dvoch susedných parcelách, parc.č.3441 a parc.č.3440. Novostavba obytného domu d.č.16, parc.č.3439/2 má atypicky riešený komín z bielych tvaroviek smerom do ulice, objekt je pri východnom nároží zasunutý od uličnej čiary (– vzhľadom k tomu vyhodnocujeme objekt ako rešpektujúci so závadou) a pri chodníku je do tejto polohy situovaná murovaná „skrinka“ technických meracích prístrojov do výšky okenných parapetov. Dom vznikol na pôvodne nezastavanom mieste pri Boorovej ulici, za domom Potočná č.118.

Nasledujúce dva objekty stodôl sú historické, parcela č. 3438 a parc.č.3437 (za obytnými domami Potočná č.120 a d.č.122) po priečnu uličku, pozostávajú z pôvodného uličného krídla, pravdepodobne vzniknutého koncom 19.stor – až 1.pol.20.stor. Stodola parc.č.3438, má zachovaný slohový výraz, okrem dodatočne realizovanej menšej brány vo východnej časti fasády a zachovaný prejazd v krajnej západnej polohe, s plnou drevenou vertikálne latovanou bránou, so staršou kľučkou a podložkou. Trámové nadpražie prejazdu je mierne prehnuté do oblúkového tvaru, mierny segment má aj nadpražie otvoru malého okienka na fasáde so zachovanou kovovou šesťtabuľkovou výplňou. Zachované má obidva štítové múry vystupujúce nad strešnú rovinu a klasickú pálenú drážkovú krytinu. Vo východnej časti fasády sa nachádza otvor menšej dvojkrídlavej brána z 2.pol.20.stor. Druhý hospodársky objekt, parc.č.3437 tvorí nárožie so spojovacou uličkou, má zachovanú jednoduchú stupňovitú korunnú rímsu a na streche bobrovku s trojuholníkovým ukončením. Na novostavbe domu č.6 parc.č.3436/1 je riešená nadrozmerná korunná rímsa. Obytný dom č.4. parc.č.3434 má zachovanú korunnú rímsu, pálenú drážkovú krytinu a tehlový komín s rozširujúcou rímsou v ukončení. Nasledujú štyri historické stodoly, je možné, že vznikli koncom 19.stor – až 1.pol.20.stor po dom č.2, so zachovaným slohovým jednoduchým výrazom, okrem dvoch kovových brán.

Stodola parc.č.3432, uzatvára pozemok za domom Potočná d.č.130, fasádu tvorí stena a otvor prejazdu vo východnej krajnej polohe, osadená je drevená dvojkrídlavá brána vertikálne latovaná s lištami prekrývajúcimi spojovacie škáry, zachované sú dva kované pásové závesy s ozdobnými ukončeniami aj tvarom, upevnené pre dvierka pre peších v jednom z krídel. Aplikovaná je nová vrstva omietky s červeným náterom a hnedým soklom, ktorá však opadáva pravdepodobne z dôvodu umelých prímiesí a pod ňou vidno staršiu omietku a vápenné nátery. Stodola má zachovanú pôvodnú korunnú rímsu a pálenú keramickú bobrovku s trojuholníkovým ukončením.

Stodola parc.č.3437 uzatvára úzky pozemok s domom Potočná d.č.132. Fasáda má brizolitovú omietku a novší cementový sokel. Otvor - brána vo východnej polohe je nižší, pravdepodobne nad ním je pod omietkou zachovaný pôvodný trám nadpražia prejazdu, Inak má stodola zachovanú pôvodnú korunnú rímsu a pálenú keramickú krytinu: bobrovku s trojuholníkovým ukončením s dvojítm ukladaním doplnenú v dvoch spodných radoch drážkovou krytinou. Nasledujúci hospodársky objekt na Boorovej ulici parc.č.3429 uzatvára pozemok s obytným domom Potočná d.č.134, je širší oproti ostatným a prejazd má zachovaný v strednej polohe, s trámovým ukončením nadpražia, na fasáde je prezentované a netradične zachovanými kamennými okopníkmi oblého tvaru. V ľavej časti tejto fasády vznikla ešte jedna menšia brána pre garáž, koncom 20.stor., tiež s trámovým prekladom. Objekt má zachovanú pálenú krytinu drážkovú a obidva štítové múry stupňovito vyskladané z tehál.

Susedná malá stodola parc.č.3428 (pravdepodobne za domom Potočná d.č.136) má zachovaný celkový slohový výraz, s prejazdom vo východnej polohe a starším dvojkridlovým oknom v západnej časti fasády. Výplň brány je drevená plná s vertikálne ukladanými latami, doplnená lištami v dotkových škárach. Brána má zachovanú malú historickú kľučku so štítkom. Fasáda je ukončená jednoduchou rímsou, na streche je zachovaná pôvodná pálená bobrovka s trojuholníkovým ukončením. Šesťosová fasáda objektu d.č.2 má v krajnej západnej polohe prechod, zachovanú má staršiu keramickú bobrovku na streche, objekt je pravdepodobne prestavaný v 1.pol.20.stor., s nevhodným obklad sokla, kabrinec z 2.pol.20.stor.. Prázdna parcela na nároží s Hollého ulicou je poňatá ako okrasná záhrada, popri Boorovej ulici ohraničená nízkym kamenným múrikom s ozdobnými prvkami, cez ktorý je do pozemku priehľad aj na dvorovú fasádu objektu (Hollého d.č.2) s manzardovou strechou postavenom koncom 20.stor. na nároží Potočnej a Hollého ulice.

Z pôvodnej historickej zástavby severnej strany ulice je pravdepodobne zachovaných osem objektov, dva obytné domy č.2 a všetkých šesť objektov bývalých stodôl, zachovaných v pomerne autentickej podobe s viacerými originálnymi slohovými konštrukčnými prvkami, výplňami brán ako aj originálnymi detailmi.

Južná strana ulice:

Slohový výraz d.č.13 a d.č.29, plastické šambrány okien a dverí a podokenné rímasy – d.č.3.

Korunná rímsa zachovaná: d.č.1 s profilovaním, d.č.3, dom č.7, d.č.9, d.č.13, č.15, d.č.17, d.č.19, d.č.23, d.č.25, d.č.29.

Historické okná: d.č.3 – staršie 4-kridlové okná, dvojité s pevným horiz.priečnikom (60-te roky 20.stor.), dom č.19 (parc.č.3450, plná drevená brána, dvojkridlová horiz.latkovaná s dvierkami pre peších), dom č.29, parc.č.3445 (- dve okná so segmentovým ukončením, 4-kridlové, 6-tabuľkové von a dnu otváracé, vonkajší rám osadený na líci fasády).

Historické dvere, brána: dom č.7 – dosková brána s brámkou stredovou pre peších so zachovanou kľučkou, d.č.29 – brána prejazdu, 2-kridlová plná drevená latkovaná horizontálne.

Štítové tehlové múry vyskladané do stupňovitého tvaru: d.č.3 – na obidvoch stranách, d.č.7 – západný štít, d.č.9 – západný štít, d.č.13 – západný štít, dom č.17 – východný štít, d.č.29 – západný.

Tehlové komíny: d.č.1, d.č.3,

Výlez na strechu zo strany ulice s plechovým prekrytím je zachovaný na dome č.23.

Pálená krytina: domy č.7, č.9 a č.17 – staršia drážková, d.č.29 – bobrovka špicatá prekladaná segmentovou.

Sokel: dom č.3, d.č.7, č.9, d.č.23.

Novodobý obklad sokla: d.č.11, d.č.13, č.15.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobová fotodokumentácia neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Povrchy spevnených plôch Boorovej ulice sú výsledkom úprav z 2.pol.20.storočia. Vozovka je asfaltová, postranné chodníky pozdĺž domoradia sú z betónovej štvorcovej dlažby. Priečna ulička spájajúca Boorovu ulicu s Potočnou ulicou je pozdĺž východnej strany vydláždená dvomi radmi betónových kociek a doplnená trávnatým pásom.

Na Boorovej ulici sú zachované staršie betónové stĺpy z 2.pol.20.stor., ktoré sú doposiaľ funkčnými nosičmi elektrického vedenia a verejného osvetlenia. Liatinová funkčná studňa je zachovaná pred domom č. 25.

E 10.3.) Družstevná ulica

Ulica tvorí vedľajšiu komunikačnú sieť. Jej historické pomenovanie „Františkánska ulica“ vystihuje jej umiestnenie v pôdoryse mesta. Vychádza totiž z Kráľovskej ulice v mieste situovania františkánskeho kostola a severozápadným smerom vyúsťuje pri mestských hradbách, na ulici Pod mestskou zd'ou. Plynulá línia oboch strán ulice je v severnej časti

prerušená úzkou uličkou, spájajúcou Družstevnú ulicu s Komenského a s ulicou Pod mestskou zďou. Ulica sa vyznačuje zástavbou obytných domov vo severovýchodnej uličnej fronte a prízemnou zástavbou prevažne hospodárskych objektov stodôl v juhozápadnej uličnej fronte, ktoré tvoria ukončenie parciel Komenského ulice. Zástavba severovýchodnej uličnej fronty je charakteristická prízemnou, radovou, krídlovou zástavbou prechodových obytných domov s čitateľným diferencovaním hlavného priečného uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. V zadnej časti dlhých úzkych parciel sú situované stodoly, čelnou fasádou orientované do ulice Pod mestskou zďou. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami s rovnakým sklonom strešných rovín na celej ulici. Terén ulice smerom ku Kráľovskej ulici stúpa.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Severovýchodná uličná fronta je od križovatky s Kráľovskou ulicou tvorená prízemnou zástavbou obytných domov, okrem jednej úzkej stodoly - parc.č.2337, ktorá pôvodne slúžila ako hospodársky vjazd do dvora pôvodne jedného domu č.5 a č.7 na Kráľovskej ulici. Medzi touto hospodárskou stavbou a domom č.4 parc.2334 je uličná fronta bez zástavby uzatvorená murovaným plotom s bránou, vychádzajúc z mapy r.1898 tu stál prízemný krídlový dom. Na pozemkoch parcely č. 2322/2 (Družstevná d.č.8), parc.č.2819/2 (Družstevná d.č.14), parc.č.2317 (Družstevná d.č.18), parc.č.2315/2 (Družstevná d.č.22), parc.č.2314 (Družstevná d.č.24) a parc.č.2309 (Družstevná d.č.34) sú situované novostavby rodinných domov na miestach po pôvodných asanovaných, postavených po roku 1990. Pritom vznikli na strechách vikiere valbové (d.č.14 a č.16) a pultové (d.č.22 a č.24). Strechy na nárožiach pri priečnej uličke sú ukončené rôznym tvarom: sedlovým štítom na juhu a valbou na severe.

Juhozápadná uličná fronta je od križovatky s Kráľovskou ulicou tvorená prízemnou zástavbou prevažne hospodárskych objektov stodôl. Zaniknutý úsek prízemného bočného krídla pri Družstevnej ulici nárožného objektu (Kráľovská d.č.3, parc.2339) pozostáva v súčasnosti z betónového plota, kovovej brány a plechového skladu, a táto prieluka je určená ako rezervná plocha. V nedávnom období vznikli na Družstevnej ulici aj novostavby hospodárskeho charakteru na parc.č. 2343/4 (za Komenského č.6) a objekt parc.č.2352 (za Komenského č.26), na parc. č. 2357 je situovaná prízemná novostavba obytného domu d.č.31, aj na parc.č.2358/4 d.č.33. Strechy domov pri priečnej ulici sú riešené štítmami. Dvor parc.č.2356/1 za domom č.30 Komenského ulice je pri Družstevnej ulici bez zástavby uzatvorený kamenným múrom s bránou, medzi domami č.1 a č.31, plocha je určená ako rezervná.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby

Okrem, novostavieb po roku 1990 domy č. 8, č. 14, č.16, č.22, č.24, č.34, 31 a č.33 a objekty za Komenského č.6 a č.26 a domu č.4 (parc.č.2334), ktorý vznikol v 2.pol.20.stor. pochádzajú ostatné objekty Družstevnej ulice zo staršieho obdobia, pravdepodobne z 2.pol.19 a 1.pol.20.storočia.

Severovýchodná uličná fronta. Na križovatke s Kráľovskou ulicou je situovaný nárožný dom so zachovaným slohovým výrazom vrátane korunnej rímsy a strechy so segmentovou bobrovkou a hrebenáčmi s nosmi.

Pálená keramická krytina drážková je zachovaná na d.č.10, č.34 (doplnená v spodnom páse šedou cementovou), č.36, a bobrovka na dome č. 4.

Hrebenáče s nosmi sú zachované aj strechách domov č.10, 32, 30, 28,

Štítový múr vystupujúci nad strešnú rovinu, vyskladaný stupňovito z tehál je zachovaný na severnej strane domu č.20, č.30, aj domu č.36 na nároží Za mestskou zďou.

Tehlový komín s vystupujúcim prstencom tehál v ukončení hlavice je na d. č.36, č.30, č.28.

Korunná rímsa je zachovaná na viacerých domoch d.č.6, 10, 12, 16, 18, 28, 30, 32, 36.

Juhozápadná uličná fronta.

Slohový výraz: stodola parc.č.2343 (za Komen.8) – autenticky celkovo zachovaný objekt, stodola parc.č.2344 (za Komen.10), stodola parc.č.2346 (za Komen.14) – okrem brány; stodola parc.č.2349 (za Komen.20) úzka stavba s hladkou omietkou a menším otvorom brány; stodola parc.č.2350 (za Komen.22) – okrem pravdep. brizolitovej omietky; stodola

parc.č.2359 (za Komen.36) – kamenná fasáda.

Pálená keramická krytina na objekte stodoly parc.č.2341 (za Komen.č.4) – bobrovka špicatá aj segmentová; stodola parc.č.2344 (za Komen.10) –bobrovka segmentová, stodola parc.č.2345 nízka drobná (za Komen.12) – drážková krytina; stodola parc.č.2346 (za Komen.14) – drážková; stodola parc.č.2349 (za Komen.20) –drážková; stodola parc.č.2350 (za Komen.22) –bobrovka segmentov.

Hrebenáče s nosmi: stodola parc.č.2344 (za Komen.10), stodola parc.č.2344 (za Komen.10), stodola parc.č.2345 (za Komen.12) nízka drobná stodola – drážková krytina.

Štítový múr: stodola parc.č.2350 (za Komen.22) – na južnej strane prekrytý bobrovkou.

Korunná rímsa: stodola parc.č.2341 (za Komen.č.4), stodola parc.č. 2344 (za Komen.10), stodola parc.č.2345 (za Komen.12), stodola parc.č.2346 (za Komen.14), stodola parc.č.2348 (za Komen.18); stodola parc.č.2349 (za Komen.20) – stupňovitá; stodola parc.č.2350 (za Komen.22); stodola parc.č.2351 (za Komen.24) –bobrovka staršia segmentová doplnená drážkovou.

Historická výplň brány stodoly: stodola parc.č.2343 (za Komen.8) – 2-krídlová drevená latovaná; stodola parc.č.2344 (za Komen.10) – trámové nadpražie má mierne prehnuté so segmentu, jednoduchá vertikálne latovaná; stodola parc.č.2348 (za Komen.18) .2-kríd., drevená latovaná vertikálne, dvierka v jednom krídle s použitím pásových závesov a trnových so štítkom, spevňujúce kovové pásové priečniky; stodola parc.č.2349 (za Komen.20) – zelená 2-kríd., vertikálne latovaná, dvierka na kraji s pásovými závesmi ozdobného tvaru a trnové závesy zachovanou jedn. kľučkou s oblým štítkom; stodola parc.č.2350 (za Komen.22) – rámová latovaná horizontálne s menšími dverami so zachovanou origin. jednoduchou kľučkou a štítkom kľučky a zámku.

Historická výplň okien: stodola parc.č.2346 (za Komen.14) – dve originálne okná s kovanými prevliekanými mrežami (6 a 9-dielne) pravdep. osadené do vnútornej niky aj zachované drevené okenné rámy s dvomi trnovými závesmi so štítkom a obrtlíkom.

Kamenné okopníky v otvore prejazdu brány: stodola parc.č.2343 (za Komen.8); stodola parc.č.2350/3 (za Komen.22) šikmý tvar; stodola parc.č.2359 (za Komen.36) – šikmé.

Omietka: slohová kombinácia drsného a hladkého povrchu – stodola parc.č. 2344 (za Komen.10), stodola parc.č.2346 (za Komen.14) –kombinácia hrboľatého nerovného povrchu, hladkého orámovania fasády a zjednotenia malých slohových okien do hladkého vystupujúceho rámu.

Výlez v streche kovovým poklopom : stodola parc.č.2350 (za Komen.22).

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobová fotodokumentácia neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru. Spojovacia priečna ulička medzi Družstevnou a Komenského je vydláždená pôvodnou kamennou dlažbou nepravidelných tvarov a na šírku uličky je kamenný povrch pomerne kompaktné zachovaný. V historickom jadre originálny povrch zachovaný ojedinele. Je možné predpokladať, že sa kamenný povrch sa nachádzal aj na Družstevnej ulici.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Družstevná ulica má asfaltový povrch vozovky. Chodníky sú vydláždené červenou betónovou dlažbou drobného obdĺžnikového tvaru, sú vyvýšené, oddelené šedými betónovými obrubníkmi. Priečna ulička spájajúca Družstevnú ulicu s Komenského ulicou, situovaná medzi parcelami, má povrch vyhotovený z pôvodnej kamennej dlažby nepravidelných tvarov. Na niektorých strechách sú zachované staršie kovové konzoly, pre uchytenie elektrického vedenia. V nedávnej minulosti boli do chodníkov umiestnené nové stĺpy verejného osvetlenia, vytvorené ako kópie historických lúčok, stojanové s lucernou. Popred stodoly sa tiahne úzky pás trávnikaru prerušený dlažbou spevnenými vjazdmi.

E 10.4.) Gorkého ulica

Ulica vychádza zo severovýchodného cípu námestia a smeruje východne po Kollárovu ulicu, najvýchodnejšiu ulicu historického jadra, rovnobežnú s východným úsekom mestského

opevnenia. Podľa mapy z konca 19. storočia boli obidve strany ulice preťaté Krížnou ulicou umiestnenou na konci dvorových krídel domov, hlavným krídlom orientovaných do námestia a Kráľovskej ulice. Táto situácia je dodnes zachovaná na severnej strane ulice. Južná strana je urbanisticky a architektonicky úplne zmenená. Zbúraný bol dom medzi námestím a Krížnou ulicou a ďalšie tri domy historickej zástavby situovanej východne od Krížnej ulice. Zasanovaná plocha bola nahradená v období 70-tych až 80-tych rokov 20.stor. tromi budovami nerešpektujúcimi urbanistické ani architektonické danosti územia

Zvyšná časť ulice je obojstranne zastavaná a vyznačuje sa prízemnou a výnimočne jednoposchodovou radovou, krídlou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečného uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami. Objekty sú prevažne prejazdového typu. Domy južnej uličnej fronty končia v hĺbke bloku. Parcely severnej uličnej fronty končia pri záhrade kláštora františkánov, až na dve (v minulosti tri) východné parcely, ktoré siahajú až po severovýchodný úsek mestského opevnenia.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Severná uličná fronta je od križovatky s Kráľovskou ulicou tvorená jednoposchodovým nárožným domom, za ním prízemným domom (pôv.dvorovým krídlom nárožného domu). Od križovatky s Krížnou ulicou po parc. č. 2409 je prízemná zástavba. Dom na parc. č. 2410 je pôvodne jednoposchodový s vysokými podlažiami (zmenený vloženie ďalšieho podlažia na dvojposchodový bez zmeny výšky). Za ním až po križovatku s Kollárovou ulicou pokračuje prízemná zástavba.

Južná uličná fronta od námestia je tvorená dvojposchodovou stavbou administratívnej budovy blokového charakteru so zvýšeným prízemím, zastrešenou mohutnou manzardovou strechou. Za ňou je situovaná poschodová bloková stavba so zvýšeným prízemím a za ňou na území troch slohových parciel a Krížnej uličky, v značnej vzdialenosti od uličnej čiary je situovaná prízemná, bloková stavba sauny a reštaurácie, ktorá je v súčasnosti prestavaná pre účely súkromnej školy, pričom čiastočnou rehabilitáciou historickej zástavby bol pri pôvodnej uličnej čiare postavený fasádny múr, momentálne len prvá etapa vznikajúceho objektu. Susedná parcela č.4194 je prázdna, keďže roku v 2011 bol na nej okrem zaklenutého suterénu asanovaný pôvodný dom (č.8). Od parcely č.4195 až po križovatku s Kollárovou ulicou je zástavba prízemná, krídlového charakteru.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Severná uličná fronta. Na nároží s Kráľovskou ulicou je situovaný dom so zachovanými slohovými prvkami z obdobia baroka, so staršou renesančnou stavebnou etapou, úpravou fasád z 19.stor., navrhnutý na zápis za NKP. Vedľajší dom na nároží s Krížnou ulicou je pravdepodobne bočným slohovým krídlom predchádzajúceho domu d.č.1A, parc.č. 2394/2, ku ktorému vznikla v závere parcely, na nároží s Krížnou ulicou, prístavba. Dom je bez bližšieho slohového určenia s úpravou fasády v 2.pol.20.stor.. Od nárožia s Krížnou ulicou po parc. č. 2422 je zástavba bližšie slohovo neurčiteľná, okrem domu č.11, parc.č.2410, postavený začiatkom 20.stor. ako poschodová stavba so sedlovou strechou, kde sídlila colnica. Novostavby rodinných domov boli postavené po zániku pôvodných domov, so zachovaním starších kamenných pivníc, na severnej fronte koncom 20.stor.; a to dom č.5 (na parc.č. 2407), d.č.29 (parc.č.2426), a d.č.25 (parc.č.2422). Ostatná zástavba až po Kollárovu ulicu je bližšie slohovo neurčiteľná.

Južná uličná fronta. Na nároží Gorkého ulice s Námestím slobody je situovaná stavba administratívnej budovy z 2.pol.20.stor. s úpravou dispozície a fasád z konca 20.stor.. Za touto budovou je situovaná stavba z 2.pol.20.stor. s úpravou fasád z konca 20.stor.. Na území cca troch slohových parciel, so značným odstupom od dobovej uličnej čiary je situovaná stavba z 2.pol.20.stor. (parc.č.4190). Parcela 4194 je bez zástavby (okrem kamenného suterénu), ktorej pôvodný dom č.8 zanikol roku 2011. Od parcely č. 4195 (dom č.10) po parc. č. 4202 (dom č.24) je dobová zástavba bližšie slohovo neurčiteľná. Nasleduje novostavba z 21.stor. na parc.č.4203 (dom č.26), s nízkym sklonom sedlovej strechy; novostavby sú aj na parcele č.4208 (dom č.34) a na parcele č.4207 (dom č.36). Na parc. č. 4204 (dom č.28) je situovaný dom so zachovaným renesančným suterénom. Vedľa neho je

dom bez bližšieho slohového určenia. Na parc. č. 4208 je situovaný dom so zachovanými slohovými prvkami z 19.stor., vedľa neho dom so zachovanými prvkami z baroka. Na nasledujúcich dvoch parcelách je zástavba bližšie slohovo neurčiteľná. Na nároží s Kollárovou ulicou je situovaný renesančný dom Gorkého d.č. 38, parc.č.4209, so zachovanými slohovými prvkami v interiéri, zaklenutým kamenným suterénom a neslohovou úpravou fasády.

Slohový výraz majú na Gorkého ulici zachované domy č.10 (parc.č.4195), d.č.12 (parc.č.4196), d.č.14 (parc.č.4197), d.č.22 (parc.č.4201) okrem tmavého obkladu pri otvoroch, d.č.23 (parc.č.2420) má T okná a segmentovo ukončené nadpražie brány; ako aj bočná fasáda nárožného poschodového (Kráľovská 2, parc.č.2394/1) z obdobia konca 19.stor.; plastické šambrány a podokenné rímasy má dom č.30 pravdep. z 1.pol.20.stor.

Výplne okien sú zachované na dome č. 12 z obdobia konca 1.pol.20.stor., 4-kríd.; tiež na dome č.14 a č.22 tvaru T.

Historická výplň vstupných dverí je zachovaná na dome č.12, plná drevená, s profilovanou medzikazetovou rímsovou, profilované lišty kaziet, a na spodných ornament s motívom secesných venčekov; ako aj na dome č.30 (2-kríd. s diamantovým rezom na spodných kazetách, presklené v hornej časti s dekoratívnou mrežou). Na ulici sa vyskytuje i niekoľko zachovaných výplní brán najmä s horizontálnym latovaním: č.9 (2-kríd., latované), d.č.14 (2-kríd., latované, s dekoratívne zachovaným štítkom zámku), č.16 (latované, spevnenie pásovinou na priečniku ozdobne ukončené na hornej i spodnej časti), č.17 (pol.20.stor., s okrúhlymi oknami), č.22 2.pol.20.stor., a brána na dome č.23 2-kríd. kazetová s profilovaním, dve kľučky v tvare dračieho plameňa s hlavou. Korunné rímasy s profiláciou sú zachované na domoch č.9, č.16, č.23, č.35 (vo dvoch výškach) i nárožný s Kollárovou v severnej fronte, tento má na fasáde vyhotovený oválny medailón s obrazom madony s dieťaťom; ako aj jednoduchšieho tvaru na domoch č. 3, č.15, č.17, č.21, č.10, č.12, č.14, č.18, č.22. Nárožné odrazníky kužeľového tvaru sú umiestnené na nárožiach s Kollárovou č.3 a Gorkého d.č.38. Na streche d.č.35 je zachovaný malý kovový svetlík a vetrák pravouhlého tvaru so sedlovým ukončením, a malý trojuholníkový svetlík d.č.20. Historický kovový výlez je zachovaný na dome č.14. Zvýšené štítové múry strechy na oboch stranách má dom č. 20 a 15, na severnej strane dom č. 21 a 23. Fasáda 60-te roky 20.stor. d.č.28, a sokle d.č.22, 24, 16. Brizolitová omietka domy č. 17, č.19, č.33, č.35, kabrinca sú ešte na č.35 a 19. Viaceré uličné fasády prešli stavebnými úpravami.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Trvácne spevnené plochy ulíc sa realizujú na prelome 19.a 20.stor., kedy dochádza k cielenej úprave jednotlivých povrchov. V tomto období sa diferencuje chodník pozdĺž domoradia a vozovkový pás vo väčšej miere bez trvácnej povrchovej úpravy. Gorkého ulica z dostupnej skúmanej dobovej fotodokumentácie má od križovatky s námestím chodník a stredový vozovkový pás vyhotovený z kamennej dlažby, krajnice sú z udusanej zeminy so štrkodrvou. Osvetlenie ulice v minulosti nie je známe. Elektrifikácia ulíc v meste je realizovaná vzdušným vedením na strešných výstrčiach, utilitárnych oceľových konzolách, alebo pri križovatkách na oceľových priehradových stožiaroch, na ktoré sa neskoršie osádzali osvetľovacie telesá.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Súčasná úprava povrchov a osvetlenia sú výsledkom úpravy z 90.rokov 20.storočia. Chodníky sú vyhotovené z betónovej dlažby v sivom odtieni s ružovými geometrickými obrazcami, vozovka má asfaltový povrch. Prídlážba vozovky a šikmý prechod na chodníky je z prírodných kamenných malorozmerných kociek, ktoré prechádzajú aj do Krížnej ulice (úsek k františkánskej záhrade). Tu sú z kamenných kociek vydláždené aj vstupy k bránam domov. V ulici je výsadba jednostrannej aleje javorov (*Acer platanoides*, *glob*) v súvislom trávnom páse.

E 10.5.) Jatočná ulica

Jatočná ulica je severozápadným pokračovaním Ružovej ulice. Križuje sa so Štefánikovou

ulicou v prejazde objektu bývalej „židovne“, pokračuje na sever a po križovaní s Lichardovou ulicou a miernom vybočení východným smerom ústi do Blahovej ulice. Ulica je v južnej časti takmer celá obojstranne zastavaná hospodárskymi objektmi stodôl. Stredná časť ulice od Štefánikovej ulice po Lichardovu ulicu sa vyznačuje prevažne novodobou zástavbou. V severnej časti, od Lichardovej po Blahovu ulicu sú zväčša dvorové krídla domov z týchto ulíc a stodoly.

Jatočná ulica vznikla ako podružná komunikácia obslužného a hospodárskeho charakteru, medzi juhozápadnou stranou námestia a Potočnou ulicou, v závere pozemkov s hlavnými domami situovanými na celej juhozápadnej strane námestia a severnej polovice Škarniclovej ulice a stredného úseku severovýchodnej strany Potočnej ulice. Jatočná ulica vychádzajúc z katastrálnej mapy z r.1898 tvorila vyslovene hospodársku funkciu stodôl. Výnimku tvorila a dodnes tvorí renesančná poschodová stavba starej radnice zvanéj „ratúz“ prekvapivo umiestnenej medzi stodolami juhozápadnej strany južného úseku ulice. Ulica má nepravidelný tvar, preberá oblúkovité zakrivenie Potočnej ulice.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Vychádzajúc z mapy z r.1898 nastali najväčšie urbanistické zmeny v strednej časti Jatočnej ulice, kde bola na severovýchodnej strane pôvodná zástavba stodôl nahradená novodobou i keď historickou zástavbou: na mieste zadných krídel Gvadányho kúrie pri Jatočnej ulici vznikla roku 1913 jednoposchodová stavba ľudovej školy (dnes špeciálna osobitná škola d.č.4, parc.50/1 – vytypovaný na zápis), zastrešený sedlovými strechami so strmým štítom v priečelí. Južne od objektu školy po Štefánikovu ulicu je dodnes voľná plocha v rozsahu pôvodných dvoch pozemkov, kde zanikla počas 2.pol.20.stor. (po roku 1963) pôvodná zástavba tvoriaca ako uličnú frontu Jatočnej ulice – resp. uzatvárala Malý rínek, tiež zaniklo nárožie bývalej Radničnej ulice. Táto prieluka siaha až po hlavné námestie a vyhodnocujeme ju ako rezervnú plochu pre možnú zástavbu. V severnej polohe Malého rínku a dnešnej Jatočnej zanikla stavba pôvodne slúžiaca ako mestské jatky – odtiaľto pravdepodobne pomenovanie ulice Jatočná, neskôr prestavaná na hasičskú zbrojnicu. Severne od špeciálnej školy je postavené z obdobia a v štýle funkcionalizmu jedno z rozsiahlych dvojposchodových krídel dnešnej Strednej zdravotnej školy po nárožie s Lichardovou ulicou, na mieste dvoch pôvodných pozemkoch siahajúcich až po námestie a na mieste ich pôvodnej zástavby. Zástavba pôvodných zadných krídel stodôl na juhozápadnej fronte Jatočnej ulice bola (za domami Potočná d.č.27 a č.29, pričom pri Jatočnej zanikla ich pôvodná parcelácia), nahradená počas 80-tych rokov 20.stor. veľkorozmernou jednoposchodovou stavbou telocvične, s atypickou zakrivenou strechou, časť objektu je prízemná so sedlovou strechou. Juhozápadná strana ulice na nároží s Lichardovou tvorí bočnú fasádu evanjelického kostola.

Južný a severný úsek Jatočnej ulice tvorí prízemnú radovú zástavbu hospodárskych objektov slúžiacich najmä ako garáže, so sedlovými strechami s odkvapom do ulice (niekedy valbovou strechou ako pri objekte parc.č.36 (za Pot.39). Jednoposchodový je jeden objekt tzv. ratúz, d.č.2, parc.č.32, so sedlovou strechou s valbou v južnej polohe. Nachádzajú sa aj objekty garáží s rovnou strechou, bez tradičnej šikmej sedlovej strechy (napr.parc.č.26, za domom č.55), alebo len murované oplotenie s otvorom brány (napr. parc.č.37, za Potoč.d.37), za domom Pot.č.65 a č.63,

Charakter zástavby v južnej a severnej časti ulice zostal do veľkej miery zachovaný, mnohé pôvodné stodoly majú zachovaný pôvodný výraz a architektonické detaily, novostavby sú väčšinou hmotovo aj výrazovo prispôsobené historickému prostrediu. Stredná časť ulice zmenila charakter zástavby, urbanizmus, mierku aj výraz.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Južný a severný úsek Jatočnej ulice tvorí najmä prízemnú radovú zástavbu prevažne historických bývalých stodôl – hospodárskych objektov slúžiacich najmä ako garáže, pravdepodobne pochádzajúcich ešte z obdobia 19.stor. a zač.20.stor., so sedlovými strechami s odkvapom do ulice (niekedy valbovou strechou ako pri objekte parc.č.36 (za Pot.39). Jednoposchodový historický je jeden objekt tzv. ratúz, d.č.2, parc.č.32, so sedlovou strechou s valbou v južnej polohe. Niektoré stodoly majú zachovaný slohový výraz, niektoré

slohové prvky a detaily. Jednoposchodový objekt sa nachádza v severnej časti ulice na nároží s Lichardovou (d.č.-3 a č.5, parc.č.1875), z obdobia funkcionalizmu, ku ktorému však výrazovo prislúcha bledé tehlové oplatenie aj poschodová samostatne situovaná hospodárska stavba v hĺbke pozemku (parc.č.1875/2. v štýle maďarskej secesie pre účely ľudovej školy (dnes špeciálna osobitná škola d.č.4, parc.50/1 – vytypovaný na zápis), zastrešený sedlovými strechami so strmým štítom v priečelí, hlavný vstup s dvojicou lomených oblúkov podopretých masívnym stĺpom s hlavicom.

Stredná časť ulice (od Štefánikovej ulice na sever) – západná uličná fronta je tvorená novostavbou telocvične z 2.pol.20.stor. Na nároží, hlavným priečelím orientovaným do Lichardovej ulice je situovaný barokový evanjelický kostol. Východná uličná fronta je tvorená budovou „špeciálnej školy“ pochádzajúcej zo zač. 20.storočia v duchu architektúry anglických vidieckych sídel. Fasáda má zachovaný pôvodný výraz. Za ňou je situovaná krídlá zástavba objektov býv. „Štátnych úradov“ z obdobia funkcionalizmu.

Charakter zástavby v južnej a severnej časti ulice zostal do veľkej miery zachovaný, mnohé pôvodné stodoly majú zachovaný pôvodný výraz a architektonické detaily, novostavby sú väčšinou hmotovo aj výrazovo prispôbené historickému prostrediu. Stredná časť ulice zmenila charakter zástavby, urbanizmus, mierku aj výraz.

Slohový výraz: stodola), stodola parc.č.27 (za domom č.53), stodola – hospodársky objekt parc.č.28 (z domom Potoč.č.51), stodola – resp. ukončenie dvorového krídla pri Jatočnej ulici parc.č.36 (za domom Pot.39); stodola parc.č.1873, za Lichardovou d.č.4); čiastočne zachovaný na fasáde stodoly parc.č.1866, za domom Škarnic.č.9 (objektu chýba strecha) – v murive vytvorený okenný otvor (dodatočne zamurovaný) doplnený po stranách prúťovými stĺpkami a vpadnutými nikami slepých okien, zachované pôvodné vápenné omietky a nátery); Korunná rímsa: stodola parc.č.13 (za Námestie d.č.22, rím.kat.fara), stodola parc.č.22, (za Pot.61), stodole parc.č.24, za Pot.č.59), stodola parc.č.25/3 (za Potoč.57), stodola parc.č.34 (za domom Pot. č.41); stodola – resp. ukončenie dvorového krídla valbou pri Jatočnej ulici parc.č.36 (za domom Pot.č.39); parc.č.12 (za Námestie d.č.12); stodola parc.č.10 (za Námestie d.č.18); stodola pôdorysu tvaru „L“ - parc.č.9 (za Námestie d.č.16); dvorové hospodárske krídlo domu (Lichardova d.č.10, parc.č.1854/3); stodola parc.č.1873, za Lichardovou d.č.4; stodola parc.č.1866, za domom Škarnic.č.9 (objektu chýba strecha); Pálená keramická krytina: stodola parc.č.13 (za Námestie d.č.22, rím.kat.fara) - bobrovka s trojuholníkovým ukončením, stodola parc.č. 27 (za domom Pot.č.53) bobrovka s trojuholníkovým ukončením, stodola–hospodársky objekt parc.č.28 (za domom Potoč.č.51)- preložená drážková škridla; stodola parc.č.34 (za domom Pot. č.41) ; stodola – resp. ukončenie dvorového krídla pri Jatočnej ulici parc.č.36 (za domom Pot.39) – bobrovka s trojuholníkovým ukončením.

Štítový múr: severný štít stodoly parc.č.12 (za Námestie d.č.20) – tehlový stupňovito vyskladaný múr strechy; severný štít stodoly parc.č.10 (za Námestie d.č.18) – tehlový stupňovito vyskladaný múr strechy; medzi strechami stodôl parc.č.28 a parc.č.29; stodola parc.č.1873, za Lichardovou d.č.4,

Tehlový komín: – hospodársky objekt parc.č.28 (za domom Potoč.č.51) –ojedinele vyskladaný z plných pálených tehál s hlavicom do pyramídového tvaru,

Historická výplň brány stodoly: hospodársky objekt - stodola parc.č. 27 (za domom Pot.č.53) – dvojkridlová s horizontálnym latovaním, so strednými dvierkami pre peších; stodola – hospodársky objekt parc.č.28 (za domom Potoč.č.51) – dvojkridlová horizontálne latovaná, so strednými dvierkami pre peších; stodola – resp. ukončenie dvorového krídla pri Jatočnej ulici parc.č.36 (za domom Pot.39) - dvojkridlová s horizontálnym latovaním, so strednými dvierkami pre peších, s trámovým nadpražím, dvorové hospodárske krídlo domu (Lichardova d.č.10, parc.č.1854/3) - dvojkridlová vertikálne latovaná brána so strednými dvierkami pre peších s trámovým nadpražím; stodola parc.č.1873, za Lichardovou d.č.4 – dvojkridlová brána horiz. Latovaná s bránkou pre peších s trámami nadpražia prehnutého tvaru, zachovaná jednoduchá kľučka prúťového pôdorysu so zámkovým štítkom; stodola parc.č.1866, za domom Škarnic.č.9 (objektu zanikla sedlová strecha – latovaná 2-kríd. S dvierkami pre peších s trámom nadpražia; stodola resp. jej zachovaná uličná fasáda s bránou – parc.č.1865, za domom Škarnic.č.11 – 2-kríd., horiz. latovaná, s trámovým

nadpražím prehnutého tvaru, zachovaná kľučka jednoduchá a štítok zámku; parc.č.1864, za domom Škarnicl.č.13 - v tehlovom murive oplotená sa nachádza 2-kríd. brána s kazetami rôznych veľkostí, profilovanými lištami, motívmi tympanonov a malých ružíc – výplň je sem pravdepodobne osadená sekundárne; nadpražie s ozdobným vyrezaním hrany trámu na stodole parc.č. 18 za domom Námestie č.30.

Okenný otvor/Historická okenná výplň: sa vyskytuje na stodole parc.č. č.13 (za Námestie d.č.22, rím.kat.fara); stodola resp. jej zachovaná uličná fasáda s bránou – parc.č.1865, za domom Škarnic.č.11 –okenný otvor obdĺžnikového tvaru s trámom prekladu.

Kamenné okopníky: stodola parc.č.13 (za Námestie d.č.22, rím.kat. fara) – oblého guľovitého tvaru,

Omietka: stodola pôdorysu tvaru „L“ - parc.č.9 (za Námestie d.č.16) –zachovaná drsného povrchu v hornej časti fasády v kombinácii s hladkým pásom pri rímse; ;

Novodobé objekty: hospodársky objekt za domom Škarniclovská d.č.7, parc.č.1867/2 – novostavba s neproporčne vyloženým odkvapom pred fasádu a nevhodným dreveným obkladom podbitia rímsy;

V niektorých objektoch stodôl sú umiestnené prevádzky obchodov so samostatným vstupom a výkladom: parc.č.30/6 (za Pot.21); parc.č.34 (za Pot.41), objekt parc.č.1873 (za Blahovou č.4).

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobová fotodokumentácia neexistuje, z tohoto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru. Z názvu ulice a charakteru zástavby vyplýva, že plnila funkciu zbernej a zásobovacej komunikácie pre okolité dvory.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti sú povrchy spevnených plôch a prvky mobiliáru výsledkom úprav vrámci revitalizácie uličných priestorov PZ. Uličný profil ulice je v celom rozsahu dláždený. Cestná komunikácia je vytvorená z betónových obdĺžnikov kladených „na rybinu“ , v južnej a strednej časti je znížená a ohraničená obrubníkmi. Chodníky vo výraze drotnáru sú v južnej časti prerušované obdĺžnikovou dlažbou v miestach vstupov k bránam a pásmi zelene, s niekoľkými drobnovzrastlými stromami. V južnej strednej časti je vytvorené jednostranné stromoradie. V časti ulice od Ružovej po Štefánikovu ulicu sa v ulici nachádza prerušovaný líniový pás trávnik s novými výsadbami čerešní, brestovcov, líp a orechov. Druhá časť ulice od Štefánikovej po Lichardovu sa nová jednostranná alejová výsadba hlohov (*Crataegus laevigata*) nachádza v terénnych výsadbových misách so štrkom. Časť Jatočnej ulice smerom od Lichardovej po Blahovu je bez zelene.

Osadené sú nové osvetľovacie telesá v podobe historizujúcich lucerien.

E 10.6.) Kollárova ulica

Kollárova ulica uzatvára uličnú sieť historického jadra na juhovýchode. Je pandantom Blahovej ulice – taktiež smeruje od Potočnej ulice k severovýchodným hradbám mestského opevnenia. Ústi do nej zo severozápadu Gorkého a Ružová ulica. Ulica sa vyznačuje jednostranne orientovanou zástavou domov smerom na východ. Západnú uličnú frontu tvoria bočné hranice parciel z jednotlivých ulíc, ktoré sú zväčša zastavané bočnými krídlami domov. Výnimku tvorí len dom, situovaný medzi Ružovou a Gorkého ulicou a nárožný dom medzi Gorkého ulicou a severnou hradbou, ktorý má vstup z Kollárovej ulice. Západná uličná fronta je nepravidelná, resp. v strednej časti je Kollárova ulica rozšírená, a to pri južnom nároží Gorkého ulice (severné nárožie je situované východným smerom takmer o šírku parcely).

Zástavba východnej časti ulice je charakteristická prízemnou, radovou, krídlou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečneho uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Na ulici je v celom rozsahu prízemná zástavba. Parcelám, umiestneným na východnej strane ulice, tvorí zadnú hranicu múr mestského opevnenia.

Dom č. 4 je novostavba na dvoch slohových stavebných parcelách, výrazovo a hmotovo rešpektujúca historickú zástavbu. Vedľajší dom má od uličnej čiary predsadený rizalit štvorcového pôdorysu ukončený trojuholníkovým štítom. Západná uličná fronta je tvorená prízemnými bočnými krídlami domov. Dom v severnom nároží v Ružovou ulicou je novostavbou zo 70-80-tych rokov 20.stor., má vyvýšený suterén, a oproti ostatnej historickej zástavbe je posunutý výškovo o pol podlažia od okolitej historickej zástavby, čo je vyhodnotené ako závada. Novodobým výrazom pôsobí dom č.10 (pravdepodobne postavený v 2.pol.20.stor.), s dvomi úrovňami otvorov uličnej fasády, s bránou prejazdu v úrovni chodníka, so zvýšeným suterénom s oknami a vyvýšeným prízemím, čo je vyhodnotené ako závada.

Dom v južnom nároží s Ružovou ulicou a dom v južnom nároží s Gorkého ulicou majú uličné krídla do Kollárovej ulice ukončené štítovými múrmi, ostatné dva domy v severných nárožiach majú nárožie zastrešené valbovými strechami. Dom v severnom nároží s Gorkého má vo valbovej streche sedlový vikier.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

V severnej polohe je ulica uzatvorená stredovekým hradobným múrom s cimburím zachovaným v tomto úseku takmer v pôvodnom rozsahu.

Východná uličná fronta. Na nároží s Potočnou ulicou je situovaný renesančný dom, s úpravou fasád z 1.pol.20.stor., so zachovanými slohovými oknami na oboch fasádach, a zachovaným komínom. Dom č.10 vznikol v 2.pol.20.stor, a dom č.4 je novostavba postavená koncom 20.stor. (po roku 1990) na dvoch slohových parcelách. Ostatné objekty východnej strany ulice sú bez bližšieho slohového určenia, pochádzajú pravdepodobne zo zač. 20.-stor. príp. polovice 19.stor., pričom kamenné valené suterény týchto domov pochádzajú zo starších stavebných etáp. Väčšina domov východnej strany ulice má zachovanú pálenú keramickú krytinu (domy č.8 a č.18 bobrovku segmentovú, domy č. 2, č.12, č.14, č.16, č.20, č.24 škridlu drážkovú), ako aj uličné krídlo južného nárožia s Potočnou ulicou; a korunnú rímsu (domy č.2, 8, 14, 16, 18, 20, 24). Novodobým výrazom pôsobí dom č.10, s dvomi úrovňami otvorov zvýšeného suterénu a prízemia. Pôvodne renesančný dom č.8, parc.č.4221/1 má predsadený štvorcový rizalit ukončený trojuholníkovým štítom a sedlovým zastrešením, v streche je tiež zachovaný plechový kryt výlezu. Dom č.2 má zachované dva kovové svetlíky pravouhlého tvaru a sedlovým ukončením, všetky slohové výplne uličnej fasády: okná 4x, vstupné kazetové dvere, latovanú bránu. Dom č. 18 má zachovanú historickú bránu a staršie štvorkrídlové okná, obidva štítové múry vystupujúce nad strešnú rovinu. Dom č.16 má zachovaný južný štítový múr, stupňovitý tehlový. V dome č.20 sa nachádza viacero slohových výplní okien a dvier na dvorovej fasáde hĺbkového krídla a v interiéri, ktoré pochádzajú z 2. pol. 19.stor.

Západná uličná fronta. V južnom nároží, hlavnou fasádou do Gorkého ulice je situovaný dom so zachovanými slohovými prvkami v interiéri z obdobia renesancie. Fasáda objektu je upravovaná v 2.pol.20.storočia. Slohový výraz má štít rozložitej sedlovej strechy domu orientovaný do Kollárovej ulice, komín bočného krídla s historickým tvarom hlavice, a jeho južný sedlový štít s tehlovým stupňovitým ukončením. Do Kollárovej ulice sú orientované odrazníky valcového tvaru na nároží obidvoch domov s Gorkého ulicou a tiež nárožný dom s Potočnou.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobová fotodokumentácia neexistuje, z tohoto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti je cestná komunikácia v časti od Potočnej po Gorkého ulicu z asfaltu, zvýšené chodníky sú z dlažby naznačujúcej drotuár. V časti od Gorkého ulice po hradby je v jednej úrovni kamenná dlažba, v strednej časti kladená do vejárov, pri objektoch kladená kolmo na fasády. Ostrovy zelene sú pri hradbách a v mieste napojenia na Gorkého ulicu. Pri styku s hradobným múrom sa nachádza 1 kus orecha kráľovského, pri strete s Gorkého ulicou sa nachádza asi 10 metrov dlhý pás trávniku s alejou Čerešne vtáče (*Prunus avium*).

Osadené sú nové osvetľovacie telesá v podobe historizujúcich kandelábrov s lucernami.

E 10.7.) Komenského ulica

Ulica, spájajúca Blahovu ulicu s Kráľovskou, je obojstranne zastavaná obytnými domami. Plynulá línia severovýchodnej zástavby je takmer v strede prerušená úzkou uličkou, spájajúcou Komenského ulicu s Družstevnou. Na opačnej strane zástavby sú dve uličky súvisiace s Madvovou ulicou. Komenského ulica sa vyznačuje prízemnou radovou, krídlou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečneho uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami. Prízemná zástavba je ojedinele prerušená poschodovými budovami. Zadné časti dlhých úzkych parciel severovýchodnej uličnej fronty sú ukončené stodolami, čelnou fasádou orientovanými do ulice Pod mestskou zdou a do Družstevnej ulice. Parcely domov juhozápadnej uličnej fronty končia v hĺbke bloku spravidla nezastavanými časťami parciel. Radová zástavba prízemných domov takmer v celom rozsahu ulice je čitateľná už na katastrálnej mape z prelomu 19.a 20.storočia. Na dnes nezastavanej parcele na rohu Komenského a Madvovej ulice (parc. č. 2390/1) boli podľa historickej mapy dve parcely s domami, hlavnou fasádou orientovanými do Komenského ulice.

Vyhodnotenie súčasnej urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Severovýchodná uličná fronta je od križovatky s Kráľovskou ulicou tvorená jednoposchodovým nárožným domom (d.č.2, parc.č.2340), za ním po parc. č. 2347 sa nachádza prízemná zástavba. Dom č.16 na parc. č. 2347, je jednoposchodový. Za ním až po Blahovu ulicu pokračuje prízemná radová zástavba. Strechy prízemných domov pri úzkej spojovacej uličke k Družstevnej ulici sú ukončené štítom s polvalbou v južnom nároží a štítom na protiľahlom nároží.

Juhozápadná uličná fronta začína od nárožia s Kráľovskou ulicou poschodovou novostavbou (parc.č.2390/2), za ňou až po vyústenie Madvovej ulice je nezastavaný pozemok parc.č.2390/1, vyhodnotený ako rezervná plocha s možnosťou zástavby. Od Madvovej ulice po parc.č. 2374 je prízemná zástavba, na parc. č. 2374, dom č. 15 je jednoposchodová novostavba rodinného domu s rovnou strechou („kocka“, vyhodnotená ako nerešpektujúca pamiatkové prostredie). Od tohto domu po nárožie s priečnou spojovacou ulicou je prízemná zástavba, ktorá je ukončená valbovou strechou. Na príľahlom nároží je situovaný jednoposchodový dom č.29, parc.č. 1921 s valbovou strechou, a dom č. 25 je tiež jednoposchodový so sedlovou strechou, za ním po križovatku s Blahovou ulicou pokračuje prízemná zástavba. Dom č. 3 na nároží s Madvovou má bočnú fasádu s murovaným štítom oddeleným rímsou s radom škridiel, ukončeným s malou polvalbou v streche. Dom č.59 na nároží s Blahovou je v streche ukončený štítom.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Severovýchodná uličná fronta. Na nároží s Kráľovskou ulicou je situovaný jednoposchodový, pôvodne renesančný dom zastrešený sedlovou strechou, Komenského č.2 (parc.č.2340), ktorý je vytypovaný na NKP. Objekt meštianskeho nárožného domu má zachovaný celkový slohový výraz, fasády sú ukončené profilovanou korunnou rímsou, delené jednoduchou kordónovou rímsou, zachovaná je originálna historizujúca výplň vstupných kazetových dvier s motívom typmanonu. Zachované sú dva drevené originálne sedlové vikiere v streche oboch uličných fasád s ozdobným vyrezávaním a tabuľkovými oknami, ktoré spolu s oknami poschodia pochádzajú pravdepodobne z mladšej slohovej etapy z 19. príp. zač.20.stor. inšpirovanej výstavbou Spolkového domu v Skalici. Dom č.4 , parc.č.2341 je možné najstaršie zaradiť do obdobia baroka, so zachovanými slohovými prvkami z obdobia historizmu, zachovaný je murovaný severozápadný štít strechy vystupujúci nad strešnú rovinu a ojedinele ukončený prvkom píniovej šišky, na opačnej strane tehlový komín, staršia drážková pálená krytina. Úprava fasády pochádza z 2.pol.20.stor., s novodobou pôsobiacim červeným keramickým obkladom otvorov a sokla. Za ním je situovaný dom č. 6, parc.č.2342 s pivnicou z obdobia stredoveku, s dochovanými historizujúcimi prvkami a úpravou fasády z 2.pol.20.stor.. Obidva tieto prízemné domy č.4 a č.6 majú zachovaný vyšší sklon strechy, čo je pravdepodobne pozostatkom staršieho typu používaných zastrešení v meste, zachovaná

je na oboch drážková pálená krytina a rímsa. Pokračuje radová zástavba prízemných domov až po parc. č. 2347 bližšie slohovo neurčiteľné. Prízemné domy č. 4 až č.14 majú takmer jednotnú výšku korunných ríms, vo väčšine aj pôvodnú profiláciu, ako aj jednotný sklon strešných rovín domov č.8 až 14. Dom č.14 má cudzorodo pôsobiace šambrány dvojsovej uličnej fasády. Na parc. č. 2347 je situovaný jednoposchodový dom č. 16 (NKP) postavený na stredovekom základe, so zachovanou renesančnou stavebnou etapou a klasicistickými slohovými prvkami v interiéri. Fasády aj dispozícia domu prešli úpravami v 2.pol.20.stor., a zač.21.stor. celkovou obnovou, kedy bolo realizované využiteľné podkrovie. Pravdepodobne aj iné domy na Komenského ulici majú zachovaný starší stavebný základ, napr. dom č.18, 24, 30, 32. Dom č. 20 má zachované slohové prvky z obdobia historizmu, originálny plechový výlez do podkrovia v strešnej rovine ulice, využívaný pre hospodárske účely, zachovaná je historická korunná rímsa a keramická segmentová bobrovka. Dom č. 30 má zachované slohové prvky v interiéri z obdobia pol.19.stor. Dom č. 32 má zachovanú stredovekú pivnicu, dve krížové klenby, slohové prvky z 19.stor.,na dvorovom krídle je zachované slohové okno z obdobia baroka s mrežou, na fasáde profilovaná korunná rímsa i kamenný schodiskový stupeň, objekt je vytypovaný na zápis za NKP.

Dom č. 42 má zachované slohové prvky z obdobia baroka. Dom č. 44, parc.č.1933 má zachovanú fasádu z obdobia 19.stor príp. zač.20.stor., originálne historizujúce vstupné dvojkrídlivé dvere so secesnými motívmi výzdoby, s presklením a dekoratívnou mrežou, historické okná a profilovanú korunnú rímsu. Dom č.46 má obnovený komín s tehlovou hlavicou ihlanového tvaru stupňovito vyskladanou. Zástavba až po dom č. 56 je bez bližšieho slohového určenia. Prízemné stavby rodinných domov: d.č. 34 (parc.č.2358), d.č.58 (parc.č.1926), d.č.60 (parc.č.1925), d.č.62 (parc.č.1924) sú novostavby postavené začiatkom 21.stor. (po roku 1990), pri ktorých okrem nárožného č.62 sú zachované staršie kamenné zaklenuté suterény pôvodných domov.

Na strechách domov č. 20, 30 a 52 je pálená keramická bobrovka. Na domoch č. 4, č.8, č.32, č.40, č.36 a č.48 sa vyskytuje staršia pálená keramická drážková krytina tehlovočervenej farby. Fasády niektorých domov sú pri chodníku upravené soklom z umelého kameňa „terazzo“, domy č. 32, č.48, č.50.

Viaceré sokle domov na Komenského ulici boli v poslednom období upravené novými obkladmi pôsobiacimi v historickom území cudzorodo.

Juhozápadná uličná fronta. Na nároží s Madvovou ulicou je situovaný dom č. 3, parc.č.2389 s najstaršou barokovou stavebnou fázou, so zachovanými slohovými prvkami z 19.stor. (napr. esovité tvary kovaných závesov historických dverí). Fasáda je po úprave z 20.stor., zachovanú má plastickú korunnú rímsu na obidvoch fasádach a pálenú keramickú krytinu drážkovú; na uličnom krídle je zachovaný tehlový komín s ihlanovou hlavicou stupňovito vyskladanou, dom má zachované ďalšie dva tehlové komíny. Murovaný štít oddelený rímsou s radom škridiel je ukončený polvalbou.

V dome č. 13, č.19 a č.31, a 43 boli zaznamenané stavebné prvky z obdobia renesancie, v dome č.55 z barokového obdobia.

Prejazdové domy č.13 (parc.č.2375/1), d.č.41 (parc.č.1909) a d.č.49 (parc.č.1904/1-2) majú zachované slohové výrazy fasády, v ráttane výplní okien a brán. Pálená keramická krytina drážková je zachovaná na domoch č. 3, č.5, č.11, č.17, č.21, č.35, č.41, č.45, č.49, č.53; krytina bobrovka segmentová na domoch č.23 a č.51; a najstarší typ dochovanej bobrovky – so špicatým ukončením na dome č.7 (doplnená segmentovou). Medzi domami č. 3, č.5, a č.7 deliace murované štíty striech vystupujúce nad strešné roviny, tiež na domoch č. 21, č.53, č.51, a na oboch stranách č.49. Plechový výlez na strechu sa nachádza nad prejazdom domu č. 21 a č.49. Korunné profilované rímsy sú zachované na domoch č. 3, č.7, č.43 a č.49; ako aj stupňovité tehlové korunné rímsy sú zachované na domoch č. 11, č.35, č.37, č.41, č.45, č.51, č.53, č.55. Na juhozápadnej uličnej fronte Komenského ulice tvoria domy č. 3 až po dom č.13 takmer jednotnú výškovú úroveň korunných ríms a strešných hrebeňov i sklon strešných rovín. Taktiež línia prízemných domov č.17 až po nárožný č.27 si drží pomerne jednotnú líniu, čo narúša na dome č.23 cudzorodý doskový obklad krokiev a na dome č.25 malé vikiere so sedlovým ukončením. Od domu č.35 po Blahovu ulicu, prihlíadnuc i na klesajúci terén ulice prízemná zástavba opäť dodržiava pomerne jednotný tvar, bez

výrazného výškového rozptylu.

Dom č.49, parc.č.1904/1-2 tvorí jeden historický architektonicko-stavebný celok; jeho šesťosová bohato plasticky členená uličná fasáda pochádza pravdepodobne z 2.pol.19.stor.; plastickú výzdobu tvoria profilované podokenné rímasy, šambrány okien a vstupných dvier s ušami a kvapkami, s modrými terčikmi v klenákoch; sokel, korunná rímsa, bočné pilastre zdobené prvkami diamantového rezu, taktiež výplne otvorov: štvorkrídlové okná s dekoratívnou hlavicom na priečniku, kazetové dvere a kazetovo- latovaná dvojkrídlová brána s hornými kazetami s rozetou; nad stredovým prejazdom s oblým nadpražím v strednej časti je umiestnený plechový výlez do podkrovia; na streche je zachovaná staršia pálená drážková škridla a po bokoch obidva vystupujúce štíty v streche. Úpravu interiéru pochádza z 1.pol.20.stor. Objekt parc.č.1904/1-2 č.d.49 navrhujeme na zápis za NKP. Komenského ulica nemá určené domové číslo 47.

Dom č. 55 je slohovo možné najstaršie zaradiť do obdobia baroka, s neslohovými úpravami interiéru a fasády. Ostatná zástavba až po križovatku s Blahovou ulicou je bez bližšieho slohového určenia.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Na začiatku 20.stor. sa uličný profil diferencuje na chodník pozdĺž domoradia a vozovkovú časť, ktorá bola vo väčšej miere bez trvácnej povrchovej úpravy. Chodníky boli vyhotovené z liateho betónu s vkreslenou štvorcovou sieťou tzv. „Drotuár“.

Z dostupnej skúmanej dobovej fotodokumentácie bola táto úprava realizovaná na križovatke s Kráľovskou ulicou, kde chodník „Drotuár“ z Kráľovskej ulice plynule zachádza do Komenského ulice. Úprava vozovky v križovatke je z lámaného kameňa. Či tieto povrchové úpravy boli realizované v celom rozsahu Komenského ulice nie je známe. Je predpoklad, že povrch ulice spájajúcej Komenského ulicu s Družstevnou situovanej medzi parcelami je zo staršieho obdobia, z dôvodu ojedinelého zachovaného dobového povrchu z valúnovej kamennej dlažby.

Osvetlenie ulice v tomto období neexistovalo. Ulica bola elektrifikovaná vzdušným vedením na strešných výstrčiach, utilitárnych konzolách na objektoch, alebo na ocelových priehradových stožiaroch bez osvetlenia.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Súčasný povrchové úpravy ulice sú výsledkom úprav zo začiatku 90.rokov 20.storočia. Chodníky sú vyhotovené zo sivej betónovej dlažby vlnitého tvaru, povrch vozovky je z asfaltu. Obrubníky sú v celom profile ulice v jednotnej výške s chodníkmi a s nábehmi do prejazdov, ktoré sú z kamenných kociek a obdĺžnikov, prídlažba pri ceste je z drobných kamenných kociek. Priečna ulička spájajúca Komenského ulicu s Družstevnou ulicou má povrch vyhotovený z valúnovej kamennej dlažby nepravidelných tvarov. Ulička je osvetlená v strede konzolovou lucernou. Osvetlenie v podobe kandelábrov s lucernami ako kópia historického svietidla je v Komenského ulici jednostranne situovaná. Úzka ulica spájajúca Komenského s Madvou (Jezuitská ulica v predĺžení po námestie) je asfaltová s vyvýšenými chodníkmi s betónovými obrubníkmi a betónovou dlažbou červenej farby; osvetlená je v strede kandelábrum s lucernou.

Na oboch stranách ulice sa popri chodníku nachádza úzky a krátky nesúvislý trávnatý pás prerušovaný vydláždením vjazdov a vstupov do domov, doplnený niekoľkými malými tujami (pred domom č. 12, 16, 18, 37, 52); plocha parkoviska za kultúrnym domom je doplnená trávnatým ostrovom s dvomi stromami Dule obyčajnej (*Cydonia oblonga*). Pred domom č. 58 v polohe zeleného pásu pri chodníku sa nachádza studňa s liatinovou pumpou na pravouhlom podstavci.

E 10.8.) Kráľovská ulica

Je severovýchodná časť pôvodnej obchodnej cesty historického jadra mesta, vedúcej z Holíča do Strážnice. Kráľovská ulica tvorí spojnicu Námestia slobody s bývalou bránou mestského opevnenia. Ulica vytvára mierny oblúk, ktorý cez východnú časť námestia plynulo prechádza až po Potočnú ulicu. Zo severozápadu do nej ústi ulica Pod mestskou zdou,

Družstevná a Komenského ulica. V súlade s historickými zvyklosťami je pri mestskom opevnení umiestnený komplex kostola a kláštora františkánov, ktorý tvorí časť juhovýchodnej uličnej fronty s hlavným vstupom do areálu z Kráľovskej ulice. Oproti kostolu je situovaný bývalý mestský špitál s kaplnkou. Zvyšná časť zástavby ulice sa vyznačuje klasickou krídlou zástavbou na parcelách, prevažne prechodového typu domu s tradičným sedlovým resp. valbovým zastrešením. Zástavba je prízemná a jednoposchodová. Poschodová zástavba armovala nárožia susediace alebo viditeľné z námestia už na prelome 19.a 20.storočia (viď katastrálna mapa) a dominantné postavenie v inak prízemnej zástavbe mali aj cirkevné budovy, umiestnené pri hradbách. Koncom 20.storočia pribudla poschodová zástavba v priestore medzi Komenského ulicou a nárožnou poschodovou zástavbou námestia. Novostavby stoja na parcelách po zbúraných prízemných historických objektoch.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Južná uličná fronta je smerom od námestia tvorená v nároží s Gorkého ulicou jednoposchodovým domom, ďalej pokračuje až po františkánsky kostol s kláštorom súvislou radovou zástavbou prízemných domov, s parcelami ukončenými zväčša stodolami a hospodárskymi stavbami orientovanými do Krížnej ulice. Severovýchodnú hranicu františkánskeho komplexu tvorí múr mestského opevnenia, zvyšné hranice susedia so záhradami rodinných domov orientovaných do Gorkého ulice. Za líniou mestského opevnenia je jednoposchodový objekt bývalej Orlovne.

Severná uličná fronta je od námestia tvorená jednoposchodovou budovou býv. Mittákovského domu, dnes Záhorské múzeum, za ním je novostavba jednoposchodového polyfunkčného domu (d.č.1, parcela č.2390/2 a 2390/4), ktorá siaha po nárožie s Komenského ulicou. Na protiľahlom nároží s Komenského ulicou je situovaný jednoposchodový objekt, za ním radová zástavba prízemných domov. Medzi Družstevnou ulicou a ulicou Za Mestskou zd'ou je umiestnený komplex bývalého starobinca, dnes Domova dôchodcov. Za líniou mestského opevnenia je situovaná jednoposchodová budova bývalého Okresného súdu, dnes Stredoeurópskej vysokej školy.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Južná uličná fronta. Na nároží Gorkého a Kráľovskej ulice (parc.č.2394/1, d.č.2) je situovaný barokový dom, pravdepodobne na starších renesančných základoch, s úpravou fasád z 19.storočia, z tohto obdobia pravdepodobne pochádzajú tri štíty nad korunnou rímou, na prízemí sa nachádzajú zaklenuté priestory, objekt je vytypovaný na zápis na NKP, na hlavnej i bočnej fasáde sú zachované originálne výplne okien z poslednej historickej úpravy objektu. Objekty za ním, až po parc. č. 2400 sú bližšie slohovo neurčiteľné. Na parcele č. 2400 je situovaný barokový dom č.10 s renesančným suterénom; dom je prechodový, s novodobou úpravou uličnej fasády. Dom č.12, parc.č.2401, má zachované viaceré slohové prvky z konca 19. resp. začiatku 20.stor., s úpravou fasády z polovice 20.stor. so zachovanými historizujúcimi vstupnými 2-krídl. dverami v secesnom štýle. Nárožný dom na parc. č. 2402, d.č.14 má renesančný suterén, v interiéri zachované slohové prvky z obdobia baroka a úpravu fasád z 19.stor.. Kostol a kláštor františkánov pochádza z 1.pol.15.stor. , upravený v 17.a18.stor. Od kostola a kláštora františkánov smerom východným je z vonkajšej strany hradieb situovaná mladšia zástavba z 1.pol. 20.stor, objekt Orlovne.

Severná uličná fronta. Na nároží Kráľovskej ulice a námestia je situovaný tzv. Mittákovský dom, pôvodne stredoveký, mázhausového typu, so sieňou zaklenutou na centrálny stĺp v suteréne a prízemí. Objekt má zachované renesančné slohové prvky v interiéri, fasády koncepčne upravované v historizujúcom slohu na prelome 19.a 20.stor, z ktorej sú zachované o.i. originálne výplne okien. Za ním je situovaná novostavba (Komenského 1 a 1A,) dvojpodlažného polyfunkčného domu postaveného po roku 1990), siahajúca po Komenského ulicu. Na východnom nároží Komenského ulice je situovaný jednoposchodový, pôvodne renesančný dom zastrešený sedlovou strechou. V strešnej rovine sa nachádzajú drevené vikiere z 19.stor., ako aj okná poschodia, ktoré boli obnovené (objekt je vytypovaný za NKP). Ďalej je situovaná radová zástavba bližšie slohovo neurčiteľná s novodobými úpravami fasád. V strede uličného bloku medzi Družstevnou ulicou a Za mestskou zd'ou je situovaná budova býv. mestského starobinca pôvodne gotická z r. 1431,

upravená v 19.stor. Je to prízemná stavba obdĺžnikového pôdorysu a jednoduchej dispozície. Súčasťou objektu je stredoveká kaplnka sv. Alžbety. Oba objekty prešli úpravou fasád v 2.pol. 20.stor. a v tomto období bola realizovaná aj dostavba západného dvorového krídla. Za líniou mestského opevnenia je sústredená mladšia zástavba z 1.pol. 20.stor. (pôvodne Obchodná škola a budova Okresného súdu). Takmer pod každým domom je zachovaná staršia kamenná valená pivnica pochádzajúca zo skoršej stavebnej etapy.

Slohový výraz je zachovaný na dome č. 12 a č.14. Slohové vstupné dvere v štýle secesie sú zachované na fasáde domu č.12 (parc.č.2401). Plné dvojkrídlové kazetové dvere s horným svetlíkom sú zachované na d.č.8 (parc.č.2399), s motívom diamantového rezu na spodných kazetách.

Korunná rímsa bohato profilovaná je zachovaná na dome č.14, jednoduchšie na dome č.10, č.8, č.6, a na č.7 a 5.

Na ulici sa nachádzajú novšie sokle z umelého kameňa na dome č. 14 (terazzo), na č.10 a č.8, č.7 a 5 č.3,

Pálená keramická bobrovka je zachovaná na nárožnom dome č.5,č 7 i hrebenáče so špičkou, domy tvoria pôvodne jeden celok i s jednou korunnou rímsou (fasády sú farebne rôzne); staršia bobrovka je tiež zachovaná na františkánskom kostole a kláštore. Pálená drážková je na dome č.3. Na rozsiahlej poschodovej novostavbe č.1 a 1A sa nachádza pálená krytina atypickej zelenej farby.

Historické dva komíny sú zachované a obnovené na dome č. 14, zachovaný široký tehlový komín so stupňovito vyskladanou hlavicou tvaru zrezaného ihlanu sa nachádza i na č.9 (štarobinci); jednoduché komíny tehlové sú zachované na dome č.8.

Štítovými múrmi dvomi tehlovými vystupujúcimi nad strešné roviny je rozdelená strecha domu č.3; na obidvoch stranách strechy sú zachované štítové múry domu č.8, na južnej strane štít č.6.

Kamenné odrazníky sa nachádzajú na nárožiach spojovacej uličky do františkánskeho kláštora a záhrady, v opltení pred kostolom a rozmerný oválny na nároží d.č.14.

Analýza spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Zo skúmanej dobovej fotodokumentácie uličného priestoru z prelomu storočí a z prvej ČSR bol povrch uličného profilu delený na chodník, ktorý bol vyhotovený z liateho betónu so štvorcovou sieťou vkreslenou do povrchu tzv „Drotuár“. Chodník bol od vozovky oddelený oceľovým obrubníkom (podobne ako väčšina ostatných ulíc v historickom jadre). Krajnica pri obrubníku (odvodňovací pás) bola vyhotovená z kamennej lámanej dlažby. Stred vozovky (komunikačný pás slúžiaci pre pohyb povozov a neskôr automobilov) bol vyhotovený z kamennej dlažby obdĺžnikového tvaru. Ostatná časť uličného profilu bola z udusanej zeminy so štrkodrvou. Osvetlenie ulice bolo v minulosti riešené zaveseným osvetľovacím telesom ponad ulicu na vzdušnom vedení vedené naprieč ulicou. Vedenie nosičov elektro bolo vzdušné uchytené do oceľových strešných výstrčí, alebo na oceľových konzolách umiestnených na fasádach domov. Na nároží Kráľovskej a Gorkého ulici bola liatinová konzola s lucernou.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Cestná komunikácia z drobnej kamennej dlažby vejárovite kladená je ohraničená kamennými obrubníkmi. Chodníky, štvorcovou dlažbou naznačujúce drotuár, sú od cesty oddelené pásom drobnej kamennej dlažby, ktorá prechádza aj do uličky, sprístupňujúcej areál františkánskeho kláštora. Kandelábre s lucernami lemujú obidve strany ulice.

Celá ulica je bez zelene, vzrastlé stromy svojou korunou prechádzajú do profilu ulice len z areálu františkánskeho komplexu.

E 10.9.) Krížna ulica (vrátane časti prístupnej z Gorkého ulice)

V súčasnosti je názvom Krížna ulica pomenovaná len slepá ulička, prístupná z Ružovej ulice, tvoriaca zadnú časť domov z Námestia slobody. V minulosti sa tiahla poza Kráľovskú ulicu, s ktorou opakovala jej oblúkové zalomenie, v prirodzenom zalomení pokračovala južným smerom za obytným blokom juhovýchodnej strany námestia po Ružovú ulicu (viď

mapa r. 1898) a pôvodne končila až na Potočnej ulici pri Timffeldovej kúrii (vid' mapa r.1768). V tom období tvorila takmer výlučne podružnú hospodársku funkciu.

Časť ulice za Kráľovskou ulicou je dodnes zachovaná, no administratívne je priradená ku Gorkého ulici. Tvorí zadnú ulicu parciel domov juhovýchodnej strany Kráľovskej ulice a to od pozemku s domom č.2-14. Časť ulice medzi Gorkého a Ružovou zanikla počas 2.pol.20.stor. asanáciou úseku pôvodnej historickej zástavby Gorkého ulice a následne vznikom novodobej zástavby, nerešpektujúcej atribúty daného historického prostredia. Novou zástavbou bola nadväznosť jednotlivých úsekov Krížnej ulice zrušená.

Zástavba v úseku severne od Gorkého ulice tvorí prízemnú zástavbu, a to najmä hospodárskeho charakteru. V úseku južne od Gorkého ulice, kde časť pôvodnej komunikácie zanikla, stojí popri Gorkého ulici poschodová novodobá stavba z 80-tych rokov 20.stor, ktorej výraz bol obnovený zač.21.stor., kedy nadobudla i šikmé zastrešenie (Gorkého 2); v hĺbke od uličnej čiary Gorkého ul. stojí novodobá veľkoobjemová prízemná stavba s rovným zastrešením s atikou (v súčasnosti tu pôsobí súkromná škola). Novodobé murované oplatenie s náznakom výrazu tradičnej fasády vzniklo (ako časť budúcej rekonštrukcie) s cieľom prinavrátania pôvodnej mierky a línie uličnej radovej zástavby Gorkého a kolmej historickej Krížnej komunikácie.

Zachovaný úsek Krížnej ulice od Ružovej ulice severozápadným smerom tvorí prízemnú zástavbu objektov postavených po roku 1990, pričom v hĺbke uličky vznikli domy s obytnou funkciou.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Východná uličná fronta ulice od Gorkého je tvorená v nároží prízemným domom, s valbou na nároží (Gorkého č.1), bočným krídlom tohto domu, a murovaným oplatením pri ulici i v závere parcely (pri parkovisku). Za týmto pozemkom je prístup na parkovisko pri Františkánskej záhrade, slúžiace ako záchytné parkovisko v historickom jadre. Západnú frontu ulice (v úseku od Gorkého) tvorí nepravidelná zástavba historických stodôl v záveroch pozemkov, ktorých hlavné krídla sú orientované pri Kráľovskej ulici; pozostávajúca z dvoch šírko orientovaných krídel, s jedného hĺbkového krídla s voľným prejazdom, a troch nezastavaných pozemkoch v závere pri Krížnej ulici. Nepravidelnosť uličnej línie sa tiež prejavuje miernym zasunutím oplatenia d.č.8 od uličnej línie do parcely.

Uličnú zástavbu Krížnej ulice (úsek od Ružovej ul.) tvoria prízemné objekty, prevažne novostavby postavené po roku 1990, západnú uličnú frontu tvorí v nároží s Ružovou č.1 prestavaný objekt v čase 21.stor., pokračuje novostavba d.č.1C. Táto susedí s nezastavaným pozemkom parc.č.4188 pri Krížnej ulici, (ktorého pravdepodobne pôvodná historická zástavba zanikla spolu s pôvodnou zástavbou na tomto pozemku na námestí, kde však v 2.pol.20.stor. vznikla novostavba a záver pozemku pri Krížnej ul. ostal nezastavaný).

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Západnú frontu ulice v úseku severne od Gorkého ul. tvorí v nároží s Gorkého prízemný dom (Gorkého č.1A), ku ktorému bola pristavaná vo dvore novostavba prejavujúca sa do ulice murovanou fasádou s bránkou. Hospodárska stavba s prejazdom s bránou (parc.č.2395, ku Kráľ.4), so sedlovou strechou odkvapom do ulice je ukončená na severnej strane stupňovitým vystupujúcim štítom, o ktorý sa opiera susedné hĺbkové krídlo (parc.č.2398, ku Kráľovskej 6) s pultovou strechou s valbovým ukončením do ulice, popri ňom je voľný prejazd do dvora uzavretý bránou. Nasleduje murované oplatenie (bez zástavby) s latovanou zelenou bránou s trémovým nadpražím (parc.č.2399, k Kráľ.8), ktorého uličná línia je mierne zasunutá do parcely. Susedná historická stodola (parc.č.2400, k Kráľ.10) je opäť šírko orientovaná voči ulici, s prejazdom v strednej polohe, so sedlovou strechou po bokoch stupňovité prečnievajúce štíty, s bobrovkou dvojito uloženou. Opäť nasleduje pozemok bez zadnej stodoly uzatvorený len murovaným oplatením a plechovou bránou (parc.č. 2401, ku Kráľ. d.č.12). V kolmej polohe je ulica ukončená murovaným oplatením a plechovou bránou okrovej farby pozemku parc.č. 2402, ku Kráľ.14). Zástavba v ulici (okrem novej prístavby Gorkého 1A) je bližšie slohovo neurčiteľná, jedná sa však o hospodárske stavby, a porovnaním mapy z r.1898 pochádzajú pravdepodobne z prelomu 19. a 20. stor.; ako aj oplatenie s bránou v závere parcely č.2399/2, Kráľovská d.č.8, (ktorá je bez zástavby i na

mape z r.1898). Tiež vychádzajúc z tejto historickej katastrálnej mapy možno konštatovať, že zadné stodoly zanikli na parcelách č. 2401 (Kráľ.č.12) a parc.č.2402 (Kráľ.č.14), a ostalo len oplotenie.

Východná uličná fronta ulice od Gorkého je tvorená v nároží prízemným domom (Gorkého 1, parc.č.2405), sedlové strechy majú v nároží valbové ukončenie, zachovaná je korunná rímsa a bobrovka na streche, ako aj tri tehlové komíny.

Zástavbu Krížnej ulice v úseku od Ružovej ulice tvorí prízemnú zástavbu, s pomerne jednotnou štruktúrou, dvoch prestavaných a najmä novovzniknutých objektov z 21.stor. (po roku 1990), pričom v hĺbke uličky vznikli obytné domy. Obojstrannú ucelenú radovú zástavbu prerušuje pozemok bez zadnej stavby s oplotením parc.č.4188 (za domom Nám.slob.č.21).

Analýza spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Historická fotodokumentácia Krížnej ulice nie je zachovaná, resp. neexistuje.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Úsek od Gorkého po parkovisko pri františkánskej záhrade tvorí v strede cestnú komunikáciu bez chodníkov. Cesta je asfaltová po okrajoch doplnená tromi radmi kamenných kociek, pri kamenných obrubníkoch. Vjazdy do brán a bránok sú z kamennej drobnej štvorcovej dlažby. Po oboch stranách zvyšné úseky pri domoch tvorí tráva. Osvetlenie ulice je historizujúcimi kandelábrami s lucernou. Asfaltová cesta je predelená pri vstupe do parkoviska širšou líniou prístupovej cesty do areálu františkánskeho dvora z drobnej kamennej dlažby s pravidelným vyskladáním do radov. Samotné parkovisko má asfaltový povrch. Oddelené je murovaným oplotením parciel Gorkého ulice, v ktorých sú zároveň vstupné brány alebo bránky na pozemky, prípadne objekt. Oplotenie je na niektorých miestach prekryté popínavou zeleňou. Krížna ulica, prístupná od Ružovej ulice, má veľmi rôznorodý povrch. Cestná komunikácia je v časti asfaltová a v časti z betónových panelov, chodníky sú spravidla vydláždené, avšak pred každým domom inou dlažbou (podľa vkusu majiteľa domu). Popri dome Ružová 1A,1B je vytvorená v rámci chodníka rampa, sprístupňujúca prevádzku pre imobilných. Od cesty je oddelená kovovým zábradlím. V časti ulice je chodník zúžený na minimum (len okapový chodník) a nahradený plochou pásovej nízkej zelene. Osvetlenie ulice je historizujúcim kandelábrom s lucernou.

E 10.10.) Lichardova ulica

Lichardova ulica tvorí spojnicu Potočnej ulice so severným vyústením Námestia slobody. Ulica je obojstranne zastavaná, predelená Jatočnou ulicou. Severná uličná fronta sa vyznačuje prízemnou a jednoposchodovou, radovou, krídlou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného uličného krídla a podružného dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Zástavbu južnej uličnej fronty tvoria budovy so sakrálnou funkciou západne od Jatočnej ulice a celý priestor medzi Jatočnou ulicou a námestím zaberá trojpodlažná budova školy.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Severná uličná fronta je od križovatky so Škarniclovskou ulicou tvorená jednoposchodovým domom, ktorý svojou mierne vystupujúcou polohou uzatvára Námestie slobody zo severu, (je to bývalý meštiansky dom, pôdorysného tvaru U, s prejazdom v hlavnom krídle popri Lichardovej ulici, avšak v súčasnosti s orientačným číslom Škarniclovská č.2, navrhovaný na zápis). Za ním na dvoch parcelách sú situované dva prízemné domy so sedlovými strechami s odkvapom do ulice (v jednej úrovni). Na nároží s Jatočnou ulicou na pôvodne jednej slohovej parcele je postavený jednoposchodový dom neskôr rozdelený na dva domy, s valbovým ukončením sedlových striech. Od druhého nárožia Jatočnej ulice je na troch parcelách situovaná prízemná zástavba, so sedlovými strechami, na nároží so štítom a polvalbou pri hrebeni. Za ňou sa nachádza jednoposchodový dom. Za týmto domom je situovaný voľný prejazd do dvora a prízemné bočné krídlo nárožného Lichardovho domu ukončené plochou strechou. Jednoposchodový Lichardov dom je hlavnou fasádou orientovaný do Potočnej ulice, do Lichardovej ulice je orientovaný valbou.

Južná uličná fronta od Námestia slobody po Jatočnú ulicu je tvorená dvojposchodovou

krídlou budovou Strednej zdravotníckej školy, hlavným krídlom a vstupom z Lichardovej ulice, budova má sedlové strechy s valbami. Pri porovnaní s katastrálnou mapou z prelomu 19. a 20. storočia stojí škola na dvoch slohových parcelách, hĺbkovo orientovaných voči námestiu. Na nároží, stál trojkrídlový dom orientovaný hlavným krídlom a hlavnou fasádou do námestia, s kratším dvorovým krídlom situovaným pozdĺž Lichardovej ulice. Parcela domu mala v zadnej časti hospodársku budovu, čelnou fasádou otočenou do Jatočnej ulice. Na príľahlom nároží s Jatočnou ulicou je situovaný evanjelický kostol, za nim prízemná pergola spojená so zvonnicou štvorcového pôdorysu, výškovo prerastajúcou strešné roviny okolitej zástavby. Vedľa zvonice je situovaný dvor jednoposchodového blokového objektu paulínskeho kláštora, orientovaného hlavným krídlom a priečelím do Potočnej ulice. Zmena oproti historickej katastrálnej mape nastala vo vybudovaní pergoly, zvonice a v zbúraní dvorového krídla paulínskeho kláštora, pôvodne situovaného pozdĺž Lichardovej ulice. Následne bola posunutá parcelná hranica do dnešnej uličnej línie spájajúcej líce pergoly a severovýchodné nárožie paulínskeho kláštora na Lichardovej ulici, takže časť krídla paulínskeho kláštora sa pravdepodobne nachádza pod dnešným chodníkom.

Lichardova ulica tvorila spojovaciu ulicu medzi dvoma primárnymi urbanistickými priestormi – medzi Námestím slobody a Potočnou ulicou. Z krajných nárožných objektov bol aj do Lichardovej ulice orientovaný hlavnou fasádou len dom na nároží Lichardovej a Škarnicovskej ulice, ktorý však zároveň tvorí ukončenie námestia zo severu. Domy na západnom vyústení ulice sú výlučne orientované hlavnými fasádami do Potočnej ulice. Jej podradenosť sa prejavovala aj pri parcelácii, takže parcely primárne prislúchajú k námestiu a Potočnej ulici, až následne k Lichardovej, pričom bola rešpektovaná nepriamočiara poloha Jatočnej ulice.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Severná uličná fronta. Na nároží so Škarnicovskou ulicou, parc.č.1871, je situovaný renesančný dom, s čiastočne zachovanou barokovou úpravou fasády, vrátane pilastrů, kordónovej rímsy, bohato profilovanej korunnej rímsy a manzardovej strechy so staršou pálenou bobrovkou. Na fasáde orientovanej do Lichardovej ulice je prezentovaný (ustúpením v omietke) pôvodný nájdený otvor prejazdu. Susedné dva domy pochádzajú pravdepodobne, z konca 19. a začiatku 20.stor., avšak s mladšími stavebnými úpravami. Dom Lichardova č.2, parc.č.1872, je prejazdový (prejazd vo východnej polohe) s dvomi oknami s delením v tvare T, drevenou bránou a eternitovou krytinou. Dom č. 4, parc.č.1873, má na fasáde z poslednej slohovej úpravy funkcionalistického štýlu zachovanú výplň vstupných dverí v krajnej západnej polohe – dvojkrídlové plné hladké dvere s kruhovým otvorom v hornej časti rozdeleným do dvoch polkruhových otvorov; ostatné otvory fasády majú novodobé plastové výplne. Dva stupne schodov aj tretí podkladový sú z prírodného kameňa. Podkrovie s tromi valbovými vikiermi a rímsa boli realizované už v novšom období, koncom 90-tych rokov 20.stor.. Obidva domy majú obnovený nadrímsový dažďový žľab, podľa staršieho riešenia. Susedný poschodový dom vznikol v 1.pol.20.stor. s jednoduchým funkcionalistickým výrazom s trojdielnymi oknami, so zachovanou strechou, s dvomi tehlovými komínmi a dvomi svetlíkmi kovovými s ozdobným tvarom v sedlovom ukončení, systémom dažďových žľabov a zvodov, tiež charakteristickým soklom z umelého kamenného povrchu bledočervenej farby. Na prízemí bola zriadená obchodná prevádzka so vstupom a bočnými výkladovými otvormi.

Ďalej od západného nárožia s Jatočnou ulicou sa nachádzajú tri historické domy, d.č.10, d.č.12, d.č.14.

Na nároží je situovaný bývalý meštiansky dom z obdobia neskorého baroka dom č. 10, parc. č. 1854, so zachovanými slohovými prvkami na fasáde aj v interiéri. Priečelie je delené pilastrami spojenými do orámovania s vykrojenými rohmi, ukončené viackrát profilovanou korunnou rímsou. Zachovaná je historická vstupná dverná výplň s ukončením v tvare stlačeného oblúka, dvojkrídlová plná drevená s dvomi obdĺžnikovými profilovanými kazetami, horný svetlík je oddelený priečnikom zdobený motívom vajcovca a klenákom s ružicou. Na obidvoch krídlach sú zachované originálne kované úchytky s ozdobnými podložkami. Zaklenutá je vstupná chodba a dve miestnosti západného traktu. Objekt bol v nedávnom období obnovený, pôvodne na nároží bola plná valba.

Priechodový prízemný dom č.10, parc. č. 1856, má zachované viaceré slohové prvky na fasáde. V strede trojosového priečelia sú situované vstupné dvojkrídlové dvere v historizujúcom štýle s prvkami tympanonov a diamantových rezov. V pravej východnej časti sa nachádza skriňový výklad, pravdepodobne jeden z dvoch zachovaných v historickom jadre, tiež historizujúceho štýlu. Pravdepodobne z prestavby polovice 20.stor. pochádza okno západne od vstupu, ako aj sokel s úpravou umelého kameňa, korunná rímsa a tradičná krytina. Tehlou stupňovito vyskladaný štítový múr na západnej strane vystupujúci nad strešnú rovinu. Historicky najstarším prvkom na priečení je spodný schodiskový stupeň – z pieskovca, s vypracovaným prúťovým ukončením a dvojnásobným profilovaním, na prednej strane stupňa sú zachované staršie vápenné nátery. Dom č.10 na Lichardovej ulici je rodným domom Mirka Nešpora, zastreleného v 2.sv.vojne, o čom vypovedá pamätná tabuľa na priečelí. Dom č.14 je historický objekt, s kamennými múrmi dvojtraktového uličného krídla. Na fasáde má zachované originálne vstupné dvere s bohato stvárneným zdobením v štýle historizmu, kazetové s diamantovým rezom a rímsami v spodnej polovici a rozoklatými tympanonmi s kuželkami v hornej časti, s bohato stvárneným stĺpkovitým priečnikom. Zachovaná je korunná rímsa, schody a sokel pochádzajú pravdepodobne z obdobia 60-tych rokov 20.stor. s úpravou umelého kameňa. Pod domami sa nachádzajú kamenné suterény s valenými klenbami. Dom č. 16 je poschodový, vznikol pravdepodobne v 2.pol.20.stor., má novodobý výraz. Na nároží s Potočnou ulicou sa nachádza Lichardov dom (NKP), pôvodne renesančný s úpravou fasád v 2.pol.20.stor., kedy bolo pravdepodobne prestavané aj prízemné dvorové krídlo (d.č.18, d.č.20 a d.č.22) popri Lichardovej ulici s rovnou strechou a novodobým výrazom.

Južná uličná fronta. Od nárožia Námestia slobody po Jatočnú ulicu je situované severné krídlo objektov býv. „Štátnych úradov“ z obdobia funkcionalizmu. Na západnom nároží s Jatočnou ulicou je situovaný evanjelický kostol (NKP), pochádzajúci z obdobia baroka. Je to trojpriestorová stavba s polygonálnym presbytériom a s tromi loďami, je zaklenutá českými plackami a pruskými klenbami, empora z rokov 1796-7. Za kostolom je situovaná pergola spojená so zvonnicou (navrhnuté na zápis), postavenou v roku 1938 podľa architekta D.Jurkoviča. Obe stavby pochádzajú z obdobia funkcionalizmu. Pred zvonnicou je osadený pomník D. Licharda (NKP). Na nároží s Potočnou ulicou, severnou fasádou orientovanou do Lichardovej ulice je situovaný paulínsky kláštor (NKP) z obdobia baroka.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

K cieľovým povrchovým úpravám spevnených plôch dochádza na začiatku 20.stor.. Uličný profil bol v celom rozsahu a po celej dĺžke ulice vyhotovený z lámaného kameňa, s odvodnením do odvodňovacieho rigolu prechádzajúceho stredom ulice. O niečo neskôr asi okolo r. 1910 dochádza k úprave povrchov pozdĺž severného domoradia vo forme chodníka vyhotoveného z liateho betónu s vkreslenou štvorcovou sieťou tzv. „Drotuáru“ po stranách ohraničeného ocelovým obrubníkom. Neskôr sa z tohto materiálu vyhotovil chodník v južnej uličnej fronte. Postupne bola táto úprava prekrytá novšími úpravami spojenými s výstavbou rozsiahleho komplexu objektov býv. „Štátnych úradov“ v 30.rokoch 20.stor.. Osvetlenie ulice nie je z tohto obdobia známe. Elektrifikáciou mesta dochádza k umiestňovaniu vzdušného vedenia na objekty formou strešných výstrčí, alebo prostredníctvom utilitárnych konzol umiestňovaných na fasádach domov.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti sú povrchy spevnených plôch a prvky mobiliáru výsledkom koncepčných úprav v rámci revitalizácie uličných priestorov PZ. Uličný profil vozovky je dláždený betónovou dlažbou „na rybinu“, v časti je vytvorený odstavňový pás pre statickú dopravu. Postranné chodníky sú dláždené spôsobom evokujúcim dobový povrch „Drotuár“ a doplnený pásom z obdĺžnikovej betónovej dlažby okrovo-oranžovej farby medzi plochami so vzrastlou zeleňou, pokrytými riečnym kameňom. Osadené sú nové osvetľovacie telesá v podobe stojanových historizujúcich lucerien.

Ulica má novú jednostrannú výsadbu alejových stromov hlohov vo výsadbových jamách so štrkom. Pred budovou Strednej zdravotníckej školy asi v 1/3 ulice sa nachádza zelený líniový pás trávnik s jednostrannou alejou hlohu (*Crataegus laevigata*).

E 10.11.) Madvova ulica

Ulica tvorí vedľajšiu komunikačnú sieť. Vznikla až po ustálení mestského pôdorysu v dôsledku nárastu obyvateľstva a tým potreby získania pozemkov pre výstavbu domov v rámci vnútorného opevneného mesta. Ulica sa formuje paralelne medzi dvoma hlavnými komunikáciami, v mieste rozdelenia úzkych dlhých parciel na dve. Takto vzniknuté ulice sa vyznačujú najprv jednostranne orientovanou zástavbou obytných domov, pričom protihľú uličnú frontu tvorili závery parciel bez zástavby, až neskôr sa tieto uličné fronty zastavujú súvislou líniou jednoduchých hospodárskych objektov. Tento spôsob zástavby pretrval až dodnes.

Madvova ulica, situovaná medzi Škarniclovskou a Komenského ulicou, vychádza z Blahovej ulice a smerujúc juhovýchodne ku Kráľovskej ulici naráža na komplex budov domu kultúry, kde sa pravouhlo stáča severovýchodným smerom a vyúsťuje na Komenského ulicu. Asi v strede je prerušená priečnou spojovacou ulicou medzi námestím a Komenského ulicou.

Ulica sa vyznačuje zástavbou rodinných domov v severovýchodnej uličnej fronte a zástavbou prevažne hospodárskych objektov stodôl v juhozápadnej uličnej fronte, najmä v severnom úseku.

Jednostranne orientovaná zástavba rodinných domov severovýchodnej uličnej fronte je charakteristická prízemnou, radovou, krídlou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečneho uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami. Parcely rodinných domov končia v hĺbke bloku spravidla nezastavanými časťami parciel, ojedinele stodolami. Odlíšná situácia je len v severnej časti zástavby, kde na nároží je situovaná stodola domu, orientovaná do Blahovej ulice a ďalšie tri parcely patria k domom na Komenského ulici, pričom dve z nich sú ukončené stodolami, čelnou fasádou orientovanými do Madvovej ulice. Stodoly v juhozápadnej uličnej fronte, umiestnené v priestore medzi Blahovou ulicou a priečnou uličkou vybiehajúcou do námestia, tvoria ukončenie parciel domov Škarniclovskej ulice. Prízemné stodoly so sedlovými strechami vytvárajú súvislú radovú zástavbu. Priestor od uličky smerom juhovýchodným je zastavaný prevažne viacpodlažnými objektami, orientovanými do námestia.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Juhozápadná strana.

Madvova ulica je charakteristická súvislou zástavbou bývalých stodôl, kompaktné zachovaných na pomerne veľkom úseku juhozápadnej strany ulice, od Jezuitskej po Blahovu, pričom na nároží s Blahovou je prestavaný obytný dom. Prízemná zástavba hospodárskych objektov je typická svojim jednotným výrazom s rovnakým šikmým zastrešením s odkvapom do ulice, malým presahom strechy pred fasádu, rímsami a hrebeňmi striech v jednej úrovni ako aj rovnakým sklonom striech, ktoré sú zachované pri väčšine stodôl. Pri dvoch novostavbách zadných stodôl (za domami Škarniclovská č.6 a č.10) bola rešpektovaná a obnovená hmota pôvodných zaniknutých objektov, avšak novostavba stodoly – hospodárskeho objektu za Škarniclovskou č.14, parc.č.1885/2 pôvodnú hmotovo-priestorovú skladbu narušila, a to vyvýšením muriva uličnej fasády a nadstavením hmoty strechy.

Na dvoch pozemkoch severne od priečnej uličky pôvodná zástavba hospodárskych krídel orientovaných do Madvovej ulice zanikla, na nároží ostal pozemok doposiaľ bez zástavby (za Škarniclovskou č.2) a na susednej parcele za domom Škarniclovská č.4 (cukráreň) vznikla v 2.pol.20.stor. nová stavba parc.č.1878, pričom nastal posun uličnej čiary smerom do pozemku. Súčasná zástavba tvorí prekrytý prejazd so sedlovým zastrešením so štítom do ulice s plytkým spádom, čo vyhodnocujeme ako nevhodné zastrešenie, bodovú chybu hmotového riešenia strechy prejazdu.

Od Jezuitskej priečnej uličky južným smerom tvorí juhozápadnú frontu Madvovej ulice murované oplotenie nádvorja s kostolom a dvojposchodovým krídlom kláštora – gymnázia situované kolmo na ulicu, s valbovou strechou, a nižšie prilahlé poschodové krídlo

telocvične, s valbou na južnej strane. Potom poschodové krídlo za hotelom Tatran a prízemné hospodárske krídlo s sedlovou strechou s valbou na južnej strane za domom Námestie č.9. Po zalomení ulice tvorí južnú stranu Madvovej ulice zadná časť kultúrneho domu (poschodová časť objektu Jurkovičovho kultúrneho domu za javiskom) a zvyšný úsek po Komenského tvorí parkovisko.

Severovýchodná strana ulice pozostáva z prízemnej radovej zástavby so šikmými strechami. V severnej časti ulice sa nachádzajú štyri hospodárske stodoly, od nárožia s Blahovou ulicou, ktorá prináleží k domu na Blahovej ulici. Avšak susedné tri úzke pozemky siahajú domami na Komenského ulicu d.č.51, 53 a 55. Dve z týchto drobných stodôl zanikli, resp. ostali stáť len ich fasády s bránou, na ich mieste bude možné doplniť zástavbu. Situácia sa opakuje aj na južnej časti tejto strany ulice za Komenského d.č.5 a č.7, parc.č.2380 so zachovanou malou stodolou a parc.č.2381, na ktorej stodola zanikla. Nachádza sa tu šesť domov d. č.7, č.9, č.11, č.15, č.17 a č.25 postavených v 2.pol.20.stor., ktoré sú uličnou fasádou zapustené do pozemku od línie pôvodnej uličnej čiary, vzhľadom k tomu ich vyhodnocujeme ako nerešpektujúce pamiatkové hodnoty, zároveň tieto objekty majú novodobé výrazové prvky na fasádach aj v streche a dva z nich sú čiastočne poschodové (d.č.11 a d.č.25). Dva domy d.č.3 a d.č.5 sú novostavby začiatkom 21.stor. na miestach po asanovaných pôvodných domoch, pričom dom č.5 má valbové vikiere. Niektoré sú výrazne prestavané ako d.č.27 ap. Ostatné objekty sú pôvodné historické pochádzajúce pravdepodobne z obdobia 2.pol.19. až 1.pol.20.stor. Prízemné domy na nároží priečnej ulice sú riešené valbou. V južnej polohe severozápadnej strany Madvovej ulice sú dva pozemky bez zástavby, na nároží zanikol prízemný krídlový dom. Obidva pozemky sú pri ulici určené ako rezervné plochy.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Juhozápadná uličná fronta:

V južnej časti je tvorená zástavbou zadného krídla Domu kultúry (NKP, postavený zač.20.stor.). V juhozápadnej uličnej fronte sú situované: pôvodná stodola s prejazdom za domom Námestie č.9 (parc.č. 2387) so zachovanou pálenou drážkovou krytinou, korunnou rímsou a jednoduchou kazetovou bránou. Zadné krídlo hotela Tatran pochádza pravdepodobne z 1.polovice 20.stor. a v nedávnom období bol nadstavaný o poschodie so sedlovou strechou. Nasleduje krídlo telocvične z 19.stor. so slohovým výrazom a východná fasáda severného barokového krídla bývalého jezuitskeho kláštora. Obe krídla majú historizujúci výraz fasád. K barokovému krídlu je zo severozápadnej strany pri Madvovej ulici pristavaný novodobý objekt kotolne s mohutným tehlovým komínom pri fasáde z 2.pol.20.stor. Ostatná zástavba juhozápadnej uličnej fronty je tvorená najmä historickou pôvodnou zástavbou bývalých stodôl – hospodárskych objektov, viaceré sú zachované v autentickom stave s vymenenými bránami, avšak s mnohými originálnymi konštrukčnými prvkami a detailmi, niektoré môžu pochádzať z obdobia baroka. Zachované historické „stodoly“ sa nachádzajú za domami Škarniclovská č.8 – parc.č.1882, d.č.12 – parc.č.1884, d.č.16 - 1886, d.č.18 – parc.č.1887, d.č.20 – parc.č.1888, č.22 – parc.č.1889, č.24 – parc.č.1890/2, d.č.26 – parc.č.1891 a d.č.28 – parc.č.1892.

Stodola parc.č.1882 za Škarniclovskou d.č.8 má zachovanú keramickú drážkovú krytinu, korunnú rímsu, latovanú bránu.

Stodola parc.č.1884 za Škarniclovskou d.č.12 má zachovanú pálenú drážkovú krytinu, korunnú rímsu, tehlový stupňovito vyskladaný štítový múr na severnej strane strechy, omietka.

Stodola parc.č.1886 za Škarniclovskou d.č.16 má prekladanú staršiu bobrovku s dvojitém ukladaním, korunnú rímsu.

Stodola parc.č.1887 za Škarniclovskou d.č.18 zachovaná pôvodná bobrovka s rovným ukončením (lokálne doplnená špicatou bobrovkou), korunná rímsa, viactabuľkové okno pravdepodobne z prestavby z 1.pol.20.stor., drevená brána latková s diag.ukladaním.

Stodola parc.č.1888 za Škarniclovskou d.č.20 drážková krytina aj hrebenáče s nosmi, časť stupňovitej rímsy, (strecha susedných stodôl parc.1888 a parc.1889 tvoria jeden celok, za d.č.20 a 22).

Stodola parc.č.1889 za Škarniclovskou d.č.22, tvorí s južnou celok, drážková krytina korunná „ KPU Trnava, Zásady PZ Skalica 12/2015 “

rímša, trámové nadpražie prejazdu.

Stodola parc.č.1890/2 za Škarniclovskou d.č.24, zachovaný kovový výlez - poklop zelenej farby do strechy, pôvodná špicatá bobrovka, korunná rímša zachovaná pôvodná výplň brány plná dvojkridlová drevená latovaná s pôvodnou jednoduchou prútovou kľučkou bez štítu, omietka, zachovaný stupňovitý prevyšujúci štít na južnej strane strechy.

Stodola parc.č.1891 za Škarniclovskou d.č.26, korunná rímša, špicatá bobrovka pôvodná doplnená po stranách segmentovou.

Stodola parc.č.1892 za Škarniclovskou d.č.28, latková brána s presvetlením, trámový preklad.

Medzi stodolami sa nachádzajú už aj novostavby hospodárskych objektov – parcela č. 1881/3 (za Škarniclovská 6) a parcela č. 1883 (za Škarniclovská 10) a roku 2013 postavený hospodársky objekt parcela č. 1885/2 (za Škarniclovskou 14), ktorý hmotu nadstavoval oproti susedným. Viaceré objekty majú osadené novodobé plastové brány.

Objektu z 2.pol.20.stor. s novodobým výrazom za domom Škarniclovská č.4, a v nedávnom období prestavaný objekt na obytný dom situovaný na nároží s Blahovou č.16A (s cudzorodým tvarom ukončenia orámovania otvorov – šikmo skosený do trojuholníka).

Severovýchodná uličná fronta. Od parc. č. 2380 po dom č.35 je zástavba bližšie slohovo neurčiteľná. Dom č. 35 má v interiéri zachované slohové prvky z 1.pol.20.stor.. Fasáda je z úpravou z 2.pol.20.stor.. Zástavba až po dom č. 25 je zástavba bližšie slohovo neurčiteľná. Dom č. 25, na parc. č. 2366 je novostavba z 2.pol.20.stor.. Vedľajší dom č. 23 má zachované slohové prvky z 19.stor.,s novodobo upravenou uličnou fasádou. Náročný objekt pri križovatke s priečnou spojnu ulicou je bez slohového určenia. Od tejto križovatky po Blahovú ulicu je zástavba bližšie slohovo neurčiteľná, iba dom č. 13, na parc. č. 1912 má v interiéri zachované slohové barokové prvky, bez slohového výrazu uličnej fasády a dom č. 5, č.p. 1906 je novostavba z 2.pol.20.stor..

Viaceré objekty, i keď v prestavbami sú pôvodné historické pochádzajúce pravdepodobne z obdobia 2.pol.19. až 1.pol.20.stor. Dve stodoly parc.č.1895 s korunnou rímšou –náročná, tiež parc.č.1900 (za Komen53) s korunnou rímšou, drážkovou pálenou krytinou, dvojkridlovou latovanou bránou. Dom č. 13 má zachovanú valenú klenbu s lunetami v uličnej miestnosti, aj kamenný suterén. Zaklenuté suterény sa nachádzajú aj pod ďalšími domami. Náročný dom č. 19 bol prestavaný s uplatnením cudzorodých prvkov na fasádach (obklad na nárožiach a vstupe), dom má obnovený tehlový komín. Náročný objekt d.č.21 má zachovanú pálenú drážkovú krytinu s korunnú rímšu. Susedný drobný objekt č.23 má na streche bobrovku segmentového tvaru, zachovanú korunnú rímšu. Domy č.29, č.31, č.33, č.35, a č.37 tvoria pomerne jednotnú ucelenú uličnú líniu, objekty sú pravdepodobne staršie, ale prestavané v polovici a počas 2.pol.20.stor. s obdĺžnikovými trojdielnymi oknami, všetky zachované majú jednoduché rímšy, drážková pálená krytina je na domoch (č.29, č.33 a č.37) , štít na severnej strane strechy stupňovito vyskladaný (d.č.31, sokel (d.č.29, č.31, č.35).

Objekt úzkej stodoly (Komen.7) vznikol pravdepodobne počas 1.pol..20.stor., zachovanú má korunnú rímšu, novšiu segmentovú bobrovku a drevenú latovanú bránu.

Na objektoch pri prestavbách bolo realizovaných niekoľko nevhodných konštrukčných riešení a detailov, ako napr. veľký presah strešného odkvapu pred fasádu a strešnej ríny, drevené obitíe podhľadu strechy (rímša) - na domoch č.5, č.7, č.27. Viaceré objekty majú novodobý obklad sokla, cudzorodé výrazové riešenie brán spojené aj s materiálovým uplatnením výplní.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobová fotodokumentácia neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne špecifikovať a určiť vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Povrch vozovky je z asfaltu. Popri domoradi sú vyvýšené chodníky oddelené sú betónovými obrubníkmi, vydláždené z červenej betónovej dlažby obdĺžnikového tvaru. Na strane domoradia so stodolami je chodník úzky. V polohách vjazdov a brán sú chodníky znížené. V úseku ulice za areálom jezuitského kostola a kláštora – gymnázia sa miesto chodníka

nachádza pás trávnik s alejou Jablone kvetnatej (*Malus floribunda*) a jedného vzrastlého jedinca lipy malolistej rastúceho v strede zelenej línie. Osvetlenie ulice je stojanovými historizujúcimi lucernami.

E 10.12.) Námestie slobody

Počiatky vzniku námestia nie sú doposiaľ objasnené a doložené. Trojuholníkový tvar námestia vychádza pravdepodobne z križovania diaľkových ciest z románskeho obdobia, kedy sa tu formovala podhradská a neskôr trhovú osada. Severozápadným smerom je námestie výrazne natiahnuté a pokračuje v línii dnešnej Škarniclovej ulice, kadiaľ bola osada pravdepodobne prepojená s hradiskom situovaným v polohe dnešnej kalvárie a rotundy sv. Juraja. Severovýchodným smerom vybieha radiálne dodnes zachovaná línia Kráľovskej ulice spájajúca námestie s bránou mestského opevnenia a južným (juhovýchodným) smerom vybieha, resp. je námestie uzatvorené Potočnou ulicou. Juhozápadná zástavba námestia je asi v strede prerušená Štefánikovou ulicou, taktiež spájajúcou námestie s bránou mestského opevnenia. V minulosti sa jednalo o úzku uličku vyúsťujúcu do malého námestia medzi Jatočnou a Potočnou ulicou, a až za mostom cez potok pokračujúcu vo väčších dimenziách k bráne opevnenia. Po udelení mestských výsad roku 1372 pravdepodobne došlo k intenzívnemu obostavaniu námestia meštianskymi domami, z tohto obdobia môžu pochádzať stredoveké domy neskôr zlúčené do Gvadányiho kúrie, Mittákovský dom, radnica, kostol sv. Michala s karnerom. Východnú stranu námestia pravdepodobne tvoril cintorín patriaci ku kostolu. Línie námestia sú nepravidelné, oblúkovito prehnuté smerom do námestia.

Štefánikova ulica mala pravdepodobne v minulosti svoju paralelu – v strede severnej uličnej zástavby je na schematickom vyobrazení mesta z roku 1768 naznačená ulička, prechádzajúca do Madvovej ulice a následne, po miernom vybočení, do Komenského ulice. Katastrálna mapa z roku 1898 už vykazuje radovú, neprerušenu zástavbu celej severnej uličnej fronty, preto možno len predpokladať, že ulička sa pravdepodobne nachádzala niekde v polohe dnešného hotela Tatra.

Námestie sa najneskôr od renesancie vyznačovalo jednoposchodovou profánnou zástavbou krídlového charakteru. Domy boli pôvodne prejazdového typu. Išlo predovšetkým o domy bohatých remeselníkov a obchodníkov, ktoré mali v prízemí situovanú živnosť a na poschodí bývanie. Tento typ domu predurčoval charakter námestia.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Dnešné námestie si zachovalo nepravidelný trojuholníkový tvar pôdorysu. V jeho centre sa nachádza farský kostol sv. Michala s karnerom sv. Anny. Juhozápadná uličná fronta tvorí v severnej časti dva objekty, z nich náročný je dvojposchodový - dnešná rozsiahla budova Strednej zdravotnej školy (pôvodne okresné štátne úrady) postavená v 1.pol.20.stor. (adresa Lichardova d.č.1), so šikmými sedlovými a valbovými strechami s nižším sklonom, s vyvýšenou atikou na nároží. Porovnaním katastrálnej mapy z r.1898 bola budova zdravotnej školy postavená na dvoch historických pozemkoch siahajúcich po Jatočnú ulicu. Druhý objekt je jednoposchodový so sedlovou strechou s tromi barokovými štítlami do námestia, dnešná knižnica Námestie č.4 (bývalý Gvadányovský dom). Pôvodne dve parcely, južne pri mestskej knižnici, na severnom nároží medzi námestím a Štefánikovou ulicou sú nezastavané. Juhozápadná uličná fronta južnej časti námestia je zachovaná celistvo, od radnice situovanej na južnom nároží Štefánikovej a námestia. Všetky objekty sú jednoposchodové s manzardovými alebo sedlovými strechami.

Východná (resp. juhovýchodná) uličná fronta je v južnom úseku v rozsahu štyroch objektov kompaktná, pozostáva z dvoch jednoposchodových objektov so sedlovými strechami s nižšími sklonmi, a dvoch prízemných objektov, z ktorých jeden má valbovú strechu na nároží s Ružovou ulicou, a druhý, i keď v strede uličnej fronty, je ukončený v severnej polohe valbou aj oknom na bočnej fasáde, čo je pravdepodobne spôsobené polohou susedného (historicky nezastavaného) pozemku záhrady.

Pri Gorkého ulici sa nachádza viacposchodová administratívna novostavba. Severná uličná

fronta je tvorená intaktnou zástavbou. V jej východnej polovici sa nachádzajú tri jednoposchodové objekty. Zvyšok tvoria viacposchodové objekty prevažne jezuitského kostola s kláštorom.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

V centre námestia je situovaný farský kostol sv. Michala. Bol postavený v 2.pol. 14.stor.. Je to trojloďový kostol s polygonálne ukončenou svätyňou, krytou sieťovou klenbou. Stredná loď má klenbu valenú s lunetami. Prestavaný bol v 17.stor.. V severnej línii vedľa kostola je situovaný karner sv. Anny, gotický z konca 14.stor., upravený v baroku. Objekt má centrálny pôdorys zaklenutý kupolou.

V západnej uličnej fronte, severnej časti námestia sa nachádza objekt bývalých „Štátnych úradov“ z obdobia funkcionalizmu. Vedľa stojaci tzv. Gvadányovský dom je pôvodne gotický, s barokovou úpravou.

Západná uličná fronta južnej časti námestia. Na nároží so Štefánikovou ulicou je situovaný objekt radnice, dom č. 10. Je to stredoveká budova, prestavaná v 18.stor. so zachovaným barokovým výrazom fasád. Budova je jednoposchodová, zastrešená je manzardovou strechou. Dom č. 12, situovaný vedľa radnice je so stredovekým jadrom, s prevládajúcou renesančnou úpravou interiéru a úpravou uličnej fasády z 19.stor.. Je zastrešený manzardovou strechou. Dom č. 14 je pôvodne renesančný s arkierom nad vstupom s manzardovou strechou. Dom č. 16 je pôvodne renesančný zo začiatku 17.stor.. Fasáda je neoklasicistická z konca 19.stor.. Objekt č. 18 je novostavba z konca 20.stor.. Objekt č. 20 pochádza z obdobia klasicizmu a spolu s vedľajším domom (parc. č. 13) majú uličné fasády v koncepcnej úprave zo začiatku 20.stor.. Objekt SLSP je novostavba pochádzajúca z 2.pol. 20.storočia. Objekty na parc. č. 15,17 majú fasády v úprave z pol.20.stor., dom na parc. č.17 je renesančný.

Juhovýchodná uličná fronta. Objekt na nároží s Ružovou ulicou je časovo neurčiteľný s klasicistickou úpravou fasády. Dva pokračujúce objekty sú upravované v 2.pol. 20.stor. a z hľadiska vzniku sú bližšie časovo neurčiteľné. Ďalší objekt je časovo neurčiteľný s neoslohovou úpravou fasády. Na nároží medzi Gorkého ulicou a námestím je situovaná novostavba z 2.pol. 20.stor. , upravovaná koncom 20.storočia. Dom na nároží Gorkého a Kráľovskej ulice je barokový, upravený koncom 19.storočia.

Na nároží Kráľovskej ulice a námestia je situovaný tzv. Mittákovský dom, pôvodne stredoveký mázhausového typu, so sieňou zaklenutou na centrálny stĺp v suteréne a prízemí. Objekt je prestavaný, fasády neoslohovo upravené. Východná uličná fronta ďalej pokračuje objektom Kultúrneho domu postaveného podľa projektu arch. Jurkoviča zo začiatku 20.stor. Objekt sa vyznačuje maliarskou výzdobou na priečelí od M. Aleša a J. Úprku. Vedľa stojaci dom je bližšie časovo neurčiteľný, so secesnou fasádou. Zástavba ďalej pokračuje novostavbou hotela Tatran z 2.pol. 20.stor. Uličná fronta až po koniec námestia je tvorená bývalým kláštorom jezuitov zo 17.storočia s úpravou fasády z konca 19.stor. Vedľa stojaci jezuitský kostol pochádza zo 17.stor.. Je dvojvežový s novodobým zastrešením veží. Opravený bol po roku 1945.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Cielené úpravy povrchov spevnených plôch v priestore námestia sa realizujú na prelome 19.a 20.stor.. Priestor námestia, ako centrálny komunikačný uzol s mnohofunkčným využitím pre trhové, obchodné a zhromažďovacie účely a ako priestor s výrazným historickým akcentom charakterizovaným situovaním významných slohových objektov sakrálneho a profánneho charakteru, bol ako jeden z prvých priestorov v meste upravený a prešiel niekoľkými zmenami. Tieto úpravy sa týkajú hlavne povrchových úprav všetkých spevnených plôch, sadových a parkových úprav (v okolí farského kostola a v severnej časti námestia pri susedí sv. Trojice) a osvetlenia priestoru.

Z dostupnej skúmanej dobovej fotodokumentácie zo začiatku 20.stor. sa cez námestie formuje komunikačný pás, ktorý pretína priestor na dve časti severnú a južnú (farský kostol). Je spojnícou terajšej Štefánikovej ulice zo západu a Kráľovskej ulice z východu. Tento pás je vyhotovený z kamennej dlažby obdĺžnikového tvaru. Voľba tohto materiálu umožňovala plynulý prechod námestím (povozov, ľudí, neskôr automobilov) bez bariér a znečistenia

odevu. Okolie tohto komunikačného pásu bolo z lámaného kameňa. Ostatná plocha bola bez trvácnej úpravy z udusanej zeminy so štrkodrvou. Zaujímavým poznatkom je to, že v tomto ranom období sa realizujú chodníky, ktoré sú od ostatných plôch výškovo segregované. Chodníky pozdĺž domoradia sú vyhotovené z liateho betónu s vkreslenou štvorcovou sieťou tzv. „Drotuár“. Táto úprava chodníka sa realizuje v rozsahu významných komunikácií v rámci historického jadra mesta. Úprava južnej časti námestia v okolí farského kostola a karneru sa okrem úpravy povrchu (lemovanie oboch objektov je „Drotuárom“) upravuje aj parkovo. Parková úprava tohto priestoru je ohraničená jednoduchým, nízkym oplotením, južne pri farskom kostole trojuholníkového pôdoprysu bol roku 1900 z iniciatívy skrášľovacieho spolku vybudovaný tzv. miléniovský park, za farským kostolom je parková úprava doplnená chodníkmi a lavičkami. K cielenej parkovej a sadovej úprave dochádza v severnej časti námestia v trojuholníkovom priestore pri súsoší sv. Trojice, ktoré vzniklo „pokračovaním“ Škárnicovskej ulice, komunikácie pozdĺž západnej uličnej fronty a novovytvoreného komunikačného pásu z juhu. Námestie je osvetlené v troch miestach stožiarovým svietidlom so secesným osvetľovacím telesom, (v 30.rokoch osadené štylizované typizované).

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti sú povrchy spevnených plôch a prvky mobiliáru výsledkom koncepčných úprav v rámci revitalizácie uličných priestorov PZ. Spevnené plochy sú dláždené vejárovou dlažbou, vozovkový pás je znovu vydláždený žulovou dlažbou obdĺžnikového tvaru, postranné chodníky sú dláždené spôsobom evokujúcim dobový povrch „Drotuár“. Sadovo upravený priestor trojuholníkového tvaru pred gymnáziom je opatrený priečnymi kamennými chodníkmi evokujúcimi dobový stav. Osadené sú nové osvetľovacie telesá v podobe stojanových historizujúcich lucerien. Vysadená je líniová zeleň pozdĺž domoradií v podobe drobnovzrastlých kultivarov. Sadovnícky sú upravené plochy zelene v severnej časti námestia a v okolí kostola.

E 10.13.) Nemocničná ulica

Nemocničná ulica je paralelná s Potočnou ulicou, ležiacou na severovýchode a líniou mestského opevnenia na juhozápade. Je pokračovaním Pivovarskej ulice od Štefánikovej po kláštor milosrdných bratov, pred ktorým sa stáča a popri kláštore severovýchodným smerom a vyúsťuje na Potočnej ulici. Ulicu tvorili z väčšej miery dvorové krídla a stodoly domov, orientovaných do Štefánikovej a Potočnej ulice. Len časť juhozápadnej uličnej fronty tvorila zástavba radových domov, ktorých parcely boli ukončené múrom mestského opevnenia. Celá juhozápadná uličná fronta, vrátane opevnenia, bola zbúraná v súvislosti s výstavbou objektov nemocničného areálu. Druhú stranu ulice, ktorú pôvodne tvorili stodoly domov z Potočnej ulice, nahradil, až na jednu stodolu, nový bytový fond.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

V juhozápadnom nároží ulice, s pôvodnou zástavbou, orientovanou do Štefánikovej ulice, bola nedávno postavená prízemná pomerne rozsiahla budova obchodného domu Billa s valbovým ukončením strechy na nároží s Nemocničnou ulicou, tvorí v podstate polovicu juhozápadnej strany ulice. Svojim hmotovým rozčlenením a architektonickým výrazom sa objekt Billy prispôbil okolitej historickej zástavbe, rešpektujúc princípy historického urbanizmu. Zvyšok juhozápadnej uličnej fronty tvorí betónový plot (s novodobým objektom skladu), oddeľujúci ulicu od nemocničného areálu. Takto vytvorená juhozápadná uličná fronta je už v posunutej polohe a ulica rozšírená najmä z prevádzkových a dopravných dôvodov. Severovýchodná uličná fronta má niekoľko novostavieb prízemných domov a jednu pôvodnú stodolu situované v uličnej čiare, zvyšok sú dvorové krídla domov, orientovaných do Potočnej ulice. Za poschodovým krídlom na nároží so Štefánikovou ulicou d.č.9, ukončené polvalbou do Nemocničnej ulice bolo v období 90-tych rokov 20.stor. prestavané aj prízemné krídlo popri Nemocničnej ulici parc.č.82/2, s atypickými tvarmi strechy a vikierov, a arkiera v polohe nárožia so susedným voľným dvorom. Umiestnené sú tu obchodné prevádzky so vstupmi z ulice, objekt má cudzorodú umelohmotnú krytinu

tmavošedej farby. Z juhu na parc.č.83/2 sa nachádza prázdny dvor, za domom Potočná 44, kde vychádzajúc z mapy z r.1898 sa nachádzala krídlová zástavba a pozemok bol uzatvorený popri Nemocničnej ulici prízemným krídlom, ktoré zaniklo po roku 1963. Plocha je určená ako rezervná s možnosťou zástavby. Nasleduje zachované prízemné krídlo na šírku pozemku pôvodnej zástavby parc.č.84 (za domom Potočná 46). nepravidelných oblých tvarov s prevádzkami v podkroví .

Zástavba ulice je veľmi rôznorodá, čo sa týka situovania na parcele, tvaru a orientácie strešných rovín aj výšky korunnej rímsy. Štítové a polvalbové ukončenia dvorových krídel, ale aj samotných domov, sa striedajú s valbovými a sedlovými strechami s hrebeňom rovnobežným s ulicou. Vikiere rôzneho tvaru, umiestnenia a hlavne nadrozmerných veľkostí pôsobia neproporčne a rušivo v kontexte historického prostredia okolitých ulíc a budov.

Celá ulica stratila pôvodný charakter radovej zástavby, severovýchodná uličná fronta takmer v celom rozsahu zmenila hospodársky účel využitia krídel na obchodno-obytnú funkciu.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Z pôvodných objektov sa v ulici zachovala len jedna stodola a kláštorné krídlo, ohraničujúce ulicu z juhovýchodu. Zachovaná je historická stodola takmer v autentickom stave – prízemné hospodárske krídlo orientované do Nemocničnej ulice parc.č.84 (prináleží Potočnej d.č.46), s prejazdom v strede. Otvor prejazdu má zachované kamenné okopníky šikmého tvaru, zachovaná je originálna výplň brány drevená dvojkrídlová so stredovými dverami pre peších, horizontálne latovaná, s kľučkou a štítkom, zachovaná je jednoducho stupňovitá korunná rímsa, tiež omietka s drsným povrchom kombinovaným s hladkými pásmi pri bráne, rímse a nárožiach. Na streche je zachovaná bobrovka s trojuholníkovým ukončením, prekladaná segmentovou. Do širokej fasády boli osadené dva novodobé otvory. Sedlová strecha historického krídla je zo severnej strany ukončená murovaným štítom z južnej strany malou polvalbou. Susedí na parc.č.85 s novostavbou hĺbkovo osadeného dvorového krídla pri parcelnej hranici k historickému uličnému krídlu Potočná 48, orientovaného štítom sedlovej strechy do Nemocničnej ulice a dvor pozemku je uzatvorený murovaným oplatením s bránou. Ďalšie dva objekty sú tiež novostavby dvorových a zadných krídel (k pôvodným uličným krídlam pri Potočnej ulici č.50 a č.52) s prevádzkami obchodov do Nemocničnej ulice. Zástavba je ukončená kamenným oplatením dvora a bočným krídlom novostavby objektu Potočná 54, ktoré je paralelné s krídlom kláštora pozdĺž zalomenej uličky vyúsťujúcej na Potočnú. Z ulice takmer vymizli pôvodné architektonické prvky. Aj v časti, kde sa ešte zachovala pôvodná urbanistická štruktúra je historická zástavba vymenená za novostavby bez kvalitného architektonického detailu a prispôsobenia sa okolitej zástavbe svojim výrazom, či základným tvarom hmoty (rôzne sklony striech, neúmerne zdvihnuté rímse, neúmerne veľké a tvarovo rôznorodé vikiere, ap.)

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Historická fotodokumentácia Nemocničnej ulice nie je zachovaná.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Súčasný riešenie povrchov ulice je výsledkom koncepcie z nedávneho obdobia, keď bola ulica uzatvorená objektom billy. Povrch vozovky je asfaltový, chodníky sú vydláždené betónovou dlažbou šedej a červenej farby, vyvýšené a oddelené betónovými obrubníkmi.

E 10.14.) Pivovarská ulica

Pivovarská ulica tvorí spojnicu Sasinkovej ulice na severe so Štefánikovou ulicou na juhu. Je paralelná s Potočnou ulicou na severovýchode a líniou mestského opevnenia na juhozápade. Ulica je obojstranne zastavaná, pričom dvory parcel juhozápadnej uličnej fronty ukončuje línia múru mestského opevnenia. Juhozápadná uličná fronta sa vyznačuje prevažne prízemnou, radovou, krídlovou zástavbou domov na pomerne úzkych parcelách s diferencovaním hlavného priečneho uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Uličné krídla sú zastrešené sedlovými strechami, dvorové pultovými a sedlovými strechami. Severovýchodná uličná fronta je charakteristická pôvodnou zástavbou hospodárskych objektov stodôl, ktoré tvorili uzavretie dvora zástavby orientovanej

do Potočnej ulice. Približne v strede zástavby bola prerušená úzkou uličkou spájajúcou Pivovarskú ulicu s Potočnou. V jej vyústení bol na Potočnej ulici mostík cez potok vedúci do Lichardovej ulice. Niekoľko stodôl je zachovaných severne od uličky, južne je pôvodná zástavba zbúraná. Počas 2.pol.20.stor, po roku 1963 zanikla, resp. bola zbúraná pomerne veľká časť historickej zástavby ulice na oboch stranách. Zanikla tu zároveň aj pôvodná parcelácia. Pôvodnú severovýchodnú uličnú frontu stodôl – hospodárskych objektov „nahradili“ zadné trakty troch veľkoobjemových objektov, resp. voľná plocha za nimi, tiež zadná časť nového objektu pošty. Na juhozápadnej strane ulice na tejto ploche vznikla tržnica a samostatne stojace stánky.

A plocha v západnej polohe bola doplnená (v období posledných desiatich rokov) pri uličnej čiare pôvodných obytných domov o rozsiahlejší prízemný objekt d.č.19 s tradičným šikmým zastrešením, ktorého hmotovo-priestorové rozloženie a architektonický výraz vznikli s cieľom rehabilitovať zaniknutú historickú štruktúru ulice. S týmto cieľom vznikli aj jednotlivé objekty d.č.6 a č.8. Vznikli aj hmotovo predimenzované krídla v zadných polohách pôvodných parcel, domy č.10 a č.12 na severovýchodnej strane ulice.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Zástavba juhozápadnej uličnej fronty je tvorená prízemnou zástavbou, okrem jedného poschodového domu, d.č.39, z 2.pol.20.stor. Zástavba juhozápadnej uličnej fronty je tvorená od križovatky so Štefánikovou ulicou prízemným nárožným domom, hlavnou fasádou orientovaným do Štefánikovej ulice, s murovaným štítom sedlovej strechy pri ulici, s pomerne dlhým bočným krídlom pozdĺž Pivovarskej ulice. Za ním pokračuje krídlová novostavba prízemného domu, ktorý je v súčasnosti taktiež nárožný z dôvodu situovania mestskej tržnice na ploche uvoľnenej po dobovej zástavbe. Priestor tržnice je tvorený pevnými a mobilnými novodobými architektonickými prvkami. Vznikol zbúraním asi 8 domov historickej zástavby juhozápadnej strany ulice, ktorých pozemky končili mestskou hradbou. Na časti tejto plochy je vytvorená tržnica s pomerne veľkoplošným zastrešením s mobilným zariadením (pultových stolov) pre sezónny predaj. Doplnená je samostatne stojacimi uzatvorenými stánkami. Plocha tržnice je určená ako rezervná plocha. Za priestorom tržnice je situovaná prízemná novostavba (parc.č.71/4, d.č.19) - obchodného domu Centrum s nábytkom, so sedlovým zastrešením s výrazom dvoch objektov, delených v streche naznačeným prevyšujúcim štítom a štyrmi pultovými vikiermi, objekt je bočnou fasádou s otvormi orientovaný aj do priestoru tržnice. Ďalej pokračuje prízemná krídlová zástavba dvoch novostavieb polyfunkčných domov, d.č.21 Stolárske potreby (s dvomi valbovými vikiermi) a d. č. 23. Ďalej pokračuje súvislá prízemná zástavba tradičného krídlového typu domov s nižšie položenou korunnou rímsou, na troch úzkych parcelách s domami č.25, č.27 a č.29, tieto objekty sú prestavané s prevádzkami na prízemí. Na parc. č. 1815,1814,1816 sa nachádzajú prízemné objekty garáži ukončené plochou strechou, s tromi plechovými bránami v oplotení (fasády). Ďalej sú situované dve novostavby parc.č.1813 a susedná parc.č.1812, d.č.35 s mohutným pultovým vikierom v strešnej rovine, polyfunkčného charakteru. Nasleduje tradičný prízemný dom č.37. Na parcele č. 1810 je situovaný jednoposchodový objekt nadstavaný v 2.pol.20.stor., za ním parc.1806 je uličné krídlo prejazdového prízemného domu na nároží so sedlovou strechou do Sasinkovej ulice.

Severovýchodná uličná fronta je od križovatky so Štefánikovou ulicou tvorená jednoposchodovou prístavbou zadného traktu hotela Garni (s valbovou strechou do Pivovarskej), hlavnou fasádou orientovaného do Potočnej ulice. Za ňou pokračuje zástavba dvoch bočných krídel jednoposchodovej novodobej stavby z 80-tych rokov 20.stor. pošty s vnútorným dvorom (pôdorysu U), postavenej takmer na dvoch historických parcelách. Za týmto objektom sa nachádza voľná, nezastavaná plocha, tvoriaca prieluku s Potočnou ulicou, ktorá sa využíva ako peší prechod na tržnicu, sú tu tiež umiestnené aj mobilné stánky, architektonicky stvárnené. Preluka susedí s nezastavanou plochou popri Pivovarskej ulici, vzniknutou za poschodovým blokovým objektom. Resp. za krajným juhovýchodným objektom z trojice cudzorodých veľkoobjemových blokových štruktúr, postavených v hĺbke pozemkov v 80-tych rokoch 20.stor., na ploche približne 6-tich pôvodných historických parcelách. V mieste prostredného z troch blokových objektov je do uličnej fronty Pivovarskej ulice situovaná prízemná novostavba s krídlovým typom zastrešenia, s voľným prejazdom pri

dome. Za ním je prízemná novostavba hĺbkovo orientovaná, s odkvapom a pultovým vikierom do ulice, so sedlovými strechami, bočnou fasádou je orientovaná aj do nezastavaného priestoru slúžiaceho ako parkovisko a pre potreby zásobovania za tretím veľkoobjemovým objektom pri historickej spojovacej uličke. Voľné nezastavané plochy pri Pivovarskej ulici sú určené ako rezervné plochy. Na severnom nároží s priečnou spojovou komunikáciou je situovaná rozľahlá prízemná novostavba d.č.10 (nábytok Nova), s polvalbou v štíte do priečnej uličky a tromi pultovými vikiermi do Pivovarskej ulice a atypickou modrou farbou krytiny. Nasleduje novostavba d. č. 12, parc. č. 1824, zadného traktu polyfunkčného domu s bočnými hĺbkovými krídlami, s pasážou, pristavané k pôvodne renesančnému prejazdovému domu pri Potočnej ulici. Novostavba sa prejavuje do Pivovarskej ulice stredovým prejazdom a s naddimenzovanými piatimi vikiermi v streche. Za ňou nasleduje súvislá radová zástavba dvoch pôvodných hospodárskych objektov stodôl. Ďalej voľná plocha po asanovaní pôvodnej stodoly parc.č.1829/1 (za Potočnou č.8), určená ako rezervná časť. Potom novostavba po zaniknutom pôvodnom hospodárskom objekte parc.č. 1830 (za domom č. Potočná 6). Nasleduje prízemný objekt pôvodnej stodoly za d.č.4. Na nároží so Sasinkovou ulicou je situovaný prízemný krídlový objekt.

Pivovarská ulica spolu s Nemocničnou a Borovou ulicou vytvárala v minulosti jednotný typ takmer súvislej radovej zástavby, rozdeľujúcej priestor medzi južnou líniou múru mestského opevnenia a Potočnou ulicou. Táto línia bola prerušená len kláštorom. Štefánikovou ulicou a k nej prislúchajúcou zástavbou a severnou líniou zástavby Sasinkovej ulice. Takmer výlučne ju tvorila na jednej strane línia domov, ktorých parcely boli zozadu ohraničené hradobným múrom a na strane druhej línia stodôl patriacich k zástavbe na Potočnej ulici. Takto koncipovaná urbanistická štruktúra je zachovaná len v severnej časti ulice, južná je na oboch stranách demolovaná, pričom v juhovýchodnej časti ulice sú postavené domy, nerešpektujúce základnú urbanisticko-historickú štruktúru daného prostredia.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Západná uličná fronta od križovatky so Štefánikovou ulicou je tvorená historickým nárožným domom z obdobia renesancie (navrhovaný na zápis), so zachovanými renesančnými slohovými prvkami v interiéri, a dvojpriestorovým suterénom. Fasády sú bez slohového výrazu, okrem zachovaných plastických častí korunnej rímsy a bočného štítu. Za týmto objektom na pôvodnom pozemku je situovaná novostavba z 90-tych rokov 20.stor.. Tržnica bola realizovaná začiatkom 90-tych rokoch 20.stor. Objekty d.č.19, d.č.21 a d.č.23 (parc.č. 71/4, parc.č.70/2 a parc.č.1822/1) sú novostavbami, postavené začiatkom 21.stor.. Nasledujúce tri objekty sú historické d.č.25, d.č.27 a d.č.29 (parcely č. 1821, č.1820/1 a č.1819) pochádzajú pravdepodobne z 2.pol.19.stor. aj s mladšími stavebnými úpravami a do dnešného výrazu s funkciou prevádzky na prízemí, a príp. obytnou jednotkou v podkroví boli prestavané taktiež v nedávnom období posledných desať rokov. Nasledujú tri novodobé objekty (resp. jeden objekt s orientačným číslom d.č.31) garáží z 2.pol.20.stor., parc.č.1816, č.1815 a 1814, s utilitárnym výrazom jednej fasády s brizolitovou omietkou a tromi plechovými typizovanými bránami, bez tradičného šikmého zastrešenia. Ďalšie dva domy č.33 a 35, parc.č.1813/2 a 1812/1, sú novostavby z 21.stor. Dom č.39 je poschodový, vyhodnocujeme ho ako novodobý, je však možné, že jeho prízemie s krídlovým pôdorysom pochádza zo staršieho obdobia napr. zo zač.20.stor. a poschodie uličného krídla vzniklo v 80-tych rokoch 20.stor. Ako historické a slohové objekty vyhodnocujeme ešte domy č.37, tu je zachovaná staršia výplň brány, parc.č. 1811 a nárožný d.č.41, parc.č.1833.

Východná uličná fronta od križovatky so Štefánikovou je situovaná prístavba zadného krídla a átria nárožného renesančného domu na Potočnej ulici. Za týmto objektom sú situované zadné fasády solitérnych blokových stavieb z 2.pol.20.stor. Za druhým z trojice solitérnych objektov je do Pivovarskej ulice orientovaná novostavba zo súčasnosti, za ňou je prístavba obchodnej prevádzky taktiež z tohto obdobia. Na severnom nároží priečnej spojovej uličky spájajúcu Pivovarskú ulicu s Potočnou ulicou je situovaná novostavba z 2.pol.20.stor.. Za ňou pokračuje zástavba pôvodných hospodárskych objektov stodôl pochádzajúcich pravdepodobne z obdobia baroka a klasicizmu s miestami ešte zachovaným dobovým výrazom fasády. Na nároží so Sasinkovou ulicou je situované zadné krídlo domu na Potočnej ul. 2, ktoré má zachované renesančné slohové prvky v interiéri. Fasáde bol

prinavrátaný historizujúci výraz z obdobia 19.stor.

Z pôvodných objektov sa v ulici zachoval veľmi malý počet. Z ulice takmer vymizli pôvodné architektonické prvky. Pivovarská ulica bola aj v časti, kde sa ešte zachovala pôvodná urbanistická štruktúra je historická zástavba vymenená za novostavby, alebo radikálne prestavaná bez kvalitného architektonického detailu a prispôsobenia sa okolitej zástavbe svojim výrazom, či základným tvarom hmoty (rôzne sklony striech, neúmerne zdvihnuté rímsy s neproporčnou profiláciou, neúmerne veľké a tvarovo rôznorodé vikiere, nevhodná farebnosť, ap.)

Slohový výraz fasády majú zachované na Pivovarskej ulici tri „stodoly“ - hospodárske objekty v závere pozemkov parc. č. 1827 (za Potočnou č. 12), parc. č.1828 (za Potočnou č. 10) a parc. č.1831 (za Potočnou č. 4), pričom sú čiastočne narušené novodobými výplňami brán v pôvodnom prejazde, alebo novovytvoreným menším otvorom brány s kovovou výplňou). Objekt parc.č.1827 má zachovanú drevenú dvojkrídlovú výplň brány s dverami pre peších, horizontálne latkovanú. Všetky tri objekty majú zachovanú korunnú rímsu, jednoducho stupňovitú alebo doplnenú o viacnásobnú profiláciu v omietke a to parc.č.1828. Zároveň na objektoch parc.č.1827 a 1831 je na streche zachovaná pálená keramická bobrovka ešte staršia s trojuholníkovým ukončením, objekt parc.č.1828 má pálenú drážkovú krytinu. A obidve stodoly parc.č.1827 a 1828 sú na severozápadnej strane ukončené tehlovými štítovými múrmi stupňovito ukončenými nad strešnými rovinami. Slohové prvky (ako korunná rímsa, otvor v štíte na povalu s kamenným armovaním a slohovou kovovou výplňou, či nárožný okopník) sú zachované na bočnej fasáde Pivovarskej ulice pôvodného meštianskeho domu orientovaného do Štefánikovej ulice č.12.

Korunné rímsy na Pivovarskej ulici majú tiež zachované domy č.25, d.č.27, d.č.29, d.č.37 a d.č.41.

Dom č. 37 má zachovanú historickú výplň brány dvojkrídlovej s brámkou pre peších, horizontálne latkovanú, s vertikálnymi kazetami v strednej časti.

Krytina pálená keramická staršia bobrovka je zachovaná na, staršia šedá pravdepodobne kameninová krytina drážková je zachovaná na dome č. 37 (aj so staršou už nefunkčnou konzolou elektrického vedenia).

Štítový múr vystupujúci nad strešnú rovinu je zachovaný na dome d.č.41 (nárožný, pri Sasinkovej ulici)

Tehlový komín s vystupujúcou rímsou v úrovni ukončenia hlavice je zachovaný na hospodárskom objekte parc.č.1828 (za Potoč.10)

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Historická fotodokumentácia neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Povrchové úpravy spevnených plôch sú výsledkom rekonštrukcie ulice z roku 2003, čiastočne aj neskôr. Úroveň vozovky a postranných chodníkov je jednotná. Dopravný režim na Pivovarskej ulici je jednosmerný, a tým je aj priestor vozovky rozdelený na jazdný pruh s asfaltovým povrchom a postranný parkovací pás s dlažbou nepravidelne veľkou obdĺžnikovými a štvorcovými tvarov, šedej a okrovej farby. Bočné chodníky sú tiež z tejto dlažby, v jednej úrovni ako cesta, oddelené pásom úzkych obdĺžnikovými obrubníkmi.

Plocha tržnice je celá vydláždená zámkovou dlažbou. Architektonické stvárnenie zastrešenia tržnice je doplnené novodobými svietidlami guľových tvarov. V rámci koncepcie sú na ulici osadené stojanové svietidlá s lucernou, v historizujúcom výraze.

E 10.15.) Podhradie

Ide o prostredie, ktoré je z hľadiska urbanistického ako aj architektonického výslednicou pôvodných vzťahov pri utváraní osídlenia v nadväznosti na hradobný systém. Ulica vychádza z najširšieho miesta Potočnej ulice a kopíruje nerovnosť terénu, kde vo svojom krátkom úseku stúpa a klesá, ide severovýchodným smerom. Po rozdvojení pokračuje smerom dolu na juhovýchod na Blahovu ulicu a smerom hore na schody vedúce na vyvýšeninu s rotundou

sv. Juraja. Porovnaním historickej katastrálnej mapy z roku 1898 je zrejmé, že dnešná ulica, ktorá má tvar písmena „T“, je zložená z dvoch starších ulíc: úsek od rotundy po Blahovu ulicu sa volala *ulica Svätého Juraja* a úsek od tejto uličky smerom severozápadným po Potočnú ulicu sa volala *Horné Podhradie*. Pre doplnenie *Dolné Podhradie* bola ulica v úseku od Potočnej po uličku „Svätého Juraja“ (dnes časť Blahovej ulice).

Ulica je obojstranne zastavaná prízemnou, radovou, krídlovou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečneho uličného krídla a podružného dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami. Úzke dvorové krídla na úzkych parcelách sú smerom k rotunde ukončené štípmi spravidla s výlezmi do strechy. Objekty sú prevažne priechodového typu, juhovýchodné šírkové domy sú prejazdové. Severozápadná uličná fronta, na ktorej sú všetky domy orientované do ulice Podhradie, susedí s „hradným kopcom“. Zadnú hraničnú parcelu tejto zástavby tvorí v minulosti umelo vytvorený zárez do hradobného kopca so súvislým oporným múrom, ktorý zabezpečuje kopec s rotundou pred zosuvom. K múru je pristavaných niekoľko hospodárskych stavieb s pultovým zastrešením, a ojedinele je z nich prístup do zaklenutých priestorov pivníc, ktoré sa nachádzajú už v kopci, pod hradnou vyvýšeninou, ako napr. dvojpriestorová pivnica z parcely č.2035 domu Potočná č.3A pri Severnej bráne.

Juhovýchodná uličná fronta je tvorená dvorovým krídlom domu z Potočnej ulice a domami so širokými a krátkymi parcelami, ukončenými vnútri bloku. Časť ulice, smerujúca po rozdvojení dolu, je tvorená murovaným oplatením s bránami a bočnými fasádami nárožných domov orientovaných do Blahovej ulice. Východnú frontu ulice, smerujúcej k rotunde, tvoria v rámci historického jadra výnimočné domy z hľadiska ich orientácie a prístupu do domu (č. 2 a 4) – ich hlavnou fasádou je dlhšia strana inak hĺbkovo orientovaných domov, z ktorej sú domy priamo z ulice sprístupnené. Severný dom tejto zástavby ako jediný v ulici je zo severu ukončený múrom mestského opevnenia.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Ulica sa vyznačuje v celom rozsahu prízemnou zástavbou. V juhovýchodnej uličnej fronte na parcele 2030 (dom č.5) je situovaná novostavba a jestvujúci rodinný dom s rušivými veľkorozmernými vikiermi v strešnej rovine do ulice. V severozápadnej uličnej fronte na parcele 2039 (dom č.14) a 2040 (dom č.12) sú situované novostavby rodinných domov s výraznou výškou korunnej rímsy a strechy voči okolitej dobovej zástavbe. Dom na parcele 2040 má zo strany dvora /od rotundy/ v prieniku uličného a dvorového krídla vybudovaný rušivý vikier s terasou nad prízemím. Ukončenie zadnej štítovej steny tohto domu je netradičné, rušivé. Rušivo pôsobí jediná poschodová stavba s rovnou strechou umiestnená pri schodoch vedúcich na kopec s rotundou (resp. nadstavba poschodia), v zadnej časti parcely č. 2043.

Rovnaký sklon strešných rovín všetkých uličných krídel zástavby narúša len jeden objekt v juhovýchodnej uličnej fronte. Okrem nevhodného sklonu strešnej roviny je na presvetlenie podkrovia použitý nadrozmernejší vikier. Ďalšie zbytné podkrovia sú presvetlené strešnými oknami.

Väčšina domov má nerovnakú výšku prízemnia voči ulici, keďže stred ulice je na kopci.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Zástavba na oboch stranách ulice je vo väčšine bližšie slohovo neurčiteľná.

Slohový výraz majú zachované domy: č.2 (parc.č.2016), d.č.4 (parc.č.2015), d.č.3 (parc.č.2026) – štvorosový s originálnymi výplňami fasády z 2.pol.19.stor. prípadne začiatku 20.stor. brány v krajnej polohe dvojkřídlovej latovanej s kovanou kľučkou a štítkami zámky a kľučky a troch okien 4kríd., 6tauľ., dnu a von otvárané krídla, závesy ukončené kuželkami, vonkajší rám doplnený tromi rímsami; nízka fasáda je ukončená jednoduchou rímsou, na streche drážková krytina. prejazd s originálnou bránou a tri okná, d.č.8 (parc.č.2042) taktiež bočná fasáda nárožného domu č.11(parc.č.2021) Blahovej ulice.

Pôvodná korunná rímsa profilovaná sa nachádza na domoch: č.6 a č.8; jednoduché rímsy na d.č.3, č.5, č.2, č.4, č.16 a č.18, ako aj bočné krídlo nárožného Potočná 5 a bočná fasáda Blahova 11.

Pálená krytina drážková staršia je zachovaná na dome č.3, č.2, č.4, č.6, bobrovka

segmentová na dome č.10, bočné krídlo nárožného Blahova 13, a špicatá bobrovka s trojuholníkovým ukončením na dome č.8. Na dome č.6 tehlový komín. Stupňovitý tehlový štít (prípadne prekrytý škridlou) je zachovaný na východných stranách striech domov č.16, č.18, 20.

Pôvodné okenné výplne sú zachované na uličných fasádach domov č. 3 (3ks), d.č.2 (3 okná 2kríd., 4tabul., von a dnu otvárané, 1 úzke okno 2tabul.) a d.č.4 (3ks, T), d.č.8 (2ks 2kríd., 6tabul., s pevným priečnikom zatvárané na obrtličky, s trňovými a uholníkovými závesmi).

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobová fotodokumentácia neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti sú povrchy spevnených plôch a prvky mobiliáru výsledkom koncepcných úprav v rámci revitalizácie uličných priestorov PZ. Ulica je v jednej výške bez zdvihnutých chodníkov. Povrch je vyhotovený z kamennej dlažby nepravidelného tvaru, prerušený stredným pásom z menších kamenných štvorcov a obdĺžnikov, do ktorého sú strany ulice vyspádované. Spevnená plocha prístupovej uličky ku terénnemu schodisku ku rotunde je tiež vyhotovená z kamennej dlažby nepravidelného tvaru.. Samotné terénne schodisko je z kamennej dlažby obdĺžnikového tvaru. Osadené sú nové osvetľovacie telesá v podobe stojanových historizujúcich lucerien. Na niektorých domoch sú staršie kovové konzoly ako nosiče elektrického vedenia. Kovový priehradový nosič elektrického vedenia pochádzajúci z počiatkov elektrifikácie mesta sa nachádza na rozhraní ulíc Podhradie Potočná tesne pred fasádou nárožného domu severnej uličnej fronty.

E 10.16.) Potočná ulica

Obdobie vzniku Potočnej ulice nie je známe, ale v rámci počiatkov mestského urbanizmu sa uplatňuje ako súčasť prvotnej urbanistickej kostry ako zástavba po stranách potoka. Na oboch koncoch prechádza mestským opevnením, na juhu pri objekte mlyna a na severe pri severnej hradobnej bráne. Ulica bola v historickom názvosloví delená na dve časti podľa smeru toku potoka: Hornopotočná a Dolnopotočná. Hornopotočná ulica - *Felső patak útca* je úsek od ústia na juhu do interiéru mesta po križovanie s dnešnou Štefánikovou ulicou, Dolnopotočná ulica - *Alsó patak útca* je -od križovatky so Štefánikovou ulicou (Malý rínek) po severnú bránu hradobného opevnenia. Samotné koryto potoka ľavostrannou zákrutou menilo smer a prechádzalo z Potočnej ulice do Sasinkovej a vychádzalo juhozápadným smerom von z interiéru mesta. Dolnopotočná ulica sa od malého rínku po severný koniec lievikovite rozširuje, a uzatvorená je tu uličnou líniou zástavby časti Sasinkovej ulice. Vo východnej časti tohto lievika Potočná ulica úzkou spojnicou vyúsťuje do gotickej severnej brány opevnenia, v západnej polohe lievika sa v priebehu 2.pol. 20.stor. vytvorila z plochy jednej parcely pešia komunikácia vedúca cez otvor v hradbe von z historického jadra mesta. Potok tečúci Potočnou ulicou (resp. jedno z ramien Stračinského potoka) tiekol stredom ulice, jeho koryto bolo vo väčšom úseku otvorené, prekryté mostíkmi. Počas 20. storočia bol potok v celom úseku Potočnej ulice zabudovaný pod terén a pravdepodobne je v tomto úseku už nefunkčný. V jej strede ulice - v polohe niekdajšieho koryta sa nachádza pešia komunikácia a už v minulosti bola po jej bokoch vysadená obojstranná aleja líp, s trávnatými pásami. Popri nich sú umiestnené jednosmerné cesty s bočným parkovaním a obe uličné línie lemujú pri fasádach domov chodníky.

Potočná ulica je križovaná Štefánikovou ulicou, ostatné menšie či väčšie ulice do nej vyúsťujú, no nepokračujú ďalej, resp. nie v pôvodnej dimenzii. Severovýchodná uličná fronta je takto prerušená Kollárovou ulicou, ulicou, vedúcou cez ďalšie ulice na Námestie slobody, Lichardovou, Blahovou a ulicou Podhradie. Cez juhozápadnú uličnú frontu sú vytvorené úzke uličky, spájajúce Potočnú ulicu s ulicou, rozdeľujúcou zástavbu medzi Potočnou a hradbami na dve časti. Z pôvodných piatich zostali zachované dve – smerujúce na Boorovu ulicu a na Nemocničnú. Dve boli zrušené pri veľkoplošnej asanácii v súvislosti s výstavbou areálu nemocnice. Zároveň vznikla nová ulica – Hurbanova ulica, oddeľujúca novodobý areál

nemocnice a zachovanú južnú časť historickej zástavby Potočnej a Boorovej ulice. Ulička na Pivovarskú je len čiastočne zachovaná, jej celá južná strana bola zničená asanáciou a následnou výstavbou blokových stavieb nákupného strediska.

Všetky parcely oboch strán ulice majú domy orientované hlavným krídlom do Potočnej ulice. Parcely, kde je zachovaná historická zástavba rodinných domov, spravidla končia stodolami v ďalších uliciach – v Boorovej, Nemocničnej, Pivovarskej, Ružovej a Jatočnej. Od Štefánikovej po ulicu Podhradie sa väčšina parciel končí vo vnútri bloku. Parcely severozápadného ukončenia ulice, majú orientáciu kolmú na Potočnú ulicu a sú ukončené múrom mestského opevnenia. Tieto sú však zaradené do Sasinkovej ulice.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Juhozápadná uličná fronta od Sasinkovej po Štefánikovu ulicu (Dolnopotočná, č. d. 2-40) má zachovanú historickú urbanistickú štruktúru v ucelenom úseku od Sasinkovej ulice po spojovaciu uličku medzi Potočnou a Pivovarskou (v polohe predĺženia Lichardovej ulice západným smerom) d.č.2 – d.č.16 a jednej nárožnej parcely s meštianskym domom d.č.40 na nároží so Štefánikovou ulicou. Zástavba je prízemná po parc. č. 1824 (dom č.14), na ktorej je situovaný jednoposchodový objekt. Objekt vedľa neho je novostavba prízemného domu so šikmým zastrešením ukončeným polvalbou, Ostatná časť historickej zástavby s parceláciou, ktorej hlavné krídla boli orientované do Potočnej ulice a zadné, hospodárske, do Pivovarskej ulice v období 2.pol.20.stor. zanikla. Nahradená bola štyrmi blokovými veľkorozmernými stavbami mestskej občianskej vybavenosti, z ktorých tri boli osadené v hĺbke parciel bez rešpektovania parcelácie, pôvodnej uličnej čiary či charakteru okolitej zástavby, jednoposchodové s rovným zastrešením. Pred dve z týchto budov boli začiatkom 21.stor. predstavané prístavby do polohy bližšie smerom k pôvodnej uličnej čiare Potočnej ulice a rovné strechy budov boli doplnené šikmým zastrešením. Tieto zmeny aspoň čiastočne, z pohľadu ulice, eliminujú urbanistické chyby historického prostredia. Štvrtý jednoposchodový veľkoobjemový objekt pošty, nedodržiavajúci slohovú parceláciu ani tradičný tvar zastrešenia, síce bol osadený do uličnej čiary, avšak ako solitérna stavba, s atypickým obkladom poschodia a šikmej strechy, bez možnosti napojenia sa radovou zástavbou k jej bočným fasádam. Medzi objektom pošty a trojicou novodobých objektov sa nachádza prieluka – prechod medzi Potočnou a Pivovarskou ulicu. Priamo na križovatke je situovaný jednoposchodový objekt Hotela Garni dom č.40, ktorého prízemné bočné krídla boli doplnené novodobou nadstavbou poschodia, zač.21.stor..

Južná uličná fronta od Štefánikovej ulice po mestské opevnenie pri mlyne (Hornopotočná, č.d. 42-138) má historickú urbanistickú štruktúru zachovanú v dvoch úsekoch, od nárožného objektu so Štefánikovu po kostol Milosrdných bratov a od Hurbanovej ulice po hradby. V strede úseku je historická zástavba zbúraná a nahradená rôzne umiestnenými stavbami. Zástavba od Štefánikovej ulice je tvorená dvoma jednoposchodovými objektmi, s tradičným šikmým zastrešením, pričom druhý dom od nárožia je do uličného priestoru predstúpený poschodovým rizalitom. Zvyšok zástavby až po kláštor Milosrdných bratov je prízemný. Kláštor je dvojposchodový, so sedlovými strechami s valbou na nároží. Od kostola Milosrdných bratov je územie po demolácii historickej zástavby. Na východnej strane ohraničuje asanovanú plochu novodobá Hurbanova ulica (v kolmom smere na Potočnú;) z východnej strany ohraničená domom Potočná d.č.110, ktorý vznikol na novej parcele po demolácii pôvodnej zástavby. Súčasne s asanáciou časti Potočnej ulice zanikla aj obojstranná historická zástavba západného úseku Boorovej ulice s pozemkami po hradobný múr (z ktorého v nadzemnej časti ostal stáť jeden úsek). Asanácia bola realizovaná v 60-70-tych rokoch 20.stor. Následne na ploche vznikli niektoré účelové objekty (jedáleň pri Potočnej ulici, kotolňa, sklady) a pavilóny (laboratóriá, pitevňa a pod.) pre chod nemocnice s poliklinikou, bez akejkoľvek urbanistickej koncepcie, nerešpektujúce pôvodnú uličnú čiaru Potočnej (ani pôvodnú líniu zaniknutého úseku Boorovej ulice). Na Potočnej ulici, v úseku od jedálne po objekt (parc.92/69), je areál nemocnice takmer v línii historickej uličnej čiary oddelený atypickým betónovým oplotením s kruhovými otvormi, prerušený vjazdom z Potočnej ulice. Za oplotením sa v blízkosti Potočnej ulice nachádzajú veľkoobjemové objekty s plochými strechami (jedáleň parc.č.92/74 - čiastočne poschodová stavba), pitevňa parc.č.92/70, menšia kotolňa parc.č.92/11 a pod). Pri Potočnej ulici je situovaná prízemná

stavba s valbovými strechami, a na nároží s Hurbanovou ulicou vznikla v rokoch 2006-2008 bloková poschodová stavba so šikmým zastrešením, parc.č.95/15 polyfunkčného charakteru – obchodné centrum Park, Potočná d.č.108. (Pozemok, parc.č.92/85 za objektom Potočná č.108 je využívaný ako parkovisko, prístupné z novodobej Hurbanovej ulice.) Východným smerom od Hurbanovej ulice po bývalú „južnú bránu a hradbu“ je zachovaná intaktná nízkopodlažná zástavba, okrem posledného poschodového domu parc.č.3422/1.

Severovýchodná uličná fronta od Podhradia po Štefánikovu ulicu (Dolnopotočná, č.d. 3-31) je tvorená od nárožia s Podhradím prízemnými objektmi viazanými na slohovú parceláciu, s klasickými sedlovými strechami, ukončenými štítom pri Podhradí a valbami na oboch nárožiach s Blahovou ulicou. Nárožia s Lichardovou ulicou tvoria poschodové objekty s valbami; na severnom meštiansky dom č.19 a na južnom blokové krídlo paulínskeho kláštora s kostolom d.č.21 a č.23. Od kostola pokračuje zástavba troch prízemných domov, pričom stredný vystupuje do ulice pravouhlým rizalitom. Historická parcelácia je narušená v hĺbke dvoch parciel domov č.29 a č.27 Potočnej ulice, ktorých parcely pôvodne siahali po Jatočnú, koncom 80-tych rokov 20.stor. tu bola postavená veľkoobjemová telocvičňa. Na nároží so Štefánikovou ulicou je situovaný jednoposchodový meštiansky dom č.31 s arkierom na priečelí so sedlovými strechami s valbou na nároží.

Severovýchodná uličná fronta od Štefánikovej ulice po mestské opevnenie pri mlyne (Hornopotočná, č.d. 33-111) je tvorená historickou zástavbou viazanou na slohovú parceláciu. Zástavba je prízemná, s výnimkou domu č.47 (parc.č.30), ktorý je jednoposchodový, postavený v 2.pol.20.stor. a poschodového trojkrídlového objektu bývalého mlyna č. 111, parc.č.4227 pri uličke vyúsťujúcej z hradieb.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Juhozápadná uličná fronta (domy č.2 až č.40).

Na nároží so Sasinkovou ulicou je situovaný krídlový dom pochádzajúci z renesancie s historizujúcou úpravou fasád d.č.2 (NKP). Za týmto domom je objekt bez bližšieho slohového určenia. Dom č.6 je pamätným domom na Dr. Pavla Blahu, jeho uličná fasáda pochádza z 1.pol.20.stor. s dekoratívnym prvkom na priečelí a s pamätnou tabuľou; v dome boli vykonané stavebné úpravy v 2.pol.20.stor, so zmenou dispozície a výrazu dvorových fasád. Susedný dom č.8, parc.č.1829 je novostavbou zo zač.21.stor., postavený po zániku pôvodného historického domu na pozemku. Dom č.10, parc.č.1828 vznikol zlúčením dvoch pôvodných úzkych parciel (porovnaním stavu katastrálnej mapy z roku 1898) pravdepodobne v prvej tretine 20.stor., kedy bol objekt prestavaný, zachované sú v interiéri viaceré slohové výplne dvier a okien, dom priechodného typu s chodbou v krajnej južnej polohe, so vstupnými slohovými dvojkrídlovými dverami na fasáde, terazzo schodmi a soklom; objekt je podpivničený dvomi suterénmi s valenou klenbou (z pôvodných dvoch domov). Na ďalších dvoch slohových parcelách sa nachádza historická zástavba. Dom č.12, parc.č.1827 má zachovanú a obnovenú z roku 2013 historickú uličnú fasádu s ozdobnými zrkadlami a medailónmi a vstupnými dverami ako aj interiérových výplní. Dom č.14 má renesančný suterén a renesančnú slohovú dispozíciu prízemnia prejazdového domu; zač.21.stor. bolo vybudované nové poschodie, pristavané boli nové dvorové aj zadné krídla, a nový výraz objektu. Vedľa tohto objektu sa nachádza novostavba z konca 20.stor., d.č.16, parc.č.1823/3 – situovaná na nároží s historickou uličkou spájajúcou Potočnú s Pivovarskou ul. Zástavba ďalej pokračuje tromi novodobými veľkoobjemovými blokovými novostavbami z 2.pol.20.stor. komerčného charakteru d.č.18, č.20, č.22 nerešpektujúcimi historické prostredie; pred tieto objekty boli zač.21.stor. predstavené prístavby so šikmým zastrešením a novodobým výrazom s cieľom rehabilitácie historického prostredia a zaniknutej historickej zástavby úseku Potočnej ulice. Za týmito objektmi je situovaná novostavba pošty pochádzajúca z 80-tych rokov 20.stor. – d.č.24. Medzi nimi je novodobá prieluka, prechod na Pivovarskú ulicu a pre stánky tržnice. Na severnom nároží so Štefánikovou ulicou je situovaný hotel Garni d.č.40, parc.č.65, so zachovaným renesančným suterénom, zaklenutým priestorom pri ulici, ktorého poschodie pri Potočnej s nárožným arkierom bolo vybudované v 1.pol.20.stor., a poschodie bočných uličných krídel počas prestavby začiatkom 21.stor. (Poznámka: zánikom viacerých historických domov v ulici chýbajú popisné čísla od č.26 –po č.38.)

Slohový výraz fasády je zachovaný na d.č.2, č.6, č.12.

Korunné rímsy na južnej strane Dolnopotočnej ul. má zachovaný dom č.2, č.4, č.10 a č.12.

Krytina pálená keramická staršia bobrovka je na d.č.6. al.drážková

Štítové múry sú zachované na d.č.6, č.12,

Tehlové komíny sú zachované na d.č.10.

Historické vstupné dvere - dvojkrídlové s historizujúcimi prvkami, kazety v spodnej polovici, v hornej časti s presklením s dekoratívnou mrežou – na dome č.2, č.6, č.10, č.12.

Okenné výplne sú zachované na d.č.6.

Schody a sokle: d.č.6 - z umelého kameňa, d.č.2 -vstupné dva schody z umelého kameňa;

Novostavba po roku 1990: d.č.8 (parc.č.1829), d.č.16 (parc.č.1823/3), „predstavané“ objekty pri ulici d.č.20 (parc.č.64/2), d.č.22 (parc.č.66/1).

Juhozápadná a južná uličná fronta (domy č.42 až č.138).

Poschodový meštiansky dom d.č.42, parc.č.81 (vytypovaný na zápis za NKP) na južnom nároží so Štefánikovou ulicou je pôvodne renesančný dom s barokovou stavebnou etapou, priestory prízemnia i poschodia sú zaklenuté, zachované sú slohové kamenné prvky, a niektoré slohové prvky fasád. Za ním je situovaný poschodový dom so slohovou úpravou uličnej fasády z konca 19.stor.-zač.20.stor., ktorý bol pravdepodobne v tomto období nadstavaný o poschodie, jeho arkier je pravouhlý na prízemí a okrúhleho pôdorysu na poschodí, zastrešený kovovou helmicou – dom č.44, parc.č. 83 (vytypovaný na zápis za nkp). Vedľajší prízemný objekt d.č.46, parc.č.84 (vytypovaný na zápis za NKP) je pôvodne renesančný so zachovanými barokovými slohovými prvkami v interiéri a historizujúcim výrazom uličnej fasády, so zachovanými slohovými výplňami okien a dvier a dvojpriestorovým kamenným suterénom; historický objekt je viackrídlový vrátane zadného hospodárskeho krídla pri Nemocničnej ulici. Dom č.48, parc.č.85 (vytypovaný na zápis za NKP) je pôvodne prízemný renesančný dom s kamenným dvojpriestorovým suterénom, prestavaný v barokovo-klasicistickom období so slohovou fasádou. Objekt bol koncom 20.stor. výrazne obnovený s novým dvorovým krídlom a s obytným podkrovím, smerom do ulice s rozsiahlymi pultovými vikiermi, so slohovým výrazom fasády. Dom č. 50, pochádza z obdobia baroka, jeho fasáda má architektonický výraz z konca 20.stor.. Susedný dom je výrazne prestavaný z kon. 20.stor. Na nároží Nemocničnej ulice je situovaná novostavba z konca 20.stor..

Na južnom nároží Potočnej a Nemocničnej ulice je situovaný krídlový objekt bývalého kláštora Milosrdných bratov s kostolom d.č.56 a č.58, (parc.č.92/37,31 a č.91) Kláštor pochádza z prvej pol. 18.stor., je to dvojoschodový objekt s jednoducho riešenou fasádou. Kostol susedí s kláštorom, postavený bol v rokoch 1645-1650, je pozdĺžny objekt s polygonálnou svätyňou, s priečelím orientovaný do ulice. Celý priestor je klenutý valenými klenbami s lunetami. Fasáda je členená pilastrami a s nikami s barokovými plastikami svätcov. Za kostolom až po križovatku s Hurbanovou ulicou sa nachádzajú blokové solitérne objekty z 2.pol.20.stor., pre účely nemocnice s poliklinikou; v susedstve kostola jedáleň nemocnice, ďalej kotolňa, sklad, pitevňa, ktoré sú rôzne situované oproti pôvodnej historickej uličnej čiare. Ďalej od kostola je pri uličnej čiare sa situovaný prízemný objekt s valbovými strechami parc.č.92/65, a na severnom (sz) nároží s Hurbanovou ulicou bola postavená poschodová novostavba zač.21.stor., d.č.108, parc.č.95/15. Na južnom (jv) nároží s Hurbanovou ulicou je vytýčená nová parcela siahajúca po Boorovu ulicu, a na ktorej stojí novostavba krídlového rodinného domu d.č.110 parc.č.95/2, postavená v80-tych rokoch 20.stor., dom je odsadený od pôvodnej uličnej čiary, s vyvýšeným suterénom, vzhľadom k tomu je vyhodnotený ako objekt so závadou. Ďalej pokračuje historická zástavba troch prízemných domov, a novostavba zač.21.stor. - d.č.118, parc.č.3439 na Potočnej ulici. Ďalšie tri domy sú historické, d.č.120, parc.č.3438 z 1.pol.20.stor.; a domy pri spojovacej uličke d.č.122 (s cudzorodým obkladom sokla a dolnej časti fasády a šambrán otvorov) a d.č.124, obidva štíty striech domov smerom k uličke majú polvalby. Dom č. 128 je novostavbou z konca 20.stor, parc.č.3433 po zániku pôvodnej zástavby, s motívom slnka na novej na vstupných dverách a bráne inšpirovaný podľa pôvodnej výplne. Ďalšie domy č.130, č.132, č.134 boli stavebne upravované v 1.pol. až pol.20.stor.. Dom č. 136, parc.č.3426 má zachovaný celkový slohový výraz s plastickými prvkami ako aj originálnymi výplňami okien „ KPU Trnava, Zásady PZ Skalica 12/2015 “

a dvier s mrežami, dom vznikol pravdepodobne zač.20.stor na pôvodných dvoch úzkych pozemkoch. Posledným historickým domom na južnej strane Potočnej ulice je d.č.138, parc.č.3425. Pri jeho južnej bočnej stene a štíte strechy vystupuje do ulice kamenný múr, evokujúci niekdajší priebeh hradobného múru. Samotná línia hradobného múru nie je v tejto polohe pri južnej bráne jednoznačne určená výskumom. Novostavba poschodového domu na parc.č.3422 ukončuje južnú frontu Potočnej ulice pri bývalej južnej (jv) bráne do mesta; tento dom vznikol v 90-tych rokoch 20.stor., po zániku pôvodnej prízemnej krídlavej zástavby na pozemku.

Pôvodná historická zástavba ulice pozostáva z veľkej miery z prízemných radových domov, pre ktoré je charakteristická krídlavá zástavba na parcele s hlavným krídlom orientovaným do ulice a s podružným dvorovým krídlom, zvyčajne situovaným na severnej alebo západnej strane parcely. Ojedinele sa v rámci historickej zástavby ulice objavujú poschodové domy, zväčša na nárožiach dvoch ulíc. Do radovej zástavby ulice sa taktiež dostali dva kostoly s kláštormi – Milosrdných bratov a paulínsky.

Pôvodná historická zástavba je do veľkej miery zachovaná v origináli, nachádza sa tu veľké množstvo slohových architektonických prvkov na fasádach aj v strešnej rovine, mnohé objekty si zachovali pôvodný výraz uličnej fasády. Sklon strešných rovín je takmer jednotný, nenarušený zmenou sklonu pri prestavbách krovov alebo pri novostavbách, ojedinele sa vyskytujú v strešnej rovine vikiere nevhodných tvarov a nadrozmerných veľkostí vo vzťahu k proporciám domu. Ich kumulácia je hlavne na objektoch, ukončujúcich ulicu zo severozápadu.

Novostavby predstavané pred blokové stavby, stojace medzi Potočnou a Pivovarskou ulicou, aspoň čiastočne naprávajú urbanistické chyby, vykonané v 2. polovici 20. storočia, hmotovo a výrazovo sa prispôsobujú okolitej historickej zástavbe a čiastočne, i keď len vo farbe fasád, naznačujú delenie parciel na menšie úseky. Pošta, so svojou „falošnou strechou“, je aj výrazovo cudzorodým prvkom v historickom prostredí. Z areálu nemocnice sa do interiéru ulice prezentuje jedno a viacpodlažná budova s rovnou strechou a s ustupujúcou fasádou.

Slohový výraz fasády majú zachované domy d.č.42, č.44, č.46, č.114, č.116, č.120, č.130, č.132 (okrem kabrinca a obkladu špaliet otvorov), dom č.136 (aj s plastickou omietkovou výzdobou).

Korunná rímsa je zachovaná na meštianskom dome č.42, č.44, 46 na č.116, č.120, 122, č.126, č.130, č.132, č.134, č.136, č.138.

Krytina pálená keramická je zachovaná na d.č. 120 bobrovka, č.126, č.132, č.136 a č.138 drážková, č.130 šedá cementová drážková.

Štítové múry sú zachované na d.č.120 na oboch stranách strechy.

Tehlové komíny sú zachované na d.č.42, č.46, č.120.

Historické originálne dvere sú zachované na fasáde domu č.46, č.116, č.120, č.130, č.132, č.136.

Okenné výplne originálne historické sú zachované na dome č.46, č.114, č.120, č.130, č.132, č.136 (aj s vnútornými mrežami).

Schody a sokle z umelého kameňa d.č.120, č.130, č.134, č.136.

Novostavba po roku 1990 d.č.54 (parc.č.88/1, 89/1), d.č.108 (parc.č.95/15), d.č.118 (parc.č.3439/3), d.č.120 (parc.č.3433/2).

Severovýchodná uličná fronta (domy č.3 až č.31)

Od nárožia Podhradie je situovaná zástavba na štyroch slohových parcelách; pričom na pozemku parc.č.2031, dom č.7 je novostavba po asanovanom pôvodnom dome, ktorého priestranný kamenný suterén, pravdepodobne pochádzajúci z renesančného obdobia, s valenou klenbou ostal zachovaný; na ostatných troch parcelách je historická zástavba bližšie slohovo neurčiteľná, pričom dom č.11 na severnom nároží s Blahovou ulicou má zachované slohové prvky z 2.pol.19.stor. až zač.20.stor. (ako napr. na bočnom krídle tohto domu je osadená brána s historizujúcimi motívami. Na južnom nároží s Blahovou ulicou je situovaný dom pochádzajúci z obdobia renesancie d.č.13, parc.č.1841, s kamenným priestranným suterénom (situovaný popri Blahovej ulici). Za ním pokračuje novostavba dom č.15, parc.č.1840, zo súčasnosti zač.21.stor., ktorý má zasypaný starší suterén pod severnou časťou uličného krídla. Na ďalšej parcele je situovaný pamätný dom evanjelickej

fary (NKP) s výrazom fasády z 1.pol.20.stor., so zachovanými oknami, aj kazetovými okenicami - dom č.17 (parc.č.1838). Za ním na nároží s Lichardovou ulicou sa nachádza pamätný dom D. Licharda d.č.19, (parc.č.1837), s renesančným suterénom, barokovou dispozíciou a neslohovou úpravou fasád z 2.pol.20.stor.(NKP). V južnom nároží s Lichardovou ulicou stojí paulínsky kláštor s kostolom (d.č.21 a č.23, NKP). Kláštor paulínov, využívaný vyše 150 rokov ako mestská škola, pochádza z pol. 18.stor. a prestavaný bol v 2.pol.20.stor, s neslohovými úpravami fasád. Kostol je polygonálne ukončený, zaklenutý valenou klenbou s lunetami, jeho neskorobarokové priečelie bolo obnovené 2010. Vedľa paulínskeho kostola je situovaný pôvodne renesančný dom č.25 (parc.č.59) s gotickým suterénom (vytypovaný na zápis za NKP), ktorý je aktuálne prestavaný s obnoveným výrazom uličnej fasády. Za týmto objektom je situovaná novostavba z konca 20.stor. historizujúceho domu s uplatnením pôvodného arkiera, z 2.pol.20.stor.. Na parc. č. 61 je situovaný dom so stredovekým suterénom, so zachovanými slohovými barokovými prvkami v interiéri a čiastočne zachovaným historizujúcim výrazom uličnej fasády d.č.29. Na severnom nároží so Štefánikovou ulicou je situovaný dom so stredovekým suterénom, so zachovanými slohovými renesančnými prvkami v interiéri a obnovenými renesančnými fasádami d.č.31, (parc.č.62/1, NKP).

Slohový výraz má zachovaný objekt evanjelickej fary d.č.17 z obdobia výstavby 1.pol.20.stor., paulínsky kostol z pol.18.stor.,

Korunná rímsa je zachovaná na domoch č.9, č.11, č.13, č.17, č.19, č.21, č.29, č.31.

Kovové svetlíky pravouhlého tvaru (dva malé) so sedlovým zastrešením a dažďový žľab s oplechovaním nad korunnou rímsou, sú zachované na dome č.11 ako aj pálená bobrovka a bočný tehlový štít stupňovito vyskladaný pri severnom okraji. Dom č. 9. má šedú krytinu, murovaný štít nad strešnou rovinou prekrytý škridlou a starý tehlový komín.

Severovýchodná uličná fronta (domy č.33 až č. 111)

Na južnom nároží so Štefánikovou ulicou (prízemné krídlo Štefánikova 7A, parc.č.40) je situovaný pôvodne renesančný dom so zaklenutím s neslohovou úpravou fasád z 2.pol.20.stor. Vedľa neho je dom so stredovekým suterénom a zachovanými slohovými renesančnými prvkami a zachovaným klasicistickým architektonickým výrazom dom č.33 (parc.č.39) Nasleduje dom č.35, parc.č.38 z 1.pol.20.stor. Dom č.39, parc.č. je tiež postavený v 1.pol.20.stor. Domy č.43 (parc.č.33/1) a č.45 (parc.č.31) na Potočnej ulici boli vystavané v 70-tych rokoch 20.stor (príp. 60-tych), a to na pôvodne jednom pozemku po zániku historického objektu pri hlavnej ulici, pričom zástavba ukončujúca pozemok pri Jatočnej zostala zachovaná (známa ako ratúz); a začiatkom 21.stor. vzniklo nové dvorové krídlo domu č.43, a to nad kamenným zaklenutým suterénom ešte pôvodného historického domu. Dom č. 49 (vytypovaný na zápis za NKP) má v interiéri zachované slohové prvky z renesancie, objekt je prestavaný s novodobou úpravou uličnej fasády a podkrovím s netradičnou krytinou. Na ďalších dvoch slohových parcelách je zástavba bližšie slohovo neurčiteľná. Dom č. 55 (vytypovaný na zápis za NKP) má zachované renesančné slohové prvky v interiéri a neslohovú úpravu uličnej fasády z 2.pol.20.stor. Dom č. 57 je po obnove s netradičným kamenným obkladom v dolnej časti fasády, má však zachovanú historickú profilovanú rímsu ako aj kamenný zaklenutý suterén. Až po dom č. 65 pokračuje zástavba bez bližšieho slohového určenia. Dom č. 65 NKP, parc.č.20, má stredoveký suterén, zachované slohové prvky v interiéri z obdobia baroka. Úprava uličnej fasády pochádza z pol. 20.stor.. V dome č.65 sú zachované viaceré renesančné slohové prvky, ktoré vypovedajú o pôvodnom poschodovom renesančnom dome v jeho juhovýchodnom krídle, t.j. severnom - sz nároží s ulicou ústiacou z hlavného námestia (poukazuje na to terénny architektonicko-historický výskum z roku 1998). Takže susedný dom (adresa Nám.slobody 32) situovaný v súčasnosti v severnom nároží s ulicou ústiacou z Námestia slobody je stavebne mladší, ktorý bol koncom 20.stor. prestavaný. Na južnom -jv nároží s Námestím slobody sa nachádza uzavretý štvorkrídlový objekt bývalej Timffeldovej kúrie , vytypovaný na zápis na NKP, pochádzajúci z renesancie so zachovanou klasicizujúcou úpravou uličnej fasády (domy d.č.67 – parc.č.4132 a 4133, a d.č.69 –parc.č.4134); časť kúrie bola obnovená v 90-tych rokoch 20.stor. a na druhej časti bola obnovená strecha zač.21.stor.. Vedľa kúrie je situovaný dom č.71, ktorý nefiguruje ešte na mape z roku 1898, a ktorý vznikol „ KPU Trnava, Zásady PZ Skalica 12/2015 “

pravdepodobne začiatkom 20.stor. s výrazom uličnej fasády v štýle secesie, dodnes zachovanom. Dom č.79, parc.č.4138 (vytypovaný na zápis na NKP), je nositeľom secesného výrazu uličnej fasády, s bohatou štukovou výzdobou fasády, ktorá bola obnovená koncom 20.stor. spolu s osadením nových vikierov v streche. Nasleduje dom bez bližšieho slohového určenia a ďalej dom č.83 (parc.č.4140) novostavba zo zač.21.stor. po zániku pôvodného domu, ďalej rozsiahly objekt d.č.85 s historizujúcim výrazom. Dom č.91 má zachované staršie prvky z 1.pol.20.stor. Dom č.93 tzv. svadebka a sídlo vinohradníckeho spolku, objekt s neoslohovými prvkami fasády, obsahuje v dvorovom aj zadnom krídle (pri Jatočnej ulici) viaceré historické slohové prvky, objekt vytypovaný na zápis NKP. Ostatná zástavba až po nárožie s Kollárovou ulicou je bližšie slohovo neurčiteľná. Dom č.105 je pritom atypicky postavený akoby s výškou a sedlovým štítom na priečelí, s výrazom polovice 20.stor. Južné nárožie s Kollárovou ulicou tvorí renesančný dom č.109 so vstupom od Potočnej ulice (parc.č.4225, vytypovaný na zápis za NKP) hlavným priečelím orientovaným do Kollárovej ulice s úpravou fasád a výplní okien z 1.pol.20.stor., štítom s polvalbou orientovaný do námestíčka v závere Potočnej ulice. Zástavbu severnej strany ulice uzatvára trojkrídlový poschodový objekt bývalého vodného mlyna, ktorý je západným krídlom orientovaný do Potočnej ulice, resp. otvoreného priestranstva a severnou fasádou popri úzkej uličke pri bývalej južnej bráne mestského opevnenia. Takmer všetky objekty Potočnej ulice majú zachované suterény zo starších slohových etáp, kamenné s valenou klenbou.

Slohový výraz na severovýchodnej strane niekdajšej Hornopotočnej ulici majú domy č. Štefánikova 7A –fasáda od Potočnej ulice prízemného krídla (parc.č.40), klasicistický výraz fasády dom č.33 (parc.č.39) s novodobým podkrovím a s vikiermi, slohová fasáda z 1.pol.20.stor. domu č.35 (parc.č.38), pravdepodobne z medzivojnového obdobia domu č.39 (parc.č.35), d.č.41 (parc.č.34), aj d.č.51, č.53 (parc.č.27), taktiež d.č.55 (parc.č.26), d.č.61, č.65, kúria dom č.67 a č.69 (3- a 6-osová fasáda s prejazdom v tretej osi), dom č.71 (parc.č.4135) – 5-osový dom s chodbou v krajnej severnej polohe s fasádou v secesnom štýle, taktiež d.č.79 (parc.č.4138) – so secesnou fasádou, d.č.91, d.č.93 (svadebka, parc.č.4147) – 7-osový dom s chodbou v krajnej polohe, d.č.95 (parc.č.4148) – 3-osová fasáda chodbového typu domu s chodbou v krajnej polohe (atypický obklad sokla a schodov s dekorom), d.č.95, d.č.97 (parc.č.4149) – 3-osová chodbový typ, s atypickou čiernou krytinou a malými valbovými vikiermi v streche, d.č.99 (parc.č. 4150) – 4-osová so stredovou chodbou s výrazom z polovice 20.stor., d.č.109.

Korunná rímsa je zachovaná na nárožnom s Potočnou č. 7A Štefánikova a na ďalších domoch radovej zástavby Potočnej č.35, č.37, č.39, č.41, 51, s viacnásobnou profiláciou na d.č.55, č.61,, č.63, č.65, č-67-69, pôvodný dom v sz časti objektu č.75, d.č.79, d.č.91, 93, 95, 97, č.99, d.č.101, d.č.109.

Štítové múry vystupujúce nad strešné roviny sú zachované na domoch č.33, č.35 na oboch stranách, č.39 (na južnej strane domu), i na susednom dome č.41, d.č.51, č.59, na oboch stranách domu 61,

Krytina pálená keramická staršia je zachovaná na domoch č. 39, č.41, č.53, č.61, č.65, segmentová bobrovka, i poschodový d.č.47, č.93, na domoch č.51 a č.91 je v úsekoch položená aj špicatá bobrovka, drážková škridla je zachovaná na domoch č.37, na d.č.103, d.č.105, d.č.107, na pôvodnom dome v sz časti objektu č.75 (tu sú zachované aj dva tehlové omietnuté komíny s výstupkami), bobrovka je zachovaná aj na streche nárožného prízemného krídla č.7A Štefánikova orientovaného do Potočnej ulice s kovovou zelenou makovicou vo vrchole, bobrovka segmentová na d.č.55, ako aj dva drobné kovové polkruhové svetlíky; v streche domu č.37 je zachovaný malý kovový svetlík pravouhlého tvaru s plytkou sedlovou strieškou, a takéto dva svetlíky zelenej farby sú tiež na d.č.107; v streche s eternitovými šablónami domu č.71 je situovaný malý kovový svetlík dekoratívneho tvaru s volútami s kruhovým otvorom a streche má dažďový žlab nad rímsou; Tehlové komíny s vystupujúcou tehlovou rímsou v ukončení hlavice má zachovaný dom č.35, č.37, č.41, d.č.51, zachovaný tehlový omietnutý komín tvaru zrezaného ihlanu má d.č.55, č.59, č.61, č.65, č.91 tehlový komín s ozdobne vyskladanou hlavice, s vystúpením v ukončení hlavice č.103, jednoduchý tehlový komín d.č.107,

Historické dverné výplne vstupných dvier sú zachované na fasádach domov č.35

(dvojkřídlové s kazetami v dolnej časti doplnené pätkami a rímsami, presklenie s dekoratívnymi mrežami v hornej časti krídel), č.51 (plné dvojkřídlové kazetové s nadsvetlíkom, (pravd. pol. 20.stor.), č.59 a č.61, č.71, č.93, č.99, č.105,

Okenné výplne sú zachované na dome č.51 typu T, okná prejazdového domu č.33 s vnútornými okenicami, d.č.53, d.č.61 s mosadznými prehnutými kľučkami, č.91, č.93, č.99, Schody a sokle s plastickým vrúbkovaním na okraji vyhotovené z umelého kameňa, napr. terazzo, sú zachované na dome č. 35, č.39, č.51, č.53, č.59, č.71, č.105 terazzo,

Vyhodnotenie vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Ulica bola charakteristická lokalizáciou výrazného dominantného fenoménu zelene, ktorá je zastúpená vo forme lipovej aleje situovanej pozdĺž bývalého koryta Stračinského potoka, ktorý prechádzal stredom uličného profilu. Koryto potoka bolo v minulosti po celej dĺžke zasypané. Dnes na niekdajšiu prítomnosť potoka poukazuje už iba lipová aleja. Na staršiu úpravu chodníkov v podobe lámanej kamennej dlažby poukazuje dnes už iba torzo v polohe pri vyústení Blahovej ulice. Zo situácie je zrejmé, že táto úprava bola zachovaná a iba prekrytá mladšou úpravou v podobe „Drotuáru“. K cieľovým úpravám povrchov Potočnej ulice dochádza začiatkom 20.stor. V tomto období dochádza k diferencovaniu chodníkov pozdĺž domoradia od ostatného povrchu, ktorý bol bez trvácnej povrchovej úpravy. Chodníky na Potočnej ulici boli v celom rozsahu vyhotovené z liateho betónu s vkreslenou štvorcovou sieťou tzv. „Drotuár“, ktorý bol od ostatnej plochy oddelený oceľovým obrubníkom. Chodník bol od ostatných plôch výškovo segregovaný. Vozovka a ostatné komunikačné plochy boli vyhotovené iba z udusanej zeminy so štrkodrvou až do najmenej polovice 20.storočia. Profil ulice bol odvodnený do postranných rigolov ku korytu potoka. Koncepčná parková úprava sa začína realizovať v 1.pol. 20.stor. v rozšírenej časti Potočnej ulice v okolí pomníka padlým v 1.svetovej vojne. Osvetlenie ulice začína začiatkom 20.stor., elektrifikáciou mesta vzdušným vedením umiestneným na strešných výstrčiach, konzolách osadených na objektoch, alebo na oceľových priehradových stožiaroch, kde sa v prevažnej miere umiestňujú aj osvetľovacie telesá.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti sú povrchy spevnených plôch a prvky mobiliáru výsledkom koncepčných úprav v rámci revitalizácie uličných priestorov PZ. Uličný profil vozovky je asfaltový, v mieste križovania so Štefánikovou ulicou je vydláždený vejárovou dlažbou. Chodníky pozdĺž domoradia sú dláždené spôsobom evokujúcim dobový povrch „Drotuár“. Chodník idúci stredom lipovej aleje spolu s chodníkmi pretínajúcimi aleja v priečnom smere v severnej časti ulice sú dláždené maloformátovou štvorcovou kamennou dlažbou. V mieste rozšírenia zelenej plochy pred pamätníkom padlým v 1.svetovej vojne je spevnená plocha vyhotovená z leštených kamenných veľkoformátových platní, s náznakom koryta potoka v novotvare kamenného žlabu obdĺžnikového tvaru. V mieste križovania so Štefánikovou ulicou sú obojstranne v ukončení stredovej lipovej aleje znovu osadené sochy sv. Vendelína a sv. Floriána. Osadené sú nové osvetľovacie telesá v podobe stojanových historizujúcich lucerien.

Stredom ulice vedie dvojrádová lipová aleja umiestnená v širokom trávnom páse. V severnej časti, kde sa ulica lievikovito rozširuje, je lipová aleja štvorrádová. Pozdĺž chodníka prechádzajúceho stredom aleje sú situované prvky mestského mobiliáru (lavičky, smetné nádoby, prvky pre spoločenské aktivity v severnej časti).

Na trávnom páse v strede ulice pred domom č.54 sa nachádza studňa s liatinovou pumpou, prekrytá kruhovou betónovou doskou v úrovni terénu.

Na mieste zaniknutého rodného domu F. K. Veselého sa nachádza pomník tomuto skalickému rodákovi – a to na južnej strane Potočnej ulice, neďaleko kostola milosrdných bratov, na trávnom páse tesne pred nemocničným objektom parc.č. 92/72.

V roku 2004 prešla celá ulica komplexnou rekonštrukciou.

E 10.17.) Ružová ulica

Ružová ulica tvorí spojnicu ulice vyúsťujúcej z Námestia slobody s Kollárovou ulicou. Je

situovaná paralelne medzi ulicami Gorkého na severe a Potočnou na juhu. Za parcelami v severozápadnej časti, ktoré prislúchajú k domom z námestia, je Krížna ulica spájajúca Ružovú s Gorkého ulicou. Ružová ulica je obojstranne zastavaná prízemnou radovou, krídlou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečného uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami. Ojedinele sa vyskytujú jednoposchodové domy. Parcely domov severnej uličnej fronty od Krížnej po Kollárovu ulicu končia v hĺbke bloku spravidla nezastavanými časťami parciel. Južná uličná fronta prevažne prislúcha k domom na Potočnej ulici. Z väčšej časti ju tvorí zástavba prízemných hospodárskych objektov kombinovaná s rodinnými domami. Západná časť Ružovej ulice rozšírená, úsek od Krížnej ulice po vyústenie námestia je na oboch stranách ulice posunutý južným smerom. Podľa mapy z r. 1768 pokračovala Krížna ulica až po Potočnú, takže štvorkrídlová renesančná Timffeldova kúria, orientovaná troma krídlami do Potočnej ulice, námestia a Ružovej ulice, bola s najväčšou pravdepodobnosťou samostatne stojacim objektom a jej východné krídlo ústilo do bočnej uličky medzi Potočnou a Ružovou ulicou. Táto vedľajšia spojovacia komunikácia nadväzovala na Krížnu ulicu. Dom č.4 na Ružovej tak vznikol v prieluke a keďže sa jeho uličná fasáda prispôbila východnej časti ulice vznikol tu odskok v uličnej fronte.

Ulica tvorí vedľajšiu komunikačnú sieť. Vznikla až po ustálení mestského pôdorysu v dôsledku nárastu obyvateľstva a tým potreby získania pozemkov pre výstavbu domov v rámci vnútorného opevneného mesta. Ulica sa formuje paralelne medzi dvoma hlavnými komunikáciami, v mieste rozdelenia úzkych dlhých parciel na dve. Takto vzniknuté ulice sa vyznačujú najprv jednostranne orientovanou zástavbou obytných domov, pričom protíľahlú uličnú frontu tvorili závery parciel bez zástavby, až neskôr sa tieto uličné fronty zastavujú súvislou líniou jednoduchých hospodárskych objektov. Tento spôsob zástavby čiastočne pretrval až dodnes. Zástavba je narušená len v juhozápadnej časti, kde na štyroch historických parcelách je postavená novostavba výrobnéj prevádzky bez rešpektovania mierky okolitej zástavby.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Severná uličná fronta od Námestia slobody po križovatku s Krížnou ulicou je tvorená radom prízemných domov. Druhý dom od križovatky s Krížnou ulicou dom č. 3 je poschodový, pravdepodobne nadstavaný v 2.pol.20.storočia, za ním pokračuje až po Kollárovu ulicu prízemná zástavba. Dom č. 15 je novostavba (pravdep. z.80-tych rokov 20.stor.) s výrazným odstupom od dobovej uličnej čiary smerom do parcely. Dom má zvýšené prízemie. Domy č. 1A (1B),č.5, č.11, č.19, č.23, č. 31, č. 37 19 a 43 sú novostavby po roku 1990

Južná uličná fronta od Námestia slobody je prízemná, na parcele č. 4137 je situovaná veľkorozmerová jednoposchodová novostavba výrobnéj prevádzky pekárne, ktoré popierajú atribúty historického urbanizmu. Vedľa je situovaná prízemná novostavba (parc.č.4138/1, krídlo pri Ružovej) s výraznými hmotami vikierov v strešnej rovine, za ňou až po objekt č. 10 je situovaný rad prízemnej zástavby krídlového typu. Objekt č. 10 je jednoposchodová sýpka. Od tohoto objektu až po Kollárovu ulicu je situovaná prízemná zástavba.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Severná uličná fronta. Na nároží s Námestím slobody je situovaný dom s úpravou fasád z obdobia klasicizmu. Za ním je situovaný nárožný dom bez bližšieho slohového určenia. Na nároží s Krížnou ulicou je situovaný dom bez bližšieho slohového určenia. Domy č. 15 a č.45 sú stavby z 2.pol.20.stor., pričom d.č.15 má zasunutú uličnú fasádu od uličnej čiary a zväčšenú výšku domu, vzhľadom k tomu je vyhodnotený ako objekt nerešpektujúci pamiatkové územie; a d.č.45 na nároží s valbovou strechou bol postavený s vyvýšeným suterénom s oknami do ulice, čo vyhodnocujeme ako závalu. Domy č. 1A (1B), č.5, č.11, č.19, č.23, č. 31, č. 37 a 43 sú novostavby, ktoré vznikli po roku 1990, a pod väčšinou z nich sú zachované pôvodné kamenné suterény s valenou klenbou. Dom č. 19 má zachovaný suterén z obdobia klasicizmu. V dome č.33 sa nachádza viacero slohových dverných a okenných výplní z poslednej tretiny 19. až prvej tretiny 20.storočia. Ostatná zástavba až po Kollárovu ulicu je bez bližšieho slohového určenia. Na niektorých uličných fasádach

domov severnej fronty sa zachovali slohové výplne: na dome č.27 je zachovaná 2-krídlová brána neobaroková kazetová s bohatou profiláciou v časti sokla s historickou kľučkou a profilovaným dreveným nadpražím. Ďalšie historické výplne brán sú na dome č.25 a č.33. Staršie okná s profilovaným horizontálnym priečnikom sú zachované na uličnej fasáde už len domu č.33. Pálenú staršiu bobrovku segmentovú nájdeme na dome č.29. Pôvodné tehlové korunné rímsy s omietkou jednoduchého tvaru s malým presahom strechy pred fasádu sú zachované na domoch č.7, č.9, č. 13, č.21, č.27, č.29, č.33. Charakteristické deliace štítové múry stupňovitého tvaru vyskladané z tehál sú zachované na západných stranách niektorých domov na Ružovej ulici: dom č.7, č.9, č.13, č.21, č.27, č.29. Bočné fasády na Ružovej ulici nárožného domu č.25 s námestím majú zachovanú koncepcnú klasicistickú omietkovú výzdobu celej fasády (profilovaná korunná rímsa, plastické šambrány s ušami a rímsami, pásová bosáž s profiláciou a soklom). Na dome č.43 a 41 sa nachádzajú sedlové vikiere, ktoré sú veľkých rozmerov, neproporčných voči hmote objektov.—

Južná uličná fronta. Na nároží s Námestím slobody je situovaný uzavretý štvorkrídlový objekt „Timfeldovej kúrie“ pochádzajúci z obdobia renesancie, s úpravou fasád z obdobia klasicizmu. Západná časť krídla bola obnovená v 90.rokoch 20.stor., kedy boli v streche osadené pomerne veľké vikiere. Východná časť krídla má zachovanú pôvodnú historickú drevenú horizontálne zachovanú dvojkrídlovú bránu s kľučkou, okno s prevliekanou mrežou a zachovaná je špicatá bobrovka na časti strechy ako aj slohové omietky. Vedľa neho je situovaný dom č.4 s výrazom fasády zo zač. 20.stor., ktorého historická fasáda obsahuje pôvodné výplne okien a dvier, profilovanú korunnú rímsu rozdeľuje prelamaný štít s okienkom. Vedľa je situovaný výrobný areál pekárne s objektovou skladbou budov z 2.pol.20.stor, ktorý výrazne narušil historickú urbanisticko-architektonickú skladbu celej ulice, keďže smerom do Ružovej ulice bola postavená výrobná veľkoobjemová dvojpodlažná budova s rovným zastrešením, vytvárajúca tiež cudzorodú uličnú čiaru trikrát odskočenou fasádou, siahajúca do hĺbky pozemku až k Potočnej ulici, kde sa napája na prízemnú stavbu so šikmou strechou, Vedľa areálu je situovaná novostavba domu z konca 20.stor., dom č.10, s neproporčne riešenými vikiermi a výrazným presahom strechy pred fasádu, cudzorodo pôsobiacimi v uličnom interiéri. Susedí s nezastavanou parcelou, uzatvorenou do ulice múrom s dvomi bránami, ktorá nebola zastavená a nachádzala sa tu záhrada ešte podľa mapy (1898), čo je pravdepodobne dôvodom, že susedný obytný dom č.6 z východnej strany susedí s týmto pozemkom valbovou strechou. Dom č.6 (parc.č.4141/1-2) má historickú fasádu s piatimi oknami a dvojkrídlovými dekoratívne stvárnenými kazetovými dverami, zachovaná na streche je segmentová bobrovka. Nasledujúce tri prízemné objekty sú historické hospodárske stavby s bránami prejazdov do dvorov a k obytným krídlam na Potočnej ulici, tieto objekty majú tradičné tehlové korunné rímsy, a oddelené sú vystupujúcimi tehlovými štípmi, pričom otvor prejazdu objektu na parcele č. 4144/1 má segmentové ukončenie a výraznejšiu profilovanú rímsu. Krytina hospodárskeho objektu parcela č. 4145 pálená keramická staršia drážková škridľa, na objekte parc.č.4146 je zachovaná bobrovka špicatá škridla. Zástavba až po objekt č. 16 je historická, bližšie slohovo neurčiteľná, pravdepodobne pochádzajúca z 19. stor.-zač.20.stor. Dom č. 16 je poschodový hospodársky, pôvodne sýpka z 19.stor. s upravenou fasádou a adaptáciou interiéru z 2.pol.20.stor. Ostatná zástavba až po Kollárovu ulicu je opäť prízemná, bližšie slohovo neurčiteľná, okrem domu č.14 (parc.č.4149/1) má ostatných šesť objektov zachovanú staršou pálenú keramickú krytinu bobrovku segmentovú alebo drážkovú; taktiež jednoduché korunné rímsy. Objekty sú hospodárske okrem dvoch : č.14 a č.12 (parc.č.4153).

Zástavba na severnej strane ulice je rôznorodá, s veľkým výškovým rozptylom korunnej rímsy, no so zachovaným sklonom na všetkých viacerých objektoch. Až na výnimky na každej strane nie je línia strešných rovín narušená neproporčne veľkými vikiermi. Niekoľko domov a stodôl je zachovaných v pôvodnom výraze.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobová fotodokumentácia neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti sú povrchy spevnených plôch výsledkom úprav z 90.rokov 20.storočia. Vozovka je asfaltová, postranné chodníky pozdĺž domoradia sú z typizovanej betónovej dlažby. Zvýšené chodníky sú od cesty oddelené betónovými obrubníkmi a prídlažbou z kamenných kociek.

Trávnaté plochy so stromami sa nachádzajú v rozšírenej západnej časti ulice, pričom obojstranne je zeleň umiestnená vo vyústení do námestia, po dom č. 15 je len pred severnou uličnou líniou. Plochy zelene sú striedané s plochami pre statickú dopravu. Dnešné zloženie alejí je z Jablone kvetnatej (*Malus floribunda*).

Vo vyústení na Kollárovu ulicu sa nachádza kamenná studňa. Ulica je osvetlená jednostranne, kópie historických kandelábrov zo začiatku 20.storočia sú umiestnené na severnej strane ulice.

E 10.18.) Sasinkova ulica

Sasinkova ulica tvorí spojnicu Potočnej ulice s juhozápadným úsekom opevnenia a zároveň je rovnobežná so severozápadným úsekom opevnenia. Domy orientované hlavnými fasádami do tejto ulice sú sústredené medzi samotnou ulicou a severozápadným úsekom mestského opevnenia. Opačnú, juhovýchodnú uličnú frontu tvoria bočné krídla domov s orientáciou vstupov do Potočnej a Pivovarskej ulice a murované oplotenie nezastavaných parciel. Zástavba severozápadnej strany ulice je heterogénna. Jej východná časť uzatvára zo severu Potočnú ulicu. Historická obytná zástavba ulice sa vyznačuje prízemnou radovou, krídlovou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečného uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami. Poschodová zástavba je buď mladšieho dáta alebo iného využitia. Stredom ulice prechádzal v minulosti Stračinský potok, zatáčajúci sa z Potočnej ulice a vychádzajúci von z opevneného mesta cez juhozápadný múr mestského opevnenia. V nároží medzi Sasinkovou a Potočnou ulicou bol prechod cez potok mostíkom.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Severozápadná uličná fronta sa rozkladá od uličky k Severnej bráne pod rotundou, resp. tvorí pokračovanie SZ-nej fronty ulice Podhradie. Zástavbu tvorí prevažne prízemná krídlová zástavba so sedlovými strechami, okrem bývalého mestského pivovaru, novodobej bytovky, staršej vily a kina v západnom úseku ulice. Úsek zástavby od domu č.2 (pri uličke k Severnej bráne) až po dom č.8 je orientovaná do severnej časti Potočnej ulice, kde uzatvára jej lievikovite rozšírený uličný priestor. Štvrtá slohová parcela je bez zástavby (parc.č.1788) a tvorí prieluku, resp. nachádza sa na nej pešia komunikácia smerujúca za hradby a k železničnej stanici, cez pravouhlý otvor v mestskej hradbe. V minulosti stála na parcele č. 1788 zástavba dvojkrídlového prízemného domu (porovnaním katastrálnej mapy r.1898). Na vedľajšej piatej parcele vznikla prízemná novostavba (parc.č.1785, dom č.8) koncom 20.stor., s uplatnením dominantného oblúkového vikiera do Sasinkovej ulice. Ďalšia zástavba až po parc. č. 1774 je prízemná. Na parc. č. 1774 sa nachádza objekt bývalého mestského pivovaru, ktorý sa v kompaktnej viackrídlovej hmote rozkladá až k mestskej hradbe, so šikmými najmä sedlovými strechami, pričom popri Sasinkovej ulici je vo východnej časti situované krídlo prízemného domu a v západnej časti je jednoposchodový objekt (konkrétne táto časť slúžila ako sušiareň obilia s komínom). Za týmto objektom ďalej v ulici je situovaná solitérna novostavba jednoposchodového bytového domu (parc.č.1771, d.č.20) s rovnou strechou, ktorý je situovaný s odstupom od uličnej čiary. Za ňou na rožnej parcele pri mestskom opevnení je pri uličnej čiare jednoposchodový rodinný dom vilového typu so sedlovými strechami. Zástavbu tesne za líniu hradieb v tejto uličnej fronte uzatvára blokový objekt kina.

Juhovýchodná uličná fronta je zastavaná prízemnou zástavbou dvorových krídel domov orientovaných hlavnými fasádami do Potočnej a Pivovarskej ulice, so sedlovými strechami. Od dvorového krídla na Pivovarskej ulici po vyústenie ulice k mestským hradám je nezastavaná parcela ohradená murovaným oplatením. Za líniu hradobného múru je do

Sasinkovej ulice situovaný dvojposchodový objekt Pilárikovho mlyna.

Z urbanistického hľadiska boli najväčšie zmeny oproti stavu z prelomu 19. a 20. storočia (mapa r.1898) vykonané v južnej časti severozápadnej uličnej fronty, kde však ani v tomto období nebola zástavba, typická pre príhradobné uličky historického jadra. Úzky a dlhý priestor, vymedzený z dvoch strán opevnením, Sasinkovou ulicou a prielukou v predĺžení južnej uličnej línie Potočnej ulice, bol rozdelený len na päť parciel, pričom dve krajné pri Potočnej ulici a jedna v západnej rožnej parcele opevnenia mali parametre bežných parciel a dve stredné boli podstatne väčšie. Na nich bola situovaná viackrídlová zástavba komplexu bývalého mestského pivovaru s krídlami pri ulici i pri hradobnom múre, s dvomi širokými dvormi. Krídlová zástavba tu kopírovala hranice parciel.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Severozápadná uličná fronta. Na nároží križovatky s vyústením Potočnej ulice k bráne mestského opevnenia a je situovaná novostavba (d.č.2) z 2.pol.20.stor., s čelným štítom s polvalbou, jeden z typických domov zo 70-tych rokov 20. stor. Vedľa je situovaná novostavba (d.č.4) zo zač.21.stor., so zachovaným pôvodným suterénom z obdobia renesancie. Zadné krídlo štvorkrídlovej novej zástavby na parcele č.1792 (vznikla v r. 2004-2006) situované rovnobežne s hradobným múrom je jednoposchodové s plochou strechou, prevyšuje hradbu, vyhodnocujeme ho ako rušivé. Dom č.6 je bez bližšieho slohového určenia; susedí s pešou uličkou v prieluke, vedúcej k opevneniu. Novostavba dom č.8, z konca 20.stor. s nadrozmerným novodobým vikierom polkruhového tvaru, je situovaná na druhej strane uličky.

Dom č.10, parc.č.1784 s výrazne nižšou výškou oproti novostavbe a so zachovaným slohovým výrazom má profilovanú korunnú rímsu, výplne pochádzajúce z 1.pol.20.stor. s dvojicou originálnych okien (4kríd., profil.priečnik) s podkennou rímsou a vstupné 2kríd. dvere (kazety s rímsou, presklenie v hornej časti s mrežou s motívom meandrov), drážkovú krytinu a dažďový žľab nadrímsový v strešnej rovine.

Dom č.12, parc.č. 1782 je ako rodný dom F.V.Sasinka zapísaný za NKP, dom má slohový výraz s dvojicou okien so slohovými výplňami (typu T, profil.priečniky, 4tab.výklopný vetrák), jednoduché horné rímasy otvorov, strecha s podkrovím obnovená s bočnými štípmi v rámci historicky doloženého nižšieho sklonu.

Dom č.14, parc.č.1778, jednokrídlový šírkový, 7osí, brána v krajnej západnej polohe, výraz prízemnia prestavaný v 2.pol.20.stor. (prevádzka tatratour), zachovaná korunná rímsa, nadrímsový strešný žľab, segmentová bobrovka, stupňovitý štít na východnom okraji strechy a kovové malé strešné vetráky. Vzadu na parcele pri hradbe sa nachádza dom (parc.č.1779), prestavaný z časti prízemného barokového krídla so zaklenutím.

Dom č.16, parc.č.1776, jednokrídlový z medzivojnového obdobia, 5-osový so slohovým výrazom, dvere (2-kríd. kazetové jednoduché, svetlík) v krajnej východnej polohe, 4 okná (4kríd., 6tabul., vnútorné drevené okenice), sokel z umelého kameňa, rímsa, bobrovka, stupňovitý vystupujúci štít na východnom okraji strechy. Vzadu na parcele 1776 pri hradbe sa nachádza dom, v ktorom sa pred výstavbou domu pri ulici bývalo, s viacerými zachovanými historickými konštrukciami a detailmi, a zaklenutými priestormi, pravdepodobne pochádza z barokových krídel bývalého mestského pivovaru.

Parcely č.1778 a 1776 s domami č.14 a 16 vznikli na ploche bývalého mestského pivovaru.

Parcela č. 1774 s menším dvorom tvorí objekty bývalého mestského pivovaru z obdobia baroka. Súbor objektov bol v 2.pol.20.stor. prestavaný, neskôr novými vlastníkami rozdelený na dva samostatné celky s komerčným a obytným využitím. Súčasný výraz fasád pochádza z konca 20.stor.. Vedľa tohto objektu je situovaná novostavba bytového domu z 2.pol.20.stor., s novodobým výrazom a hmotou. Za ním je situovaný rodinný dom z 1.pol. 20.stor., objekt vilového typu z medzivojnového obdobia s charakteristickým výrazom zastrešený šikmými strechami, s akcentom pravouhlého murovaného balkóniku a trojuholníkového štítu s oválnym oknom v poschodovej časti čelnej fasády. Za líniou opevnenia sa nachádza účelová novostavba kina z 2.pol.20.stor..

Juhovýchodná uličná fronta je od nárožia s Potočnou ulicou po Pivovarskú ulicu zastavaná severným krídlom objektu pochádzajúceho z obdobia renesancie (NKP Potočná č.2). Objekt bol rekonštruovaný a bol mu prinavrátený historizujúci výraz fasád. Obe nárožia s

Pivovarskou ulicou tvoria domy bez bližšieho slohového určenia. Bočné krídlo domu na Pivovarskej 41(a pravdepodobne aj uličné), je postavené z kameňa, zachovanú má korunnú stupňovitú rímsu, takmer v celom rozsahu špicatú bobrovku a tehlový komín. Za ním až po hradbu sú dvory ohradené murovaným oplotením, prístupné bránou od ulice. Za líniou hradobného múru, severnou fasádou štítom do ulice je situovaný objekt trojposchodovej výrobnjej časti mlyna postavený na hradobnom múre, prízemné krídla sú situované tiež pri hradobnom múre. Na mieste tohto mlyna stál v 19. stor. starší vodný mlyn, ktorý bol údajne zbúraný a v 20-tych rokoch 20.stor. vybudovaný a modernizovaný na elektrický pohon bratmi Pilárikovými. Dnešný mlyn je zachovaný i s vnútorným vybavením.

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobovú fotodokumentáciu nepoznáme príp. neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Podstatná časť Sasinkovej ulice (v úseku od d.č.8 po hradby) s obojstrannou zástavbou má asfaltový povrch vozovky, vyvýšené chodníky s betónovými obrubníkmi a štvorcovou dlažbou evokujúcou dobový povrch chodníkov „drotuár“. Na južnej strane Sasinkovej ulice v širšom úseku od Potočnej po Pivovarskú ulicu je vysadená jednostranná aleja Čerešne pílkatkej (*Cerasus serrulata*) umiestnená v širokom trávnom páse.

Osvetlenie tvoria kandelábre s lucernami ako kópia historického svietidla, jednostranne umiestnené na severozápadnej strane ulice.

Asfaltový povrch má jednosmerný jazdný pruh v úseku Sasinkovej ulice v ukončení rozšíreného priestoru Potočnej ulice (povrchy sú v tomto úseku riešené v rámci koncepcie Potočnej ulice). Druhá polovica cesty i pred prielukou je vydláždená kamennými kockami do vejárov (slúžiaca pred domami na parkovanie áut). Táto kamenná dlažba do vejárov súvislo prechádza bez obrubníkov v pravom uhle na pešiu komunikáciu medzi domami cez hradbu. Šírka pešej komunikácie je určená šírkou pravouhlého otvoru v hradbe cez ktorý prechádza, po obidvoch stranách sú zatrávnené pásy prerušené vydláždenými prístupmi z boku do susedných parciel. Po oboch stranách sa nachádzajú chodníky vyvýšené od cesty a oddelené kamennými obdĺžnikovými obrubníkmi, pri ktorých je pás z troch radov kamenných kociek (úsek priestoru Potočnej ulice). Ostatná plocha chodníkov je zo štvorcovej dlažby evokujúcej „drotuár“.

E 10.19.) Škarniclovská ulica

Plynulým pokračovaním Námestia slobody severným smerom až po Blahovu ulicu je vytvorená Škarniclovská ulica, ktorá sa asi v polovici mierne stáča smerom severozápadným. Škarniclovská ulica patrí medzi najstaršie komunikácie historického jadra. Vyznačuje sa prízemnou a jednoposchodovou radovou, krídlou zástavbou s čitateľným diferencovaním hlavného priečného uličného krídla a podružného hĺbkového dvorového krídla pozdĺž parcelnej hranice. Krídla sú zastrešené sedlovými strechami. Objekty sú prevažne prechodového typu.

Vyhodnotenie súčasnej urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Východná uličná fronta je od križovatky s priečnou spojnovou ulicou, vychádzajúcou z námestia do Madvovej ulice, tvorená dvoma jednoposchodovými domami. Za nimi až po Blahovu ulicu pokračuje prízemná zástavba. Západná uličná fronta je od križovatky s Lichardovou ulicou tvorená nárožným jednoposchodovým domom. Za ním je v rámci parcely prieluka, za ktorou pokračuje až po Blahovu ulicu prízemná zástavba. Podľa mapy z roku 1898 stálo na mieste prieluky prízemné krídlo patriace k rožnému domu, ktorý mal fasády orientované do oboch ulíc. Drobné vikiere sedlového tvaru sú na objekte Škarniclovskej tlačiarne d.č.3. Dom č.7 má v streche realizovaný prelamaný štít vyhotovený podľa pôvodného zaniknutého tvaru.

Objekty Škarniclovskej ulice sú charakteristické tým, že ich parcely sú ukončené stodolami, hospodárskymi objektmi tvoriacimi radovú zástavbu paralelných ulíc, takže väčšina objektov západnej fronty je ukončená stodolou, orientovanou do Jatočnej ulice, objekty východnej

uličnej fronty majú stodoly, umiestnené na konci parciel, orientované do Madvovej ulice. Na ulici sa nachádzajú niektoré historické domy s nízko položenou korunnou rímsou (d.č.13, d.č.17, d.č., tiež dom č.12, č.18, č.20). Vyskytujú sa však aj historické objekty s vyššími fasádami. Z celkového pohľadu pôsobí ulica nesúrodno (najmä severovýchodná strana ulice), keďže výšky korunných ríms sa pohybujú v rôznych úrovniach. Taktiež prestavby niektorých objektov v súvislosti s obytnými podkrovmi v poslednom desaťročí skôr hmotovo narástli.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Východná, resp. severovýchodná uličná fronta. Na nároží s priečnou spojnu ulicou je situovaný renesančný nárožný dom s prejazdom, s barokovou úpravou fasád. Za ním je situovaný dom so zastavaným prejazdom a úpravou fasády v 1.pol.20.stor.. Dom č.6 parc.č.1881/1 je novostavba z nedávneho obdobia, ako aj d.č.14 (pizzeria) parc.č.1885/1 a taktiež d.č.24 parc.č.1890 (okrem dvoch obvodových múrov a suterénu je prestavaný). Ostatné objekty sú historické, mnohé so zachovanými originálnymi prvkami a detailmi. Dom č.10 parc.č.1883 je prestavaný so zachovanými klasicizujúcimi prvkami na fasáde aj v interiéri. Zástavba až po parc. č. 1887 je bližšie slohovo neurčiteľná. Dom č. 18, č.p. 1887 má stredovekú pivnicu, upravený interiér v 1.pol.20.stor. s novodobým výrazom fasády. Západná resp. juhozápadná uličná fronta. Na nároží, hlavným priečelím orientovaným do Lichardovej ulice, je situovaný renesančný dom s prejazdom, s barokovou-klasicistickou úpravou fasád. Za jeho bočným východným krídlom sa nachádza dom býv. Škarniclovskej tlačiarne so zachovaným klasicistickým interiérom a uličnou fasádou z 1.pol.20.stor.. Dom č.7 je novostavba zo súčasnosti po asanovanom dome, ktorý mal zachované slohové prvky a výraz uličnej fasády z 19.stor.. Ostatná zástavba je historická pochádzajúca pravdepodobne z 2.pol.19.stor. – začiatku 20.stor. a tiež polovice 20.stor. Netradičný zachovaný je dom č. 11 s bohatými slohovými prvkami nielen na fasáde, výraz uličnej fasády z 19.stor..

Slohový výraz majú zachované domy: č.1, č.3, č.5, č.11(komplet zachovaný výraz s plastickými ozdobnými šambránami, s oknami, dverami aj horným okienkom do podkrovia), č.13, č.2, č.4, č.10, č.16, č.18 (plastická výzdoba fasády), č.20 č.26 (plastická výzdoba), č.30,

Korunná rímsa je zachovaná na dome č.1, č.2, č.3, č.5, č.8, č.9., č.11, č.12, č.13, č.16, č.17, č.20, č.26 a č.30.

Pôvodné okná sú zachované: staršie okná d.č.3, slohové - d.č.10 (aj s vnútornými skladacími okenicami), d.č.13 (malé okná 6-tabuľkové 2-kríd., vonkajší rám okna osadení do líca fasády, krídla von otv.) d.č.16 (historizujúce, priečnik s hlavicou), staršie d.č.30.

Historické dvere: d.č.1 (plné kazetové s motívmi ružíc), d.č.5 (horné kazety s kruhovými otvormi s mriežkou), d.č.16 (historizujúce, bohato zdobené spodné kazety, s presvetlením s dekoratívnymi mrežami), č.26 (2-kríd., kazetové diamantové rezy v strede, s presvetlením horné kazety s ozdobnou mrežou, tvarovaný priečnik vertikálny, tmavohnedé),

Kovový výlez poklopom sa zachoval len na dome č.13. , tiež korunná rímsa ojedinele tu riešená dvomi pozdĺžne kladenými doskami s vrstvou omietky s vápenným náterom fasády.

Ojedinelý spôsob výlezu do podkrovia priamo z ulice je malým oknom na priečeni v polohe rímsy nad vstupnými dverami (nie osovo umiestnený) je zachovaný na dome č.11 aj s pôvodnou výplňou 2kr., 4-tab.von otvárané, závesy ukončené kuželkou. Takéto okienko sa nachádzalo aj na dome č.26 nad vstupom, ktoré však kon.20.stor bolo zamurované.

Krytina pálená keramická staršia bobrovka segmentová je zachovaná na dome č.1 a č.9, tiež na dvorovom krídle domu č.20 (aj hrebenáče s nosom), staršia drážková na dome č.8, č.12, č.13, d.č.17, č.20, č.26.

Komíny zachované tehlové jednoduché alebo so stupňovo ukončenou hlavicou sú na dome č.1, č.5, č.10, č.17, č.20. Dva malé kovové vetráky v streche sa zachovali na dome č.12, pravouhlé so sedlovým ukončením.

Strešné štíty vymurované z tehál ukončené stupňovitým vyskladaním, vystupujúce nad strešnú rovinu sú zachované na oboch stranách strechy domu č. 5, na severnej strane d.č.16.

Sokel, schody : d.č.5 pôvodná terazzo úprava ružovej farby,

Novostavby po roku 1990 na Škarniclovskej ulici: dom č. 6, č.7, č.14, d.č.24.

Novodoba a cudzorodo pôsobí fasáda domu č.28.

„ KPU Trnava, Zásady PZ Skalica 12/2015 “

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Trvácne spevnené plochy ulíc sa realizujú na prelome 19.a 20.stor., kedy dochádza k cielenej úprave povrchov spevnených plôch. V tomto období sa diferencuje chodník pozdĺž domoradia a vozovkový pás, vo väčšej miere bez trvácnej povrchovej úpravy. Z dostupnej skúmanej dobovej fotodokumentácie má Škarniclovská ulica od križovatky s námestím chodník a stredový vozovkový pás vyhotovený z lámanej kamennej dlažby, krajnice sú z udusanej zeminy so štrkodrvou, v ktorých sú odvodňovacie rigoly. Neskôr, cca v 30.rokoch 20.stor. sa chodník vyhotovuje z liateho betónu s vkreslenou štvorcovou sieťou do povrchu tzv. „Drotuár“. Ohraničený je od ostatnej plochy oceľovým obrubníkom. Osvetlenie ulice v minulosti nie je známe. Elektrifikácia ulíc v meste je realizovaná vzdušným vedením na strešných výstrčiach, oceľových konzolách, alebo pri križovatkách na oceľových priehradových stožiaroch, na ktoré sa neskôr osádzali osvetľovacie telesá.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vozovka je vyskladaná drobnej obdĺžnikovej dlažba do pásov uložených diagonálne od obidvoch okrajov a spájajúcich sa v strede cesty (rybinový spôsob), umelého kameňa okrovošedej farby. Chodníky sú vyvýšené s obdĺžnikovou betónovou dlažbou červenej farby, oddelená betónovými obrubníkmi. Ulica nemá zeleň. Zachované sú na strechách niektoré staršie konzoly ako nosiče elektrického vedenia. Osadené sú popri severovýchodnej kandelábre s lucernami ako kópie historických svietidiel.

E 10.20.) Štefánikova ulica

Ulica spája Námestie slobody s bývalou bránou mestského opevnenia umiestnenou v juhozápadnom múre. Po strate fortifikačnej funkcie a zbúraní brány bola ulica predĺžená do bývalej priekopy opevnenia, až po dnešný kruhový objazd. Ulica je križovaná Potočnou ulicou, v mieste križovania bol v čase existencie potoka umiestnený mostík. Štefánikova ulica pretína dve podružné uličky rovnobežné s Potočnou, a to severne od nej Jatočnú ulicu a južne od nej Pivovarskú a Nemocničnú, ktoré sledujú líniu múru mestského opevnenia. Ulica sa vyznačuje prízemnou a jednoposchodovou krídlou zástavbou tvaru písmena L, alebo U na parcele, s hlavným uličným krídlom a hĺbkovými, pozdĺž parcelnej hranice orientovanými dvorovými krídlami. Krídla sú zastrešené sedlovými, na nároží valbovými strechami.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

V severnej uličnej fronte v priestore od kruhového objazdu k vyústeniu Pivovarskej ulice je situovaná: na nároží križovatky samostatne stojaca jednoposchodová budova z obdobia 1.pol.20.stor., s valbovými strechami, za ňou je v radovej zástavbe pri uličnej čiare situovaná prízemná budova d.č.18 (parc.č.75/3). Obidve budovy sú mimo historického jadra ohraničeného múrom mestského opevnenia a mimo pamiatkovej zóny, v jej ochrannom pásme. Ďalšie dva jednoposchodové objekty (d.č.16, parc.č.76/1 a d.č.14, parc.č.77/1) prešli počas 90-tych rokov 20.stor. rozsiahlymi stavebnými úpravami, vedľa je prízemný objekt, d.č.12, parc.č.78/1,2 - renesančný meštiansky dom so sedlovou strechou ukončenou do Pivovarskej ulice historickým štítom. Na rozhraní objektov d.č.16 a 18 sa nachádza hradobný múr mestského opevnenia. Od Pivovarskej ulice ku križovatke s Potočnou ulicou (Potočná d.č.40, parc.č.65) je situovaný jednoposchodový objekt hotela Garni, ktorého prízemné krídla boli do dnešnej podoby nadstavané zač.21.stor. Rozšírené verejné priestranstvo približne obdĺžnikového pôdorysu medzi Potočnou a Jatočnou ulicou tvorilo historický priestor Malého námestia, Kispicz /Malého rínku, v minulosti využívaného aj ako dobytčí trh. Jatky boli umiestnené v severovýchodnej časti rínku, v polohe dnešnej Jatočnej ulice, ako samostatná stavba, neskôr prerobená na hasičskú zbrojnicu s vežičkou. Dnes je priestor malého rínku označovaný ako súčasť Štefánikovej ulice. Jeho severnú stranu tvorí bočná fasáda poschodového meštianskeho domu Potočná 31, s valbovými strechami, dlhé prízemné krídlo so sedlovou strechou d.č.10, parc.63 a tehlové oplatenie ukončenia pozemku. V priehľade za oplatením a do Jatočnej ulice vidno novodobú stavbu telocvične pre účely Strednej zdravotnej školy, ktorá je rozdelená do troch hmotových častí, prízemnej

so sedlovým štítom a dvoch poschodových ukončených atypickými líniami zaobleného a rovného väzníkového zastrešenia. Od Jatočnej ulice po námestie sa nachádza voľné priestranstvo s parkovou úpravou. V tomto priestore do uličnej fronty zasahujú parcelné štítové múry objektov špeciálnej školy na Jatočnej ulici č.4 a mestskej knižnice na Námestí slobody č.4. Medzi nimi vznikla malá novodobá stavba verejných wc, so šikmou nízkou strechou.

Toto priestranstvo predstavuje plochu po asanovanej historickej zástavbe, zaniknutej historickej parcelácii, a tiež zániku pôvodnej komunikácie medzi hlavným a malým námestím. Vyhodnotenú je ako asanovaná plocha i rezervná plocha, s cieľom opätovne uzatvoriť juhozápadnú frontu hlavného námestia ako aj rehabilitácie bývalého Malého námestia vymedzeného zástavbou. Smerom do námestia tu stáli dva krídlivé domy poschodový a prízemný, s rizalitmi, a smerom do Štefánikovej ulice tiež dva domy (poschodový a prízemný). Štefánikova ulica v polohe pri radnici bola pôvodne oveľa užšia oproti dnešnému stavu.

V južnej uličnej fronte sa od kruhovej križovatky po hranicu PZ nachádza parkovisko. Ďalej v línii Štefánikovej po Nemocničnú ulicu vznikol v prvých rokoch 21.stor. veľkoobjemový objekt predajne billa, ako prízemná stavba so šikmými zastrešeniami. V úrovni juhozápadnej fasády objektu billa sa pod zemou nachádzalo mestské opevnenie (vyplývajúce z uskutočneného predstihového archeologického výskumu), ktoré je tu prezentované formou kamenného múru nepravidelného ukončenia. Od Nemocničnej ulice po križovatku s Potočnou ulicou sú v radovej zástavbe situované dva objekty (pôvodne jeden meštiansky dom s trojkrídlovou zástavbou popri uliciach), pričom nárožný smerom k Potočnej je jednoposchodový, s valbou na nároží. Poschodové krídlo objektu Štefánikova č.9 má sedlovú strechu ukončenú polvalbou so štítom do bočnej Nemocničnej (jeho krídlo k Nemocničnej ulici je prízemné a prestavané s novodobými prvkami v streche).

Od križovatky s Potočnou ulicou po námestie je súvislá radová zástavba od nárožného objektu prízemná s valbovou strechou (dom č.7A), ďalej pokračuje jednoposchodovou novostavbou (resp. nadstavbou o jedno podlažie, dnes domy č.5 a č.7). Porovnaním katastrálnych máp z roku 1898 – bol na nároží jeden objekt s hlavným krídlom do Potočnej ulice a krídlom popri Malom námestí, neskôr podľa mapy r.1961 bol dom rozdelený na dve parcely a v súčasnosti tvorí tri domové čísla. Ďalej sa nachádza prízemný dom nepravidelného pôdorysného tvaru „U“, tento je tiež rozdelený na dve domové čísla č.3 a 3A. Susedí s jednoposchodovým objektom bývalej židovne a na prízemí s jej zaklenutým prejazdom, v ktorom vyúsťuje Jatočná ulica do Štefánikovej ulice. Za týmto objektom je situovaná jednoposchodová novostavba (pre účely Mestského úradu a Mestskej polície) až k jednoposchodovému krídlu pôvodného objektu radnice, ktorý je hlavným priečelím orientovaný do námestia.

Dnešná Štefánikova ulica zaznamenala z urbanistického hľadiska výrazný novodobý zásah - a to zbúraním historickej zástavby uličného bloku medzi „hlavným“ námestím a „malým“ námestím. Týmto bolo narušených niekoľko historických mestotvorných prvkov v tomto priestore, vyznačujúcich sa charakteristickou uzatvorenosťou či vymedzením uličnou zástavbou. Široká prieluka narušila juhozápadnú stranu hlavného námestia s historickou hodnotnou zástavbou, zaniklo Malé námestie a tiež zanikla obojstranne zastavaná bývalá Radničná ulica.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Severná uličná fronta. Od kruhového objazdu, hlavným priečelím orientovaným do ulice pplk. Pljúsťa je situovaná samostatne stojaca budova z obdobia funkcionalizmu, pravdepodobne vznikla v 40-tych rokoch 20.stor. Za ňou pokračuje prízemný objekt č.18, ktorý vznikol pravdepodobne počas 1.tretiny 20.stor., má zachované okenné výplne. Oba sa nachádzajú v ochrannom pásme PZ. Radová zástavba, plynule prechádzajúca do pamiatkovej zóny, pozostáva z dvoch poschodových meštianskych domov č.16 a č.14, ktoré prešli najmä v 80-tych a zač.90-tych rokov 20.stor. väčšími prestavbami, dom č.16 má zachovanú kamennú pivnicu s klenbou. Pravdepodobne medzi domami č.18 a č.16, resp. v ich hmotách je zachovaný úsek hradobného múru. Na streche domu č.16 je použitá nevhodná krytina - plastový šindel hnedej farby. Dom č. 14 má čiastočne zachovaný slohový „ KPU Trnava, Zásady PZ Skalica 12/2015 “

výraz, a obnovenú uličnú fasádu. Na nároží Pivovarskej ulice je situovaný renesančný dom Štef.č.12 s neslohovou úpravou otvorov fasády z 2.pol.20.stor., avšak so zachovanou originálnou klasicistickou profilovanou korunnou rímsou a omietkovými vrstvami. Priestory prízemného domu sú zaklenuté, jeho štít sedlovej strechy je barokový; pod domom je dvojpriestorový zaklenutý suterén. Od východného nárožia Pivovarskej ulice po križovatku s Potočnou ulicou je situovaný pôvodne renesančný dom s úpravou fasád z konca 20.stor., (zaklenutý priestor smerom do Potočnej a zachovaný kamenný zaklenutý suterén). Objekt s tromi uličnými fasádami bol výrazne prestavaný pre účely hotela v prvých rokoch 21.stor.; (podľa historickej fotodokumentácie bol ešte počas 1.pol.20.stor. nadstavaný na poschodové uličné hlavné krídlo s arkierom na nároží.) Od Potočnej ulice je zástavba tvorená nárožným renesančným domom so stredovekým suterénom a renesančným výrazom fasád, jeho bočnou stranou. Vedľa neho je situovaný objekt bez slohového určenia s neslohovou úpravou uličnej fasády z 2.pol.20.stor.. Od Jatočnej ulice až po vyústenie Štefánikovej ulice do Námestia slobody sa nachádza voľné nezastavané územie, plocha po zaniknutej historickej krídlvej zástavbe. Vidno iba južné štítové múry domov orientovaných hlavnými priečeliami do Námestia slobody a Jatočnej ulice.

Južná uličná fronta. Od kruhového objazdu po Nemocničnú ulicu bolo toto územie niekoľko desaťročí nezastavané a využívané ako parkovisko. Asanovaná bola historická zástavba troch prízemných krídlových domov, v rozsahu od hradobného múru (vrátane neho) po Nemocničnú ulicu. Na ich mieste bola postavená v prvom desaťročí 21.stor. pomerne rozľahlá predajne billa, pričom boli uplatnené základné hmotovo-priestorové princípy vychádzajúce z historickej zástavby, vzhľadom k tomu je možné novostavbu hodnotiť pozitívne. Od nárožia Nemocničnej ulice po križovatku s Potočnou ulicou je situované poschodové krídlo historického pôvodne renesančného domu s hlavným krídlom orientovaným do Potočnej č.42 a zadným prízemným krídlom pri Nemocničnej ulici. Juhozápadná časť tohto objektu - dom Štefánikova č.9 bol výrazne prestavaný, keď bol zastavaný aj priestor dvora, na streche je cudzorodý plastový šindel tmavošedej farby. Dvojkridlový nárožný dom má v krídle do Potočnej ulice č.42 zachované slohové renesančné prvky v interiéri. Obe krídla majú fasády neslohovo upravené z pol. 20.stor. Na východnom nároží križovatky s Potočnou ulicou je situovaný prízemný renesančný dom Štefánikova č.7A s neslohovou úpravou otvorov fasád z 2.pol.20.stor., so zachovanou rímsou a zaklenutými priestormi, kovovou makovicou v hrebeni strechy. Za týmto objektom, sa nachádza novodobá poschodová stavba s jednotným výrazom, obsahujúca dva objekty d.č.7 a č.5., ktorá vznikla zač.21.stor. Ďalej je v ulične južnej línii situovaný pravdepodobne renesančný prízemný trojkridlový dom Štefánikova č.3 a 3A s neslohovou úpravou bočných otvorov prevádzok objektu, so slohovou korunnou rímsou uličnej fasády a vstupom z polovice 20.stor. V bočnom krídle pri Jatočnej sú zachované zaklenuté priestory domu, aj kamenný suterén, v dvorovom krídle vzadu na pozemku je zachovaná originálna klasicistická výplň dverí s kovanými prvkami. Vedľa tohto domu je situovaný objekt bývalej židovne Štefánikova č.1 so zachovanými barokovými slohovými prvkami v interiéri s klasicistickou úpravou uličnej fasády, s datovaním nad prejazdom 1817. Netradičným prvkom tohto domu je otvorený zaklenutý prejazd, cez ktorý vyúsťuje Jatočná ulica do Štefánikovej ulice. Za týmto objektom až po južnú fasádu nárožného objektu radnice sa rozprestiera severozápadné krídlo radnice z konca 20.storočia, poschodová novostavba s novodobou fasádou, prvej polovice 90-tych rokov, pre účely Mestského úradu a polície mesta. Nárožný objekt radnice je renesančný so stredovekým základom s klasicistickými fasádami.

Celkovo je možné konštatovať, že na Štefánikovej ulici boli realizované pomerne väčšie stavebné zásahy do pôvodných historických domov (Štefánikova č.16 a č.14, Potočná 40, Potočná 42 -Štefánikova č.9, č.7A, č.7 a č.5), realizované boli rozsiahlejšie novostavby (severozápadné krídlo mestského úradu, stavba objektu billa), ako aj pomerne rozsiahla asanácia pôvodnej zástavby medzi Námestím slobody a Malým rímkom.

Slohový výraz fasády má zachovaný dom d.č.1 (s datovaním 1817), č.14, taktiež bočná severozápadná fasáda radnice

Korunné rímsy má zachovaný dom č.1, d.č.3 (resp.č.3 a 3A), nárožný prízemný č.7A, poschodový č.9, č.14, č.16, pôvodná rímsa časti s arkierom d.č.40 na Potočnej ul.,

Krytina pálená keramická staršia bobrovka je zachovaná na d.č.1, na prízemnom meštianskom dome č.7A (nárožný s Potočnou), d.č.12 (nárožný s Pivovarskou), tiež bočná strana strechy Potočná 31.

Iné – kovová makovica na streche d.č.7A.

Tehlový komín(y) je zachovaný na d.č.12.

Historické vstupné dvere – dvojkrídlové – na dome č.3, d.č.14 (brána s motívom kvetu na kazetách)

Schody a sokle: d.č.3

Novostavba po roku 1990: prístavba Mestského úradu, a objektu Mestskej polície

Nadstavba dom č.5 a č.7, bočné uličné krídlo Potočná 40 (parc.č.65)

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Z dostupnej dobovej fotodokumentácie zo začiatku 20.stor. bol povrch ulice v strede (komunikačný pás pre pohyb povozov neskôr automobilov) vyhotovený z kamennej dlažby obdĺžnikového tvaru. Chodníky boli vyhotovené z liateho betónu s vkreslenou štvorcovou sieťou tzv. „Drotuár“, obrubníky z oceľových, valcovaných uholníkov. Povrch krajnice bol bez trvácnej povrchovej úpravy udusaná zemina so štrkodrvou. V mieste križovania s Potočnou ulicou, bol pri premostení potoka osadený secesný stožiar so secesným osvetľovacím telesom (podobne ako na námestí). Na historickej fotodokumentácii v priestore Kispiacz-u vidno nezreteľne menšie stojanové svietidlo s lucernou. Elektrifikáciou ulice vzdušným vedením dochádza k osadzovaniu strešných výstrčí ponad strešnú rovinu zástavby a oceľových priehradových stožiarov, na ktoré sa neskôr osádzali aj osvetľovacie telesá.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

V súčasnosti sú povrchy spevnených plôch a prvky mobiliáru výsledkom koncepčných úprav v rámci revitalizácie uličných priestorov PZ. Uličný profil vozovky je v celom rozsahu vydláždený maloformátovou kamennou kockovou dlažbou do tvaru vejárov, ako aj priestor malého námestia/malého rínku v susedstve s Potočnou ulicou. Vyvýšené chodníky sú dláždené spôsobom evokujúcim dobový povrch „Drotuár“, štvorcovou dlažbou väčšieho formátu. Postranný pás chodníkov tvorí drobná čadičová dlažba, a obrubníky sú z prírodných kamenných blokov obdĺžnikových tvarov. Osadené sú nové osvetľovacie telesá v podobe stojanových historizujúcich lucerien a prvky mobiliáru na malom námestí ako lavičky, smetné nádoby, reklamný kruhový stojan, stojan s informačnými šípkami a pod. Malý rínok bol doplnený o umelecko-architektonické prvky ako studňa (kombinácia kruhovej kamennej podnože a drevených tráv s rumpálovým typom konštrukcie), a „socha vinára“ (koštokára so stolíkom a demižónikom). Z nepravidelne veľkých obdĺžnikových blokov kameňa je vyskladaný tiež úsek naprieč Štefánikovou ulicou, prezentujúci líniu hradobného múru (na rozhraní domov Štefánikova č. 16 a č.18).

Ulica v úseku malého námestia (*Kiss piac*) má novú (rekonštrukcia 2004 -2008) jednostrannú výsadbu alejových stromov líp (*Tilia cordata*) vo výsadbových jamách so štrkom. Širšie priestranstvo pri námestí vzniknuté asanáciou časti zástavby v 2. polovici 20.storočia po malé námestie je dnes využívané ako mestská zeleň. Táto plocha je vysadená vzrastlými stromami Smreka pichľavého (*Picea pungens*), ktoré sú vysadené v trávniku. V ploche trávniku sú situované záhony, ktoré sú počas vegetačného obdobia vysádzané letničkami. Stredom tejto plochy zelene vedie sústava spojovacích dláždených chodníkov až po Jatočnú ulicu

E 10.21.) Za mestskou zd'ou

Ulica je situovaná v severovýchodnej časti mesta medzi ulicami Kráľovskou a Blahovou. Z juhu do nej vyúsťuje Družstevná ulica, s ktorou je taktiež prepojená úzkou uličkou, umiestnenou približne v strede ulice. Vyznačuje sa jednostrannou zástavbou juhozápadnej uličnej fronty vytvorenou z hospodárskych objektov bývalých stodôl patriacich k domom, orientovaným do Komenského a Družstevnej ulice. Severovýchodnú uličnú frontu tvorí línia mestského opevnenia – hradobný múr.

Vyhodnotenie súčasného stavu urbanistickej štruktúry a výškového zónovania.

Juhozápadnú uličnú frontu tvorí línia prízemných hospodárskych objektov, ktoré sú zastrešené sedlovými strechami s odkvapom do ulice a plochými strechami. Majú jednoduchý architektonický výraz uličnej fasády, mnohé sú adaptované na garáže. Zástavba takmer v celom rozsahu juhozápadnej strany ulice pozostáva z prízemnej radovej zástavby hospodárskych objektov – bývalých stodôl, ktorých obytné domy sú orientované do Družstevnej a severného úseku severovýchodnej strany Komenského ulice. Na juhozápadnom nároží s Kráľovskou d.č.9 sa nachádza bočné krídlo domova dôchodcov (bývalý špitál a starobinec, NKP), s areálom s hospodárskymi objektmi. Prízemná stavba garáže s plochou strechou sa nachádza na pozemku parc.č.2322 (za Družs.8) v línii ulice Za mestskou zďou, pravdepodobne sa jedná o pôvodnú stodolu, ktorej sedlová strecha počas 2.pol.20.stor. zanikla. Tri malé parcely ulice Za mestskou zďou (za domami Družstevná č.32, č.34 a č.36) pri nároží s Družstevnou ulicou sú ukončené bez sedlových striech, resp. s murovaným plotom, ako aj objektom s plochou strechou. Tri parcely v ukončení s Blahovou za novými domami Komen.č.58, č.60 a č.62 sú ukončené novo vymurovaným omietnutým plotom s bránami a brámkami, bez zástavby pri ulici Za mestskou zďou.

Takmer celú severovýchodnú uličnú frontu tvorí hradobný múr v deštruovanom stave, nerovnakej výšky, ku ktorému sú z exteriérovej strany mesta pristavané hospodárske stavby patriace domom ulice Vally.. Niektoré sú sprístupnené prierazom cez hradby veľkorozmernými otvormi s typizovanými výplňami alebo s historizujúcimi úpravami otvorov s drevenými bránami. Približne v strede ulice pri vyústení s Družstevnou boli v polohe hradby smerom do bývalej priekopy postavené prízemné hospodárske objekty so sedlovými strechami parc.č.1940 a 1939 (patria k domom na ulici Vally). Mestský múr nie je zachovaný v juhovýchodnej časti, v úseku troch pozemkov parc.č.2287/1, č.2287/2 a č.2285. V tomto nároží je ulica ukončená prízemným domom parc.č.2287/1 orientovaným do Kráľovskej ulice, ktorý je už postavený mimo historického jadra, v ochrannom pásme pamiatkovej zóny. Ulica Za mestskou zďou je jediná ulica v meste, ktorá od výstavby mestského opevnenia až dodnes sprístupňuje hradby z vnútornej strany mesta. Všetky ostatné príhradobné priestory uličky (okrem malého úseku pri rotunde), boli po zániku fortifikačnej funkcie hradieb rozparcelované na úzke parcely a priradené k rodinným domom tvoriacich radové zástavby ulíc rovnobežných s hradbami. Takže múr mestského opevnenia - jeho vnútorná strana tvorí v prevažnej miere zadnú hraničnú parcelu množstvu súkromných vlastníkov. Vnútorná strana hradieb, až na niektoré časti, sa tak stala verejnosti neprístupná.

Z urbanistického hľadiska je historická štruktúra, zachytená na katastrálnej mape z konca 19. storočia, zachovaná dodnes. Výnimku tvorí len zástavba na pôvodne voľnej parcele na rohu Kráľovskej ulice a Za mestskou zďou, v pôvodnej priekope mestského opevnenia. Zmeny nastali napr. pri rozšírení areálu bývalého chudobincom, dnes domova dôchodcov, o ďalšiu zo zástavby ulice.

Vyhodnotenie slohového charakteru zástavby.

Architektonické stvárnenie stodôl vychádza z ich funkcie uzatvoreného hospodárskeho vjazdu na pozemok a uskladnenie (náradia, surovín apod.), fasáda pozostáva zväčša z plného múru a jedného otvoru prejazdu s drevenou latovanou bránou, ktorý je z dvorovej strany zväčša otvorený. Objekty sú prekryté sedlovými strechami, s odkvapom do ulice, s prevládajúcim jednotným sklonom striech 45-42 stupňov, s korunnou rímsou zväčša v jednej úrovni, ako aj hrebene striech; čím spolu vytvárajú charakteristický i keď jednoduchý architektonický výraz a jednotnú uličnú zástavbu ulice Za mestskou zďou. Viaceré hospodárske objekty – tzv. bývalé stodoly v ukončení pozemkov sú zachované v autentickom stave, vychádzajúc z historickej katastrálnej mapy z roku 1898 je pravdepodobné že väčšina je historických a pochádza z 2.polovice 19.stor.-1.pol.20.stor., a na mnohých sú mladšie stavebné úpravy. Vystavané sú z kamenného materiálu, zväčša zmiešané s plnou tehloou (minimálne v polohe rímsy), so zachovanými originálnymi konštrukčnými prvkami a detailmi – ako vyskladaná rímsa z plných tehál vytvárajúca jeden-dva stupne korunnej rímsy, na ktorú je osadená konštrukcia strechy s malým presahom krytiny – v podstate presahuje jeden spodný rad bobrovky či drážkovej, mnohokrát s pôvodným stavom bez dažďového žľabu. Drevený trám vo funkcii prekladu prejazdu a brány na uličnej fasáde býva situovaný v polohe ukončení fasády prerušením korunnej

rímasy alebo tesne pod korunnou rímsov, pričom drevený trám je často krát prezentovaný na fasáde bez omietky. Krytina striech je pálená keramická tehlovočervenej farby, škridla rovného typu bobrovka alebo drážková, na viacerých stodolách príhradobnej uličky je zachovaná bobrovka s trojuholníkovým ukončením, ktorú považujeme za najstaršiu dochovanú krytinu v historickom jadre Skalica (spolu s ojedinele sa vyskytujúcou bobrovkou s rovným ukončením. Na fasádach niektorých stodôl sú zachované popri bráne malé okenné otvory s mrežou a jednoduchým oknom, alebo viactabuľkovou kovovou výplňou v okne segmentového tvaru. Fasády sú omietnuté s povrchom hladkým, alebo je povrch omietky kombinovaný hrboľatý drsný s hladkými pásmi či rámami okolo okien a nároží.

Stavebný fond ulice nie je vo veľmi dobrom technickom stave, hospodárske budovy sú preto zväčša nahrádzané novostavbami, ktoré síce už nemajú pôvodný architektonický detail, ale hmotovo a výrazovo sa prispôbujú okolitej zástavbe. Múr mestského opevnenia, i napriek dobrej prístupnosti, je taktiež v zlom technickom stave.

Slohový výraz: dva prízemné hospodárske objekty parc.č. 2335 patriace v súčasnosti areálu domova dôchodcov –južný pozostáva z plnej fasády a severný je so stredovým prejazdom; hospodársky objekt stodola parc.č.2334 (za Družstevnou č.4) s prejazdom v južnej polohe; bývalá stodola parc. č. 2316 (za Družs.č.20); bývalá stodola dvojkřidlová parc.č. 1936 pôdorysného tvaru L (za domom Komen.d.č.40) – historická (vytypovaná na zápis); stodola parc.č. 1933 (za domom Komen.d.č.44) –celkový výraz; hospodársky objekt v závere pozemku parc.č.1931 (za Komen.d.č.48) – zachovaný celkový autentický výraz býv.stodoly s detailmi;

Korunná rímisa: na dvoch prízemných hospodárskych objektoch parc.č.2335 patriacich areálu domova dôchodcov – jednoduchá vyskladaná tehlo s malým presahom krytiny - okapu pred fasádu; hospodársky objekt stodola parc.č.2334 (za Družstevnou č.4) – rímisa s malým presahom strechy; stodola parc.č. 2333/1 (za Družs.6) – zachovaná jednoduchá tehlová rímisa a pôvodné osadenie strechy s malým presahom strechy pred fasádu; hospodársky objekt - stodola parc.č.2321 (za Družs.10) – stupňovitá rímisa a pôvodné osadenie strechy s malým presahom pred fasádu; stodola parc.č.2320 (za Družs.č.12) - tehlová rímisa, pôvodný prejazd na južnej strane; stodola parc.č.2319/1 (za Družs.č.14) – tehlová vystupujúca; stodola parc.č.2317 (za Družs.č.18); stodola parc.č.2316 (za Družs.č.20) – tehlová vystupujúca, s malým presahom strechy pred fasádu; stodola nárožná s priečnou spojovacou uličkou parc.č.2313 (za Družs.č.26) – korunná rímisa; stodola parc.č.1937/2 (za domom Komenského č.38), stodola parc.č.1936 (za Komen.č.40); stodola parc.č. 1933 (za domom Komen.d.č.44) dvojstupňová tehlová, malý presah strechy; objekt býv. stodoly parc.č.1931 (za Komen.d.č.48) - dvojstupňová tehlová omietnutá, malý presah strechy; objekt parc.č.1930 a č.1929 (za Komen.č.50 a 52); objekty parc.č.1928 a 1927 (za Komen.d.č.54 a d.č.56).

Pálená keramická krytina na dvoch prízemných hospodárskych objektoch parc.č. 2335–bývalých stodolách patriacich v súčasnosti areálu domova dôchodcov – bobrovka s trojuholníkovým ukončením a vyššia severná susedná má bobrovku segmentovú; hospodársky objekt stodola parc.č.2334 (za Družstevnou č.4) – zachovaná stará bobrovka špicatá vystriedaná s bobrovkou segmentovou do vertikál.pásov; stodola parc.č. 2333/1 (za Družs. 6) – zachovaná staršia bobrovka s trojuholníkovým ukončením, hospodársky objekt - stodola parc.č.2321 (za Družs.10) – staršia drážková krytina; stodola parc.č.2320 za Družs.č.12) – bobrovka segmentová; stodola parc.č.2319/1 (za Družs.č.14) – bobrovka segmentová; stodola parc.č.2317 (za Družs.č.18) – drážková krytina; stodola parc.č.2316 (za Družs.č.20) – strašia krytina bobrovka s trojuholníkovým ukončením lokálne prekladaná segmentovou; stodola nárožná s priečnou spojovacou uličkou parc.č.2313 (za Družs.č.26) – preložená bobrovka segmentová; objekt nárožný parc.č.2312/3 (za Družs.č.28) – zachovaná bobrovka s trojuholníkovým ukončením doplnená novšou segmentovou; stodola parc.č. 1936 (za domom Komens.d.č.40) –bobrovka s trojuholníkovým ukončením doplnená segmentovou bobrovkou; stodola parc.č. 1933 (za domom Komen.d.č.44) – bobrovka s trojuholníkovým ukončením doplnená segmentovou bobrovkou; objekt býv. stodoly parc.č.1931 (za Komen.d.č.48) - bobrovka s trojuholníkovým ukončením doplnená segmentovou bobrovkou vo vertik.pásoch; objekty parc.č.1928 a 1927 (za Komen.d.č.54

a d.č.56) – drážková krytina na strechách.

Hrebenáče s nosmi: zachované na úzkej stodole parc.č.1929 (za domom Komen.č.52).

Štítový múr: hospodárska stavba na parc.č. 2315/3 (za Družs.č.22) je obnovená so štítovým vystupujúcim múrom na severnej strane strechy; stodola parc.č.2320 za Družs.č.12) – na severnej strane strechy; tehlový stupňovito vyskladnaný a vystupujúci štít nad strešné roviny s šedou pravd.cementovou krytinou je zachovaný medzi úzkymi objektmi parc.č.1930 a č.1929 (za domami Komen.d.č.50 a 52)

Historická výplň brány stodoly: hospodársky objekt stodola parc.č.2334 (za Družstevnou č.4) brána s trámovým nadpražím -2-krídl., plná drevená vertikálne latovaná so spevneným priečnikom kovovým pásom aj s dvierkami pre peších, ktoré sú upevnené dvomi pásovými závesmi ozdobne ukončené osadené na trňové pánty so štítkami; v otvore prejazdu brány stodoly parc.č.2316 (za Družs.č.20) – plná drevená 2-krídl., s dvierkami pre peších upevnené vonkajšími pásovými závesmi novšieho typu, stodola nárožná s priečnou spojovacou uličkou parc.č.2313 (za Družs.č.26) – zachovaný trám nadpražia – výplň novodobá do zníženého otvoru; stodola parc.č. 1936 (za domom Komen.d.č.40) – drevená 2-krídl. latovaná brána zelená, s brádkou pre peších, so zachovaným typom otvárania a kovaním; stodola parc.č. 1933 (za domom Komen.d.č.44) -2-krídl., plná drevená vertik. latovaná, spevnená pásovým kovovým priečnikom, s brádkou pre peších s pásovými závesmi a trňovými závesmi so štítkami; objekt býv. stodoly parc.č.1931 (za Komen.d.č.48) – dvojkřídl. latovaná vertik., s brádkou pre peších na ktorej je zachovaná kľučka so štítkom v tvare neoklasicizmu;

Okenný otvor/Historická okenná výplň: malé okno s mrežou -stodola parc.č.1937/2 (za Komen. d.č.38); malé okno so segmentovým nadpražím (takmer zamurované); stodola parc.č. 1936 (za domom Komens.d.č.40);

Kamenné okopníky v otvore prejazdu brány: stodola parc.č.2316 (za Družs.č.20) – pod severným okrajom prejazdu zachovaný šikmý okopník; objekt parc.č.2312/3 (za Družs.č.28) – okopník na nároží objektu s uličnou; objekt býv. stodoly parc.č.1931 (za Komen.d.č.48) – obidva okopníky kamenné oblého tvaru.

Omietka: bývalá stodola parc. č. 2316 (za Družs.č.20) s nerovnomerným povrchom; stodola nárožná s priečnou spojovacou uličkou parc.č.2313 (za Družs.č.26) – omietky s vyhladeným spevňujúcim povrchom v hornej časti fasády zachovaná, murivo kamenné doplnené lokálne tehloú, bočný múr štítový premurovaný tehloú, tiahlo v štíte; stodola parc.č.1937/2 (za domom Komenského č.38), stodola parc.č.1936 (za Komen.č.40) –omietka s drsným povrchom zachovaná v hornej časti fasády; stodola parc.č. 1933 (za domom Komen.d.č.44) – omietka s drsným povrchom s kombinovanými hladkými pásmi, objekt býv. stodoly parc.č.1931 (za Komen.d.č.48) –s hladkým povrchom; objekty parc.č.1928 a 1927 (za Komen.d.č.54 a d.č.56) – zachovaná v hornej časti fasád, omietka s drsným povrchom.

Detaily: pôvodný trám nadpražia s datovaním 1935 na fasáde stodoly parc.č.2318/1 za Družs.č.16 (uličná fasáda prestavaná so zakomponovaním pôvodných prvkov); pôvodný trám nadpražia na bývalých stodolách za domami Družst.č.4, č.6, č.10, č.12 brána v južnej polohe, za d.č.14, č.18, č.20, č.26, ďalej za Komenského d.č.38, d.č.40, č.48, č.50, č.52, č.54 ač.56. Detail - štítok zámku a kľučka v tvare historizujúceho štýlu –za Komen.č.48.

Novodobé objekty dnešných garáží: parc.č.2414/3 (za Družs.č.24) – hmotou sa prispôbil susedným objektom zadných garáží, bývalej zástavbe hospodárskych objektov, okrem novodobého tvaru korýtkovej krytiny, a drevenej rímsy. Novodobo upravená fasáda s oknom a dreveným výlezom-vikierom v streche a strieškou v prejazde na objekt nárožný parc.č.2312/3 (za Družs.č.28) – vidno kamenné murivo bočných stien a štítov; v závere parcely č. 2311 (za Družs.č.30) je vybudovaná novodobá tehlová stavba bez omietky na kamennej podmurovke s plechovou bránou s nižším sklonom sedlovej strechy a plechovou vlnovou krytinou. Tri parcely ulice Za mestskou zďou (za domami Družstevná č.32, č.34 a č.36) pri nároží s Družstevnou ulicou sú ukončené bez sedlových striech, resp. za Družs.č.32 je len murované omietnuté oplotenie s menším otvorom s dvojkřídl. latovanou brádkou s trámovým nadpražím; resp. za domom Družs.č.34, parc.č.2309 je nízky plot s kovovou bránou a objekt s plochou strechou, ktorého fasáda je obrastená brečtanom; a nárožná parcela č.2308 za domom Družs.č.36 je uzatvorená murovaným neomietnutým

oplotením s objektom s 2-kríd.kovovou bránou. Objekt parc.č.1932/5 (za domom Komen.č.46) – novodobý zač.90-te roky 20.stor. na mieste po asanovanom objekte pôvodnej stodoly, strecha a obnova dokončená v prvom desaťročí 21.stor..

Analýza vývoja spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Dobová fotodokumentácia neexistuje, z tohto dôvodu nie je možné presne určiť a špecifikovať vývoj spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Vyhodnotenie súčasného stavu spevnených plôch, zelene a mobiliáru.

Ulica Za mestskou zd'ou slúži predovšetkým ako komunikácia pre osobné vozidlá tunajších obyvateľov do zadných hospodárskych objektov – bývalých stodôl. Vozovka má asfaltový povrch s betónovými šedými obrubníkmi. Postranný pás pri domorodí má pred bránami vydláždené plochy s obdĺžnikovou betónovou dlažbou červenej farby, doplnená pred stodolami pravouhlou kamennou dlažbou a trávnatým pásom. Strana ulice pri hradbe je tvorená trávnatým pásom, vystriedaný v polohách vjazdov cez hradbu dlažbou červenej farby a doplnený stojanovými osvetleniami s lucernovým svietidlom, ako historizujúca forma osvetlenia. Úprava povrchov a osvetlenia bola realizovaná v rámci koncepcie historického jadra, s tým, že asfaltový povrch bude do budúcnosti nahradený dlažbou prírodného materiálu a vhodného povrchu príhradobnej uličky. Kandelábre sú v priečnej uličke doplnené konzolovým lucernovým svietidlom, osadeným na kamennom štíte náročnej stodoly. Náročia objektov priečnej spojovacej uličky sú podopreté kamennými blokmi. Pôvodnú dlažbu uličky nepoznáme, len spevnenú hlinu so štrkom, ale dodatočne je stred uličky v úseku pri vyústení spevnený tehlou.

E 11.) Pamiatkové hodnoty územia nehmotnej povahy

E 11.1.) Názvy ulíc a námestí pamiatkovej zóny a ochranného pásma.

Názov 1572-1613	Názov pred r.1918	Názov za 1.ČSR	Názov za ČSSR	Súčasný názov
Weliky rynek, Theatrum sive forum, Maior Platea, Magnum Circulum, Platea parochiali	Fötér (Hlavné a Guadányiho námestie)	Námestie slobody	Námestie slobody	Námestie slobody
Dlazona ulicza, Dolny rynek	Magyár útca, (Uhorská /poštová/ ulica) Varosház utca,(Radničná) Kispiaicz (Malý rynek a Jatková ulica)	Štefánikova ul.	Ul. 9. Mája	Štefánikova ul.
Klassterna ulicza, Ulicza K rjнку welikemu,	Király útca	Kráľovská ul.	Švermova ul.	Kráľovská ul.
Rzytopasy, Ritterpas (Rittergasse)	Patak útca (Potočná) Felső patak utca, Alsó patak utca (Hornopotočná a Dolnopotočná ulica)	Masarykova ul.	Gottwaldova ul.	Potočná ul.
Sukeniczy ulicza, Dubova, Blanzarska ulicza,	Tölgyfa útca (Dubová)	Komenského ul.	Komenského ul.	Komenského ul.

Žabý uliczka	Béka útca (<i>Žabia ulica</i>)	?	Gorkého ul.	Gorkého ul.
Ruženna uliczka	Rózsa út. (<i>Ružová ul.</i>)	Ružová ul.	Ružová ul.	Ružová ul.
	Hosszú út. (<i>Dlhá zadná ulica</i>)	?	Borova ul.	Boorova ul.
	Malom út. (<i>Mlynárska ul.</i>)	?	Kollárova ul.	Kollárova ul.
	Rózsa út.	Jatočná ul.	Jatočná ul.	Jatočná ul.
Ulicza za Rathuzem	Iskola út. (<i>Školská ul.</i>)	?	Lichardova ul.	Lichardova ul.
	Új út. (<i>Nová ul.</i>)	?	Madvanyiho ul.	Madvova ul.
Sralkowa uliczka, Ulicza za Spitałem	Fransziskanus út.	?	Družstevná ul.	Družstevná ul.
	-	Pod mestskou zd'ou	Pod mestskou zd'ou	Pod mestskou zd'ou
Podwežný uliczka, Swatogirzaska uliczka	Gazdaságy út. (<i>Hospodárska ul.</i>)	?	Blahova ul.	Blahova ul.
Rzytopasy, Ritterpas (Rittergasse)	Timár út. (<i>Garbiarska</i>)	Sasinkova ul.	Sasinkova ul.	Sasinkova ul.
	Sörház út. (<i>Pivovarská</i>)	Pivovarská ul.	Pivovarská ul.	Pivovarská ul.
Podhradisstkem, Pod Hradissczkem, Uliczka k Kosteliku So.Girzi gducze	Edsö Varálja (Sz. Györgyi út.) (<i>Horné Podhradie, Dolné Podhradie, Svätojurská ul.</i>)	Podhradie	Podhradie	ul. Podhradie
	Irgatmás út.	?	Nemocničná	Nemocničná
Židowska uliczka	Piacz út. (<i>Rynková</i>)	Škarniclovská ul.	Jilemncského ul.	Škarniclovská ul.
	-	Nádražná ul.	Pplk. Pl'júšťa	Pplk. Pl'júšťa
	-	Pod Kalváriou	Kpt. Nálepku	Pod Kalváriou
	-	?	Valy, Za Valy	Vally
	-	?	Mýtna	Mýtna
	-	?	Jednoradová	Jednoradová
	-	?	Sovietskej armády	Korezskova ul.
	-	?	Hurbanova	Hurbanova
	-	?	Hollého	Hollého
	-	?	Pod záhradkami	Pod záhradkami

E.11.2.) Významné osobnosti

S históriou mesta sú späté mnohé osobnosti, ktoré sa výrazným spôsobom zaslúžili vo svojej profesii i verejnom živote o rozvoj mesta, v hospodárskej, kultúrnej a spoločenskej oblasti, prípadne iným spôsobom ovplyvnili mesto. Ich pôsobnosť prerástla do širšieho

povedomia daného regiónu, územia Slovenska i za jeho hranicami. Podľa viacerých osobností, prípadne významných historických udalostí v spojení s ich osobou, sú vyhlásené na území mesta nehnuteľné národné kultúrne pamiatky: pamätne domy, pomníky alebo náhrobníky zapísané v ÚZPF SR:

- Mirko Nešpor (nar.28.9.1924 – zom.17.12.1944) bol členom protifašistického odboja
- Michal Boor (nar. 25.9.1837 Vrbové – zom.17.3.1891 Skalica), redaktor, spisovateľ a vydavateľ, evanjelický farár
- Pavel Blaho (nar. 25.3.1867 Skalica – zom. 29.11.1927 Bratislava), praktický lekár, publicista a politik. V Skalici a Významne sa podieľal na vybudovaní Spolkového domu a Katolíckeho kruhu na námestí v Skalici (1905) a založil v ňom múzeum (1905) – dnešné Záhorské múzeum, ktorého základ tvorili jeho zbierky ľudového umenia.
- Jozef Amos Komenský učiteľ národov, na Veľkú noc roku 1650 posvätil budovu skalického bratského zboru a školu v apríli 1650.
- Daniel Gabriel Lichard (nar. 17.1.1812 Slovenská Ľubča – zom. 17.11.1882 Skalica), publicista, vydavateľ, učiteľ. Prvý slovenský profesionálny novinár, priekopník ľudovýchovy.
- František Víťazoslav Sasinek (nar. 11.12.1830 Skalica – 17.11.1914 Graz), historik, profesor, archivár. Bojoval s názormi vtedajšej maďarskej historiografie a snažil sa dokázať starobylosť slovenského obyvateľstva na území Slovenska.
- Jozef Škarniceľ (nar.12.8.1804 Skalica – zom.1.7.1877 Skalica) je považovaný za najvýznamnejšieho slovenského tlačiara 40. – 70. rokov 19. storočia.

E 12.) Vyhodnotenie pamiatkových hodnôt územia a odôvodnenie jeho ochrany

E 12.1.) Urbanisticko- historické hodnoty.

K počiatkom stavebného vývoja Skalice sa v roku 1938 vyjadril Václav Mencl (Mencl, 1938). Svoje hypotézy oprel o archívne pramene ale najmä o posúdenie dnešného pôdorysu mesta. Podľa neho je pôdorys Skalice „pekným príkladom toho, akým spôsobom vzniká slobodné mesto zo staršej osady, sú na ňom totiž viditeľné obe tieto vývojové etapy, z ktorých každá sa riadila inými smernicami. Vo vlastnom jadre obce sa uchovali staré diaľkové cesty z románskej doby a preto aj pôdorys bývalej podhradskej osady, ktorá tu stávala ešte pred vznikom mesta. Vidíme to z podoby námestia a zo smeru radiálnych ulíc, ktoré z neho vybiehajú: námestie je pretiahnutý trojuholník, ktorého smer ukazuje na severozápad., tam totiž stávalo na vysokej piesočnej dune románske hradisko, korunované na svojom počiatku kaplnkou sv. Juraja (z 12. stor.) ako je vidno z priebehu ulice, ktorá sem z námestia vedie, toto hradisko sa pôvodne obchádzalo zo severu . Iná cesta vedie z námestia na juh : to bol smer pôvodnej cesty Holíčskej , rovnako ako ulica severovýchodná doposiaľ udáva smer cesty na Strážnicu„. (Mencl, 1938, s. 127, 128).

Podľa názoru Václava Mencla sa dá určiť aj rozsah tejto starej obce : „na juhu tvoril jej hranicu Stračiansky potok, na severozápade končila v miestach dnešnej uličky , lemujúcej zvnútra hradbu a na severovýchode dosahovala ku brehu nad Zlatníckym potokom. Ak si totiž dobre všimneme dnešných radiálnych ulíc zistíme, že nemajú vo vonkajších blokoch pri hradbách pokračovanie – končia tu naprázdno. Tieto vonkajšie bloky sú preto neskoršie a je možno ukázať, že v dobe kedy vznikli boli už zmienené cesty opustené a nahradené novými smermi. Tie sú dané polohou gotických brán, ktoré vznikli po roku 1372., cesta od Holíča vchádza teraz takmer od západu bránou holíčskou, prejde širšou ulicou v novom bloku a prediera sa užšou uličkou v starých blokoch na námestí, kam ústi uprostred jeho strany neorganicky a násilne. Nová brána vzniká aj na severozápade a to v roku 1435, ako vieme z podoby jej bosovaných kvádrov, ale vzniká už pri južnom okraji návršia , na ktorom stával románsky hrad a nijako nerešpektuje starší prístup k nemu od severu. Starší hrad v dobe založenia mesta stratil už najskôr niekdajší význam - je to najlepšie vidieť z toho ,že veniec

hradieb odtína naraz z jeho súvislého hrebeňa vlastnú špicu ostrohu, kde stojí kaplnka sv. Juraja a pripája ju veľmi násilne do areálu mesta a to aj za cenu, že temeno hradiska sa tým rozpoľtilo novou hlbokou priekopu, vyhlíbenou pred hradbami. Jedine smer moravskej cesty, ku Strážnici, zostal aj 14. stor. ten istý ako v dobe románskej., stará ulica ku strážnickej bráne zostala, hradby ju rešpektujú a pri bráne bol postavený gotický kláštor františkánov. Je prirodzené, že túto premenu v pôdoryse starej osady spôsobil vznik nového mesta., dôkazom toho je hradobný veniec, ktorý bol založený až vtedy, keď sa Skalica stala mestom. Nová mestská obec si teda nielen rozšírila zastavaný okruh o nový prstenec blokov pri hradbách, ale odpútala sa aj pôdorysne od starého hradu, ktorý zatiaľ stratil význam a akceptovala nové smery diaľkových ciest tak, ako sa krátko pred založením mesta vytvorili. Symbolom tohto osamostatnenia je nakoniec aj novostavba farského kostola, založená ihneď po vzniku mesta uprostred starého námestia. Tam po jej boku doposiaľ stojí gotický karnier ako zvyšok bývalého cintorína, (Mencl, 1938, s. 128, 129).

Hypotézy Václava Mencla azda potvrdzujú stopy predmestskej fázy, ktoré sa archeologicky zistili v západnej časti mesta, na uliciach Pod kalváriou, na Blahovej, Sasinkovej a Škarnicovskej ulici.

Doposiaľ nie je však zrejmé za akých okolností a najmä kedy vznikla prevažná časť dnešnej uličnej siete historického jadra. Nevie sa, či išlo o jednorázový lokátorský počin, pri ktorom boli vytýčené nielen hradby, ale aj uličné čiary s parceláciou, alebo či ulice pribúdali postupne.

Evidentný je stredoveký pôvod námestia (stojí na ňom gotický farský kostol a karnier a niekoľko meštianskych domov, na ktorých stredoveký pôvod poukazujú viaceré gotické portály a niekde aj ďalšie dôkazy), zo stredoveku pochádza dnešná Kráľovská ulica, kde sa nachádzajú minimálne 3 gotické stavby - jedna pri východe ulice z námestia - tzv. Mittákovský dom, ďalej pri hradbách františkánsky kláštor a tiež špitál. Ani o stredovekom pôvode Potočnej a Štefánikovej ulice nie sú pochybnosti, keďže obe ústili, rovnako ako Kráľovská ulica do gotických brán mestského opevnenia. Problematická je zvyšná časť uličnej siete, rozsahom neporovnateľne väčšia oproti vyššie spomínaným datovaným komunikáciám (cca 15 ulíc), pretože jej drobná nízkopodlažná zástavba má z hľadiska datovania svojho vzniku iba minimálnu vypovedaciu schopnosť. Objekty nie sú nositeľmi takmer žiadnych slohových prvkov. Ak sa aj ojedinele vyskytnú, tak pochádzajú najskôr až z renesancie.

Určitú nádej na stredoveký pôvod niektorých týchto domov, a teda aj uličných front, na ktorých sú situované, dávajú ich pivnice, ktoré na základe znakov spoločných so znakmi typu prvotných meštianskych domov v mestách ako je napr. Bratislava (Ferus – Baxa, 1988), Trnava (Staník – Žuffová, 1995, Žuffová, 2003) považujeme predbežne za stredoveké. Tak by bolo možné vyhodnotiť ako stredovekú napr. aj dnešnú Komenského a Škarnicovsku ulicu.

Všetky vyššie spomenuté ulice (Štefánikova, Kráľovská, Potočná, Komenského, Škarnicovská, Blahova, Podhradie, Sasinkova) a Námestie slobody sa v archívnych materiáloch vyskytujú pod rôznymi menami už v 16.storočí. Taktiež sa domy spomínajú v tomto období aj na Gorkého, Ružovej a Družstevnej ulici. Vzhľadom k pomenovaniu dnešných ulíc Pivovarská, Nemocničná a Boorova v 16.storočí jedným názvom – Nová ulica, je možné predpokladať, že parcely južnej strany Potočnej ulice siahali pôvodne až k príhradobnej uličke a ich skrátenie nastalo až vložением paralelnej ulice medzi hradby a Potočnú ulicu. Je to však aj nepriamy dôkaz staršieho pôvodu ostatných pomenovaných ulíc.

V 16.a začiatkom 17.storočia sa v archívnych materiáloch ešte nevyskytuje Kollárova, Jatočná, Madvova a Krížna ulica. Kollárova ulica zrejme vznikla až po strate obrannej funkcie mestského opevnenia. Dá sa tak usudzovať hlavne z toho, že Gorkého a Ružová ulica, ktoré dnes ústia do Kollárovej ulice, sa v 16.storočí popisujú ako ulice, končiace pri hradbách. Jatočná, Madvova a Krížna ulica zrejme v tom období už existovali, no len ako zadné komunikácie bez trvanlivej zástavby, sprístupňujúce pozemky zo zadnej strany a teda aj bez konkrétneho pomenovania. Ak si ich totiž porovnáme z mladším stavom na pláne „ KPU Trnava, Zásady PZ Skalica 12/2015 “

z 18. storočia, tak do Krížnej ulice nebol orientovaný žiaden objekt a Jatočná ulica je taktiež takmer bez obytného domu. Madvova ulica sa pravdepodobne začala jednostranne zastavovať obytnou zástavbou niekedy v 2. polovici 18. storočia. Tento predpoklad podporuje jednak jej jednostranná zástavba vyznačená na pláne z roku 1776 ako aj jej pomenovanie na konci 19. storočia ako Nová ulica.

Prevažná väčšina ulíc je charakteristická úzkymi parcelami vedúcimi naprieč celej hĺbky bloku, t. j. parcely sa rozprestierajú od jednej po druhú ulicu (sú priechodné), pričom na jednom konci je obytný dom a na druhom stodola. V Skalici sú teda veľmi frekventované prípady ulíc obštaných z jednej strany radovou zástavbou obytných domov, zatiaľ čo opačnú uličnú frontu lemuje radová zástavba stodôl, situovaných na koncoch parcel smerujúcich k protiľahlej ulici. Tento charakter zástavby sa výrazne podpísal na celkovom urbanistickom výraze mesta. Niekoľko blokov je však riešených aj tak, že parcely nesiahajú cez celý blok, ale sú majetkoprávne predelené v hĺbke bloku, takže sú obytnými stavbami orientované ku navzájom protiľahlým uliciam. Tieto parcely nie sú priechodné. Priechodné nie sú ani parcely, ktorých zadnú stranu tvorí múr mestského opevnenia.

Prevažnú časť dobového fondu mesta reprezentuje prízemná radová, intaktne zachovaná zástavba. Parcely sú zastavané krídlovým spôsobom - najčastejšie v tvare písmena „L“, s jasným diferencovaním priečne orientovaného uličného a pozdĺžne, do hĺbky parcely orientovaného dvorového krídla, osadeného na bočnú parcelnú hranicu. Priechodné parcely sú ukončené zväčša jednokrídlovými stodolami situovanými naprieč parcely.

Pre pamiatkovú zónu je z typologického hľadiska charakteristický prevažne priechodový, v menšom rozsahu prejazdový typ domu odvodený podľa šírky parcely. Domy sú zastrešené prevažne sedlovými strechami. Dvorné krídla sú voči uličnému podružné, čo sa prejavuje, v ich celkovej menšej hmote, v nižšej korune stien a tiež strešného hrebeňa.

Architektúra prevažne jednoposchodových honosnejších meštianskych domov, ojedinele až objektov palácového typu, je situovaná najmä v priestore námestia a pozdĺž najdlhšej komunikácie vedúcej naprieč sídlom v smere západ-východ (resp. juhozápad – severovýchod), ktorá je delená na dnešnú Štefánikovu a Kráľovskú ulicu. Lokálne sa jednoposchodové domy vyskytujú aj na Potočnej ul. - najmä v spoločensky exponovanej polohe blízko jej križovania so Štefánikovou a Lichardovou ulicou.

Predmetom ochrany je historická uličná sieť, podrobne zachytená na katastrálnej mape z prelomu 19. a 20. storočia, ktorá sa do veľkej miery zachovala dodnes a všetky tu zachytené urbanistické priestory, vymedzené uličnými čiarami a líniou stredovekého mestského opevnenia. Uličné čiary historického jadra sú súvislé línie vytvorené radovou zástavbou, resp. jej stavebnými konštrukciami. Objavuje sa tu niekoľko prípadov vysunutia časti objektu pred rovnú líniu uličnej čiary, hlavne v podobe rizalitov. Tieto sú súčasťou koncepcnej úpravy jednotlivých objektov a sú predmetom ochrany.

Nositeľom urbanistickej hodnoty sú nasledovné fenomény :

1. Pôdorys sídla ohraničeného stredovekým opevnením s rozvinutou uličnou sieťou s hlavným dôrazom na v rámci Slovenska ojedinelý trojuholníkový tvar námestia
2. stredoveká a novoveká /renesančná/ parcelácia a spôsob zástavby na nej vychádzajúci zo všeobecne zaužívaných historických urbanistických princípov a zároveň sa prispôsobujúci jedinečnosti daného historického prostredia
3. Rastlý urbanizmus ulíc pod rotundou
4. Hierarchizácia zástavby mesta typická pre stredoveké mestá s koncentráciou najvýznamnejších a najhonosnejších stavieb okolo námestia a hlavných obchodných ulíc
5. Intaktne zachovaná nízkopodlažná zástavba v rozsahu celej uličnej siete mimo hlavných priestorov, jej krídlové hmotovo - priestorové riešenie a zastrešenie
6. Funkčné usporiadanie na parcelách s poľnohospodársko-vinohradníckou a remeselnou zástavbou, so špecifickým usporiadaním obytného domu v prednej časti /ulica/ a hospodárskej stavby- stodoly v zadnej časti parcel, tvoriacej uličnú líniu ďalšej ulice.

7. Silueta sídla, ktorá je charakteristická dvojpolovosťou dominánt : na jednej strane vyvýšeninou pôvodného hradiska s kalváriou a rotundou, na druhej strane akcentom mohutného farského kostola v centre námestia s vežami ostatných sakrálnych stavieb.

8. Jedinečnosť v rámci Trnavského kraja v zachovaní diaľkových pohľadov takmer zo všetkých strán, nenarušených prstencom panelovej výstavby ani inou zástavbou.

Dobová urbanistická štruktúra je do značnej miery zachovaná. K väčším negatívnym zásahom do pôvodnej urbanistickej štruktúry prišlo na prelome 70. a 80. rokov 20. storočia a to predovšetkým v priestore západnej časti Potočnej ulice, kde bola pôvodná krídlová urbanistická štruktúra meštianskych domov Potočnej a časti Pivovarskej ulice asanovaná a nahradená z pamiatkového hľadiska nevhodnou soliternou zástavbou prefabrikovaných monoblokových štruktúr veľkopredajní a poštového úradu. Zo západnej strany Pivovarskej ulice bola asanovaná značná časť pôvodnej charakteristickej zástavby v dôsledku lokalizácie voľnej plochy mestského trhoviska. Straty pôvodnej urbanistickej štruktúry utrpela južná časť Námestia slobody, predovšetkým v priestore za farským kostolom v dôsledku výstavby Domu služieb a za ním administratívno- prevádzkovej budovy. V južnej časti historického jadra medzi Potočnou a Ružovou ulicou bola v minulosti asanovaná zástavba krídlovej urbanistickej štruktúry domu vidieckeho typu a nahradená novostavbami výrobných objektov s dvojicou výškových valcových hmôt síl. V južnej časti Potočnej ulice bola uskutočnená veľkoplošná asanácia pôvodnej krídlovej zástavby v dôsledku výstavby prevádzkových objektov nemocnice a s tým spojených voľných plôch v rámci areálu.

Nová výstavba realizovaná po roku 1989 v Pamiatkovej zóne vo veľkej miere rešpektovala Zásady ochrany pamiatkového fondu z roku 1988, ktoré vypracoval KÚŠPS a OP Trenčín, Ing. arch Múdry, Ing. Greššová. Z tohto dôvodu došlo k úprave jednotlivých, z hľadiska ochrany pamiatkového fondu nevhodných urbanistických a architektonických objektov s prinavrátením génia loci danému územiu.

E 12.2.) Architektonicko- historické hodnoty.

Najstaršou a jednou z najvýznamnejších stavieb historického jadra Skalice je rotunda sv. Juraja, ktorá ako jediná stojaca stavba je datovaná do predmestského obdobia. Jej presnejšie datovanie je však predmetom polemík odborníkov, no horný okraj jej vzniku sa kladie do 12.storočia. Najvýznamnejšou mestskou stavbou z hľadiska zabezpečenia mesta a možností jeho plynulého vývoja je stredoveké mestské opevnenie, ktoré ako jediné kamenné opevnenie v Trnavskom kraji je zachované takmer v celom pôdorysnom rozsahu. Jeho tvar rešpektuje, okrem prírodných podmienok daných tokom dvoch potokov, aj v tom čase urbanizovanú krajinu. Tou bola nesporne stavba rotundy a pod ňou existujúca predmestská osada, obchodná cesta a pravdepodobne už existujúca zástavba okolo tejto obchodnej cesty. Je veľká pravdepodobnosť, že do opevneného priestoru slobodného kráľovského mesta bol v krátkej dobe vystavaný farský kostol. Prvá písomná zmienka o kostole sv. Michala Archanjela, stojaceho na námestí, je z roku 1450. Je spolu s karnierom sv. Anny na námestí, špitálskym kostolom na Kráľovskej ulici a františkánskym kostolom , situovaným pri bráne mestského opevnenia, najvýznamnejšími stredovekými stavbami v meste, s čitateľným stredovekým výrazom, zachovaným dodnes. Stredovek sa nesporne zapísal aj do výstavby meštianskych a ďalších profánnych stavieb v meste, no rôznymi prestavbami sa tieto dostali do vnútornej dispozície dnešných objektov. Významné stavby a prestavby sa realizovali v období renesancie a baroka. Z tohto obdobia sú zachované, vrátane architektonického výrazu, meštianske domy a palácové objekty na námestí, medzi ktoré patrí aj radnica. Z tohto obdobia sa objavujú domy aj v odľahlejších uliciach, tieto sú zväčša prízemné a často utilitárne prefasádované, takže ich architektonicko-historické hodnoty sa dajú vnímať len v interiéroch. Významné architektonicko-umelecké hodnoty vznikli ako sprievodný jav s príchodom ďalších cirkevných rádov do mesta. Jezuiti na námestí, karmelitáni, neskôr milosrdní bratia na Potočnej ulici a taktiež paulíni na Potočnej ulici vytvorili výstavbou kostolov a kláštorov, resp. konventu ďalšie významné priestorové

a výškové dominanty mesta. V tomto období sa prvýkrát stretávame s upravenými záhradami pri kláštoroch, i keď nie sú vylúčené sadové úpravy aj pri iných budovách. Po zrušení paulínov si v časti paulínskej záhrady na Lichardovej ulici vystavali svoj kostol evanjelici, ich stavebný vývoj bol v medzivojnovom období dovŕšený výstavbou samostatne stojacej veže pri kostole. Významným architektonickým počinom mladších dejín mesta bola výstavba spolkového domu na námestí, ktorá svoju architektonickú kvalitu preukazuje dodnes.

Nositeľom architektonickej hodnoty je hlavne niekoľko meštianskych domov a domov profánnej architektúry, ojedinele až palácového typu, sakrálne stavby, hradobný systém (s prezentáciou torza jedinej, i keď fragmentárne zachovanej brány v severnom úseku) a zeleň v priestore Potočnej ulice. Väčšina hodnotných stavieb a vecí je zapísaná, prípadne navrhnutá, alebo vytypovaná na zapísanie do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR. Okrem budov s individuálnou architektonickou hodnotou, sústredených zväčša na námestí a hlavných uličných ťahoch, je tu množstvo budov, usporiadaných do súvislej slohovo príbuznej radovej zástavby vo vedľajších uličných priestoroch, ktorých architektonická hodnota spočíva hlavne v zachovaní historických architektonicko-urbanistických princípov, prvkov a detailov. Jedná sa najmä o jednotnú výšku zástavby, jednotný sklon striech, krídlovosť zástavby na parcele, málo výškovo kolísajúcu a spravidla profilovanú korunnú rímsu, jednoduchý, no často dochovaný historický výraz hlavného priečelia, z ktorého je čitateľný pôdorysný typologický druh objektu (priechodový alebo prejazdový), malé vyvýšenie prízemnia voči úrovni ulice a pravidelný rytmus domov s množstvom zachovaných dobových detailov a prvkov na fasádach aj na strechách. Dochované architektonické hodnoty a historické urbanisticko-architektonické princípy sú predmetom pamiatkovej ochrany.

E 12.3.) Hodnota historickej výpovede

Je nositeľom hodnoty historickej výpovede o pôvodnej dispozícii a veku najstaršej etapy domov v rámci dnešnej prevažujúcej prízemnej zástavby a tiež honosnejších meštianskych domov sú mnohé pivničné priestory ako pozostatky najstarších stavebných etáp.

Je historickou výpoveďou o tvorbe stredovekého mesta, ktoré do svojho organizmu začlenilo aj časť osady pri sakrálnom objekte, stojacom v čase urbanizácie mesta na jeho okraji (resp. mimo neho)

Je historickou výpoveďou o tvorbe urbanizmu v priestore medzi dvoma vodnými tokmi, ich rešpektovaním a začlenením do organizmu mesta, o tvorbe hlavných a vedľajších urbanistických priestoroch odvíjajúcich sa od polohy hlavnej obchodnej cesty, o princípoch tvorby parcelácie a vzťahu parciel k ich príslušnému priestoru,

Je historickou výpoveďou o princípoch umiestňovania významných stavieb v organizme mesta a princípoch zástavby na parcelách od najhonosnejších a najlukratívnejších miest až po najodľahlejšiu parcelu v stredovekom meste

Je historickou výpoveďou o spoločensko-ekonomickom, stavebnom a kultúrnom vývoji jednotlivých etáp spoločnosti na príklade priemerne veľkého mesta od stredoveku až po súčasnosť.

E.12.4.) Hodnota jedinečnosti

Jediné mesto v Trnavskom kraji so zachovaným stredovekým kamenným mestským opevnením (stredoveké opevnenie má zachované len Trnava, ktoré je tehlové)

Jediné mesto v Trnavskom kraji ohraničené stredovekým opevnením, ktoré má takmer nenarušený historický urbanizmus

Jediné mesto v Trnavskom kraji so zachovanou siluetou a diaľkovými pohľadmi nenarušenými prstencom výškovej zástavby.

F. ZÁSADY OCHRANY, OBNOVY A PREZENTÁCIE HODNÔT PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Na základe Nariadenia Západoslovenského Krajského národného výboru v Bratislave o vyhlásení územia historického jadra Skalice za pamiatkovú zónu (ďalej len nariadenie) bolo účelom vyhlásenia ochrániť časť sídelného celku a zabezpečiť jeho ďalšiu záchranu, regeneráciu a využitie.

Predmetom pamiatkovej ochrany v zmysle tohto nariadenia je najmä:

- a) **historický pôdorys a jemu prislúchajúca priestorová a hmotová skladba, zachovaný historický interiér**
- b) **historická panoráma pamiatkovej zóny a hlavné dominanty v rámci interiéru mesta**
- c) **nehnutelné kultúrne pamiatky, objekty navrhnuté na zápis do ústredného zoznamu (ÚZPF SR) (príloha č.2) i ďalšie objekty dotvárajúce charakter pamiatkovej zóny, vyznačené v podkladoch pamiatkovej zóny**
- d) **verejná a vyhradená zeleň**
- e) **charakteristické špecifické časti na území pamiatkovej zóny.**

Pre starostlivosť na území pamiatkovej zóny v zmysle tohto nariadenia sú určené nasledovné podmienky:

- **primerane využívať, udržiavať a postupne regenerovať, obnovovať národné kultúrne pamiatky a ich súbory**
- **primeranými úpravami zhodnocovať všetky mestské priestory**
- **zachovať a modernizovať objekty dotvárajúce charakter pamiatkovej zóny, ktoré majú architektonickú alebo inú hodnotu a stavebno-technickú kvalitu**
- **novostavby povoliť len v rozsahu jednotlivých prieluk, v mierke urbanistickej štruktúry pamiatkovej zóny**
- **udržiavať a uchovať primerane i vonkajší vzhľad nechránených objektov**
- **udržiavať verejné priestory, plochy a drobnú architektúru včítane zelene**
- **zachovať pozitívne prvky priestorovej a hmotovej kompozície, prípadné rušivé prvky nahradzovať novými hmotami v súlade s prostredím pamiatkovej zóny**
- **k úpravám národných kultúrnych pamiatok, objektov dotvárajúcich prostredie a charakter pamiatkovej zóny a k zásahom do priestorovej a hmotovej skladby pamiatkovej zóny je potrebné postupovať na základe vyjadrenia Krajského pamiatkového úradu Trnava v zmysle pamiatkového zákona**
- **Mesto Skalica pri zostavovaní a realizácii plánu sociálneho, kultúrneho a hospodárskeho rozvoja Skalice prihliada k hodnotám pamiatkovej zóny a vytvára pre regeneráciu územia primerané podmienky**

Krajský ústav štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody Bratislava, stredisko Trenčín rozpracoval podmienky pre pamiatkovú starostlivosť už v odbornom materiáli „Zásady pamiatkovej starostlivosti S k a l i c a - historické jadro“, v decembri 1988

Základným právnym predpisom usmerňujúcim činnosť vlastníkov, orgánov a organizácií štátnej správy a samosprávy, ako aj všetkých fyzických a právnických osôb pri nakladaní s pamiatkovým fondom je v súčasnosti zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu z 19. 12.2001 v znení neskorších predpisov (zákona č.479/2005 Z.z., zákona č. 208/2009 Z.z., zákona č. 262/2011 Z.z., zákona č. 180/2013 Z.z., zákona č. 38/2014 Z.z., zákona č. 104/2014 Z.z., zákona č. 238/2014 Z.z.).

Ochrana pamiatkového fondu sa okrem tohto základného zákona riadi najmä nižšie uvedenými právnymi predpismi:

- Vyhláška Ministerstva kultúry SR č. 231/2014 Z.z. ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov

- Ústavný zákon SNR č.460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky
- Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok)
- Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon 372/1990 o priestupkoch v znení neskorších predpisov

Základné kroky vlastníka národnej kultúrnej pamiatky (NKP) pri plánovanej obnove:

Pred začatím obnovy je vlastníkom NKP, resp. ním poverený správca, povinný krajskému pamiatkovému úradu (KPÚ) predložiť žiadosť o rozhodnutie k zámeru obnovy. Požiadavka predložiť zámer vopred je formulovaná s úmyslom vylúčiť prípravu takej obnovy, ktorá je nezlučiteľná s ochranou pamiatkových hodnôt. Plánované využitie musí zohľadňovať existujúcu kapacitu pamiatky a rešpektovať jej hodnoty.

Zámer obnovy, ktorý je súčasťou žiadosti, obsahuje:

- identifikačné údaje o kultúrnej pamiatke
- majetkové údaje o kultúrnej pamiatke
- plánované budúce využitie kultúrnej pamiatky (s ohľadom na jej kapacitu a hodnoty)
- uvedenie predpokladaných zmien kultúrnej pamiatky

KPÚ vydá rozhodnutie k zámeru obnovy NKP a osobitné záväzné stanovisko o každej výskumnej a inej prípravnej a projektovej dokumentácii.

Prípravnú a projektovú dokumentáciu a každú jej zmenu v priebehu spracovania je vlastníkom povinný prerokovať s KPÚ.

Vo všetkých druhoch ďalšieho konania (územné, stavebné, o zmene stavby, o kolaudácii, atď.) rozhoduje stavebný úrad na základe záväzného stanoviska KPÚ.

V priebehu obnovy NKP vykonáva KPÚ štátny pamiatkový dohľad. Zistené nedostatky oznámi stavebnému úradu. Ak ich následkom dôjde k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu hodnôt pamiatky, alebo ak ide o rozpor s vydaným rozhodnutím alebo záväzným stanoviskom, KPÚ práce na obnove NKP zastaví. Ak dôjde v priebehu prác k nepredvídanému nálezu, ten treba ohlásiť a práce, ktoré by mohli nález ohroziť, sa musia zastaviť až do vydania rozhodnutia KPÚ.

Kultúrnu pamiatku nie je možné zbúrať bez vyňatia z ústredného zoznamu kultúrnych pamiatok SR

Základné kroky vlastníka nehnuteľnosti, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou, ale nachádza sa v PZ:

Pred začatím úpravy nehnuteľnosti v PZ je vlastníkom, resp. ním poverený zástupca, povinný vyžiadať si rozhodnutie KPÚ k zámeru.

Zámer úpravy, ktorý je súčasťou žiadosti, obsahuje:

- údaje o nehnuteľnosti
- základné majetkové údaje o nehnuteľnosti
- plánované využitie nehnuteľnosti
- špecifikáciu predpokladaných plošných a priestorových zmien

KPÚ vydá rozhodnutie k zámeru úpravy nehnuteľnosti a osobitné záväzné stanovisko o každej výskumnej a inej prípravnej a projektovej dokumentácii.

Prípravnú a projektovú dokumentáciu a každú jej zmenu v priebehu spracovania je vlastníkom povinný prerokovať s KPÚ.

Vo všetkých druhoch ďalšieho konania (územné, stavebné, o zmene stavby, o kolaudácii, atď.) rozhoduje stavebný úrad na základe záväzného stanoviska KPÚ.

V priebehu úpravy nehnuteľnosti vykonáva KPÚ štátny dohľad. Zistené nedostatky oznámi stavebnému úradu. Ak ich následkom dôjde k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu hodnôt pamiatky alebo pamiatkového územia, alebo ak ide o rozpor s vydaným rozhodnutím alebo záväzným stanoviskom, KPÚ práce na úprave nehnuteľnosti zastaví. Ak dôjde v priebehu prác k nepredvídanému nálezu, ten treba ohlásiť a práce, ktoré by mohli nález ohroziť, sa musia zastaviť až do vydania rozhodnutia KPÚ.

Zásady ochrany pamiatkového územia obsahujú:

- Požiadavky na primerané funkčné využitie územia
- Požiadavky na zachovanie charakteristických pohľadov a priehľadov, na zachovanie siluety a panorámy územia
- Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie
- Požiadavky na zachovanie a ochranu výškového a priestorového usporiadania objektov
- Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu objektivej skladby zástavby
- Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu prvkov uličného interiéru
- Požiadavky na zachovanie, ochranu a prezentáciu archeologických nálezísk
- Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historickej zelene

Hlavné zásady urbanisticko-architektonického riešenia ochrany, revitalizácie a prezentácie hodnôt pamiatkového územia vychádzajú z výsledkov analýz urbanisticko-historického výskumu, stavebného vývoja a miery zachovania pamiatkového fondu.

Hlavnými zásadami ochrany pamiatkového fondu v priestoroch PZ Skalica je zachovanie celistvosti územia s reprezentačným námestím v strede historického jadra, obkoleseným drobnou prízemnou zástavbou domov a stodôl, prechádzajúcou do urbanisticky rastlého prostredia pod rotundou, zachovanie originálnych prvkov historickej urbanistickej štruktúry a architektúry, údržba a odborná obnova dochovaného pamiatkového fondu a regenerácia zaniknutých častí urbanistickej štruktúry rekonštrukciou a rehabilitáciou historického pôdorysu a výrazu v miestach, kde je rekonštrukcia a rehabilitácia možná.

F 1. Požiadavky na primerané funkčné využitie územia

Ako prioritné je v historickom centre potrebné zachovať funkciu obytnú a všetky funkcie nadobudnuté počas svojej histórie, okrem obrannej. Vo vedľajších urbanistických priestoroch (Blahova ulica, ulica Podhradie, severovýchodná zástavba Madvovej a Družstevnej ulice, južná zástavba Boorovej ulice a Kollárova ulica.) ponechať obytnú funkciu ako prioritnú, v hlavných urbanistických priestoroch (Námestie Slobody, Štefánikova, Kráľovská) umiestňovať obytnú funkciu hlavne na poschodia objektov, ktoré sú dvoj a viacpodlažné.

a) V uliciach, kde bol vystavaný súvislý rad stodôl, slúžiacich ako doplnková funkcia pre obytnú - na hospodárske účely, je potrebné zachovať hospodársku funkciu, resp. adaptovať na podružnú k obytnej /garáže, dielne/. Nie je možné ich zmeniť, resp. realizovať tu novostavby v podobe obytných rodinných domov, prípadne objektov polyfunkčného zamerania. V týchto objektoch je podkrovie možné využívať len na také účely, ktoré nevyžadujú presvetlenie smerom z uličného priestoru. (juhozápadná uličná fronta Madvovej, Družstevnej a ulice Pod mestskou zdôu, severná zástavba na Borovej ulici a obojstranná zástavba Jatočnej ul. /s výnimkou objektu „bývalej radnice“ v južnej časti ulice)

b) V parteri ďalších ulíc (Škarniclovská, Pivovarská, Nemocničná, Ružová ulica) je možné umiestňovať obchodné priestory a drobné remeselnícke výrobné. V hlavných urbanistických priestoroch je potrebné okrem obytnej a obchodnej funkcie umiestňovať aj funkcie občianskej vybavenosti (administratívno-správne, kultúrno-spoločenské, školské zariadenia, reštauračné a ubytovacie zariadenia (Námestie slobody, Štefánikova, Kráľovská, Potočná, Lichardova ulica). Obchodnú funkciu aj v týchto priestoroch je potrebné ponechať hlavne v úrovni prízemia.

c) Námestie, okrem trhovej a zhromažďovacej funkcie, vždy plnilo aj funkciu hlavného dopravného ťahu mestom. Pri dnešnej dopravnej záťaži a záťaži zo statickej dopravy však táto funkcia potláča do úzadia funkciu zhromažďovaciu, ktorá bola čiastočne presunutá do záhrady bývalého františkánskeho kláštora. Do budúcnosti je potrebné námestiu opätovne funkciu zhromažďovania prinavrátiť, čo je však možné len odklonením tranzitnej dopravy mimo centra mesta a presunom statickej dopravy mimo námestia.

d) Urbanistické priestory v bezprostrednom okolí hradieb stratili svoju pôvodnú obrannú funkciu. Vzhľadom na atraktivnosť tých prihradobných priestorov, ktoré sú dodnes

prístupné verejnosti, je vhodné ich využívať na oddych, relaxáciu, prípadne turistický ruch. Takúto funkciu už dnes spĺňa okolie rotundy sv. Juraja, vrátane nástupných uličiek k nej (Podhradie, čiastočne Blahova, vyústenie Potočnej ulice k bráne mestského opevnenia), ako aj priestor bývalej františkánskej záhrady. Najdlhší verejne prístupný úsek je od františkánskeho komplexu po Blahovu ulicu (ulica Pod mestskou zdou), ktorá by po obnove mohla plniť atraktívnu spojovaciu funkciu medzi oboma kludovými zónami hlavne pre turistov a návštevníkov mesta.

e) V spoločensko-reprezentačných budovách, ktoré si dodnes zachovali pôvodnú alebo príbuznú funkciu, je potrebné túto zachovať. Jedná sa napr. o radnicu, gymnázium, špitál, kultúrny(spolkový) dom. Kostolom, ktoré stratili liturgickú funkciu, (hlavne rádové) je potrebné zmeniť náplň bez nutnosti zásahov do dispozičného riešenia a ich výrazu, a v súlade s ich predchádzajúcim využitím (napr. kultúrno-spoločenské využitie, ktoré je už v jezuitskom kostole).

F 2. Požiadavky na zachovanie siluety a panorámy – vonkajšieho obrazu územia

Predmetom ochrany je silueta a panoráma historického jadra, zachovaná dodnes takmer zo všetkých strán – z prístupových komunikácií a voľných priestranstiev, nachádzajúcich sa v extraviláne mesta a v katastri susednej obce Vrádište. Najhodnotnejšie z pohľadov sú zakreslené do výkresu č. 1 – širšie vzťahy.

a) Siluetu mesta, vnímanú z okolitých ciest a prístupových komunikácií takmer zo všetkých strán a pohľadové uhly na výškové dominanty pamiatkovej zóny je potrebné zachovať a nenarušovať výškovými stavbami, alebo zástavbou, umiestnenou do významných priehľadov.

b) V prípade vytvárania nových dominant mesta (aj technických), je potrebné tieto situovať mimo pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma a tak, aby pri diaľkových pohľadoch nenarušili žiadnym spôsobom historickú siluetu mesta. Nie je možné vytvárať nové dominanty prejavujúce sa v zmene siluety a panorámy mesta

c) Výškovú hladinu objektov pamiatkovej zóny a ochranného pásma ponechať v dnešnej podobe, nezvyšovať podlažnosť ani výšku okolitej zástavby

d) Pri navrhovaní vyššej zástavby mimo centra mesta, ktorá by mohla mať negatívny dosah na siluetu a panorámu je potrebné v rámci spracovávania prípravnej dokumentácie, najneskôr v štádiu projektu pre územné rozhodnutie preveriť jej pôsobenie v danom priestore a vplyv na siluetu a významné pohľadové uhly na mesto. V prípade, že navrhovaná zástavba naruší siluetu alebo panorámu, je potrebné zástavbu neschváliť, resp. znížiť na úroveň nerušiacu pohľady na mesto.

Konkrétne požiadavky k jednotlivým diaľkovým pohľadom, vyznačeným na výkrese širších vzťahov:

- Obr.č.1, 1a: V priehľade od juhovýchodu z lokality Darmovise nevytvárať žiadne rušivé dominanty a nezvyšovať existujúcu hladinu zástavby. V priemyselnej zóne západne a severozápadne od historického centra uvažovať o vytvorení zelených prírodných striech na jestvujúcich objektoch z dôvodu ich jednotnej sivobielej farby, ktorá pôsobí v prostredí rušivo

- Obr.č.2, 2a: Pohľad od juhovýchodu z lokality Zlodejovce je potrebné zachovať a chrániť pred prekrytím novou. Preto odporúčame prehodnotiť realizáciu zástavby v lokalite Vlčie hôrky a ponechať túto lokalitu bez zástavby ako plochu so zeleňou. Prípadnú zástavbu riešiť len v spodnej časti lokality ako prízemné rodinné domy s nízkymi strechami s červenou krytinou príp. uplatnením prírodných zelených striech na prízemných domoch.

- Obr.3: V priehľade od juhozápadu, od prístupovej komunikácie z Holíča je potrebné držať jestvujúcu výškovú hladinu bytových domov Mallého ulice maximálne v dnešnej úrovni, domy nezvyšovať ani nadstavbami šikmých striech.

- Obr. 4 a 5: Diaľkový priehľad na historické dominanty PZ od obce Vrádište a z komunikácie blízko obce neprekrývať novou zástavbou či nadstavbami jestvujúcej

zástavby.

- Obr.č.6: Priehľad z obchvatu na Strážnicu na niektoré dominanty centra, prerušované objektami priemyselnej zóny mesta, odporúčame taktiež zachovať a nezvyšovať a nezahusťovať jestvujúcu zástavbu.

- Obr.7 a 8: Líniový diaľkový pohľad na mesto od severu z obchvatu smerom na Strážnicu je potrebné ponechať, neuvažovať tu so žiadnou, ani rodinnou zástavbou, ktorá by tento pohľad zrušila alebo narušila jeho líniu.

- Obr.9 a 10: Líniový diaľkový pohľad na zachovanú historickú siluetu a panorámu od starej cesty na Strážnicu je potrebné zachovať, najbližším objektom v priehľade ponechať šikmé strechy a jestvujúcu výšku zástavby. Pre zachovanie priehľadu aj do budúcnosti je potrebné prehodnotiť plánovanú výstavbu rodinných domov na tomto mieste.

F 3. Požiadavky na zachovanie pohľadov a priehľadov - vnútorného obrazu územia

Predmetom ochrany sú priehľady na historické dominanty mesta, priehľady na najvýznamnejšie historické objekty mesta ako aj pohľady na drobnú uličnú zástavbu, nenarušenú novodobými zmenami a pohľady na ucelenú historickú zeleň.

Vzhľadom k množstvu zaujímavých objektov a priehľadov dodnes zachovaných v samotnom interiéri mesta, vyberáme v tomto materiáli tie, ktoré je potrebné i naďalej zachovať, chrániť a teda neznehodnotiť novými nekonceptnými zásahmi do interiéru mesta.

Chránené pohľady v meste sú vyznačené vo výkrese č. 4a - „Rozbory“. Do výkresu „Zásad“ nie sú pre prehľadnosť a čitateľnosť zakreslené.

1. Pohľad na rotundu a múr mestského opevnenia – je potrebné ponechať bez akejkoľvek zástavby a vysokej zelene
2. Pohľady na mesto z kopca od rotundy – je potrebné zachovať priehľady na dominanty aj na strechy jednotlivých objektov, ktoré musia zostať klasické, šikmé, bez rušivých prvkov (napr. presvetľovacích prvkov podkrovi, technických prvkov – antén, klimatizačných jednotiek, solárnych panelov) , priehľady na štítové steny dvorových krídel domov Podhradia a Blahovej ulice, ktoré je potrebné zachovať plné s priezorníkmi do podkrovia
3. Pohľady na mesto z kopca rotundy – detto 2.
4. Pohľad na bránu mestského opevnenia – je potrebné ponechať bez akejkoľvek zástavby a vysokej zelene
5. Pohľad na mesto od rotundy – je potrebné odstrániť rušivú stavbu v priehľade s rovnou strechou, prípadne stavbu znížiť a prekryť pultovou strechou
6. Pohľad do Podhradia od rotundy – detto 5.
7. Pohľad z Podhradia smerom na rotundu – rušivú stavbu v priehľade je nutné odstrániť alebo znížiť a prekryť pultovou strechou, strom v záhrade , pokrývajúci pohľad na samotnú rotundu je vhodné znížiť alebo odstrániť, prípadne presadiť na vhodnejšie miesto, plechovú bránu vymeniť za drevenú jednoduchého výrazu
8. Podhradie, priehľad na schody k rotunde – je potrebné zachovať historickú zástavbu v origináli, zachovať historický výraz objektov, nezvyšovať výšku domov ani výšku ríms, nenarúšať strechy žiadnymi novodobými presvetľovacími prvkami
9. Podhradie s priehľadom na rotundu – je potrebné zachovať historickú zástavbu v origináli, ponechať výšku domov, nenarúšať strechy žiadnymi novodobými presvetľovacími prvkami, zachovať historický výraz objektov, vrátiť domu č. 6 starší slohový výraz
10. Podhradie s priehľadom na rotundu – ponechať výšku domov, nenarúšať strechy žiadnymi novodobými presvetľovacími prvkami, zachovať výraz historických objektov,

- dom č. 11 obnoviť pri zachovaní historického výrazu, historických prvkov a detailov , domu č. 13 vrátiť starší historický výraz
11. Blahova ulica s priehľadom na rotundu – je potrebné zachovať historickú zástavbu v origináli, ponechať výšku domov, nenarúšať strechy žiadnymi novodobými presvetľovacími prvkami, zachovať výraz historických objektov, dom č. 11 obnoviť pri zachovaní historického výrazu, historických prvkov a detailov
 12. Podhradie – domy ponechať v jestvujúcej výške, nezvyšovať výšku rímsy ani hrebeňa strechy, ponechať jednotný sklon strešných rovín
 13. Priehľad do Podhradia z Potočnej ulice – domy ponechať v jestvujúcej výške, nezvyšovať výšku rímsy ani hrebeňa strechy, ponechať jednotný sklon strešných rovín, dom č. 14 pôsobí v priehľade rušivo, je vhodné znížiť výšku jeho rímsy, v žiadnom prípade sa ostatnými domami neprispôsobovať jeho výške
 14. Potočná, priehľad na severnú bránu mestského opevnenia – je potrebné ponechať tvar a výšku strešných rovín
 15. Potočná, priehľad na rotundu medzi domom 3 a 3A – ponechať voľnú, nezastavanú časť parcely medzi domom 3 a 3A, nezvyšovať výšku brány
 16. Potočná, schody na priestor pri rotunde s priehľadom na rotundu – ponechať v dnešnom stave, nevkladať žiadne technické prvky ani vysokú zeleň
 17. Pohľad na bránu mestského opevnenia s priehľadom do Potočnej ulice – ponechať bez zástavby a vysokej zelene
 18. Potočná od brány mestského opevnenia s priehľadom na evanjelickú vežu – ponechať bez hmotových zmien, bránu dvorového krídla na Sasinkovej 6 zmeniť na drevenú
 19. Potočná od Sasinkovej ulice – zachovať jednotný sklon strešných rovín
 20. priehľad na kostol na kalvárii a hradby z Potočnej ulice – nezvyšovať výšku rímsy a hrebeňa strechy domu na Potočnej 3
 21. priehľad na kalváriu z Potočnej ulice – je vhodné odstrániť z priehľadu reklamy, vystupujúce pred fasády domov
 22. Potočná s kostolom milosrdných bratov zo Štefánikovej ulice – ponechať výšku zástavby a nezvyšovať zástavbu
 23. Potočná s kostolom a kláštorom milosrdných bratov – ponechať vysokú zeleň obkolesujúcu bývalý tok potoka, ponechať sklon strešných rovín a strechy bez vikierov a iných rušivých prvkov na strechách
 24. Potočná smerom k mlynu - ponechať vysokú zeleň obkolesujúcu bývalý tok potoka, ponechať sklon strešných rovín a strechy bez vikierov a iných rušivých prvkov na strechách
 25. Potočná, pohľad na bývalý mlyn - ponechať výšku zástavby a tvar strešných rovín
 26. Potočná ulica - ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín
 27. Potočná ulica - ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín
 28. Potočná ulica - ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín
 29. Potočná ulica, námestie - ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín
 30. Námestie, priehľad na farský kostol - ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín
 31. námestie, farský kostol a jezuitský kostol s kláštorom – ponechať priehľad, nerušiť výsadbou vysokej zelene
 32. Námestie slobody, priehľad na radnicu – je vhodné nechať na dožitie a následne odstrániť vzrastlý strom , prekrývajúci pohľad na karner
 33. námestie farský kostol a karner - je vhodné nechať na dožitie a následne odstrániť vzrastlý strom , prekrývajúci pohľad na karner
 34. námestie s juhozápadnou zástavbou – ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
 35. námestie, Jezuitský kláštor (gymnázium) a kostol – zabezpečiť zachovanie priehľadu udržiavaním líniovej zelene v dnešnej výške
 36. Námestie, priehľad do Škarnicovskej ulice - zabezpečiť zachovanie priehľadu udržiavaním líniovej zelene v dnešnej výške, stromy v ľavej časti priehľadu je potrebné strihať na menšiu výšku

37. priehľad do Škarniclovej ulice - zabezpečiť zachovanie priehľadu udržiavaním výšky a tvaru strešných rovín
38. námestie s gymnáziom - zabezpečiť zachovanie priehľadu udržiavaním líniovej zelene v dnešnej výške
39. námestie s domom kultúry a karnerom - zabezpečiť zachovanie priehľadu udržiavaním líniovej zelene v dnešnej výške, zabezpečiť priehľad na karner odstránením vzrastlého stromu
40. Námestie Miléniový park – udržiavať tak, aby v spodnej časti bol udržiavaný trávnik
41. námestie, farský kostol z Kráľovskej – zabezpečiť zachovanie priehľadu tak, aby novovysadené stromy neprerástli dnešnú výšku
42. Kráľovská, priehľad na námestie s farským kostolom - ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín
43. priehľad z ochranného pásma na Kráľovskú ulicu a františkánsky kostol - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
44. Kráľovská, starobinec a kaplnka - ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín
45. Kráľovská, starobinec a kaplnka - ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín
46. Kráľovská, priehľad na františkánsky kostol – ponechať výšku zástavby a sklon strešných rovín, vhodné odstrániť vzrastlý strom pri františkánskom kostole
47. Družstevná z Kráľovskej ulice - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
48. priehľad z Družstevnej na jezuitský kostol - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
49. Družstevná ulica - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
50. Za mestskou zd'ou, Družstevná ulica – ponechať nárožie so štítom bez zástavby , štítový múr ponechať v dnešnom výraze
51. Za mestskou zd'ou, priehľad na františkánsky kostol - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
52. Za mestskou zd'ou, mestské hradby - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
53. Za mestskou zd'ou, stodoly za Družstevnou ulicou - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
54. Za mestskou zd'ou, stodoly za Komenského ulicou - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
55. Komenského, pohľad od Blahovej ulice - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
56. Komenského, pohľad od Blahovej - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
57. Blahova ulica - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
58. Madvova z Blahovej ulice - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
59. Madvova ulica - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech, stodolu so zdvihnutou rímsou vrátiť do pôvodného stavu, resp. prispôsobiť výške ríms okolitej zástavby stodôl
60. Madvova ulica - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
61. Madvova, priehľad na farský kostol – zachovať priehľad ponechaním jestvujúceho stavu strešných rovín
62. Škarniclovej z Blahovej ulice - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech
63. priehľad z Blahovej na rotundu – nezastavovať parcelu pozemku Potočná 11 tak, aby sa priehľad zachoval
64. Sasinkova ulica, priehľad na rotundu - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech, odstrániť rušivý vikier zo Sasinkovej 8

65. Jatočná, priehľad na Evanjelický kostol a vežu - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech, nezastavovať parcelu pozemku Lichardova 10 tak, aby sa priehľad na vežu zachoval
66. Jatočná, priehľad na kostol Milosrdných bratov z Lichardovej ulice – nezvyšovať zástavbu na Štefánikovej 1
67. Jatočná, priehľad z prejazdu Štefánikovej – ponechať prejazd priechodný
68. Jatočná z prejazdu Štefánikovej 1- ponechať prejazd priechodný
69. Jatočná, priehľad na farský kostol – nezastavovať priestor medzi trafostanicou a stodolou za Námestím slobody 16
70. Jatočná ulica - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech,
71. Jatočná z Námestia priehľad na kostol milosrdných bratov – nezastavovať voľnú parcelu domu na Námestí slobody 30
72. Ružová za Potočnou ulicou - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech,
73. Kollárova, pohľad na hradby - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech,
74. Kollárova, pohľad od hradieb - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech,
75. Gorkého, priehľad na farský kostol - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech,
76. Gorkého, priehľad na františkánsky kostol - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech,
77. Gorkého, priehľad na farský kostol - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech,
78. Boorova ulica - ponechať výšku zástavby, výšku ríms, hrebeňov striech, tvaru a sklonu striech,
79. hradby pri mlyne za Kollárovou ulicou – nezastavovať voľný priestor bývalej priekopy žiadnou zástavbou
80. hradby za Kollárovou a Gorkého ulicou - nezastavovať voľný priestor bývalej priekopy žiadnou zástavbou
81. františkánsky kostol a kláštor s hradbami mestského opevnenia - nezastavovať voľný priestor bývalej priekopy žiadnou zástavbou
82. Strážnická ulica, vstup do mesta od Strážnice, zelený most
83. Mallého ulica, vstup do mesta od Holíča – ponechať výšku zástavby, neprekryť historické dominanty
84. Mallého ulica, vstup od bývalej Holíčskej brány – ponechať výšku zástavby, neprekryť historické dominanty
85. Potočná ulica, pohľad smerom na podhradie a rotundu – ponechať výšku zástavby (hrebeňov, ríms), výšku hrebeňov, tvar šikmého zastrešenia
86. Potočná ulica, pohľad na Podhradie a rotundu – ponechať výšku zástavby, výšku hrebeňov šikmých striech
87. výškový pohľad z veže farského kostola sv. Michala na PZ smerom na rotundu sv. Juraja a kalváriu, s prepojením na historické krajinné dominanty a do krajiny – potrebné je zachovať historickú výškovú hladinu s tradičným šikmým zastrešením, prepojenie na kalváriu a do krajiny s lesami v okolí rieky Moravy, odstrániť nevhodné časti stavieb v pohľadovom kontakte tesne pod rotundou na ulici Podhradie (č.6 a č.5)
87a – panoramatický pohľad z veže farského kostola SV rotunda kalvária
88. výškový pohľad z veže farského kostola sv. Michala na PZ smerom na Kráľovskú ulicu, františkánsky kláštor a kostol, historický komunikačný ťah z mesta na Strážnicu - potrebné zachovať výškovú hladinu, nevytvárať resp. prehodnotiť ďalšiu zástavbu na horizonte v pohľadovom prepojení Strážnice v lokalite Krivé kúty/štvrte staré šibenice
88a – panoramatický pohľad z veže far.kostola SZ Strážnice
89. výškový pohľad z veže farského kostola na námestí smerom na JV, Mokrý háj – na PZ s prepojením do krajiny na skalické vinohrady s búdami – charakteristickú a historicky

pretrvávajúcu vinohradnícku krajinu úzko prepojenú s historickou Skalicom. Konkrétne vidno historickú zástavbu vinohradníckych búd lokalita Zlodejovce s ich vinohradmi – pod ňou ju delí od mestskej zástavby lokalita Vlčie hôrky, ktorú je potrebné zachovať ako zeleň - nezastavať resp. prehodnotiť zástavbu tejto miestnej časti, aby nesplynula mestská urbanistická štruktúra s vinohradníckou, zachovať výškovú hladinu; na horizonte sú budy vinohradov lokality Darmovise

89a – panoramatický pohľad z veže far. kostola JV, Mokrý háj

90. výškový pohľad z veže farského kostola na námestí smerom na JZ na Holíč, kláštor a kostol milosrdných bratov, zachovať jestvujúcu výškovú hladinu

90a – panoramatický pohľad z veže far. kostola juh Holíč

F 4.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie

Predmetom ochrany z urbanistického hľadiska je zachovaná historická uličná sieť, zachytená na historických mapách (napr. z prelomu 19. a 20. storočia, príloha č. 8) a dodnes dochovaná takmer bez narušenia, a všetky urbanistické priestory pamiatkovej zóny, vymedzené uličnými čiarami, vytvorenými súvislou líniou fasád prevažne radovej zástavby, resp. jej stavebnými konštrukciami. Objavuje sa tu niekoľko prípadov vysunutia časti objektu pred rovnú líniu uličnej čiary. Je to napríklad niekoľko rizalitov, ktoré sú súčasťou slohovej úpravy jednotlivých objektov a sú predmetom ochrany. Predmetom ochrany je taktiež orientácia a rozmery historických parciel pri historickej zástavbe, dochované dodnes. Prevažná väčšina týchto parciel sa zhoduje so stavom, zachyteným na katastrálnej mape z roku 1898.

Hlavnou zásadou ochrany pamiatkového fondu v priestoroch PZ Skalica je zachovanie celistvosti územia, zachovanie originálnych prvkov historickej urbanistickej štruktúry a obnova zaniknutých častí urbanistickej štruktúry rekonštrukciou a rehabilitáciou historického pôdorysu v miestach, kde je rekonštrukcia a rehabilitácia možná.

Zachovanie, údržba a regenerácia historického pôdorysu, podrobne opísaného v kapitole E.4., zahŕňa hlavne ochranu historickej pôdorysnej schémy a s ňou súvisiacich verejných priestranstiev, hlavných a vedľajších uličných priestorov, pôvodných uličných čiar, rehabilitáciu bodovo narušeného historického pôdorysu a regeneráciu plošne narušeného historického pôdorysu v miestach, kde je regenerácia možná a vhodná.

F 4.1.) Požiadavky na zachovanie a údržbu historického pôdorysu a parcelácie

a) Vzhľadom na kompaktnosť zachovania historického urbanizmu takmer celej pamiatkovej zóny je nutné zachovať historický pôdorys sídla s dobovou uličnou sieťou a nenarúšať ho ďalšími negatívnymi zásahmi, zachovať stredovekú a novovekú slohovú parceláciu ustálenú koncom 19. storočia, s ňou súvisiace historické uličné čiary, spôsob zástavby na parcelách.

b) Historicky vzniknuté verejné priestranstvá (námestie a priestory ulíc) nezastavovať žiadnymi trvalými, ani dočasnými stavbami s výnimkou priestorov, kde je historicky doložená zástavba. Takúto výnimku, z hľadiska súčasného poznania, tvorí len priestor na dnešnej Štefánikovej ulici ohraničený námestím a Jatočnou ulicou. Na ploche súčasného verejného priestranstva tu stáli dva domy orientované do námestia. Bližšie podmienky na zástavbu sú stanovené v časti Rezervné plochy.

c) Pri dostavbách dvorových krídel pokračovať v línii, šírke a hmote jestvujúcich dvorových krídel, pri ich absencii vychádzať z rozmerov historických krídel ulice dvorové krídlo situovať k jednej parcelnej hranici a ponechať voľný, nezastavaný dvor, zastavanosť na parcele zosúladiť s Územným plánom mesta.

- d) Na parcelách ohraničených z jednej alebo dvoch strán stojacim úsekom hradby, alebo zaniknutým priebehom hradby mestského opevnenia je potrebné ponechať minimálne 3m široké, voľné, nezastavané pásmo. Šírka pásma je stanovená od existujúcej, alebo predpokladanej polohy zaniknutého vnútorného líca (pri parcelách situovaných vo vnútri hradieb) alebo vonkajšieho líca (pri parcelách situovaných z vonkajšej strany hradieb) hradby mestského opevnenia. Výnimku v trojmetrovom bezvýstavbovom pásme tvoria len konštrukcie oplotení parciel priľahlých k hradbám, ktoré je potrebné vyhotoviť tak, aby jeho vzhľad a charakter pôsobili čo najmenej rušivo. Napojenie oplotenia musí byť zrealizované bez zásahu do hmoty hradby resp. tak, aby nedošlo k negatívnemu pôsobeniu novej konštrukcie na architektúru hradby.
- e) Úpravy historických objektov a novostavby musia celou hmotou rešpektovať historickú uličnú čiaru, nesmú ju svojimi prvkami presahovať nad možnosti dané historickými princípmi (korunná rímsa, arkier, ap.) a nesmú za uličnú čiaru ustupovať
- f) Je neprípustné meniť pôdorys zástavby parcely zastrešovaním dvorov, nádvorí alebo mestských blokov.
- g) Je neprípustné spájať do väčších celkov dve alebo viac dochovaných historických parciel za účelom vytvorenia väčšej stavby

F 4.2.a) Požiadavky na regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie

Zásahy do historického urbanizmu v období socializmu spôsobili jednak likvidáciu časti historickej zástavby a radikálnu zmenu spôsobu zástavby na týchto parcelách, ako aj likvidáciu niektorých menších historických ulíc a verejných priestorov. Požiadavky smerujú k obnove historického urbanizmu tam, kde je rehabilitácia možná a k náznaku historického urbanizmu, kde sú zásahy nezvratné.

- a) Obnoviť pokračovanie pôvodnej Jatočnej ulice smerom západným , až po hradby, kde stojí pôvodná budova židovskej synagógy
- b) Vzhľadom k tomu, že Krížnu ulicu nie je možné v celom rozsahu obnoviť pre zástavbu, stojacu priamo v jej telese (v jej strednej časti), je možné vytvoriť len náznak jej priebehu. Pri rehabilitácii Gorkého ulice, vybudovaním prízemnej zástavby pozdĺž jej južnej pôvodnej uličnej stavebnej čiary, je potrebné ponechať voľnú, nezastavanú plochu v mieste predpokladanej línie historického priebehu Krížnej ulice
- c) Na asanovaných plochách, ktoré neboli nahradené novou zástavbou, príp. bola zástavba umiestnená v hĺbke parciel je nutné, v snahe zacelenia a dotvorenia mestských priestorov, realizovať novú výstavbu. Základným kritériom pre urbanistickú a architektonickú tvorbu na týchto plochách je vytvorenie harmonického súladu s historickým prostredím, využívanie regionálnych historických urbanistických a architektonických princípov a tvaroslovia. Vždy je nutné harmonické osadenie stavby do existujúceho kontextu staršej historickej zástavby. Stavba sa nesmie svojím pôsobením negatívne alebo dominantne presadzovať na úkor historického prostredia. Súlad je potrebné hľadať medzi historickou a novou zástavbou v objeme, mierke, proporciách, v materiáli, farebnosti aj vo výraze.
- d) plochy po asanovanej historickej uličnej zástavbe, nahradenej solitérnymi stavbami v hĺbke parciel, doplniť radovou zástavbou v línii pôvodnej uličnej čiary, ktorá je pri jednotlivých rezervných plochách vyznačená vo výkrese zásad (jedna hranica rezervných plôch je v línii pôvodných uličných čiar)
- e) Nová zástavba na mieste asanovanej, musí korešpondovať s historickou parceláciou a historickou urbanistickou štruktúrou

F.4.2.b) Požiadavky na regeneráciu na vytypovaných rezervných plochách

Rezervné plochy (R 1 – R 31) sú spracovateľmi vytypované nezastavané pozemky po asanácii objektov zaznačených na historických mapách (katastrálna mapa z r. 1898, katastrálna mapa z r. 1961), kde je možné, a v niektorých prípadoch nutné, realizovať novú

zástavbu. Vyznačené sú vo výkrese č. 5a). Jedná sa o:

- A) lokálne prieluky po asanácii jedného objektu v inak zachovanej historickej štruktúre
- B) nezastavané plochy po asanácii viac objektov v inak zachovanej historickej štruktúre
- C) plochy po asanácii väčšieho bloku zástavby, kde na časti parcel bola realizovaná výstavba nových objektov nerešpektujúcich princípy historického urbanizmu

Asanované plochy sú označené vo výkrese č. 4a) „Rozbor pamiatkových hodnôt...“ značkou A1 – A 34. Vyznačené sú tu všetky plochy po asanácii historických objektov, na ktorých buď zostali nezastavané pozemky, alebo na nich bola realizovaná zástavba v rozpore s princípmi historického urbanizmu. Rezervné plochy sú stanovené k dátumu spracovania výskumnej a analytickej časti materiálu – 12/2014.

Požiadavky platné pre všetky rezervné plochy :

Pri novej zástavbe je nutné

- a) dodržať pôvodnú uličnú čiaru,
- b) dodržať pôvodnú parceláciu pri menších asanovaných plochách.
- c) pri veľkých asanovaných plochách parceláciu odvodíť od pôvodnej drobnej štruktúry, bližšie popísané pri jednotlivých rezervných plochách.
- d) uplatniť historický princíp krídlavej zástavby na parcele s čitateľným priestorom dvora
- e) krídlavosť zástavby na parcele vytvoriť uličným krídlom na celú šírku parcely, dvorové krídlo resp. krídla vytvoriť hĺbkovo orientované na parcele popri parcelnej hranici, hmotovo a výrazovo podružné voči uličnému krídlu, hĺbku uličného krídla príp. šírku dvorového krídla odvodíť od rozmerov krídel historických domov v ulici
- f) dodržať overené spôsoby radenia častí objektov a orientácie dvorových krídel, hlavne orientáciu na južnú, juhovýchodnú a juhozápadnú stranu
- g) vytvoriť resp. ponechať voľnú, nezastavanú plochu parcel v podobe dvorov, nádvorí alebo záhrad
- h) priechodnosť či prejazdnosť na parcelu odvodíť od pôvodného objektu, resp. od okolitých historických objektov
- i) výškovú hladinu odvodíť od pôvodného objektu resp. okolitej historickej zástavby
- j) v uliciach Kráľovská, Štefánikova a vo vymedzených častiach Potočnej sa pripúšťa pri novostavbách jednoposchodová zástavba s klasickým šikmým zastrešením s možnosťou využitia podkrovia
- k) osadenie novostavby voči terénu - prízemie zdvihnúť max. do výšky, typickej pre okolitú historickú zástavbu a vyrovnávajúce schody riešiť v hrúbke uličného múru – nevytvárať vyrovnávajúce schody alebo rampu pred fasádou v uličnom priestore
- l) dodržať mierku stavby vychádzajúc z historickej zástavby, vzájomný pomer fasády voči streche, vzájomný pomer plnej steny voči ploche otvorov, Mierka jednotlivých architektonických prvkov (okenné a dverné otvory, vstupné dvere, vstupná brána, výška parteru, domu, presah konštrukčných prvkov – rímsa, ap.) musí vychádzať z okolitých historických objektov, prípadne z historického objektu, novostavbou nahrádzaného
- m) zastrešenie klasickými šikmými strechami – sedlovými a pultovými, ktorých sklon, výška rímsy a hrebeňa, krytina (veľkosť, tvar, materiál) a architektonické detaily musia vychádzať z okolitého historického prostredia. Pri šikmých strechách uplatniť prioritne sklon podľa pôvodných objektov, príp. v rozsahu 40-45 stupňov a použiť rovnaký sklon obidvoch strešných rovín. Hrebeň sedlovej strechy uličného krídla v typickej radovej zástavbe bude rovnobežný s uličnou čiarou, hrebeň dvorového krídla kolmý na uličnú čiaru.
- n) Uličné krídla v radovej zástavbe ukončiť štítmi, v nároží môže byť polvalba
- o) Presvetlenie podkroví do ulice realizovať len strešnými oknami.
- p) typický detail ukončenia striech je nutné odvodíť od okolitej zástavby – väzba rímsy na odkvap, ukončenie štítovej steny a jej typický vzťah voči strešnej rovine

- q) výška korunnej rímsy musí byť odvodená od korunných ríms objektov v bezprostrednom susedstve alebo na základe dokumentov, preukazujúcich pôvodnú výšku zaniknutej stavby.
- r) novostavba musí zohľadniť charakteristickú výškovú gradáciu objektivej skladby v ulici aj na parcele
- s) Fasády výrazovo, materiálovo aj farebne prispôbiť okolitým historickým fasádam. Architektonický výraz uličnej fasády riešiť použitím jednoduchých prvkov vychádzajúc z klasických architektonických detailov, uplatniť tektoniku, rytmus a mierku historických fasád zástavby pamiatkového územia, uplatniť samostatne umiestnené otvory v tvare stojatého obdĺžnika, plocha fasády bude prevažovať nad plochou otvorov, použiť tradičný otvor prejazdu, uplatniť klasickú omietkovú fasádu a omietkovú rímsu s malým presahom strechy pred fasádu ap.
- t) použiť typický tvar okenných otvorov – obdĺžnikové okná s väčším rozmerom orientovaným na výšku, tvar, otváranie a výraz odvodiť od historických okien v zóne (kap. E.9.5.a)
- u) Na fasády, orientované do verejných priestorov, použiť omietkovú povrchovú úpravu bledých pastelových farieb, pričom plocha muriva musí prevažovať nad plochou otvorov
- v) Na uličných fasádach nevytvárať hlbokú plasticitu priečelia
- w) Samotnú konštrukciu novostavby je možné riešiť novodobými konštrukčnými materiálmi ako napr. železobetónový skelet, oceľové konštrukcie. Aj v prípade použitia zateplňovacieho systému je nutné ho opatriť omietkovou povrchovou úpravou.
- x) Je neprípustné riešiť novostavbu kontrastne a disharmonicky voči okolitému historickému prostrediu vo výške, hmote, zastrešení, stvárnení fasád, materiálom a farebnom riešení
- y) Je nutné použiť tradičné materiály: drevené výplne otvorov, vápenná hladená omietka, keramická strešná krytina tehlovej farby (dodržať „plochý tvar krytiny“ – použitím typu škridiel bobrovka, alebo drážková, ktoré vytvárajú typický plochý tvar strešnej roviny, a naopak nepoužívať tvary škridiel „vlnkové či korýtkové“ vytvárajúce cudzorodý povrch strešnej roviny).

Pri novostavbách je neprípustné

- a) vytvárať novostavby so zvýšeným suterénom či neprimerane zvýšenou rímsou pre vytvorenie podchodnosti podkrovi, ap.
- b) Osádzať objekty mimo historickú uličnú čiaru
- c) vytvárať viacpodlažné novostavby v prevažne prízemných uliciach
- d) vytvárať rovné strechy alebo strechy s iným spádom, ako je typické pre danú ulicu
- e) vytvárať strechy netradičných tvarov
- f) na fasádach používať výrazné umelé farby
- g) vytvárať vikiere a iné netradičné, novodobé presvetľovacie prvky v strešnej rovine, orientovanej do verejného priestoru
- h) prestrešovať dvory medzi jednotlivými objektmi alebo krídlami
- i) zastavovať verejné priestranstvá trvalými či dočasnými stavbami, vytvárať prístavby smerom do verejného priestoru
- j) osádzať loggie a balkóny do štítových stien, vnímaných z verejného priestranstva a z pohľadu od kalvárie a rotundy sv. Juraja
- k) používať napodobeniny tradičných okien s falošným viactabulkovým členením z tenkých kovových alebo plastových líšt, orientovaných do verejných priestranstiev
- l) na fasádach používať obklady z keramických materiálov, lešteného kameňa a z rôznych novodobých, prevažne umelých materiálov
- m) na fasádach uplatňovať také historické materiály a architektonické prvky, ktoré sú pre toto územie netypické (napr. hrádzené konštrukcie, kamenné obklady, neomietané kamenné alebo drevené konštrukcie, ap.)

Zoznam rezervných plôch

- R 1 - Blahova ulica (po dome č.47)
- R 2 - Družstevná ulica (za Komenského č.30)
- R 3 - Družstevná ulica (za Kráľ. č.5, 7)
- R 4 - Družstevná ulica (krídlo nárožného objektu Kráľovská č.3)
- R 5 - Komenského ulica (za kultúrnym domom)
- R 6 - Madvova ulica (juhovýchodné nárožie ulice, zozadu domu kultúry)
- R 7 - Madvova ulica (zadné krídlo Komenského 51)
- R 8 - Madvova ulica (zadné krídlo Komenského 55)
- R 9 - Madvova ulica (nárožie s Jezuitskou ul.)
- R 10 - Škarniclovská ulica (č.d.1, západná strana)
- R 11 - Škarniclovská ul. (po asanovanom č.22)
- R 12 - Námestie slobody (nárožie so Štefánikovou ulicou)
- R 13 - Jatočná ulica (zadná zástavba Potočná ul.č.25 a č.27)
- R 14 - Lichardova ulica, paulínsky kláštor
- R 15 - Sasinkova ulica, severozápadná strana
- R 16 - Pivovarská ulica, severovýchodná strana (za Potočnou d.č.8)
- R 17a - Pivovarská ulica, severovýchodná strana (za Potočnou č. 18)
- R 17b - Potočná ulica, juhozápadná strana (pred Potočnou č. 18)
- R 17c - Pivovarská ulica, (za Potočnou č.22 a voľná prieluka pri pošte)
- R 18 - Tržnica , Pivovarská ulica
- R 19 - Nemocničná ulica , za Potoč.44
- R 20 - Jatočná ulica, hosp.stavba (za Potočná č.37) ..zmena plochy-výkres
- R 21 - Jatočná ul., za domom Potočná č. 55
- R 22 - Jatočná ulica (zadná zástavba Potočnej č.65 a č.63)
- R 23 - Jatočná ulica (zadná strana za Námestím slobody č.12)
- R 24 - Jatočná ulica, (zadná zástavba, za Námestie slobody 24)
- R 25 - Gorkého ulica (pred novodobou č.4)
- R 26 - Gorkého ul. (po asanov.d.č.8)
- R 27 - Křížna ulica (za Námestím d.č.21)
- R 28 - Ružová ulica (areál pekárne Ružová 8)
- R 29 - Nemocničná ulica (pri Bille – Štefánikova 11)
- R 30 - areál nemocnice s poliklinikou (Potočná ulica, pri pavilóne jedálne)
- R 31 - Boorova ulica pri d.č.2, nárožie s Hollého

Požiadavky na konkrétnych rezervných plochách

R 1 – Blahova ulica, na mieste asanovaného domu č.47, (asanovaná plocha A1) Parcela č.1975 a č. 1976

Rezervná plocha vznikla asanáciou pôvodnej krídlovej zástavby obytného domu na Blahovej ulici, okrem suterénu; dvor pozemku (parc.č.1976) je ukončený severozápadným úsekom hradby.

Rezervnú plochu ohraničuje na severozápade pozemku hradba, severozápadný úsek parc.č. 1969, na severovýchode susedný objekt parc.č.1974 (Blahova d.č.49), ďalej severozápadná strana uličnej čiary Blahovej ulice (parc.č. 1952), a juhozápadná strana parcely č. 1980 (Blahova d.č.45) s dvorom parc.č.1981.

- a) **Doplniť krídlovú prízemnú zástavbu na mieste po zaniknutom pôvodnom rodinnom dome s klasickým sedlovým zastrešením. Uličné krídlo doplniť na šírku rezervnej plochy, v uličnej čiare severozápadnej strany Blahovej ulice.**
- b) **Korunnú rímsu uličnej fasády realizovať maximálne podľa susedného juhozápadného objektu, sklon sedlovej strechy podľa zaniknutého objektu (zameranie v archíve KPÚ). Hrebeňom nepresiahnuť susedné objekty.**

- c) Je možné doplniť dvorové krídlo popri juhozápadnej parcelnej hranici. Ukončenie krídla sedlovým štítom inšpirovaný výrazom tradične riešených štítov zadných krídel (pohľadovo vnímané z výškových dominánt od rotundy a kalvárie).
- d) Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných prízemných domov Blahovej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.

R 2 - Družstevná ulica, za Komenského č.30

Parcela č. 2356/1

Rezervná plocha tvorí dvor rodinného domu orientovaného do Komenského ulice d.č.30. Na rezervnej ploche podľa hist. mapy z 1898 nestála žiadna stavba. V súčasnosti pozemok uzatvára murované kamenné oplotenie s kovovou bránou a v severnej časti novodobý prístrešok s pultovou strechou nízkeho spádu.

Rezervnú plochu R2 ohraničuje zo severozápadu obytný dom Družstevná d.č.31, parc.č.2357/3, s dvorom; z juhovýchodnej strany obytný dom Družstevná d.č.1, parc.č.2355. Zo severovýchodnej strany je situovaná Družstevná ulica parc.č.2338 a od juhozápadu rezervnej plochy sa vyskytuje dvor vlastného pozemku parc.č.2356/1.

- a) **Dostavať prízemný objekt umiestnený v línii pôvodnej uličnej čiary JZ strany Družstevnej ulice, na šírku pozemku, s max. hĺbkou uličného krídla podľa domu č. 1 na Družstevnej ulici .**
- b) **Uličné krídlo prestrešiť sedlovou strechou, sklon použiť podľa susedného domu č.1 na Družstevnej ulici, ako aj výšku fasády – korunnej rímsy.**
- c) **Strechu smerom do ulice nepresvetľovať**
- d) **Objekt riešiť s hospodárskou alebo doplnkovú funkciou k domu č.30 na Komenského ulici.**
- e) **Je možné doplniť prízemné dvorové krídlo pozdĺž severozápadnej parcelnej hranici s tradičným šikmým zastrešením.**
- f) **Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, vychádzať z jestvujúcich historických objektov ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 3 - Družstevná ulica, za Kráľovskou č.5,7, (asanovaná plocha A2)

Parcela č. 2335

Rezervná plocha vznikla zánikom pôvodnej krídlavej zástavby obytného domu pri Družstevnej ulici a bývalej stodoly pri uličke Za mestskou zdou, ako aj zánikom samostatnej historickej parcely.

Rezervnú plochu na severozápade ohraničuje susedná parcela č. 2334 s domom Družstevná d.č.4. Na severovýchode sa nachádza vlastný dvor pozemku parc.č. 2335, na juhovýchode ohraničuje rezervnú plochu R3 dvorové krídlo objektu domova dôchodcov parc.č.2335 (špitál Kráľovská d.č.9), tiež dvor parcela č.2336 s domom Kráľovská d.č.7 a tiež objekt bývalej zachovanej úzkej stodoly s prejazdom, situovanej v ukončení krídla nárožného objektu Kráľovská d.č.5. Na juhozápade ohraničuje rezervnú plochu uličná línia severovýchodnej strany Družstevnej ulice, parc.č. 2338.

- a) **Dostavať prízemnú zástavbu umiestnenú v línii pozdĺž pôvodnej uličnej čiary severovýchodnej strany Družstevnej ulice, na šírku rezervnej plochy.**
- b) **Hĺbkou uličného krídla riešiť maximálne 9 metrov.**
- c) **Použiť tradičné šikmé zastrešenie sedlovej strechy s odkvapom do ulice, so sklonom strešnej roviny podľa susedného hospodárskeho objektu Kráľovská č.5, ako aj výšku korunnej rímsy tohto objektu. Je možné dostavať dvorové**

krídlo popri severozápadnej parcelnej hranici, do hĺbky maximálne po úroveň dvorového krídla objektu dôchodcov, resp. v rozsahu rezervnej plochy podľa výkresu zásad.

- a) **Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných prízemných domov Družstevnej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R4 - Družstevná ulica, krídlo nárožného objektu Kráľovská d. č. 3, (asanovaná plocha A3)

Parcela č. 2339

Rezervná plocha vznikla zánikom prízemného bočného uličného krídla objektu Kráľovská č. 3, situovaného popri Družstevnej ulici.

Rezervnú plochu ohraničujú: na severozápade susedný zachovaný hospodársky objekt parc.č. 2341 (prináleží obytnému domu Komenského ul.č.4), na severovýchode Družstevná ulica parc.č. 2338, jej juhozápadná uličná línia. Na juhovýchodnej strane sa nachádza uličné krídlo vlastného objektu Kráľovská č. 3 a na juhozápade dvor vlastného pozemku parc.č. 2339. Na štíte jestvujúceho krátkeho krídla pri Družstevnej ulici je dodnes zachovaná stopa sedlovej strechy predmetného zaniknutého krídla, a vyplývajúc z tohto odtlačku bol zaniknutý objekt vyše metra nižší od korunnej rímsy Družstevnej fasády jestvujúceho domu.

- b) **Dostavať prízemnú zástavbu na celú šírku rezervnej plochy s tradičným šikmým zastrešením sedlovej strechy, ako bočné uličné krídlo k jestvujúcemu objektu na Kráľovskej ulici d.č.3.**
- c) **Maximálnu hĺbku riešiť podľa zachovaného krátkeho dvorového krídla popri Družstevnej ulici. Výšku korunnej rímsy riešiť podľa stopy sedlovej strechy predmetného zaniknutého dvorového krídla, ktoré je otláčené na uličnej časti krídla domu, ako aj sklon strechy, pričom nové krídlo riešiť nižšie podľa zachovaného odtlačku (fotodokumentácia archív KPU). Dostavať krídlo s prioritne hospodárskou a doplnkovou funkciou, pričom uplatniť charakteristický prejazd do dvora.**
- d) **Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika a prejazdom do dvora, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných prízemných domov Družstevnej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 5 - Komenského ulica, za kultúrnym domom (asanovaná plocha A4)

Parcela č. 2390/1

Rezervná plocha vznikla zánikom historickej zástavby obytného domu orientovaného do Komenského ulice, situovaný na nároží s Madvovou (resp. s jej úsekom po zalomení), jeho samostatným hospodárskym krídlom, tiež dvoch hospodárskych krídel na zadnom pozemku patriacich Mittákovskému domu (dnes múzeum), kolmo situovaných na Komenského ulicu. Zároveň tu zanikla historická parcelácia. V súčasnosti je plocha využívaná ako parkovisko.

Rezervnú plochu ohraničuje uličná línia JV strany Madvovej ulice, parc.č.1894 (úsek spojnice na Komenského ulicu), ako aj historická uličná línia juhozápadnej strany Komenského ulice, parc.č.1923, ďalej rezervnú plochu R5 ohraničuje severozápadná parcelná hranica novodobého poschodového objektu Komenského d.č.1, parc.č.2390/7, s dvorom parc.č.2390/8 a z juhozápadnej strany sa nachádza objekt kultúrneho domu Námestie slobody č.11, parc.č.2388 a časť vlastnej parcely č.2390/1.

- a) Dostavať prízemnú krídlovú zástavbu umiestnenú v línii pozdĺž pôvodnej uličnej čiary juhozápadnej strany Komenského ulice, prípadne i pozdĺž Madvovej ulice
- b) Vo výraze objektu bude naznačená parcelácia – rozdelenie rezervnej plochy na dve parcely so šírkou 12 až 18 metrov. Použiť tradičné šikmé zastrešenie so sklonom strešnej roviny podľa objektu nárožného Komenského č.3 (parc.č. 2390/2). Prioritne uplatniť štít s polvalbou podľa zachovaného riešenia Komenského d.č.3.
- c) Hĺbku uličného krídla a výšku korunnej rímsy riešiť podľa zachovaného susedného objektu cez uličku - Komenského d.č.3.
- d) Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných prízemných domov Komenského ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.

R6 - Madvova ulica, pozemok na južnom nároží za kultúrnym domom, (asanovaná plocha A5, A6)

Parcela č. 2383 a parcela č. 2381/2

Rezervná plocha R6 vznikla asanáciou historickej krídlovej zástavby obytného domu s hospodárskou časťou, situovanej pri uličných líniiach, na nárožnom pozemku parc.č.2383. Rezervná plocha zahŕňa aj vedľajšiu parcelu č.2381/2, zo severozápadu, v rozsahu nožnej zástavby stodoly (na historickej mape roku 1898 a pravdepodobne ani počas 20.stor. tu hospodárska stavba nestála).

Rezervnú plochu R6 ohraničuje na severozápadnej strane parcela č. 2380 s objektom pôvodnej stodoly, situovanej v závere úzkeho pozemku s obytným domom pri Komenského ul.d.č.7.(parc.č.2380). Na severovýchode sa nachádza dvor vlastných pozemkov rezervnej plochy, parc.č.2381/2 a 2383. Na juhovýchodnej a juhozápadnej strane rezervnú plochu ohraničuje v polohe zalomenia Madvova ulica parc.č.1894 – jej severozápadná a severovýchodná uličná strana.

- a) **Doplniť prízemnú krídlovú zástavbu na nárožnom pozemku parc.č.2383, popri obidvoch uličných líniiach podľa zaniknutého pôvodného objektu (A5). Hlavné krídlo situovať pri severovýchodnej strane ulice, v pokračovaní obytných domov Madvovej ulice. Pri druhej severozápadnej strane ulice nárožného pozemku, umiestniť v ukončení zástavby hospodárske krídlo ako hmotovo podružné, nižšie oproti hlavnému krídlu, s napojením sa na jestvujúce pôvodné hospodárske krídlo susedného objektu parc.č.2382 (Komenského d.č.3), výškou korunnej rímsy aj sklonom strechy. Zástavbu riešiť s tradičným prejazdom do dvora.**
- b) **Objekt je možné riešiť s využiteľným podkrovím s presvetlením smerom do ulice strešnými oknami, dvorové strany je možné presvetliť strešnými oknami alebo v kombinácii s malorozmernými vikiermi s tradičným šikmým zastrešením.**
- c) **Architektonický výraz riešiť s uplatnením samostatne umiestnených otvorov, tvaru stojateho obdĺžnika, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných prízemných domov Madvovej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**
- d) **Na úzkom pozemku parc.č. 2381/2 za obytným domom Komenského č.5 (A6) je možné umiestniť pri Madvovej ulici, na šírku pozemku prízemné uličné krídlo hospodárskeho charakteru, so sedlovou strechou. Jeho hĺbku, výšku korunnej rímsy a sklon strechy riešiť podľa susedného zachovaného hospodárskeho objektu stodoly parc.č. 2380 (Komenského d.č.7). Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, s uplatnením tradičného prejazdu do dvora. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred**

fasádu. podľa už spomínaných susedných hospodárskych objektov. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.

R 7 - Madvova ulica, zadné krídlo Komenského 51, (asanovaná plocha A8)

Parcela č. 1901

Rezervná plocha vznikla zánikom pôvodného hospodárskeho objektu zadného krídla úzkej parcely (postaveného pravdepodobne po roku 1898, vyplývajúc z historickej katastrálnej mapy z roku 1898, na ktorej sa krídlo v závere pozemku nenachádza), ktorého historický obytný dom je situovaný na Komenského 51 parc.č.1901.

Rezervnú plochu R7 ohraničuje na severozápade objekt pôvodnej stodoly v závere pozemku na parc.č.1900 s obytným domom na Komenského ul.č.53. Na severovýchode sa nachádza dvor vlastného pozemku parc.č.1901, na juhovýchode ohraničuje rezervnú plochu historický obytný dom na Madvovej ulici č. 1 parc.č.1902 a na juhozápade pôvodná uličná línia severovýchodnej strany Madvovej ulice, parc.č.1894. V súčasnosti je pozemok ukončený pri Madvovej ulici múrom s otvorom brány dvojkrídlovej drevenej latovej) resp. zachovanou uličnou fasádou zaniknutého objektu bývalej stodoly s prejazdom s radom tehál korunnej rímsy; zachovaný je aj štítový múr vystupujúci nad strešnú rovinnu susednej stodoly parc.1900 s bočným múrom prináležiaci pravdepodobne zaniknutej stodole.

- a) **Možnosť dostavať prízemnú jednokrídlovú zástavbu hospodárskeho charakteru umiestnenú v línii pôvodnej uličnej čiary severovýchodnej strany Madvovej ulice, na šírku rezervnej plochy, so sedlovou strechou s odkvapom do ulice.**
- b) **Krídlo riešiť podľa zachovaného susedného objektu stodoly parc.č.1900, (Komenského č.53) zo severozápadnej strany, prispôbiť mu hĺbku krídla a sklon strešnej roviny, pričom výšku korunnej rímsy zachovať jestvujúcu. Štítmí sedlovej strechy sa napojiť na susedné objekty.**
- c) **Štít oddeľujúci strechy riešiť podľa zachovaného, ako mierne prevyšujúci strešné roviny, vyskladaný z tehál do stupňovitého tvaru, bez oplechovania.**
- d) **Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, podľa zachovanej fasády s prejazdom. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**
- e) **Je potrebné zachovať pozostatok hospodárskeho objektu – uličný múr s korunnou rímsou a drevenou bránou.**

R 8 - Madvova ulica, zadné krídlo Komenského 55, (asanovaná plocha A9)

Parcela č. 1898

Rezervná plocha vznikla zánikom pôvodného historického hospodárskeho objektu zadného krídla úzkej parcely (viď. katastrálna mapa 1898), ktorého historický obytný dom je situovaný na Komenského č.d.55. V súčasnosti uzatvára pozemok z Madvovej ulice uličná fasáda zaniknutého hospodárskeho krídla, v tehlovej korunnou rímsou vo výške susedných hospodárskych stavieb. (Pravdepodobne je stavebne zachovaná aj jeho bočná severozápadná stena a štítový múr, o ktoré sa opiera susedné uličné hospodárske krídlo na nároží).

Rezervnú plochu R8 ohraničuje na severozápade zadné hospodárske krídlo parc.č.1895, objektu Blahova 18, na severovýchode sa nachádza dvor vlastného pozemku parc.č.1898, na juhovýchode ohraničuje rezervnú plochu susedná historická hospodárska stavba pri Madvovej ulici na parc.č.1900 a na juhozápade pôvodná uličná línia severovýchodnej fronty Madvovej ulice, parc.č.1894.

- a) **Dostavať prízemnú jednokrídlovú zástavbu hospodárskeho charakteru umiestnenú v línii pozdĺž pôvodnej uličnej čiary severovýchodnej strany Madvovej ulice, na šírku rezervnej plochy.**

- b) Toto zadné krídlo riešiť podľa zachovaných susedných zadných bývalých stodôl na severozápade na parc.č.1895 (Blahova d.č.18) a z juhovýchodu na parc.č.1900 (Komenského d.č.53), prispôbiť im hĺbku objektu, výšku korunnej rímsy a sklon strešnej roviny sedlovej strechy, napojiť sa na ne štípmi sedlovej strechy.
- c) Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, tiež podľa už spomínaných susedných hospodárskych dobových objektov. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.
- d) Je potrebné zachovať pozostatok hospodárskeho objektu – uličný múr s korunnou rímsou

R 9 Madvova ulica, pri Jezuitskej ulici, (asanovaná plocha A7)

Parcela č. 1877 nárožný pozemok národnej kultúrnej pamiatky Škarniclovská 2

Rezervná plocha vznikla zánikom krídlavej historickej zástavby, hospodárskeho charakteru, v závere pozemku s meštianskym domom orientovaným vpredu na pozemku do Škarniclovej ulice, d.č.2.

Rezervnú plochu R9 ohraničuje na severovýchode uličná línia Madvovej ulice parc.č.1894, na juhovýchode ju ohraničuje línia spojovacej Jezuitskej ulice parc.č.2360/1, na juhozápadnej strane dvor vlastného pozemku Škarniclovská 2, parc.č.1877 a na severozápadnej strane bočná parcelná hranica susedného pozemku parc.č.1878 (s novodobým nevhodným prekrytým prejazdom).

- a) Dostavať prízemnú jednokrídlovú zástavbu umiestnenú v línii pôvodnej uličnej čiary Madvovej ulice, na šírku parcely, rezervnej plochy, hospodárskeho charakteru, s tradičným šikmým zastrešením (riešiť rovnaný sklon obidvoch strešných rovín sedlovej strechy).
- b) Hĺbku krídla riešiť podľa zachovaných hmôt historických stodôl Madvovej ulice. Nárožie ukončiť typickým tvarom vychádzajúcim z pamiatkovej zóny (štít, valba príp. polvalba). Výšku korunnej rímsy maximálne do 2,8 - 3,0 metra od terénu chodníka.
- c) Presvetlenie strechy je možné riešiť len smerom do dvora malými strešnými oknami charakteru technického osvetlenia.
- d) Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, podľa hospodárskych historických objektov Madvovej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou (s jednoducho stupňovitú), riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu (maximálne 30 cm).

R 10 - Škarniclovská ulica č.d.1, západná strana, (asanovaná plocha A11)

Parcela č. 1871

Rezervná plocha vznikla asanáciou prízemného bočného uličného krídla na Škarniclovej ulici nárožného meštianskeho domu Škarniclovská č.1, parc.č.1871, s hlavnou fasádou orientovanou do Lichardovej ulice aj do námestia .

Rezervnú plochu R10 ohraničuje na juhu poschodové uličné krídlo objektu parc.č.1871, na západe sa nachádza vlastný dvor pozemku, na severe objekt bývalej Škarniclovej tlačiarne d.č.3 na parc.č.1870 a R10 ohraničuje západná uličná línia Škarniclovej ulice parc.č. 1876.

- a) Dostavať prízemnú zástavbu bočného uličného krídla popri pôvodnej uličnej čiare Škarniclovej ulice na celú šírku voľnej rezervnej plochy. Hĺbku krídla riešiť maximálne v rozsahu hĺbky jestvujúceho bočného uličného krídla Škarniclovská d.č.1

- b) **Nepresiahnuť výšku rímsy, hrebeňa a dodržať aj sklon strechy podľa susedného uličného krídla Škarniclovská č.3 (NKP), na ktorý sa napojí štítom. Uplatniť prejazd do dvora.**
- c) **Podkrovie je možné využiť a presvetliť strešnými oknami do ulice a strešnými oknami v kombinácii s malorozmernými vikiermi s tradičným zastrešením smerom do dvora.**
- d) **Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne osadenými otvormi s uplatnením tektoniky, mierky a rytmu tradičných historických fasád ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 11 - Škarniclovská ul. po asanácii domu na Škarniclovskej č.22. (asanovaná plocha A10)

Parcela č. 1889 a č. 1890/4

Rezervná plocha vznikla zánikom a asanáciou historickej krídlavej zástavby prízemného obytného domu (d.č.22) na Škarniclovskej ulici parc.č.1889 a zároveň do rezervnej plochy je zahrnutý úzky pruh pozemku parc.č.1800/4, odňatý od susednej parcely, z dôvodu zväčšenia predmetného pozemku. Hospodársky jednokrídlový objekt, nachádzajúci sa na parc.č.1889 a orientovaný do Madvovej ulici, je zachovaný.

Rezervnú plochu ohraničuje zo severnej strany susedný pozemok parc.č.1890/3,5 s obytným domom č.24 na Škarniclovskej ulici, z východnej strany vlastný dvor a bývalá stodola v závere pozemku parc.č.1889, z južnej strany ohraničuje R10 susedný objekt Škarniclovská d.č.20, parc.č.1988 a zo západne strany východná uličná línia Škarniclovskej ulice, parc.č.1876.

- a) **Doplniť prízemnú krídlavú zástavbu, uličné krídlo situovať pozdĺž pôvodnej východnej uličnej strany Škarniclovskej ulice, na celú šírku rezervnej plochy, s tradičným šikmým zastrešením sedlovej strechy s odkvapom do ulice. Hĺbku uličného krídla riešiť max. 9 metrov.**
- b) **Uplatniť sklon strešnej roviny podľa susedného obytného domu d.č.24 zo severnej strany, tiež výškou korunnej rímsy a hrebeňom strechy nepresiahnuť dom č.24.**
- c) **Je možné popri severnej parcelnej hranici parc.č.1890/4 predmetného pozemku umiestniť prízemné dvorové krídlo s tradičným šikmým zastrešením, ako podružné (rozmermi krídla) voči uličnému krídlu.**
- d) **Možnosť zobytnenia podkrovia s presvetlením do ulice strešnými oknami, do dvora je možnosť v streche uplatniť malorozmerné vikiere.**
- e) **Použiť architektonický výraz s uplatnením samostatne osadených otvorov, tvaru stojateho obdĺžnika, s uplatnením tektoniky, mierky a rytmu tradičných historických fasád ulice a pamiatkového územia. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 12 - Námestie slobody, nárožie so Štefánikovou ulicou (časť asanovanej plochy A12)

Parcely č. 48/1,2,3,4 a č. 46/2

Rezervná plocha sa nachádza v strednom úseku juhozápadnej strany námestia, vznikla po asanácii štyroch historických meštianskych domov a zánikom ich parcelácie, situovaných v uličnom bloku medzi hlavným námestím a malým rínom, a pri ulici, ktorá ich spojuje. (Bývalý Malý rínek /malé námestie a ulica predstavujú úsek dnešnej Štefánikovej ulice.) Porovnaním historickej katastrálnej mapy z r.1898 a historickej fotodokumentácie vyplýva, že dva z týchto domov, prízemný pri Gvadányiho kúrii a poschodový na nároží, boli orientované do námestia, mali pravouhlé rizality s valbovými strechami. Ďalšie dva domy boli

orientované do pôvodnej úzkej komunikácie medzi námestím a rínkom, z ktorých dom na nároží s Malým rínkom bol poschodový. Taktiež v období 2.pol.20.stor. bola rozšírená z dopravných dôvodov Štefánikova ulica (v predmetnom úseku), posunutím severozápadnej strany smerom od radnice na severozápad, do polohy zaniknutej historickej zástavby).

Rezervnú plochu ohraničujú zo severozápadnej strany parcelou č. 50/1 – historickým objektom osobitnej špeciálnej školy na Jatočnej ulici d.č.4, dvorom školy parc.č.50/3, novodobým objektom mestských wc parc.č.50/2 a objektom Gvadányiho domu - mestskou knižnicou – Námestie slobody d.č.4, parc.č.49. Ďalej R12 ohraničuje juhozápadná uličná línia námestia parc.č.46/1 s farským kostolom a severozápadná strana Štefánikovej ulice parc.č.46/2. Plochu R12 uzatvára juhovýchodná strana Jatočnej ulice parc.č.52/2.

- a) **Možnosť dostavať maximálne 2-podlažnú (jednopošchodovú) zástavbu s uličnými krídlami umiestnenými v uličnej línii Námestia slobody a Jatočnej ulice/Malého rínku. Pri navrhovaní zástavby je nutné vychádzať z platného územného plánu.**
- b) **Je však nutné zachovať postupnosť zastavovania pozemku tak, že ako prvá bude zastavaná plocha s orientáciou do námestia.**
- c) **Maximálna šírka uličných krídiel je daná šírkou uličného krídla historického objektu Gvadányiho domu (parc.č.49).**
- d) **Vzhľadom na exponovanosť situovania rezervnej plochy v centre historického jadra Skalice je potrebné návrh zástavby vopred preveriť architektonickou štúdiou ako celok na ploche R12 a vizualizáciou, možnosti zakomponovania novej hmoty do danej polohy a jej vnímania z priestorov hlavného námestia, ako aj uličných interiérov Štefánikovej ulice, Jatočnej ulice, Malého rínku a pod.**
- e) **Výšku korunnej rímsy a hrebeňa strechy hlavného krídla zástavby orientovaného do Námestia slobody v severozápadnej časti rezervnej plochy riešiť maximálne do úrovne korunnej rímsy a hrebeňa Gvadányiho domu (Nám. slob. 4, parc.č.49) a v juhozápadnej časti plochy maximálne do úrovne radnice (Nám. slob.10, parc.č.5).**
- f) **Krídla orientované do Malého rínku riešiť ako 2-podlažné, avšak s nižšie položenou rímsou a hrebeňom strechy ako krídlo orientované do Námestia slobody.**
- g) **Uplatniť tradičné šikmé zastrešenie. Krídla zástavby orientované do námestia prestrešiť sedlovými strechami so sklonom podľa Gvadányiho domu (parc.č. 49), naň sa napojiť štítom. Podkrovia krídiel môžu byť využité a presvetlené len strešnými oknami do priestorov námestia, rínku, či ulice, do dvora môžu byť použité strešné okná alebo v kombinácii s malorozmernými vikiermi s tradičným zastrešením.**
- h) **Celkový architektonický výraz hlavného krídla zástavby orientované do hlavného námestia je vhodné riešiť v náznaku rozdelené na dve parcely, uplatnením výrazu prejazdového domu, ako aj akcentom na fasáde. Náznak dvoch objektov v architektonickom riešení je možné riešiť aj pri výraze krídla orientovaného do Jatočnej ulice/bývalého Malého rínku.**
- i) **Priestor popri Štefánikovej ulici medzi krídlami do námestia a do Malého rínku je možné ponechať bez zástavby alebo je možné vytvoriť krídlo v línii uličnej čiary severozápadnej strany Štefánikovej ulice, podružné hmotou a výškou korunnej rímsy voči krídlu orientovanému do námestia, maximálne podľa korunnej rímsy vytvárajúceho krídla do Jatočnej.**
- j) **Architektonický výraz krídla popri Štefánikovej ulici riešiť ako podružné voči krídlu pri hlavnom námestí.**
- k) **Uplatniť na uličných fasádach samostatne osadené otvory, tvaru stojateho obdĺžnika, vychádzať z tektoniky, mierky a rytmu tradičnej historickej zástavby**

najmä priestoru námestia. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.

R 13 - Jatočná ulica, zadná zástavba Potočná ul.č.25 a č.27, (časť asanovanej plochy A14)

Parcely č. 59 a č. 60/1

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodnej historickej zástavby zadných hospodárskych stavieb na západnej strane Jatočnej ulice (v úseku medzi Lichardovou a Štefánikovou ul.), na pozemku meštianskeho domu Potočná č.25 a pri novodobej telocvični na Jatočnej ulici, ktorá zrušila nielen pôvodnú zástavbu, ale aj časť parcely domu na Potočnej č.27.

Rezervná plocha R 13 je ohraničená západnou uličnou čiarou Jatočnej ulice parc.č.52/1, na južnej strane novodobým objektom telocvične parc.č.60/4, na západnej strane dvor pozemkov parc.č.60/1 a parc.č.59 a zo severnej strany pozemkom parc.č.56 park pri evanjelickom kostole.

- a) Možnosť dostavať prízemnú zástavbu uličných krídiel umiestnenú v línii pôvodnej západnej uličnej čiary Jatočnej ulice, na obidvoch parcelách, s tradičným šikmým zastrešením s odkvapom do ulice.**
- b) Uličné krídla riešiť v maximálnej hĺbke 8 - 9 metrov, výšku ich korunnej rímsy a sklon šikmého zastrešenia odvodiť od historických hospodárskych objektov uličnej zástavby Jatočnej ulice.**
- c) Možnosť výstavby na pozemku parc. č. 59 pri severnej parcelnej hranici prízemného podružného dvorového krídla so šikmým zastrešením, ktorého maximálna šírka ako aj sklon strechy bude odvodená od dvorového krídla meštianskeho domu vpredu na pozemku parc. č. 59, Potočná č. 25.**
- d) Presvetlenie uličných krídiel zo strany Jatočnej ulice riešiť strešnými oknami.**
- e) Architektonický výraz odvodiť z historickej prízemnej zástavby ulice, resp. pamiatkovej zóny.**

R 14 - Lichardova ulica, paulínsky kláštor (asanovaná plocha A15)

Parc.č.57

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodného prízemného uličného krídla objektu paulínskeho kláštora na dnešnej Lichardovej ulici. (Zachované hlavné poschodové krídlo paulínskeho kláštora je orientované do Potočnej ulice d.č.21.) Súčasná línia severnej hranice pozemku bola oproti pôvodnej odklonená smerom do vnútra pozemku.

Rezervnú plochu ohraničuje na východe a juhu dvor samotného pozemku parc.č.57, na západe –juhozápade sa nachádza dvorová fasáda hlavného krídla paulínskeho kláštora parc.č.57. Na severe ohraničuje plochu R 14 uličná línia južnej strany Lichardovej ulice parc.č. 54.

- a) V prípade požiadavky na výstavbu bočného uličného krídla, k hlavnému zachovanému krídlu bývalého Paulínskeho kláštora, je nutné vykonať predstihový archeologický výskum na zistenie rozsahu bočného uličného krídla a jeho zachovania a následne KPÚ rozhodne o možnosti jeho výstavby. V prípade určovania podmienok na zástavbu bude nutné vychádzať z archívneho výskumu a z výsledkov archeologického výskumu.**

R 15 - Sasinkova ulica, severozápadná strana, (asanovaná plocha A16)

Parc.č.1788

Rezervná plocha vznikla asanovaním (po roku 1963, porovnaním ortofotomapy) pôvodnej zástavby krídlového prízemného domu na úzkom pozemku, ktorý je ukončený

hradobným múrom. V súčasnosti sa na pozemku nachádza pešia komunikácia spájajúca Potočnú a ulicu Pod Kalváriou, otvorom cez hradobný múr

Na severovýchodnej strane plocha R15 je ohraničená susedným historickým objektom Sasinkova d.č.6 a jeho dvorom na parcele č. 1790, na juhovýchodnej strane sa nachádza pôvodná uličná čiara severozápadnej strany Sasinkovej ulice, na juhozápade ohraničuje rezervnú plochu R15 objekt Sasinkova d.č.8 s dvorom na parc.č.1786/2, 1; a na severozápade rezervnej plochy sa nachádza dvor predmetného pozemku parc.č.1788.

- a) **Dostavať prízemnú zástavbu uličného krídla na celú šírku voľnej parcely rezervnej plochy s tradičným šikmým zastrešením, ako súčasť radovej zástavby, pričom je potrebné dodržať pôvodnú uličnú čiaru Sasinkovej ulice.**
- b) **Hĺbku uličného krídla riešiť maximálne do hĺbky historického susedného objektu uličného krídla Sasinkova d.č.6, parc.č.1786/2, tomuto prispôbiť výšku korunnej rímsy a sklon sedlovej strechy odkvapom do ulice.**
- c) **Presvetlenie smerom do ulice riešiť strešnými oknami, smerom do dvora je možné uplatniť malorozmerné vikiere s tradičným šikmým zastrešením a strešnými oknami.**
- d) **Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne osadených otvorov, tvaru stojateho obdĺžnika, s uplatnením tektoniky, mierky a rytmu tradičných historických fasád ulice a pamiatkového územia, Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**
- e) **Je možné ponechať na konci parcely otvor v opevnení s priechodom pre peších a zo Sasinkovej ulice ho sprístupniť prejazdom alebo priechodom v uličnom krídle novostavby.**

R 16 - Pivovarská ulica, severovýchodná strana (za Potočnou d.č.8), (asanovaná plocha A18)

Parc.č.1829/1

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodnej zástavby na historickom pozemku (2005-2006) - predmetného hospodárskeho objektu situovaného popri Pivovarskej ulici, (asanovaný bol tiež pôvodný obytný dom situovaný na Potočnej ulici – d.č. 8, a na jeho mieste bola postavená novostavba (2007-2008).

Rezervná plocha R16 je ohraničená na juhozápade uličnou čiarou severovýchodnej strany Pivovarskej ulice (parc.č.69/1), na severozápade susedným hospodárskym objektom, novopostaveným parc.č.1830, na severovýchode sa nachádza dvor predmetného pozemku parc.č.1829/1, a na juhovýchode R16 sa nachádza susedná historická hospodárska stavba parc.č.1828, ktorá tvorí súčasť radovej zástavby Pivovarskej ulice.

- a) **Dostavať prízemnú zástavbu uličného krídla na celú šírku voľnej parcely rezervnej plochy so šikmým zastrešením, ako súčasť radovej zástavby, pričom je potrebné dodržať pôvodnú uličnú čiaru Pivovarskej ulice.**
- b) **Hĺbku uličného krídla riešiť maximálne 6-7 metrov, podľa zachovanej vedľajšej hosp. stavby z južnej strany. Podkrovie sedlovej strechy odkvapom do ulice je možné presvetliť len z dvorovej strany formou technického osvetlenia, vetracích strešných okien.**
- c) **Výšku korunnej rímsy a sklon strechy riešiť podľa zaniknutej stodoly, (resp. podľa zachovanej susednej historickej stodoly parc.1828 (k domu Potočná č.10).**
- d) **Objekt riešiť prioritne s hospodárskou a doplnkovou funkciou k hlavnému objektu na pozemku Potočnej ulici.**
- e) **Výraz objektu riešiť jednoduchým spôsobom, uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika, a prejazdom do dvora, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných zachovaných objektov Pivovarskej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 17a - Pivovarská ulica, severovýchodná strana (za Potočnou č. 18), (časť asanovanej plochy A19)
Parc.č.68/3

Rezervná plocha vznikla asanáciou pôvodnej historickej zástavby časti severovýchodnej strany Pivovarskej ulice, pri spojovacej uličke s Potočnou ulicou, v rozsahu približne dvoch historických parciel, so zadnou krídlou zástavbou, ktorých obytné domy boli orientované do Potočnej ulice a tiež zanikli. V súčasnosti je plocha využívaná na parkovisko.

Rezervná plocha R17a je ohraničená na severozápade historickou úzkou komunikáciou, spojovacou uličkou parc.č. 68/2, na severovýchode novodobým objektom veľkopredajne a jej prístavby parc.č.66/1, na juhovýchode novodobým objektom (po 1990, zač.21.stor.) parc.č.68/4, na juhozápade ohraničuje rezervnú plochu R17a uličná čiara severovýchodnej strany Pivovarskej ulice (parc.č.69/1).

- a) **Dostavať prizemnú krídlou zástavbu s uličným krídlom umiestneným v línii pôvodnej uličnej čiary Pivovarskej ulice, jej SV strany, a bočným severovýchodným krídlom popri spojovacej uličke.**
- b) **Korunnú rímsu a hrebeň strechy uličného krídla riešiť maximálne do úrovne rímsy a strechy susedného objektu z južnej strany parc.č.68/4. Zástavbu zastrešiť tradičným šikmým zastrešením, štítom napojiť na objekt parc.c.68/4, sklon strechy zosúladiť s týmto objektom, pri uličke strechu uličného krídla ukončiť štítom s typickou polvalbou alebo valbou.**
- c) **Bočné uličné krídlo riešiť ako hmotovo podružné voči uličnému krídlu maximálnej šírky 7 metrov, so šikmým zastrešením sklonu 40 – 45 stupňov. Využiteľné podkrovie uličného krídla presvetliť smerom do Pivovarskej ulice strešnými oknami, prípadne s možnosťou použitia vikiera alebo štítu ako akcentu. Uličnú stranu podkrovia dvorového krídla presvetliť strešnými oknami. Dvorové strany zástavby je možné presvetliť strešnými oknami alebo malorozmernými vikiermi s tradičným zastrešením.**
- d) **Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných zachovaných objektov, fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 17b - Potočná ulica, juhozápadná strana pred Potočnou č. 18, (časť asanovanej plochy A19)
Parc.č.64/5

Rezervná plocha vznikla asanovaním zástavby historických objektov juhozápadnej strany Potočnej ulice situovanej od historickej spojovacej uličky Potočná/Pivovarská juhovýchodným smerom, pri jej nároží, pričom zanikla aj historická parcelácia. Rezervnú plochu tvorí novodobá parcela pred veľkoobjemovým objektom postaveným v 80-tych rokoch 20.stor., (v súčasnosti prízemie využíva predajňa Coop Jednota).

Rezervná plocha R17b je ohraničená pri spojovacej uličke na severozápade a tiež pozdĺž Potočnej ulice na severovýchode parcelou č.64/7 (pozostatok náročnej časti parcelnej hranice pôvodného domu s rizalitom). Z juhovýchodnej strany rezervnú plochu ohraničuje novodobá prístavba parc.č. 64/6 (pred Potočnou č.20, vznikla zač. 21.stor.) a na juhozápadnej strane novodobý objekt veľkopredajne parc.č.68/1 (Potočná č.18, 80-te roky 20.stor.).

- a) **Nutnosť dostavať na šírku rezervnej plochy 2-podlažnú (jednoposchodovú) zástavbu s uličným krídlom umiestneným v línii uličnej čiary Potočnej ulice (už novodobej – odchýlenej od historickej, v predĺžení uličnej fasády už postavenej**

susednej prístavby parc.č. 64/6, 2). Zástavba bude predstavaná pred novodobý objekt veľkoobjemovej predajne Potočná č.18, parc.č.68/1, (tak ako začiatkom 21.stor. vznikli predstavané hmoty so šikmým zastrešením pred objektmi Potočná č.22 a Potočná č.20.)

- b) Vo výraze objektu bude naznačená parcelácia – rozdelenie rezervnej plochy na dve parcely (šírku jednej parcely 10 až 14 metrov).
- c) Korunnú rímsu novej zástavby riešiť maximálne do úrovne rímsy susedného poschodového objektu Potočná č.20, parc.č. 64/6.
- d) Zástavbu zastrešiť tradičným šikmým zastrešením, štítom napojiť na vedľajšiu prístavbu (Potočná č.20), podľa nej zosúladiť aj sklon strechy. Avšak výšku hrebeňa riešiť maximálne do hrebeňa jednoposchodovej prístavby objektu Potočná 22 (pri pošte), jej hrebeň je v nižšej polohe. Strechu ukončiť na nároží valbou. V streche je možné riešiť využiteľné podkrovie, presvetlené smerom do ulice strešnými oknami. Na nároží so spojovacou uličkou, smerom do Potočnej ulice, je možné umiestniť arkier, ako náznak pôvodného rizalitu už zaniknutého objektu.
- e) Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných zachovaných objektov, fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.
- f) Zároveň je nutné preriešiť plochú strechu jestvujúcej blokovej stavby Potočná 18 a charakteristickú krídlivosť zástavby naznačiť novostavbou podkrovia v skladbe šikmej strechy

R 17c - Pivovarská ulica, za Potočnou č.22 a preluka pri pošte (časť asanovanej plochy A19)

Parc.č.66/6, 7, 8, 9, 10 a časť parc.č. 66/5 a č.66/12

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodnej historickej zástavby časti severovýchodnej strany Pivovarskej ulice, v rozsahu približne troch historických parciel so zadnou krídlou zástavbou, ktorých obytné domy boli orientované do Potočnej ulice.

Rezervná plocha R17c je ohraničená na severozápade novým prízemným objektom Pivovarská d.č.6, parc.č.67/4 s bočným sedlovým štítom. Na severovýchode novodobým objektom veľkopredajne (2.pol.20.stor.) – Potočná č.22, parc.č.66/3, a parcelami 66/12 a 66/5. Na juhovýchode novodobým objektom pošty parc.č.66/4 a časťou jej dvora, na juhozápade ohraničuje rezervnú plochu R17c uličná línia severovýchodnej strany Pivovarskej ulice (parc.č.69/1).

- a) **Prioritne dostavať na rezervnej ploche prízemnú zástavbu s tradičným šikmým zastrešením odkvapom do Pivovarskej ulice, krídlom napojiť na štít objektu Pivovarská č.6, parc.č.67/4. Jestvujúcu prieluku parc.č.66/12 a 66/5 je možné nezastavať.**
 - Maximálna hĺbka uličného krídla je 10 metrov. Výšku korunnej rímsy a hrebeňa strechy krídla pri Pivovarskej ulici riešiť maximálne do úrovne susednej stavby d.č.6., uplatniť podľa nej aj sklon strechy do ulice. Celkovo na objekte riešiť typ zastrešenia tradičných tvarov.
 - Vo výraze objektu bude naznačená parcelácia dvoch parciel (šírka parcely 11 až 13 metrov), deliacim štítom aj v streche. Dvorové krídlo je možné riešiť popri juhovýchodnej hranici parcely č.66/6, s uplatnením hmotovej podružnosti voči uličnému krídlu, podľa šikmého zastrešenia objektu Potočná č.22.
 - Využiteľné podkrovie presvetliť smerom do Pivovarskej ulice strešnými oknami, prípadne s možnosťou použitia vikiera alebo štítu ako akcentu. Do dvora presvetlenie podkrovia je možné riešiť strešnými oknami alebo

malorozmernými vikiermi s tradičným zastrešením.

- **Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika, a prejazdom do dvora, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných zachovaných objektov, fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**
- b) Je možné dostavať 2-podlažnú (jednopošchodovú) krídllovú zástavbu - podľa schváleného právoplatného stavebného povolenia - s uličným krídlom umiestneným v línii pôvodnej uličnej čiary Pivovarskej ulice bez zvýšeného suterénu, v rozsahu časti rezervnej plochy - od objektu parc.č.67/4 po juhovýchodnú hranicu parcely č.66/6.**

R 18 - Tržnica , Pivovarská ulica, (asanovaná plocha A20)

Parc.č.71/1

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodnej historickej krídllovej zástavby časti juhozápadnej strany Pivovarskej ulice, v rozsahu približne šiestich - siedmich pôvodných objektoch, na úzkych parcelách ukončených hradobným múrom. Zanikla aj historická parcelácia. Plocha je v súčasnosti využívaná pre tržnicu. (V hradobnom múre je prierez pri spojovacom chodníku parc.č.75/2 smerom k autobusovej stanici na ul.pplk.Pljušťa).

Rezervná plocha R18 je ohraničená na severovýchode uličnou líniovú juhozápadnej strany Pivovarskej ulice (parc.č. 69/1). Na juhovýchodnej strane plochu ohraničujú parcely č. 78/3, 77/3 a 76/1 a 2. Z juhozápadnej strany je ohraničená hradobným múrom parc.č. 72/1 a zo severozápadnej strany novostavbou zo začiatku 21.stor. polyfunkčného domu Pivovarská č.19 na parcele č. 71/4 a jej dvorom pri hradbe parc.č.71/3.

- a) Dostavať prízemnú krídllovú zástavbu s uličným krídlom umiestneným v línii pôvodnej uličnej čiary Pivovarskej ulice.**
- b) Maxim. hĺbka uličného krídla musí vychádzať z hĺbky uličných krídel historických objektov v ulici (do 7,5 m).**
- c) Vo výraze objektu bude naznačená parcelácia – rozdelenie rezervnej plochy (na približne 4-5objektov) na parcely so šírkou 15 až 20 metrov.**
- d) Použiť tradičné šikmé zastrešenie so sklonom strešnej roviny 40-45 stupňov, výšku hrebeňa strechy maximálne do úrovne susedných prízemných objektov.**
- e) Je možné riešiť aj dvorové krídla, ktorými je potrebné naznačiť parceláciu, dvorové krídla riešiť ako hmotovo podružné voči uličnému krídlu (dvorové krídlo menšie ako uličné), so šikmým zastrešením sklonu 40 – 45 stupňov.**
- f) Potrebné je dodržať odstup minimálne 3 metre od mestskej fortifikácie a tento úsek pozdĺž hradby nezastavať.**
- g) Využitelné podkrovie presvetliť smerom do Pivovarskej ulice strešnými oknami, prípadne s možnosťou použitia vikiera alebo štítu ako akcentu (jeden na jeden objekt). Do dvora presvetlenie podkrovia je možné riešiť strešnými oknami alebo malorozmernými vikiermi s tradičným zastrešením.**
- h) Rozdelenie jednotlivých objektov riešiť aj v streche, a to uplatnením tradičných strešných štítov prevyšujúcich strešnú rovinu.**
- i) Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika a uplatnením aj prejazdov. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 19 - Nemocničná ulica, za domom Potočná d.č. 44 (asanovaná plocha A 35)

Parcela č. 83/2

Rezervná plocha vznikla zánikom historickej zástavby dvorových krídel a zadného uličného krídla objektu meštianskeho domu, orientovaného do Potočnej ulice č.d.44,

parc.č.83/1. Objekt porovnaním historickej katastrálnej mapy z r.1898, bol prízemný, s trojkridlovou zástavbou na pozemku. S najväčšou pravdepodobnosťou začiatkom 20.stor. bolo uličné krídlo nadstavané na poschodové, neskôr po roku 1963 (pozri ortofotomapu z roku 1963) zanikli prízemné krídla, severozápadné dvorové a juhozápadné uličné popri Nemocničnej ulici, ktoré boli pravdepodobne hospodárskeho charakteru.

Rezervnú plochu tvorí parcela č.83/2 - dvor domu Potočná č.44 (parc.č.83/1). Plocha R19 je ohraničená domom zo severovýchodnej strany, z juhovýchodnej strany ohraničuje plochu R19 prízemné dvorové krídlo susedného domu Potočná d.č.46, parc.č.84, z juhozápadnej strany ohraničuje R19 severovýchodná uličná línia Nemocničnej ulice a zo severozápadnej strany plochu R19 ohraničuje susedný dom Štefánikova d.č.6, parc.č.82/2.

- a) **Doplniť prízemnú zástavbu popri uličnej línii Nemocničnej ulice v šírke parcely rezervnej plochy, s hĺbkou 5,5 - 6 metrov (podľa zaniknutého krídla, alebo vychádzať zo zachovaného susedného objektu z východnej strany parc.84, za Potoč.46).**
- b) **Uplatniť sedlové zastrešenie, uličné krídlo odkvapom popri ulici, sklonom, a výškou korunnej rímsy sa napojiť na susedné uličné krídlo parc.č.84**
- c) **Možnosť doplniť prízemné dvorové severozápadné krídlo so sedlovou strechou**
- d) **Zástavbu riešiť prioritne s hospodárskou a doplnkovou funkciou domu č.44 na Potočnej ulici, prípadne s obchodnou funkciou.**
- e) **Uplatniť prioritne jednoduchý architektonický výraz, fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 20 - Jatočná ulica, za Potočnou d.č.37, (časť asanovanej plochy A22)

Parcela č. 37

Rezervná plocha vznikla zánikom hospodárskej zástavby v zadnej časti parcely č. 37, za domom na Potočnej č. 37.

Rezervnú plochu ohraničuje Jatočná ulica parc.č.53, na juhovýchode nezastavaná parcela č.35, na juhozápade dvory vlastných pozemkov parc.č.37 a na severozápadnej strane susedný hospodársky objekt parc.č.38 (Potoč.d.č.35).

- a) **Dostavať prízemnú zástavbu na parcele č. 37 s tradičným šikmým zastrešením, umiestnenú v línii pôvodnej uličnej čiary Jatočnej ulice, na šírku rezervnej plochy, objektom hospodárskeho alebo doplnkového charakteru k domu Potočná 37.**
- b) **Výšku korunnej rímsy objektu riešiť po doplnení čiastočne zachovaného otvoru prejazdu polkruhového tvaru, uplatniť sklon strechy podľa susedného na parc.č.36. Presvetlenie strechy riešiť len technického charakteru smerom do dvora (malé presvetľovacie a vetracie okienka).**
- c) **Architektonický výraz objektu riešiť jednoduchým spôsobom, so zachovaním a uplatnením polkruhového otvoru brány a zachovaním kamennej pätky. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 21 - Jatočná ul., za domom Potočná č. 55

Parcela č. 26

Rezervnú plochu tvorí nezastavaná časť pozemku pri Jatočnej ulici parc.č.26 (medzi radovou zástavbou bývalých stodôl), na ktorom je obytný dom umiestnený na Potočnej ulici d.č.55. Na hist. katastr. mape z r.1898 nie je v tejto polohe stavba zakreslená a pravdepodobne ani počas 20.stor. tu stodola nestála. V súčasnosti je parcela pri Jatočnej ulici uzatvorená omietnutým múrom, s otvorom brány pri juhovýchodnej strane (v tejto časti je múr vyšší).

Rezervnú plochu ohraničuje uličná strana Jatočnej ulice parc.č.53, parcelná strany susedného zachovaného hospodárskeho objektu parc.č.25 (patrí k Potočnej d.č.57), na juhozápade plochy sa nachádza vlastný dvor pozemku parc.č.26 a nakoniec plochu ohraničuje juhovýchodná strana susedného hospodárskeho objektu parc.č.27 (patrí k Potočnej d.č.53).

- a) **Možnosť dostavať prízemnú zástavbu osadenú v línii pôvodnej uličnej čiary Jatočnej ulice, na šírku parcely, s hospodárskou alebo doplnkovou funkciou k hlavnému objektu na Potočnej ulici, s tradičným šikmým zastrešením.**
- b) **Hĺbku uličného krídla prispôbiť jednému zo susedným hospodárskych objektov (parc.č.24, alebo na parc.č.27). Výšku korunnej rímsy umiestniť do polohy medzi jestvujúce susedné objekty, (čím sa dosiahne plynule zjednotená línia korunných ríms radových stodôl). Sklon sedlovej strechy prispôbiť susedným objektom.**
- c) **Presvetlenie riešiť len technického charakteru (malé presvetľovacie a vetracie okienka) smerom do dvora.**
- d) **Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, podľa zachovaných historických hospodárskych objektov Jatočnej ulice, s tradičným otvorom prejazdu. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 22 - Jatočná ulica, zadná zástavba Potočnej č.65 a č.63, (asanovaná plocha A25)
Zahŕňa parcelu č. 20/2, a časť parcel č. 21 a č. 20/1

Rezervná plocha vznikla asanovaním historickej zástavby zadných hospodárskych stavieb pozdĺž juhozápadnej strany Jatočnej ulice. Na parcelách, ktorých meštianske domy sú orientované do Potočnej ulice d. č. 65 a d. č. 63.

Rezervná plocha je ohraničená juhozápadnou líniou uličnej čiary Jatočnej ulice parcela č. 53, na juhovýchodnej strane dvorovým krídlom objektu Potočná 65, parcela č. 20/3. Na juhozápadnej strane rezervnej plochy sa nachádzajú dvory oboch pozemkov parcela č. 20/2,4 a parcela č. 21, a na severozápadnej strane je R22 ohraničená vedľajším pozemkom parcela č. 22 so zachovanou stodolou.

- a) **Dostavať prízemnú zástavbu uličných krídiel umiestnenú v línii pôvodnej uličnej čiary Jatočnej ulice, na oboch parcelách s hospodárskou a podružnou funkciou a výrazom voči hlavným krídlam na Potočnej ulici, s tradičným šikmým zastrešením, odkvapom do ulice.**
- b) **Hĺbku uličných krídiel riešiť maximálne 7-8 metrov.**
- ↯ **Zástavbu popri Jatočnej ulici za domom Potočná č. 65 riešiť len na parcele č. 20/2, a v úseku parcely č. 20/4 pri ulici ostane voľný prejazd, od ulice uzatvorený zachovaným múrom s bránou, (poznámka: nie je možné sa sedlovou strechou napojiť na jestvujúce krídlo štítom orientovaným do Jatočnej, keďže na dvorovej strane strechy obytného podkrovia je riešené jeho presvetlenie). Výšku korunnej rímsy zástavby pri ulici na parcele č. 20/2 riešiť podľa objektu zachovanej stodoly parc.č.22 (za domom Potočná č. 61), ako aj sklon sedlovej strechy.**
- d) **Hmotu krídla pri Jatočnej ul. v závere pozemku (parcela č. 21, za domom Potočná č.63) riešiť podľa zachovanej susednej stodoly parcela č. 22 (za Potočnou 61) - výšku korunnej rímsy, sklon sedlovej strechy, výšku hrebeňa, napojiť sa ňu štítom.**
- e) **Možnosť výstavby prízemných dvorových krídiel s tradičným šikmým zastrešením, situovaných pozdĺž severozápadných parcelných línií, hmotovo podružných voči krídlam uličným, ich šírku odvodiť podľa dvorového krídla objektu Potočná 63 (viď. katastrálna mapa, max 6,0 – 7,0 metra).**
- f) **V prípade vytvorenia dvorového krídla na pozemku parcela č. 20/2 a parcela č. 20/4 nespojiť ho s uličným krídlom meštianskeho domu (NKP) Potočná d. č. 65.**

Výšku ich korunnej rímsy a sklon šikmého zastrešenia odvodiť od zachovaných hospodárskych objektov uličnej zástavby Jatočnej ulice, resp. susedného objektu.

- g) Presvetlenie uličných krídiel riešiť len z dvorovej strany malými strešnými oknami formou technického presvetlenia. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.

R 23 - Jatočná ulica, zadná zástavba za Námestím slobody 12, (časť asanovanej plochy A23)

Parcela č. 6

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodného hospodárskeho objektu na Jatočnej ulici, situovaného v závere pozemku meštianskeho domu na námestí č.12.

Na juhozápadnej strane rezervnú plochu R 23 ohraničuje severovýchodná strana uličnej čiary Jatočnej ulice parc.č.53, na severozápade sa nachádza susedný pozemok parc.č.5/2 dvor mestského úradu, na severovýchodnej strane je vlastný dvor pozemku parc.č.6, a na juhovýchode je plocha ohraničená objektom parc.č.8 (novodobý objekt technického charakteru s funkciou infraštruktúry).

(Poznámka: parcelná hranica medzi susednými dvormi objektov Námestie slobody č.10 a č.12 parcely č.5/2 a č.6 , bola zmenená z priamočiareho tvaru na jestvujúcu viackrát zalomenú, pravdepodobne v súvislosti s výstavbou nových krídiel pri radnici.) Priestranný dvor parc.č.6 sa využíva v súčasnosti ako parkovisko mestského úradu.

- a) **Dostavať prízemnú zástavbu umiestnenú v línii pôvodnej uličnej čiary severovýchodnej strany Jatočnej ulice, na šírku zaniknutého objektu na tomto mieste, s podružnou funkciou a výrazom voči hlavnému krídlu na námestí, s tradičným šikmým zastrešením.**
- b) **Zástavbu uličného krídla riešiť v maximálne s hĺbkou 7 – 8 metrov.**
- c) **Zastrešenie riešiť sedlovou strechou, odkvapom orientovaným do ulice, pričom na južnej strane je nutné ju ukončiť štítom (s nutnosťou napojenia na susedný objekt). Výšku korunnej rímsy a sklon šikmého zastrešenia odvodiť od zachovaných pôvodných hospodárskych objektov uličnej zástavby Jatočnej ulice. (Např. podľa zachovaného zadného hospodárskeho krídla parc.č.9, za Nám.slob.16.) Presvetlenie riešiť len technického charakteru smerom do dvora (malé presvetľovacie a vetracie okienka).**
- d) **Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, podľa historických hospodárskych objektov Jatočnej ulice, s uplatnením prejazdu. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 24 - Jatočná ulica, zadná zástavba, za Námestie slobody 24, (asanovaná plocha A24)

Parcela č. 14

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodného hospodárskeho objektu na Jatočnej ulici, situovaného v závere pozemku dnes už zaniknutého meštianskeho domu na Námestí slobody č. 24, ktorý počas 2.pol.20.storočia nahradila novostavba sporiteľne.

Rezervnú plochu R24 ohraničuje na severovýchode dvor vlastného pozemku parc.č.14, na juhovýchodnej strane plochu ohraničuje novodobý objekt garáže na parc.č.15 (objektu Námestie slob.26), ďalej plochu ohraničuje pôvodná uličná línia severovýchodnej strany Jatočnej ulice parc.č.53 a na severozápade susedný hospodársky objekt pozdĺž Jatočnej ulice parc.č.13 (patriaci objektu rím.kat. fary Námestie slobody č.22). Na severovýchodnej strane sa nachádza dvor vlastnej parcely

- a) **Dostavať prízemný objekt umiestnený v línii pôvodnej uličnej čiary Jatočnej ulice, na šírku parcely, s podružnou funkciou a výrazom voči hlavnému krídlu na**

- námestí, s tradičným šikmým zastrešením, s odkvapom do ulice.
- b) Zástavbu hospodárskeho uličného krídla riešiť v maximálnej hĺbke 7–8 metrov podľa zachovaného susedného hospodárskeho objektu zo severozápadnej strany na parc.č.13 (k Nám.slob.č.22). Štítom sedlovej strechy sa napojiť na štít tohto susedného objektu. Výšku korunnej rímsy riešiť maximálne do úrovne už spomínaného vedľajšieho uličného hospodárskeho krídla na parcele č. 13 a podľa neho prispôbiť aj sklon šikmého zastrešenia strechy. Presvetlenie riešiť len technického charakteru (malé presvetľovacie a vetracie okienka) smerom do dvora.
 - c) Architektonický výraz riešiť jednoduchým spôsobom, podľa zachovaných historických hospodárskych objektov Jatočnej ulice, s tradičným otvorom prejazdu. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.

R 25 - Gorkého ulica, pred Gork.č.4, (časť asanovanej plochy A27)
Parcela č. 4190/1 a č. 4190/5

Rezervná plocha vznikla po asanovaní troch pôvodných objektov prízemnej obytnej zástavby na troch pôvodných parcelách, situovaných na južnej strane Gorkého ulice, od východného nárožia s Krížnou, ktorá v tejto časti tiež zanikla. Rezervnú plochu tvorí priestranstvo pred novodobým objektom s rovnou strechou Gorkého 4 (parc.č. 4190/4), ktorý vznikol v 80-tych rokoch 20.stor., a to v hĺbke pôvodných parciel.

Rezervnú plochu ohraničuje z východnej strany parcela č. 4194, na ktorej bola v nedávnom období asanovaná krídlová zástavba pôvodného prízemného objektu Gorkého č.8; z južnej strany je ohraničená novodobým objektom Gorkého 4 (parcela č.4190/4), zo západnej strany ju ohraničuje dvor parcely č.4190/2, (s cudzorodo pôsobiacimi objektmi Gorkého č.2 ako aj Nám.slob.č.15), a ďalej južná uličná strana Gorkého ulice, parc.č.4211. Poznámka: V roku 2015 bola na parc.č. 4190/15 pri uličnej čiare Gorkého ulice postavená prízemná stavba so sedlovou strechou odkvapom do ulice, na šírku parcely s hĺbkou 6,3metra. Pri Gorkého ulici zostala rezervná plocha medzi náznakom Krížnej ulice (severozápadnej línie pozemku parc.č.4190/1) a štítom novostavby z roku 2015.

- a) **Dostavať prízemnú zástavbu s uličným krídlom umiestneným v línii uličnej čiary Gorkého ulice na celú šírku rezervnej plochy. Maximálna šírka uličného krídla je daná šírkou typického uličného krídla Gorkého ulice.**
- b) **Ponechať nezastavaný úsek medzi východnou hranou objektu Gorkého d.č.2, parc.č.4190/3, a západnou líniou parcely č.4190/1 pri Gorkého ulici, aspoň v tomto rozsahu, evokujúci zaniknutú Krížnu ulicu v tejto polohe.**
- c) **Je možné umiestniť hmotovo podružné dvorové krídla pozdĺž západnej (parc. č.4190/2) a východnej (parc.č. 4194) parcelnej hranice.**
- d) **Uličné krídlo prestrešiť sedlovou strechou so sklonom zhodným s objektom na Gorkého č.10. Dvorové krídla riešiť ako sedlové s tradičným sklonom 45-40 stupňov. Východné krídlo je možné riešiť aj ako pultové s možnosťou nižšieho sklonu minimálne 30° pri zosúladení sa so susedným objektom.**
- e) **Použiť výšku korunnej rímsy a hrebeňa maximálne do úrovne sused. objektu Gorkého č.8 (prípadne ďalšieho objektu v radovej zástavbe Gorkého č.10).**
- f) **Podkrovia krídel môžu byť využité, s presvetlením len so strešnými oknami do ulíc, do dvora môžu byť použité strešné okná alebo malorozmerné vikiere s tradičným zastrešením.**
- g) **Architektonickým výrazom naznačiť jestvovanie pôvodných troch objektov. Uplatniť na uličných fasádach samostatne umiestnené otvory tvaru stojateho obdĺžnika, vychádzať z tektoniky, mierky a rytmu tradičnej historickej zástavby Gorkého ulice, pamiatkového územia, fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 26 – Gorkého ul. , na mieste asanovaného domu Gorkého č.8, (asanovaná plocha A28)

Parcela č. 4194

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodnej prízemnej krídlovej zástavby obytného domu s hospodárskymi časťami objektu Gorkého d.č.8, parc.č.4194, okrem jeho zaklenutého suterénu.

Rezervnú plochu R26 ohraničuje východná parcelná hranica pozemku parc.č.4190/1 a východná parcelná hranica pozemku parc.č.4190/5 pri Gorkého ulici, ďalej R26 ohraničuje južná strana Gorkého ulice parc.č.4211, západná parcelná hranica pozemku parc.č.4195 s objektom Gorkého d.č.10, a ďalej severná hraničná línia pozemkov parc.č.4175 a č.4176 (domy na Ružovej ul,č.13 a č.11).

- a) **Prioritne je potrebné doplniť prízemnú krídlovú zástavbu, uličné krídlo situovať pozdĺž pôvodnej južnej uličnej strany Gorkého ulice, na šírku rezervnej plochy, s tradičným šikmým zastrešením sedlovej strechy s odkvapom do ulice, so sklonom strechy podľa susedného domu č.10. Hĺbku uličného krídla riešiť maximálne 8-9 metrov. Je možné doplniť popri západnej parcelnej hranici pozemku prízemné dvorové krídlo s tradičným šikmým zastrešením, ako podružné (rozmermi krídla) voči uličnému krídlu. Presvetlenie podkrovia smerom do ulice riešiť strešnými oknami, smerom do dvora i s malorozmernými vikiermi. Výraz domu podľa tradičného princípu prejazdového domu Gorkého ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**
- b) **Je možné doplniť zástavbu podľa platného stavebného povolenia.**

R 27 - Krížna ulica (asanovaná plocha A29)

Parcela č. 4188/1

Rezervná plocha vznikla zánikom pôvodnej historickej zástavby na pozemku parc.č.4188/1,2 s obytným krídlovým domom orientovaným do námestia a hospodárskym objektom pri Krížnej ulici. Pri námestí vznikla v 2.pol.20.stor. na pozemku novodobá poschodová stavba pre účely služieb a predajní, (v súčasnosti pre banku) s cudzorodou hmotou a výrazom, a vzadu na dvore vznikol samostatný objekt. Dvor pozemku je zo strany Krížnej ulice uzatvorený murovaným oplotením s bránou, ktorý je odstúpený od pôvodnej uličnej línie do vnútra pozemku, pravdepodobne z dopravných dôvodov.

Rezervnú plochu ohraničuje zo západnej strany vlastný pozemok parc.č.4881/1, zo severnej strany susedný objekt rodinného domu parc.č.4189 – (resp. priestor prejazdu do dvora) s krídlom popri Krížnej ulici d.č.5 a 7, z východnej strany západná uličná línia Krížnej ulice parc.č.4184 a z južnej strany susedný objekt parc.č.4187/3 Krížna ul.d.č.1C.

- a) **Doplniť prízemnú jednokrídlovú zástavbu popri pôvodnej uličnej čiare západnej strany Krížnej ulice, na celú šírku rezervnej plochy, tradičným šikmým zastrešením s odkvapom do ulice.**
- b) **Hĺbku objektu riešiť podľa susedného južného objektu v rozsahu jeho sedlovej strechy, napojiť sa na jeho štít, pričom nepresiahnuť jeho korunnú rímsu a použiť sklon jeho strechy.**
- c) **Objekt riešiť prioritne s hospodárskou a doplnkovou funkciou k hlavnému objektu na pozemku pri námestí. Riešiť prejazd do dvora.**
- d) **Výraz objektu riešiť jednoduchým spôsobom, uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojatého obdĺžnika, a prejazdom do dvora, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných prízemných domov Krížnej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 28 - Ružová ulica d.č.8, areál pekárne, (časť asanovanej plochy A30)

Parcela č. 4137

Rezervná plocha vznikla zánikom pôvodnej krídlovej historickej zástavby v rozsahu štyroch úzkych pozemkov (hist.katastr.mapa 1898) a ich zadných dvorov. Vo východnej časti tejto novej plochy bol postavený poschodový objekt pekárne, novodobého výrazu s viackrát zalomenou fasádou pri ulici, a západná časť tejto plochy ostala voľná využívaná ako prejazd do dvora, s malým objektom vrátnice pri hranici pozemku.

Rezervnú plochu ohraničuje na severe pôvodná uličná línia južnej strany Ružovej ulice, parc.č.4156, na východe ju ohraničuje poschodový novodobý objekt pekárne parc.č.4137, ktorého dvor sa nachádza aj na južnej strane rezervnej plochy, a na západnej strane ohraničuje R28 prízemný rodinný dom Ružová č.4, parc.č. 4136.

- a) **Dostavať prízemnú zástavbu umiestnenú v línii pôvodnej uličnej čiary Ružovej ulice, na šírku parcely pri ulici, medzi susedným historickým objektom Ružová č.4, parc.č.4136 a objektom pekárne parc.č.4137, so šikmým zastrešením tradičného charakteru.**
- b) **Zástavbu tohto uličného krídla riešiť v maximálnej hĺbke podľa voľného priestoru medzi uličnou čiarou a zalomením hmoty novodobej pekárne smerom do dvora, pokračovaním línie tohto zalomenia smerom k západnej parcelnej hranici. (Zástavbu riešiť z dôvodu vytvorenia jednotnej uličnej fronty južnej strany Ružovej ulice a zamedzeniu pohľadu do narušeného komplexu vytvoreného novodobými zásahmi.)**
- c) **Zástavbu riešiť so šikmým sedlovým zastrešením, pričom sedlom ju napojiť na pôvodný objekt zo západu a tiež na novodobú pekáreň po východnej strane. Výšku korunnej rímsy a sklon šikmého zastrešenia sedlovej strechy riešiť podľa vedľajšieho uličného krídla objektu Ružová č.4, parc.č. 4136. Presvetlenie smerom do ulice riešiť strešnými oknami, smerom do dvora je možné uplatniť malorozmerné vikiere s tradičným šikmým zastrešením.**
- d) **Architektonický výraz riešiť podľa historických objektov Ružovej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

R 29 - Nemocničná ulica, pri Bille Štefánikova 11, (časť asanovanej plochy A21)

Parcely č. 92/1, 92/80 a 93/6

Rezervná plocha vznikla asanovaním pôvodnej historickej zástavby juhozápadnej strany Nemocničnej ulice, resp. jej východnej časti, západne od niekdajšieho dvora ohraničeného múrom pri krídle kláštora milosrdných bratov, a to v rozsahu piatich - šiestich parciel s historickou krídlovou zástavbou, ktorých pozemky ukončovala mestská hradba (viď. katastrálna mapa z roku 1898). Mestské opevnenie v tomto úseku v nadzemnej časti tiež zaniklo.

Rezervná plocha R29 je ohraničená na severovýchodnej strane líniou historickej uličnej čiary Nemocničnej ulice parc.č. 90/1, (okrem novodobého objektu parc.č.92/55), ďalej z juhovýchodnej strany sa nachádza dvor novodobej prístavby (parc.č.92/33) ku kláštornému krídlu s členitým pôdorysom, táto prístavba ohraničuje časť R29 aj z juhozápadnej strany, aj objekt (parc.č.92/56), ktorému lemuje severné nárožie, ďalej po predpokladanú líniu zaniknutého úseku mestského opevnenia, kde rešpektuje 3-metrový odstup. Severozápadná strana plochy R29 tvorí časť východnej strany komunikácie pri objekte Billa, s ktorou je rovnobežná až po uličnú čiaru Nemocničnej ulice.

- **Vzhľadom k tomu, že situácia toho času neumožňuje na danom pozemku – rezervnej ploche R 29 zástavbu, nie je nutné túto rezervnú plochu zastavávať.**

V prípade zmeny vstupných podmienok (zbúranie novodobých objektov, zmeny zásobovania predajne Billa) je potrebné zástavbu prispôbiť okolitej nízkopodlažnej zástavbe Nemocničnej ulice v súlade so všeobecnými zásadami.

R 30 - areál nemocnice s poliklinikou, Potočná ulica, pri objekte jedálne, (časť asanovanej plochy A31, A32)

Parc.č.92/1 (resp. časť pozemku pri Potočnej ulici)

Rezervná plocha vznikla asanovaním historickej zástavby Potočnej ulice, jej južnej strany, v úseku od kostola milosrdných bratov východným smerom, za účelom rozširovania areálu nemocnice s poliklinikou. Zanikla pritom aj časť Boorovej ulice, jej západný úsek. Dodnes ostal zachovaný len úsek hradobného múru na parc.č.92/51. Asanácia bola realizovaná v 60-70-tych rokoch 20.stor, celkovo pritom zaniklo pravdepodobne 26 objektov Potočnej ulice na úzkych pozemkoch i so spojovacou uličkou a približne 27 drobných objektov Boorovej ulice. Následne na ploche vznikli niektoré účelové objekty pre chod nemocnice s poliklinikou (jedáleň pri kostole a Potočnej ulici, pavilóny, laboratória, pitevňa, kotolňa, sklady a pod.), zjavne bez akejkoľvek urbanistickej koncepcie, nehovoriac o rešpektovaní historickej štruktúry sídla. Rezervná plocha R30 je situovaná pri Potočnej ulici, vymedzená je za účelom aspoň čiastočne rehabilitovať pôvodnú historickú štruktúru tvoriacu radovú zástavbu krídlových domov s uličnou čiarou pri Potočnej ulici.

R30 ohraničuje na severe línia zaniknutej historickej južnej strany Potočnej ulice parc.č. 80/1, na východnej strane ju ohraničuje objekt pitevne parc.č. 92/70 (prízemný veľkoobjemový s plochou strechou viackrát zalomená severná aj južná fasáda), tiež z východnej strany objekt na parc.č.92/69 (prízemný pri uličnej čiare a s valbovými strechami do ulice). Z južnej strany sa nachádza samotná parc.č.92/1, pričom hĺbka R30 vzhľadom na hlavnú Potočnú je daná predĺžením líniou zaniknutej Boorovej ulice. Vnútri rezervnej plochy sa nachádzajú dva novodobé objekty patriace k nemocnici..

Dostavať prioritne prízemnú krídlovú zástavbu s tradičným šikmým zastrešením. Je možné doplniť zástavbu maximálne dvojpodlažnú (poschodovú) v rámci uličnej zástavby Potočnej ulice s tradičným šikmým zastrešením s odkvapom do ulice a ostatné krídla riešiť len ako prízemné.

- a) **Zástavbu riešiť pozdĺž celej línie uličnej čiary Potočnej ulice (parc.č.80/1) – ako súvislú radovú zástavbu, pričom líniou uličnej čiary rešpektovať prirodzené zakrivenie pôvodnej ulice na parcele č.92/82, oproti umelej línii tu jestvujúcej časti kovového oplotenia s vjazdom od Potočnej ulice tak, že bude zástavba napojená na severozápadné nárožie objektu parc.č.92/68 s valbovými strechami.**
- b) **Novodobé budovy, nachádzajúce sa vnútri rezervnej plochy, je nutné prispôbiť novej zástavbe ,vychádzajúcej z princípov historického urbanizmu. Je možné ich zbúrať a nahradiť kvalitnejšou architektúrou rešpektujúcou historický urbanizmus**
- c) **Vo výraze objektu naznačiť parceláciu – rozdelenie rezervnej plochy do 4 – 5 parciel, šírka jednej parcely 17 až 22 metrov. V miest pitevne je potrebné predstavať hmotu tak, aby sa uličná čiara napojila na susedný objekt č. 106 parcela 92/68.**
- d) **Uličné krídlo zastrešiť tradičným sedlovým zastrešením (s odkvapom do ulice) so sklonom 40 – 45 stupňov, do ulice s jednotným sklonom. Výšku korunnej rímsy prioritne riešiť do úrovne prízemných objektov**
- e) **Dvorové krídla riešiť hmotovo podružné voči uličnému, kolmé na uličné krídlo, neumiestňovať ich v bezprostrednej blízkosti jestvujúcich objektov (parc.č. 92/11 a 92/70), dvorové krídla môžu siahať po líniu severnej fronty zaniknutej Boorovej časti ulice, zastrešiť ich sedlovým zastrešením so sklonom 40 - 45 stupňov.**
- f) **Zástavbu na rezervnej ploche R30 je možné uzatvoriť zadnými krídlami, hmotovo podružnými voči uličnému, pozdĺž severnej zaniknutej uličnej línie Boorovej**

ulice, ktoré nemusia vytvoriť súvislú radovú zástavbu, zastrešiť sedlovým zastrešením so sklonom 40 - 45 stupňov. Výška rímsy dvojpodlažného uličného krídla nesmie presiahnuť výšku 7-8 metrov od terénu chodníka. Hĺbka uličného krídla bude odvodená od hĺbky historických krídel Potočnej ulice.

- g) Podkrovie zástavby môže byť využité, s presvetlením do uličných priestorov len strešnými oknami, do dvora môžu byť použité strešné okná alebo malorozmerné vikiere s tradičným zastrešením.
- h) Architektonický výraz riešiť uplatnením samostatne umiestnených otvorov tvaru stojateho obdĺžnika, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných zachovaných objektov, s uplatnením aj prvkov prejazdov. Fasádu bodových otvorov, fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.

**R 31 - Boorova ulica, (časť asanovanej plochy A34)
Parc.č. 3423**

Rezervná plocha vznikla po zániku pôvodnej prízemnej zástavby rodinného domu na pozemku, ktorý pravdepodobne z východnej strany parcelu ohraničoval hradobný múr (viď. historická katastrálna mapa z roku 1898), a uličné krídlo poň nesiahalo. V súčasnosti je mestská hradba v tomto úseku nad terénom zaniknutá.

R31 je situovaná na severnej strane Boorovej ulice, a na nároží s novodobou Hollého ulicou, ktorá ohraničuje parc.č.3423 z východnej strany.

- a) **Doplniť prízemnú zástavbu s uličným krídlom umiestneným v línii uličnej čiary Boorovej ulice, pričom nezastavať východný úsek a ponechať tu voľný prejazd do dvora pozemku (podľa histor. katastrálnej mapy z r.1898).**
- b) **Prioritne je potrebné zachovať minimálne 3 metre odstup popri východnej parcelnej hranici (od predpokladanej vnútornej línie mestského opevnenia). V prípade zemných prác pri východnej parcelnej hranici – pozdĺž Hollého ulice je potrebné v tejto časti vykonať archeologický výskum zameraný na zistenie situovania priebehu predpokladanej hradby; na základe výsledkov určí KPU prezentáciu zaniknutej hradby.**
- c) **Maximálna hĺbka uličného krídla je daná hĺbkou uličného krídla jestvujúceho susedného objektu rodinného domu Boorova d.č.2, parc.č. 3424, v rozsahu sedlovej strechy. Uplatniť zastrešenie sedlovej strechy so sklonom zhodným so susedným objektom Boorova d.č.2.**
- d) **Je možné umiestniť hmotovo podružné dvorové krídlo pozdĺž západnej parcelnej hranice s tradičným šikmým zastrešením.**
- e) **Výšku korunnej rímsy a hrebeňa riešiť maximálne do úrovne susedného objektu Boorova č.2.**
- f) **Možnosť obytného podkrovia s presvetlením do ulice len strešnými oknami, smerom do dvora možnosť použitia strešných okien alebo malorozmerných vikierov s tradičným zastrešením.**
- g) **Architektonický výraz riešiť so samostatne umiestnenými otvormi, pričom vychádzať z tektoniky, rytmu a mierky historických fasád tradičných prízemných domov Boorovej ulice. Fasádu ukončiť klasickou omietkovou rímsou, riešiť tradičný malý presah strechy pred fasádu.**

Poznámka:

V rámci pamiatkovej zóny sa nachádzajú ešte ďalšie plochy nezastavané v uličných čiarach, ktoré sme ale nevyhodnotili ako rezervné plochy z dôvodu, že tieto parcely neboli zastavané (podľa súčasnej katastr. mapy 2008), ani podľa historickej katastr. mapy 1898. Možnosť zástavby týchto jednotlivých nezastavaných plôch bude posúdené individuálne. V prípade umožnenia takejto zástavby bude potrebné dodržiavať základné kritériá určené

pre zástavbu pamiatkového územia PZ Skalica a určené pre obdobné rezervné plochy (pre celú pamiatkovú zónu ako aj pre jednotlivé ulice).

F 5.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu objektovej skladby

Predmetom ochrany sú najvýznamnejšie objekty, zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky a vytypované na zápis do tohto zoznamu, objekty s pamiatkovou hodnotou, tvoriace podstatnú časť pamiatkového fondu PZ a vytvorené prevažne z tradičnej radovej zástavby, umiestnenej na historickej parcele, predmetom ochrany je taktiež vzájomné previazanie jednotlivých typologických a funkčných druhov, historický výraz jednotlivých objektov, prvkov a detailov, historický výraz celých ulíc, ucelený výraz ulíc zostavených z jednotného typologického druhu, resp. častí ulíc s jednotným typologickým druhom.

a) Zachovanie tradičnej objektovej skladby na parcele a zachovanie historickej zástavby je základným predpokladom vnímania rozdielu medzi historickým jadrom a okolitou novšou zástavbou. Je preto nevyhnutné v maximálnej miere zachovať historický stavebný fond v origináli, zachovať historický výraz celých ulíc, historický výraz jednotlivých objektov a zachovať jednotlivé historické prvky a detaily na objektoch v origináli

b) Historickú zástavbu nie je možné svojvoľne asanovať. Výmenu za novostavby je možné realizovať len v mimoriadne odôvodnených prípadoch - iba na základe zlého stavebno-technického stavu (čo je potrebné dokladovať posudkom statika) a v prípade, že objekt nedisponuje hodnotnými architektonicko-historickými prvkami a detailami v exteriéri alebo v interiéri (čo môže posúdiť zamestnanec KPÚ alebo osoba oprávnená vykonávať architektonicko-historické výskumy).

c) Je nutné zachovať špecifický historický urbanisticko-architektonický fenomén - takmer intaktne zachovanú súvislú radovú zástavbu prízemných hospodárskych stavieb-stodôl situovaných v nasledovných uličných priestoroch: západná uličná (resp. SZ) fronta Madvovej ul., Družstevnej ul., severná uličná strana Borovej ul., v celom rozsahu jednostranne zastavaná ulica Za mestskou zdôu – jej juhozápadná uličná fronta, v Jatočnej ulici (s výnimkou objektu „bývalej radnice“), ktorá je charakteristická prízemnou obojstrannou hospodárskou zástavbou (časť medzi Ružovou a Štefánikovou). Čiastočne je zachovaná hospodárska radová zástavba v časti južnej fronty Ružovej ulice, časti Križnej ulice ako aj časť Pivovarskej ulice.

d) Je potrebné zachovať špecifickú objektovú skladbu blokov zástavby, pri ktorých je každá parcela prístupná z dvoch paralelných ulíc, pričom k jednej ulici je orientovaný obytný dom priechodového typu a k druhej ulici stodola. Je potrebné zachovať jednotný výraz ulíc, vytvorených z rovnakého typologického druhu a v prípade jeho narušenia je potrebné úpravou rušiaceho prvku docieľiť návrat k jednotnému výrazu. Sú to bloky zástavby, vymenované v kapitole E.4.2.

e) Územie drobnej urbanistickej štruktúry pod rotundou- Podhradie a časť Blahovej ulice ponechať v celom rozsahu v origináli, v pôvodnom urbanizme, hmotovo-priestorovej skladbe, výraze, v pôvodnom materiáli s historickými prvkami, so zachovaním tradičného detailu. Ide o jedinečné takmer intaktne zachované územie dobovej zástavby prevažne z 19. storočia vyznačujúce sa miniatúrnou mierkou zástavby, usporiadané v radovej zástavbe, s úzkymi dvorovými krídlami so sedlovými strechami, ukončenými štítovými múrmi. Predmetom pamiatkovej ochrany je intaktne zachovaná urbanistická a hmotovo- priestorová skladba na malých historických parcelách, výška zástavby, dobový architektonický výraz, kompozícia krajinného reliéfu a zástavby gradujúca k najstaršej dominante sídla- Rotunde sv. Juraja. Stavby alebo prestavby, ktoré narušili celkový výraz priestoru, je potrebné zmeniť tak, aby nepôsobili rušivo a výrazom sa prispôbilibi okolitej zástavbe. Jedná sa napr. o poschodovú stavbu s rovnou strechou v zadnej časti parcely domu Podhradie č.6, situovanú „v záreze“ návršia, s parc. číslom 2043/3 , ktorú bude potrebné zmeniť na prízemnú s tradičným pultovým zastrešením. Rušivo v drobnej zástavbe pôsobia taktiež nadstavby domov formou

zvýšenia výšky ríms a hrebeňov striech, vstavby do podkrovia, ktorých sprievodným javom sú presvetľovacie prvky v úrovni strechy v dvorových častiach domov ako aj neproporčný nadrozmerný vikier na uličnej strane objektu Podhradie č.5, parc.č.2032, ktorý je potrebné odstrániť .

f) Historické objekty, ktorých fasády boli v minulosti znehodnotené utilitárnymi zásahmi, je potrebné rehabilitovať prinavrátaním ich pôvodného výrazu.

g) Miesta, kde do tradičného výrazu zástavby negatívne vstúpila novodobá zástavba, nerešpektujúca základné urbanistické kritériá historickej zástavby, je potrebné rehabilitovať buď úpravou vonkajšieho vzhľadu novostavieb alebo scelením domového radu predstavaním nových hmôt pred solitérne blokove objekty do úrovne uličnej čiary. Dostavby musia hmotovo korešpondovať s okolitou historickou zástavbou, musia potlačiť nepriaznivý kontrast mierky a výrazu novodobej zástavby voči okolitej historickej zástavbe.

Základné požiadavky na zachovanie objektovej skladby v PZ:

1. **zachovať v origináli v maximálnej miere mestské opevnenie**
2. **zachovať v origináli a v pôvodnej objemovej skladbe všetky národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR**
3. **zachovať v origináli a v pôvodnej objemovej skladbe všetky objekty vytypované na zápis do ÚZPF SR**
4. **v maximálne možnej miere zachovať v origináli dochované objekty s pamiatkovou hodnotou**

F5.1.) Požiadavky na zachovanie, ochranu a prezentáciu mestského opevnenia (viď výkres č. 5b, 5c, 5d, príloha č. 6 – chránené pohľady)

Predmetom pamiatkovej ochrany je celkový výraz opevnenia , jeho hmotovo-priestorová skladba, zachované pôvodné stavebné konštrukcie ako aj pôvodné konštrukčné architektonické prvky a details, tzn. podzemná aj nadzemná časť opevnenia vrátane všetkých zachovaných aj predpokladaných súčastí hradieb (brány, barbakany, fortne,ap.). V súčasnosti sa pod zemou nachádzajú okrem pôvodných základov aj časti nadzemných konštrukcií, ktoré sa do tejto polohy dostali zvýšením terénu.

Základným princípom pre stanovenie zásad obnovy a prezentácie hradieb musí byť chápanie problematiky hradobného systému ako jednotného celku, aj napriek zániku jeho niektorých častí. Aj v dnešnej podobe, zredukovanej od začiatku 18.storočia čiastočnými demoláciami, opevnenie tvorí, okrem juhozápadnej časti, ucelenú líniu a prirodzene vymedzuje stredoveké mestské jadro. V tom spočíva nezastupiteľná úloha pozostatkov hradieb, ako najvýznamnejšieho historického urbanistického prvku mesta Skalica.

Problematiku obnovy a prezentácie mestského opevnenia Skalice ako celku je však nutné vzhľadom k súčasnému stavu zachovania rozdeliť do dvoch základných skupín s odlišne kladenými požiadavkami:

1. zachovanie a prezentácia v nadzemí nezachovaných úsekov a objektov opevnenia
2. zachovanie, obnova a prezentácia v nadzemí zachovaných resp. čiastočne zachovaných úsekov a objektov opevnenia.

F.5.1.a) Zachovanie a prezentácia v nadzemí nezachovaných úsekov a objektov opevnení

U objektov nezachovaných nad súčasným terénom je nutné chrániť a zachovať všetky konštrukcie nachádzajúce sa pod zemou, nerozoberať ich ani neznehodnocovať novou stavebnou činnosťou na ich mieste alebo v ich bezprostrednom okolí. Cieľom prezentácie bude dosiahnutie maximálnej čitateľnosti všetkých týchto častí, ako prostriedku pre vnímanie celého systému opevnenia, ako jednotného nedeliteľného funkčného celku. Časti objektov a konštrukcií zachovaných pod terénom je v prvom rade nutné podrobne

zdokumentovať archeologickým výskumom a kvalitným geodetickým zameraním. Archeologický výskum je nutné v prípade výstavby v bezprostrednej blízkosti hradieb realizovať ako záchranný t.j. v predstihu. Konkrétne podmienky archeologického výskumu budú určené prípadovo v rozhodnutí Krajského pamiatkového úradu Trnava. V prípade hradieb zachovaných pod úrovňou terénu je nutné ich ďalšie zachovanie v celom rozsahu. Po vyhodnotení, podrobnom zameraní a nevyhnutnom odbornom ošetrení nálezov, budú tieto opätovne prekryté a v úrovni povrchu terénu bude vyložený pôvodný pôdorys konkrétneho murovaného priebehu opevnenia resp. konkrétneho objektu opevnenia. Vyloženie pôdorysu musí byť v súlade s pôvodným materiálom. V prípade prezentácie opevnenia v nespevných povrchoch je ako stavebný materiál nutné použiť kameň zhodného charakteru (veľkosť, tvar a druh) ako je použitý v origináli. Kameň musí byť spájaný vápennou, resp. vápennou maltou čiastočne nadstavovanou cementom. Možnosť vymurovania náznakovej prezentácie priamo na dochovaný originál resp. vymurovanie prezentácie vo vyššej úrovni z vlastným základom bude posudzované prípadovo v závislosti od nálezovej situácie.

V prípade prezentácie mladších novovekých architektúr opevnenia t.j. najmä architektúr zaniknutých predbrání bude rovnako použité murovanie na kameň. Vzhľadom na predpokladanú zložitú nálezovú situáciu architektúr predbrání je nutné popri archeologickom výskume uskutočniť aj architektonicko-historický výskum. Ak uvedené výskumy preukážu, že novoveké kamenné architektúry obsahujú v kamennej hmote prímеси zlomkov tehál prípadne iné materiálové riešenia, bude uvedený poznatok premietnutý aj v materiálovom prevedení prezentácie. Prezentácia zistených kamenných armovaní v nárožiach bude v podobe lícovaného (lícovaného zo strany líc) kameňa resp. kameňov podobných rozmerov ako opracované články armovania.

Prezentácia priebehu stredovekého úseku ako aj novovekých predbrání v spevných povrchoch (cesta, chodník) bude zrealizovaná kladením dlažby iného materiálového zloženia a tvaru. V prípade asfaltového povrchu bude priebeh rovnako vyskladaný na spôsob dlažby. Tvar dlažby bude určený s ohľadom na druh spevnenej plochy a bude určený Krajským pamiatkovým úradom Trnava osobitne.

Vzhľadom na to, že hradby v úsekoch zaniknutých nad úrovňou terénu je nutné prezentovať, nesmie byť v ich priebehu postavená žiadna nadzemná novostavba.

F.5.1.b) Zachovanie, obnova a prezentácia v nadzemí zachovaných resp. čiastočne zachovaných objektov opevnenia

Obnova opevnenia musí byť v prvom rade zameraná na zachovanie a prezentáciu originálnych stredovekých hmôt opevnenia v ich celom súčasnom rozsahu. Ako súčasť predmetu pamiatkovej ochrany si ale zachovanie vyžadujú aj úpravy z obdobia, keď opevnenie už stratilo svoj pôvodný obranný účel, no ktoré ho ešte rešpektovali ako bariéru uzatvárajúcu staré mesto. (napr. drevené orámovanie prerušenia múru v severnom úseku opevnenia, okenné otvory prerazené v roku 1734 z objektu františkánskeho kláštora). Na základe prístupu k obnove, údržbe a prezentácii v nadzemí zachovaných resp. čiastočne zachovaných objektov opevnenia možno určiť požiadavky:

- a) všeobecné (t.j. s platnosťou pre celý obvod opevnenia)
- b) s platnosťou pre konkrétne úseky (t.j. s platnosťou pre konkrétne úseky opevnenia s prihliadnutím na špecifickú situáciu).

F.5.1.c) Požiadavky na zachovanie , ochranu a prezentáciu všetkých častí mestského opevnenia

Vzhľadom na rozsah a dochovanie stredovekého originálu opevnenia je základným prístupom k obnove originálu konzervačná metóda. Hradby treba udržiavať a obnovovať vo svojej ruinálnej podobe t.j. bez omietnutia, a dopĺňovania chýbajúcich ochodzí a cimburí či celých úsekov. Uvedeným prístupom sa akcentuje dôraz na autenticitu stredovekej

architektúry dochovanej na niektorých úsekoch až do výšky cimburia čo je v rámci územia Slovenska unikát. V súvislosti s obnovou je možné uplatniť aj rekonštrukčnú metódu a to predovšetkým v úsekoch, ktoré boli poškodené alebo zanikli v nedávnej minulosti a ku ktorým existuje dostatočná dokumentácia zachytávajúca ich pôvodný vzhľad (zameranie resp. preukazná fotografická dokumentácia), prípadne bol spracovaný architektonicko-historický výskum. Všetky domurovania budú uskutočňované z kameňa zhodnej veľkosti, tvaru a druhu ako je použitý v origináli. Murovanie musí dodržiavať charakter murovania originálu predovšetkým riadkovanie, ale aj celkový vzhľad. Kameň musí byť spájaný vápennou, resp. vápennou maltou čiastočne nadstavovanou cementom. V prípade dopĺňaní väčšieho rozsahu je nutné vypracovať statický posudok.

V interiéroch iných objektov (v minulosti pristavané objekty k hradbe) je potrebné zachované teleso hradby (NKP) odseparovať od sekundárnych jestvujúcich konštrukcií (krovu, pochôdznej vrstvy podkrovia, podlahy prízemnia, priečok a pod.), prípadne tieto konštrukcie odstrániť, pokiaľ nie sú nositeľmi pamiatkových hodnôt.

Ochranu telesa hradby v interiéri takýchto prístavieb je možné realizovať

- a) predstavaním primurovky - tehlovej steny so vzduchovou medzerou hrúbky cca 5 cm od hradby
- b) nanesením niekoľkých vrstiev vápenného mlieka
- c) umelecko-remeselnou obnovou jestvujúceho líca hradby pod dozorom reštaurátora

Hradbu v interiéri prístavieb nie je možné narúšať žiadnymi sekundárnymi zásahmi (napr. vytváraním nových ník, otvorov, zásekov, kotvenia).

Požiadavky na obnovu jednotlivých opakujúcich sa architektonických prvkov:

spôsob murovania - Murovanie musí rešpektovať vzhľad originálu dodržiavaním riadkovania, použitého stavebného materiálu, cezúr a celkového charakteru originálneho múru. Po ukončení prác je nutné kamene vymurovaného úseku očistiť od zatečenej malty. V prípade dopĺňania muriva väčšieho rozsahu bude spôsob murovania a jeho eventuálne odlišenie od originálu múru z dôvodu zásady „odlišenia starého od nového“ riešený prípadovo vo vyjadrení Krajského pamiatkového úradu Trnava.

ložná malta - Ložná malta sa musí svojimi fyzikálno-chemickými vlastnosťami maximálne približovať fyzikálno-chemickým vlastnostiam originálnej malty. V ideálnom prípade sa preto použije klasická malta na báze odležaného haseného vápna, v prípade jeho nedostupnosti je možné použiť menej vhodný vápenný hydrát nadstavovaný bielym cementom vo vhodnom pomere. K murovacím prácam treba pristupovať na jar resp. v letných mesiacoch. Na jeseň je možné murovať iba vo výnimočných, odôvodnených prípadoch nakoľko hrozí premrzanie a rozpad dostatočne nevyzretej vápennej malty počas nastupujúceho zimného obdobia. Ložná malta použitá na murovanie má na rozdiel od originálu jasne žiarivý vzhľad. Na odstránenie estetických nedostatkov, ktoré táto skutočnosť spôsobuje, je vhodné jej povrch patinovať. Patinovanie treba uskutočňovať do vlhkej malty, ktorej povrch je zdrsnený nástrojom s nerovnou resp. hrboľatou pracovnou plochou (najlepšie úlomok listu píľky na železo). Na patinovanie je vhodné využiť pieskovo vápennú drť, ktorá je získaná z čistenia originálneho múru (kaverny, koruny) pri príprave na murovanie. Patinovanie je nevhodné použiť pri výstavbe náznakovej rekonštrukcie priebehu múru opevnenia.

povrchová úprava – Líca budú udržiavané resp. vymurované ako neomietnuté riadkované murivo. V prípade zachovania originálu omietky hradby bude omietka zafixovaná reštaurátorským spôsobom. Na spevňovanie omietok je vhodné použiť opakovane nanášanie vápennej vody. Nevhodné je použitie materiálov meniacich fyzikálno-chemické vlastnosti povrchových vrstiev (napr. silikáty, vodné sklo). Pozostatky omietok pochádzajúcich z mladších prístavieb k hradbám je možné bez akýchkoľvek zásahov

ponechať na líci hradby na dožitie, ale iba v prípade, že nie sú vyhotovené na báze cementu. Recentné omietky a iné povrchové úpravy nesúvisiace s asanovanými historickými prístavbami je žiaduce odstrániť.

cimburia - Domurovania na origináli stredovekého cimburia sa uskutočnia na základe výsledkov uskutočneného architektonicko – historického výskumu. Bez architektonicko-historického výskumu je možné zrealizovať iba drobné opravy v zmysle podmienok vyjadrenia KPU Trnava.

koruny – Koruny (horné strany muriva) bez dochovaného cimburia je nutné sanovať rozobratím originálu na zdravé jadro a opätovným vymurovaním a nadmurovaním o tri až päť riadkov muriva. Nadmurovanie bude slúžiť ako obetovaná vrstva chrániaca originál. Ukončenie koruny musí mať nepravidelný ruinálny charakter, pričom tvarovanie malty medzi kameňmi musí zabezpečovať odtok vody smerom k lícam. Korunu možno opatriť suchomilnými trávami rovnakej skladby ako sa prirodzene na iných úsekoch skalických hradieb vyskytuje. Vyhnúť sa treba nevhodným, hlboko koreniacim druhom, ktoré by mohli povrch koruny múru rozrušiť.

konštrukčné otvory – Otvory vo vonkajšom a vnútornom líci múru mestského opevnenia môžeme rozdeliť do dvoch kategórií. 1. – Primárne otvory, súvisiace s výstavbou resp. využívaním hradby ako fortifikácie, ako sú otvory po lešení či kapsy po drevenej konštrukcii ochodze a jej striešky. Tieto prevažne konštrukčné otvory, súvisiace s využívaním hradby ako opevnenia, je žiaduce obnoviť (opätovne vymurovať) v prípade, že sa v originálnom opravovanom múre nachádzajú stopy po umiestnení konštrukčného otvoru, alebo k zaniknutým konštrukčným otvorom existuje geodetické zameranie, alebo kvalitná preukazná fotografická dokumentácia. Konštrukčné otvory sa inak v obnovovanom, t.j. domurovávanom úseku neobnovujú. Druhým typom sú sekundárne otvory. Tieto otvory sú prevažne pozostatkom káps po novovekých prístavbách k hradbe alebo iných, s fortifikačnou funkciou nesúvisiacich zásahov. Sekundárne otvory je žiaduce zamurovať a to spôsobom prinavracajúcim lícu neporušený vzhľad. O zamurovaní resp. ponechaní otvorov bude rozhodovať metodik KPU Trnava – v zložitejších prípadoch bude nutné uskutočnenie architektonicko-historického výskumu v riešenom úseku.

kaverny – Kaverny (diery po vypadnutom murive) sú výsledkom prirodzeného rozpadu ruinálneho, omietkou nechráneného líca hradieb. Kaverny je nutné zamurovať a to spôsobom prinavracajúcim lícu neporušený vzhľad. Pri väčších kavernách je potrebné zabezpečiť vyjadrenie statika.

hrúbka múru – Na miestach, kde sa pôvodná hrúbka múru nedochovala nad úroveň súčasného terénu, je nutné vykonať archeologický výskum na zistenie pôvodnej hrúbky. Pri realizácii obnovy a prezentácie je možné v závislosti od konkrétnej situácie postupovať tromi spôsobmi:

- a) múr doplniť do pôvodnej hrúbky v celom rozsahu až po dochovanú korunu
- b) múr v doplňovanej šírke naznačiť nad úrovňou terénu náznakovou rekonštrukciou do výšky niekoľkých riadkov v zmysle všeobecných zásad prezentácie hradieb zaniknutých nad úrovňou terénu. Uvedený spôsob sa použije najmä vtedy, ak doplňovaný úsek prechádza nespevneným resp. trávnatým terénom. Na prezentáciu sa použije prírodný kameň podobných rozmerov ako je použitý v origináli.
- c) múr v doplňovanej šírke naznačiť na úrovni terénu vyskladaním na spôsob dlažby v zmysle všeobecných zásad prezentácie hradieb zaniknutých nad úrovňou terénu. Uvedený spôsob sa použije najmä vtedy, ak doplňovaný úsek prechádza v úseku so spevnenými povrchmi. Na prezentáciu sa použije prírodný kameň podobných rozmerov ako je použitý v origináli.

V prípade dopĺňovania hrúbky múru formou prezentácie hradieb nad úrovníou terénu treba brať do úvahy celistvosť a ucelenosť prezentovaného úseku. Ak prezentovaný múr prechádza veľmi krátkymi úsekmi spevnených a nespevnených povrchov je vhodné, aby sa zvolil jednotný prístup prezentácie aj za cenu nedodržania niektorých všeobecných zásad prezentácie.

prerušená a prierazy – V obvode mestského opevnenia sa nachádza viacero prerušení hradieb súvisiacich s umožnením priechodu cez bariéru mestského opevnenia. Prerušená sa nachádzajú na miestach ulíc a chodníkov prechádzajúcich cez hradbu a na súkromných pozemkoch, rozdelených hradobným múrom, ap.; rozsiahle prerušenia sú tvorené desiatky metrov dlhými úsekmi s hradbou v nadzemí zaniknutou. Prierazy tvoria rôzne brány, bránky a okenné otvory. Úprava novodobých zásahov by mala mať jednotný charakter. Je žiaduce, aby hradba v mieste „špaliet“ prierazu v prípade realizovanej obnovy získala mierne nepravidelný až ruinálny charakter – jeho presné prevedenie bude riešené prípadovo podľa konkrétneho charakteru riešenej veci. Takáto úprava špaliet je nutná na miestach, kde bránka vyúsťuje do exteriéru a exteriér je zároveň verejným priestranstvom. Tým sa umocní vzhľad sekundárneho, novodobého zásahu do hradby ľahko rozoznateľný aj s pohľadu laickej verejnosti. V prípade sekundárnych dverných otvorov by mali mať prierazy v pohľade obdĺžnikový tvar, ich preklad by mal byť riešený osadením dreveného hranola resp. hrubej fošne obdobne ako v prieraze situovaného západne od brány pri rotunde sv. Juraja. To, či bude drevený preklad osadený iba v lícnej ploche muriva, alebo v celej hrúbke múru bude riešené osobitne v závislosti od konkrétneho charakteru riešenej veci. V prípade, že prierazy neplnia svoju funkciu, teda sú nevyužívané, je potrebné ich zamurovať spôsobom prinavracajúcim hradbe vzhľad originálu. Zamurovanie je najvhodnejším spôsobom obnovy hradby. Menšie prierazy nad úrovníou terénu v hradbe sú tvorené okennými otvormi. Pri zániku funkcie okna je ich potrebné zamurovať. Niektoré prerušenia a prierazy datovateľné do 18. a 19. stor. je možné zachovať a v prípade, ak majú pamiatkovú hodnotu, treba ich chrániť. Bližšie v zásadách s platnosťou pre konkrétne úseky. Všetky nové prerušenia či prierazy do hmoty hradby sú neprípustné.

Brány a bránky - V prípade výmeny existujúcej bránky, či brány musí byť výplň plná, vyhotovená z dreva tmavého odtieňa, s použitím horizontálneho latovania a opatrená matným náterom. Použité kovania musia byť jednoduchého nezdobeného tvaru.

odstup výstavby - K hradbám nemožno pristavovať žiadne stavby a to v celom dochovanom obvode opevnenia. Hradba vo viacerých úsekoch prechádza oplotenými pozemkami malého rozsahu zväčša tvoriace zadné dvory obytných domov. V prípade výstavby, prestavby či premiestňovania drobných prístreškov na vyššie uvedených parcelách, resp. v prípade akejkolvek výstavby je nutné dodržať odstup od líca originálu hradby minimálne tri metre a to z vonkajšej aj vnútornej strany. V prípade, že líc originálu hradby nie je dochovaný, treba jeho polohu archeologicky doložiť alebo odhadnúť na základe dochovaných častí architektúry hradby. Uvedený odstup je nevyhnutný, pre potreby výstavby lešenia v prípade nutnosti údržby a opráv. Odstup rovnako zabezpečí vizuálnu kontrolu technického stavu hradieb. V prípade, že v trojmetrovom páse existujú nehodnotné prístavby či prístrešky, je potrebné ich odstrániť resp. ponechať na dožitie.

Výnimku v trojmetrovom bezvýstavbovom pásme tvoria len konštrukcie oplotení parcel príľahlých k hradbám, ktoré je potrebné vyhotoviť tak, aby jeho vzhľad a charakter pôsobili čo najmenej rušivo. Napojenie oplotenia musí byť zrealizované bez zásahu do hmoty hradby resp. aby nedošlo k negatívnemu pôsobeniu novej konštrukcie na architektúru hradby.

existujúce prístavby k hradbám- Odstránenie alebo ponechanie prístavieb k hradbám treba riešiť prípad od prípadu s ohľadom na pamiatkovú hodnotu prístavby, jej stavebno-technický vplyv na hradbu a celkový vzťah hradby s prístavbou. Je rovnako vhodné zväžiť ponechanie prístavby k hradbe v prípade, že sa na líci hradby mestského opevnenia

nachádzajú pôvodné povrchové úpravy t.j. omietkové vrstvy. Je neoddiskutovateľné, že zachovanie prestrešenia nad originálom omietnutého povrchu hradby je jediným skutočne účinným spôsobom zachovania primárnych omietkových vrstiev do budúcnosti.

Požiadavky na obnovu konkrétnych úsekov:

Pre prehľadnosť je v nasledujúcom texte obvod dochovanej hradby rozdelený na úseky I. až VI.

Úsek I.: Je tvorený severozápadným priebehom hradby rovnobežným s ulicou Pod Kalváriou. Úsek je dochovaný na malom rozsahu vo svojej juhozápadnej časti do výšky cimburia, v ďalšom priebehu ruinálne ukončenou korunou. V úseku medzi zaniknutou bránou opevnenia a rotundou sv. Juraja je priebeh múru čiastočne dochovaný iba v archeologických situáciách a prezentovaný nad úrovňou terénu formou náznakovej rekonštrukcie vymurovaním do výšky niekoľkých riadkov.

- Klenba nachádzajúca sa pri päte múru hradby z vonkajšej strany v priestore parkoviska východne od židovského cintorína bude zatiaľ ponechaná bez zmeny. V súvislosti s klenbou je nutné v budúcnosti uskutočniť architektonicko-historický výskum, ktorého výsledky budú podkladom pre riešenie prezentácie či zamurovania tohto prvku.

Vzhľadom na charakter a rozsah zachovania múru mestského opevnenia v úseku I. je akákoľvek výstavba neprípustná v nasledujúcich polohách:

- V priestore súčasného parkoviska situovaného z vonkajšej strany hradby severovýchodne od objektu rotundy až po hranicu ochranného pásma pamiatkovej zóny.

- V priestore medzi židovským cintorínom a torzom brány opevnenia po oboch stranách múru opevnenia až po existujúcu zástavbu resp. hranicu ochranného pásma pamiatkovej zóny.

- V priestore západne od torza brány z vonkajšej strany hradby až po prielom v hradbe slúžiaci ako chodník pre peších a po hranicu ochranného pásma pamiatkovej zóny.

- Západný úsek vonkajšej časti hradby t.j. západne od prielomu slúžiacemu ako chodník až po východné nárožie zostane naďalej bez výstavby s výnimkou parcely 1773 nakoľko v tomto priestore stála stavba stodoly. Ostatné existujúce stavby je potrebné ponechať na dožitie. Ploty parciel v uvedenom úseku musia byť transparentné, čiastočne priehľadné t.j. je nevhodné použiť plné konštrukcie (napr. murovanie, plné drevené či plechové výplne)

V ďalšom priebehu úseku I. hradba prechádza oplotenými parcelami. Prieraz vytvorený v predĺžení západnej vetvy Potočnej ulice v mieste, kde hradbou prechádza chodník pre peších, je na základe dochovaného dreveného prekladu a zárubne brány historického dáta (19.stor. zač. 20. stor.). Je vhodné ho ponechať resp. obnovovať v súčasnej podobe.

Pohľady: Úsek patrí k pohľadovo najatraktívnejším častiam opevnenia. Chrániť treba pohľadové uhly z návršia kalvárie ako aj celý priebežný pohľadový uhol ulice Pod Kalváriou s výnimkou východnej časti ulice v miestach, kde je k hradbe pristavaná zástavba rodinných domov.

Úsek II.: Je tvorený časťou medzi severným nárožím opevnenia a prerušením na mieste zaniknutej strážnickej brány. Hradba je vo svojom severnom úseku prerušená komunikáciou Blahovej ulice. Prerušenie múru je na strane k severnému nárožiu obnovené veľmi nevhodne, nakoľko múr tu vytvára zaoblenú, akoby lícovanú špaletu.

- Uvedenú časť je nutné premurovať do ruinálnej podoby.

- V časti hradby prístupnej z uličky Za mestskou zd'ou je v dohľadnej dobe nutné pristúpiť k opravám rozsiahlych kavern, ktoré môžu potencionálne ohrozovať statiku múru.

- V uvedenom úseku je možné na architektúre opevnenia vidieť množstvo prerazených bránok, nejednotného resp. historizujúceho zovňajšku. Uvedené bránky je

vhodné, v prípade ich nevyužívania zamurovať, v prípade ich ďalšieho využívania upraviť v zmysle všeobecných zásad.

- Múr je v uvedenom úseku na svojej dochovanej korune nadstavaný zadnými stenami prístreškov. Uvedené dostavby je nutné do budúcnosti odstrániť bezo zvyšku a korunu upraviť ruinálne v zmysle všeobecných zásad.

Pohľady: Hradba má v časti od prerušenia Blahovej ulice po nárožie dochovanej cimburie, ktoré je žiaduce zachovať viditeľné v pohľadovom uhle od ulice Valy. Uvedenej požiadavke je nutné prispôbiť výšku striech stavieb nachádzajúcich sa pred vonkajším lícom múru mestského opevnenia.

Úsek III.: Je situovaný vo východnej časti obvodu opevnenia. Úsek prebieha od prelomenia hradby ulicou Kráľovská (v mieste zaniknutej Strážnickej brány) až do prerušenia hradby v priestore zaniknutej brány nachádzajúcej sa v predĺžení Potočnej ulice. Ide o najlepšie dochovaný úsek obnovený v priebehu 80-tych a 90-tych rokov.

- Úsek III. je nutné z vonkajšej strany ponechať bez zástavby a to v celom rozsahu od hradieb až po hranicu ochranného pásma pamiatkovej zóny.

- Úsek je nutné obnovovať podľa všeobecných zásad, dostavba cimburia na miestach, kde zaniklo v historickej dobe, t.j. bez dochovanej fotografickej dokumentácie sa neodporúča.

- Zaniknutú mestskú priekopu je v prípade potreby možné po identifikácii prostredníctvom archeologického výskumu obnoviť približne v jej pôvodnom profile.

Pohľady: Z vonkajšej strany je v súčasnosti dopravné ihrisko a celý úsek hradby s výnimkou malej časti pri františkánskom kláštore je viditeľný v celom rozsahu. V budúcnosti je prípustné v tejto časti uvažovať o sadových úpravách, ktorých podmienkou je minimalizovanie vizuálneho prekrytia hradieb zeleňou. Plochu však treba ponechať bez zástavby.

Úsek IV.: Úsek tvoria dve časti múru. Dlhší múr je situovaný medzi juhovýchodným, z časti zaniknutým nárožím mestského opevnenia a prerušením komunikáciou Hurbanovej ulice. Menší úsek múru je situovaný na Hollého ulici, v kolmom smere na ulicu Boorovu (pri dome Boorova 1). Uvedený menší úsek je do veľkej miery premurovaný mladšími prístavbami a jeho hrúbka je zmenšená.

- Vzhľadom na rozsiahle prestavby bude v budúcnosti nutné na uvedenom úseku vykonať architektonicko-historický a archeologický výskum, ktorý umožní určiť dochovanosť originálu a pôvodný priebeh múru.

- Prerušenie dlhšej časti úseku múru komunikáciou Hurbanovej ulice je v súčasnosti nevhodne obnovené, pretože múr v mieste prielomu je nevhodne prezentovaný zalícovaním. Uvedený líc treba rozobrať a premurovať obvyklým ruinálnym spôsobom.

- Dlhší múr je situovaný na súkromných parcelách rodinných domov a pri jeho obnove a prezentácii je nutné postupovať podľa všeobecných zásad.

Pohľady: Menší, torzovito dochovaný úsek na Hollého ulici je nutné obnoviť tak, aby bol originál odlišiteľný od okolitých múrov.

Úsek V.: Úsek je tvorený torzom úseku situovanom na nezastavaných parcelách v areáli nemocnice. Múr nesie stopy po zásahoch v súčasnosti asanovaných prístavieb a to z vonkajšej, no najmä z vnútornej strany. V múre sú na viacerých miestach vytvorené mohutné kaverny, ktoré staticky ohrozujú múr.

- Je nutné ho obnoviť podľa všeobecných zásad, bez vybudovania cimburia a ponechať ako ruinu uprostred nezastavaného priestranstva.

- Priestranstvo je vhodné parkovo upraviť, pričom sadové úpravy musia rešpektovať rozlíšenie vnútorného priestoru hradieb a vonkajšieho priestoru hradieb. Priestranstvo je vhodné na prezentáciu zaniknutého múru nad úrovňou terénu v zmysle všeobecných zásad.

Pohľady.: Múr je žiaduce prezentovať ako ruinu a to z vnútornej ako aj vonkajšej strany.

Úsek VI.: Je situovaný v západnej časti opevnenia medzi zaniknutou Holičskou bránou a západným nárožím obvodu opevnenia. Úsek je vo svojej juhovýchodnej polovici dochovaný iba čiastočne do výšky cca 2m až 3m v hrúbke miestami iba 90cm so stopami viacerých zásahov.

- Vzhľadom na uvedené je nutné v súvislosti s uvedenou časťou úseku v budúcnosti vykonať architektonicko-historický výskum, ktorý umožní určiť rozsah dochovania originálu. V severozápadnej polovici je úsek VI. dochovaný v pôvodnej výške s cimburím. V priestore mlynu bratov Pilárikových je múr súčasťou architektúry hlavného objektu s viditeľným zamurovaným cimburím. Obnova úseku bude ďalej realizovaná v zmysle všeobecných zásad.

Pohľady: Pamiatkovo hodnotný pohľad je situovaný v exteriérovej časti medzi mlynom bratov Pilárikovcov a obytným domom ako aj v časti južne od uvedeného obytného domu.. V súčasnosti je na uvedenej ploche vysadený vinič. Uvedená plocha musí ostať bez zástavby, je potrebné odstrániť výsadbu rozmernejšej zacláňajúcej zelene.

F5.2.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu nehnuteľností v PZ

F5.2.a) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (ďalej len kultúrna pamiatka)

Obnova kultúrnej pamiatky, čiže jej údržba, konzervovanie, oprava, adaptácia , rekonštrukcia, teda akýkoľvek zásah do objektu alebo jeho časti, či zmena využitia celého objektu, alebo len časti, je podriadené ustanoveniam zákona č. 49/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov (pamiatkový zákon). Pred začatím obnovy je vlastník, správca alebo iný držiteľ pamiatky povinný predložiť krajskému pamiatkovému úradu (KPÚ) žiadosť o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy. Základné kroky vlastníka (správcu alebo iného držiteľa) pri plánovanej obnove sú uvedené na začiatku kapitoly F.

a) Na kultúrnej pamiatke je nutné neustále vykonávať základnú údržbu, tzn. rozsahom obmedzené priebežné základné práce, ktoré však musia brať do úvahy jednak ochranu pamiatkovej hodnoty materiálnej substancie, jednak charakter jej štruktúry (napr. čistenie odkvapov, pripevnenie poškodenej ríny, obnova náteru na okenných rámoch ,ap.)

b) Obnova a reštaurovanie je na rozdiel od základnej údržby vysoko špecializovaná činnosť, ktorej cieľom je zachovať a odhaľovať estetické a historické hodnoty pamiatky a zakladajú sa na rešpektovaní pôvodných historických materiálov a autentických prvkov. Obnovu a reštaurovanie musí predchádzať pamiatkový a reštaurátorský výskum (pokiaľ ich KPÚ predpíše vo svojom rozhodnutí)

c) Základnou požiadavkou na zachovanie a ochranu pamiatok je zachovanie pôvodnej – historickej hmoty objektov vrátane historických úprav povrchov v origináli, dochovanie hmotovo-priestorovej skladby historickej časti objektov, vrátane všetkých zmien, ktoré nadobudli historický význam. Poškodené historické prvky musia byť prednostne opravené, nie vymenené. Výmena je možná len v prípade vážneho a nezvratného poškodenia originálu a len za rekonštrukčnú kópiu.

d) V prípade straty slohového výrazu je potrebné objektu prinavrátiť koncepčný výraz zistený pamiatkovým (architektonicko-historickým) výskumom, pokiaľ je krajským pamiatkovým úradom predpísaný.

e) Je potrebné minimalizovať nutné zásahy, vyplývajúce zo zmeny využitia a zmien vyplývajúcich z modernizácie fondu. V prípade zámeru realizácie takýchto zásahov je vždy nutné realizovať pamiatkový alebo reštaurátorský výskum, ktorý vyšpecifikuje predmet ochrany na objekte a nutný, resp. možný spôsob obnovy.

f) Nové nevyhnutné zásahy do kultúrnej pamiatky musia byť reverzibilné, realizované tak, aby ich bolo možné v budúcnosti odstrániť bez poškodenia pamiatky. Nemôžu to však byť zásahy zväčšujúce objem pamiatky (napr. rôzne nadstavby, prístavby k chráneným

fasádam, prístavby a netransparentné prekrytia nádvorí ap.) Návrhy budú posudzované individuálne, podľa daností konkrétneho objektu a návrhu.

g) Na kultúrnej pamiatke je potrebné udržiavať dobrý stavebno-technický stav vrátane jej prostredia

h) Je potrebné zvoliť taký spôsob využitia a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote

Na kultúrnych pamiatkach je potrebné zachovať a chrániť :

a) historický pôdorys objektov a súborov, prvky typologického zaradenia (napr. prejazd, priechod, mážhaus ap.), historické dispozičné riešenie

b) stredovekú, príp. novovekú historickú parcelu, s vylúčením jej delenia na samostatné stavebné parcely

c) historickú urbanisticko-architektonickú skladbu a tým súvisiaci spôsob zástavby na parcele s nezastavaným priestorom dvora alebo nádvoria

d) historickú výškovú hladinu objektov a súborov, nenadstavovať o ďalšie podlažie, ani nezvyšovať výšku rímsy

e) slohový výraz objektov, v prípade jeho utilitárneho narušenia mladšími nekoncepčnými zásahmi prinavrátiť koncepčnú úpravu na základe pamiatkových výskumov

f) tradičný tvar a výraz zastrešenia, vrátane zachovaných slohových strešných prvkov a historických materiálov, pôvodný účel podkrovných priestorov

g) pôvodnú strešnú krytinu. V prípade zachovania špicatej bobrovky, ktorá je typická pre skalický región, je potrebné odbornou firmou preveriť rozsah poškodenej krytiny a následne vymeniť krytinu len lokálne

h) slohové prvky a detaily v interiéri aj exteriéri. V prípade zámeru výmeny originálneho prvku je potrebné spracovať odborný posudok (statický, umelecko-remeselný, reštaurátorský, ap.). Až v prípade jeho akceptovania krajským pamiatkovým úradom je možné spracovať návrh na výmenu prvku, ktorý musí byť tvarovou, výrazovou a materiálovou rekonštrukčnou kópiou pôvodného.

i) tradičné materiály a technológie, v prípade nutnej výmeny použiť klasické prírodné materiály a technológie spracovania, v maximálnej miere vychádzajúce z vymieňaného prvku, nepoužívať typy materiálov, ktorých aplikácia nie je na historických objektoch overená.

j) V maximálne možnej miere ponechať alebo prinavrátiť objektom ich pôvodné využitie, resp. také využitie, ktoré zodpovedá jej pamiatkovej hodnote

k) Podrobné požiadavky na zachovanie a obnovu konkrétnej kultúrnej pamiatky budú stanovené v návrhu na obnovu ako súčasť pamiatkového výskumu (pokiaľ bude krajským pamiatkovým úradom predpísaný) a rozhodnutím KPÚ

F 5.2.b) Nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP

V prípade spracovania návrhu na vyhlásenie nehnuteľnosti za nehnuteľnú kultúrnu pamiatku je po doručení oznámenia o začatí konania vlastník povinný o. i. chrániť vec pred poškodením, zničením, stratou, odcudzením alebo vývozom z územia Slovenskej republiky a oznámiť pamiatkovému úradu každú zamýšľanú alebo uskutočnenú zmenu jej vlastníctva. Po právoplatnom rozhodnutí Pamiatkového úradu SR (PÚ SR) sa vec preradí do kategórie – národné kultúrne pamiatky. V prípade, že PÚ SR zamietne vyhlásenie veci za NKP, bude sa pri týchto objektoch postupovať ako pri „nehnuteľnostiach s pamiatkovou hodnotou“.

Zoznam vytypovaných objektov na zápis do ÚZPF SR a popis je v kapitole E. 5.2.b)

Na objektoch vytypovaných na vyhlásenie za NKP je potrebné vykonávať pravidelnú údržbu, udržiavať objekt v dobrom technickom stave. Je nutné zachovať pôvodnú substanciu, ich autentický výraz a historické prvky, so snahou o rekonštrukciu pôvodného výrazu, pokiaľ bol

narušený utilitárnymi zásahmi alebo nedostatočnou údržbou. V prípade nedostatku informácií o výraze zo slohovej úpravy, či stavebno-historickom vývoji objektu je potrebné, pokiaľ to KPÚ predpíše, vykonať architektonicko-historický výskum.

Na objektoch vytypovaných na zápis do ÚZPF SR je potrebné zachovať a chrániť

- a) historický pôdorys objektov, prvky typologického zaradenia (napr. prejazd, priechod, mázhaus ap.)
- b) parcelu (viažucu sa k poslednej slohovej úprave), s vylúčením jej delenia na menšie samostatné stavebné parcely
- c) historickú urbanisticko-architektonickú skladbu a s tým súvisiaci spôsob zástavby na parcele s nezastavaným priestorom dvora alebo nádvoría
- d) historickú výškovú hladinu objektov, nenadstavovať o ďalšie podlažie, ani nezvyšovať výšku rímsy
- e) slohový výraz objektov, v prípade jeho utilitárneho narušenia mladšími nekonceptnými zásahmi prinavrátiť koncepcnú úpravu na základe pamiatkových výskumov
- f) tradičný tvar a výraz zastrešenia, vrátane zachovaných slohových strešných prvkov a historických materiálov
- g) pôvodnú strešnú krytinu, v prípade nahrádzania technicky dožitej krytiny použiť pálenú škridlu, materiálovo a tvarovo typickú pre Skalicu
- h) slohové prvky a detaily v interiéri aj exteriéri.
- i) tradičné materiály a technológie, v prípade nutnej výmeny použiť klasické prírodné materiály, v maximálnej miere vychádzajúce z vymieňaného prvku

Podrobné požiadavky na zachovanie a obnovu konkrétnej nehnuteľnosti budú stanovené rozhodnutím KPÚ, prípadne výskumnou dokumentáciou, pokiaľ bola v rozhodnutí predpísaná. V prípade vyhlásenia nehnuteľnosti za kultúrnu pamiatku sa budú na ňu vzťahovať požiadavky, uvedené v bode F 5.2.a) tohto materiálu

F 5.2.c) Nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou

Základnou požiadavkou z hľadiska ochrany pamiatkového fondu je zachovanie pôvodnej – historickej hmoty objektov vrátane historických úprav povrchov v origináli, dochovanie hmotovo-priestorovej skladby historickej časti objektov, vrátane všetkých zmien, ktoré nadobudli historický význam.

- a) domom a stodolám so zachovaným historickým výrazom fasád je potrebné ponechať pôvodnú hmotu, tvar a historický výraz a celé objekty, vrátane všetkých historických prvkov, udržiavať v dobrom technickom stave. Obnovu exteriéru realizovať umelecko-remeselným spôsobom odborníkom na príslušné materiály (štukové, drevené, kovové, prípadne kamenné).
- b) domom a stodolám so zachovaným historickým výrazom niektorej z fasád je potrebné ponechať pôvodnú hmotu a historický výraz fasády, udržiavať objekt a všetky historické prvky a detaily v dobrom technickom stave, pokúsiť sa prinavrátiť historický výraz celému objektu. Obnovu zachovanej fasády a umelecko-remeselných prvkov realizovať umelecko-remeselným spôsobom odborníkom na príslušné materiály (štukové, drevené, kovové, prípadne kamenné). Na čelnej fasáde, pokiaľ nie je zachovaný slohový výraz, vykonať architektonicko-historický výskum a v prípade nálezu staršej výzdoby túto prinavrátiť umelecko-remeselným spôsobom po schválení návrhu krajským pamiatkovým úradom
- c) historické objekty pod rotundou (Podhradie, časť Blahovej ulice), postavené do 60. rokov 20. storočia, ponechať v originálnej hmote, výraze a s historickou povrchovou úpravou. Rušivé prvky na domoch (napr. nadstavaná rímsa, vikier, vnímaný z verejného priestoru), bude potrebné pri najbližšej celkovej obnove zmeniť a prispôbiť historickej zástavbe

- d) rušivé prvky a konštrukcie v uliciach so súvislým radom stodôl (napr. nadstavaná rímsa, nevhodné otvory, materiály) bude potrebné pri najbližšej obnove zmeniť a prispôsobiť historickej zástavbe
- e) z prestavaných domov a stodôl eliminovať rušivé prvky orientované do verejného priestoru. Prvky, narúšajúce výraz objektu alebo výraz inak dochovaného jednotného výrazu ulice (časti ulice) odstrániť a nahradiť ich prvkom, odvodeným od historických prvkov obdobného objektu v ulici (pamiatkovej zóne). Nevhodnú farebnosť zmeniť podľa farebnosti historických objektov, na ktorých je ešte pôvodná farebnosť zachovaná.
- f) Zbúrať historický objekt so zachovaným výrazom fasád (alebo niektorej z fasád) je možné len za predpokladu a dokladovania jeho havarijného technického stavu odbornou spôsobilou osobou – statikom. Po schválení demolácie naň platia podmienky na novostavby, určené v kapitole F 4.2.b)
- g) V prípade, že v objekte, určenom na demoláciu (po splnení vyššie uvedenej požiadavky) sa nachádzajú hodnotné historické prvky, po technickej stránke ešte použiteľné, je potrebné ich zakomponovať do novostavby, alebo deponovať do kultúrnej inštitúcie

Pri prestavbách je neprípustné:

- a) vytvárať nadstavby jestvujúcich objektov akýmkoľvek spôsobom / nadstavba celého podlažia, nadstavba koruny murív v rámci využitia podkrovia ap./ vo vybraných uliciach a na námestiach, (Podhradie, Blahova ulica pod rotundou, Boorova ulica, ulice s radovou zástavbou stodôl)
- b) vytvárať rovné strechy alebo strechy s iným spádom, ako je typické pre danú ulicu
- c) vytvárať vikiere a iné netradičné, novodobé presvetľovacie prvky v strešnej rovine, orientovanej do verejného priestoru, jediným akceptovateľným prvkom je strešné okno v rovine strešnej krytiny
- d) prestrešovať alebo zastavovať dvory medzi jednotlivými krídlami alebo objektmi
- e) zastavovať verejné priestranstvá trvalými či dočasnými stavbami, vytvárať prístavby smerom do verejného priestoru
- f) osádzať loggie a balkóny do štítových stien a strešných rovín, vnímaných z verejného priestranstva a z pohľadu od kalvárie a rotundy sv. Juraja
- g) používať napodobeniny tradičných okien s falošným viactabulkovým členením z tenkých kovových alebo plastových líšt, orientovaných do verejných priestranstiev
- h) na fasádach používať obklady z keramických materiálov, lešteného kameňa a z rôznych novodobých, prevažne umelých materiálov
- i) na fasádach uplatňovať také historické materiály a architektonické prvky, ktoré sú pre toto územie netypické (napr. kamenné obklady, neomietané kamenné alebo drevené konštrukcie, ap.)
- j) na fasádach používať výraznú neprirodzenú farebnosť

F 5.2.d) Nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Tieto stavby, vzniknuté na mieste demolovaných historických objektov, musia aj naďalej rešpektovať princípy historického urbanizmu v umiestnení na parcele, v hmotovo-priestorovej skladbe, výške fasády - rímsy, tvare a výške strechy, v architektonickom výraze objektu ako aj jednotlivých prvkov a pri akejkoľvek prestavbe musia spĺňať nižšie uvedené podmienky.

- a) Je potrebné eliminovať rušivé prvky orientované do verejného priestoru. Prvky, narúšajúce výraz objektu alebo výraz inak dochovaného jednotného výrazu ulice (časti ulice) odstrániť a nahradiť ich prvkom, odvodeným od historických prvkov obdobného objektu v ulici (pamiatkovej zóne). Nevhodnú farebnosť zmeniť podľa farebnosti historických objektov, kde je ešte pôvodná farebnosť zachovaná alebo obnovená.

Pri prestavbách je neprípustné:

- a) vytvárať nadstavby jestvujúcich objektov akýmkoľvek spôsobom / nadstavba celého podlažia, nadstavba koruny murív v rámci využitia podkrovia ap./ vo vybraných uliciach a na námestí, (Podhradie, Blahova ulica pod rotundou, Boorova ulica, ulice s radovou zástavbou stodôl)
- b) vytvárať rovné strechy alebo strechy s iným spádom, ako je typické pre danú ulicu
- c) vytvárať vikiere a iné netradičné, novodobé presvetľovacie prvky v strešnej rovine, orientovanej do verejného priestoru, jediným akceptovateľným prvkom je strešné okno v rovine strešnej krytiny
- d) prestrešovať alebo zastavovať dvory medzi jednotlivými krídlami alebo objektmi
- e) zastavovať verejné priestranstvá trvalými či dočasnými stavbami , vytvárať prístavby smerom do verejného priestoru
- f) osádzať loggie a balkóny do štítových stien, vnímaných z verejného priestranstva a z pohľadu od kalvárie a rotundy sv. Juraja
- g) používať napodobeniny tradičných okien s falošným viactabulkovým členením z tenkých kovových alebo plastových líšt , orientovaných do verejných priestranstiev
- h) na fasádach používať obklady z keramických materiálov, lešteného kameňa a z rôznych novodobých, prevažne umelých materiálov
- i) na fasádach uplatňovať také historické materiály a architektonické prvky, ktoré sú pre toto územie netypické (napr. kamenné obklady, neomietané kamenné alebo drevené konštrukcie, ap.)
- j) na fasádach používať výraznú neprirodzenú farebnosť

V prípade, že ktorýkoľvek objekt v PZ rešpektujúci pamiatkové hodnoty bude určený na demoláciu a táto bude schválená, novostavba na jeho mieste bude musieť spĺňať požiadavky stanovené v kapitole F 4.2.b)

F 5.2.e) Objekty rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia, so závadou

Pre tieto objekty platia tie isté podmienky ako pri kategórii F.5.2.d). Závady na objekte, pokiaľ sú odstraniteľné, je potrebné odstrániť alebo minimalizovať pri najbližšej prestavbe. V žiadnom prípade nie je možné týmto objektom prispôsobovať okolité nehnuteľnosti a závady napodobňovať alebo ich opakovať.

F 5.2.f) Objekty nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Tieto objekty sú rušivými prvkami inak celistvo zachovanej urbanistickej štruktúry centra mesta, sú bodovými alebo urbanistickými chybami, preto nie sú predmetom ochrany. Sú chápané ako vývoj mesta zväčša v období socializmu a z toho titulu sú akceptované v takom objemovom rozsahu, v akom vznikli, resp. sa zachovali do dnešnej doby. Prestavby, zasahujúce do hmoty alebo výrazu objektu, je možné realizovať len s cieľom eliminovať urbanistické alebo architektonické závady a aspoň čiastočne ich začleniť do historického prostredia. Na jestvujúcej stavbe nerešpektujúcej pamiatkové hodnoty územia je možné novostavbou v podkroví naznačiť charakteristickú krídlivosť historickej zástavby. Pokiaľ to konkrétna urbanistická situácia umožňuje, nimi narušený priestor je potrebné regenerovať, na nezastavaných plochách orientovaných do ulice navrhnuť zástavbu v línii pôvodnej uličnej (stavebnej) čiary, v maximálnej možnej miere uplatniť alebo naznačiť krídlový spôsob zástavby pozostávajúci z hlavného uličného krídla a bočného dvorového krídla, mierku historickej zástavby, tradičný tvar zastrešenia, uplatnenie tradičných proporcií a tvaru jednotlivých prvkov fasád , tradičné materiály, tradičnú farebnosť. Pri prestavbách sa primerane použijú podmienky stanovené na novostavby v kapitole F.4.2.b). V prípade požiadavky vlastníka objektu na zbúranie celého objektu budú v rámci schvaľovania zámeru stanovené hmotovo- priestorové podmienky na novú zástavbu, ktoré budú vychádzať z historickej zástavby, súčasnou stavbou zrušenej. V žiadnom prípade nie je možné okolité

stavby prispôsobovať týmto rušivým objektom.

F 5.2.g) Pamätihodnosti obce

Podľa § 14 ods. 4 pamiatkového zákona môže obec rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. KPÚ poskytuje obci pri evidovaní miestnych pamätihodností metodickú a odbornú pomoc.

Mesto Skalica k času spracovávania tohto materiálu nemalo utvorené pamätihodnosti mesta. Navrhujeme zapísať a chrániť ako pamätihodnosti mesta objekty vytypované na zápis do ÚZPF SR v tomto materiáli, ale i v starších zásadách a v návrhu na vyhlásenie pamiatkovej zóny (1988 a 1989). Tieto objekty už boli čiastočne prestavané, takže boli z aktuálneho zoznamu vyradené, no naďalej sú nositeľmi pamiatkových hodnôt na miestnej úrovni (napríklad Synagóga na Blahovej ulici stojaca pri hradbách, a pod). V prípade, že mesto bude vypracovávať zoznam pamätihodností, KPÚ Trnava môže poskytnúť odborný podklad.

F 5.2.h) Ostatné objekty nachádzajúce sa na pamiatkovom území

(dočasné objekty a pod.)

V urbanisticky exponovaných polohách sa nesmú umiestňovať dočasné stavby, ktoré by toto územie mohli znehodnotiť, a to najmä svojím umiestnením pred historické fasády a ich prekryvaním, svojím architektonickým stvárnením, objemovými parametrami, účinkami prevádzky (užívania) a použitými materiálmi.

Na verejnom priestranstve je prípustné umiestniť z hľadiska ochrany pamiatkového územia len zariadenie staveniska a jeho dočasné pripojenie na sieť technického vybavenia a letné sedenia na úrovni terénu, prekryté ľahko demontovateľnými konštrukciami (napr. slnečníky). Hospodárske stavby a rôzne prístavby k hradbám zväčša na súkromných parcelách rodinných domov je potrebné ponechať na dožitie a postupne odstraňovať s cieľom uvoľniť hradbu, umožniť jej obnovu a následnú prezentáciu.

F6.) Požiadavky na zachovanie a ochranu výškového zónovania a priestorového usporiadania objektov

Predmetom ochrany je výšková hladina zástavby, tvorená historickou zástavbou – drobnou prízemnou zástavbou domov zvyšujúcou sa v centre historického jadra na dvojpodlažnú. Do historickej zástavby patria aj sakrálne objekty, ktoré v typickej štruktúre zväčša prízemnej zástavby vytvárajú hmotové a výškové dominanty mikropriestoru alebo aj celej pamiatkovej zóny. Špecifickú ochranu má drobná zástavba celých objektov v lokalite okolo rotundy vrátane dochovaných drobných výšok a jednotná zástavba v uliciach s radovou zástavbou stodôl.

a) Hlavnou zásadou je zachovať kompaktnosť historickej zástavby a narušené priestory sceliť novou kompaktnou zástavbou dodržiavajúcou princípy historického urbanizmu.

b) Je nutné zachovať radovú zástavbu uličných krídel, usporiadanie krídel na parcele typické pre historické objekty, usporiadanie objektov a nezastavaných plôch na parcele, spôsob zastrešenia typický pre konkrétny druh stavby a konkrétnu ulicu, výškovú hladinu, typickú pre konkrétny druh objektu a konkrétnu ulicu (časť ulice).

c) Je potrebné ponechať dominantné postavenie sakrálnych objektov v urbanistickom priestore, neprispôsobovať ich hmotu a výške okolitú zástavbu

d) Je potrebné zachovať usporiadanie objektov a historickú výškovú hladinu objektov pod rotundou (Podhradie a časť Blahovej ulice) vrátane výšky dvorových krídel jednotlivých objektov. Objekty, ktoré narušili tento priestor zväčšenou výškou rímsy, veľkými vikiermi

alebo inými nevhodnými konštrukciami, je potrebné pri najbližšej obnove opraviť, prispôbiť historickému stavu, čím sa prinavrátí drobná mierka špecifického historického priestoru

e) Je potrebné dodržať priestorové usporiadanie objektov na parcele v jednotlivých blokoch zástavby tak, aby zostali priechodové domy na parcelách, ktoré majú stodolu prístupnú z inej ulice a aby zostali prejazdové domy na nepriechodných parcelách (viď výkres č. 4b)

f) Pri novovznikajúcej zástavbe ako náhrade za zbúraný historický fond alebo ako prístavbe k historickej zástavbe je nutné dodržať princípy historického urbanizmu – spôsob zástavby na parcele, hladinu zástavby na parcele, ako aj gradáciu hmôt historického jadra v súlade s historickým stavom.

g) Podrobnejšie podmienky sú stanovené podľa jednotlivých ulíc v kapitole F.10. a v časti F.4.2.a) a F.4.2.b) Požiadavky na regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie.

F 6.1.) Požiadavky na zachovanie a ochranu výškového zónovania objektov

Výškovú hladinu objektov historického jadra ponechať v dnešnej podobe, nezvyšovať podlažnosť zástavby, ani umelo nenavýšovať využiteľnosť podkrovia zdvíhaním rímsy. Pri nahradení historického stavebného fondu novostavbou je potrebné vychádzať z výšky objektu, novostavbou nahrádzaného, resp. z výšky okolitej historickej zástavby. Vo všeobecnosti je nutné na uliciach s prízemnou zástavbou realizovať jednopodlažné novostavby, v ostatných priestoroch maximálne dvojpodlažné. Väčšina objektov, na ktorých sa zvýšila rímsa oproti pôvodnej, pôsobia neproporčne, sú architektonicky nezvládnuté, v danom mikropriestore pôsobia rušivo. Bližšie podmienky pre jednotlivé ulice sú stanovené v kapitole F.10.

F 6.2.) Požiadavky na zachovanie a ochranu strešnej krajiny

Tradičný výraz striech historických objektov, ich tvar, výška, sklon strešných rovín, presah strechy, požiarne múry, tvar a riešenie historických komínov, charakteristické detaily a architektonické prvky a tradičný materiál je predmetom pamiatkovej ochrany.

a) Je potrebné v záujme zachovania charakteristického výrazu pamiatkového územia pri opravách striech tieto prvky zachovať a v prípade nutnej výmeny (z technického hľadiska) nemeniť ich tvarové a materiálové riešenie.

b) Pri NKP a objektoch vytypovaných na zápis do ÚZPF je nutné v štádiu spracovávania prípravnej dokumentácie pred plánovanou obnovou preveriť konštrukciu krovu po stránke stavebno-technickej a historickej. V prípade, že je na objekte zachovaný hodnotný historický krov, je potrebné ho zachovať v origináli na pôvodnom mieste.

c) Na významných historických objektoch, ako sú kostoly, kláštory, radnica ap. nie je možné realizovať vstavby do podkrovia s vytváraním presvetľovacích prvkov.

d) Využívanie podkrovia ostatných objektov je možné iba vtedy a do takej miery, ak to nenaruší autentický vzhľad a výraz strechy, jej výšky, sklon, napojenie strechy na fasády a ďalšie stavebné, architektonické a umelecko-historické prvky vytvárajúce typický vzhľad strechy.

e) Presvetľovanie podkrovných priestorov do ulice je možné obmedzeným počtom jednoduchých strešných okien v jednej výškovej hladine, je možné použiť na dvorovej strane strechy a na dvorových krídlach presvetľovací vikier malých rozmerov, mimo dvorových krídel, orientovaných k rotunde. Orientovať vikiere do ulice alebo verejného priestoru je neprípustné.

f) Tvar, rozmery, situovanie na streche a materiálové riešenie nových vikierov je nutné odvodiť od historických vikierov, používaných v Skalici.

g) Zrealizované vikiere, pôsobiace v priestore rušivo, je potrebné postupne nahrádzať menšími, alebo ich vymeniť za strešné okná

h) V súvislosti s obnovou a údržbou striech je neprípustné odstraňovať historické komínové telesá, súvisiace so staršími typmi vykurovacích zariadení. Pri obnove pôvodných

zachovaných komínov je potrebné dbať na zachovanie autentického konštrukčného materiálu a ich tvarového riešenia typického pre toto prostredie. Na ich obnovu nie je možné použiť bielu tehlu.

i) Je neprípustné meniť sklon a tvar strechy, meniť detail napojenia strechy na korunnú rímsu, vysúvať korunnú rímsu do priestoru nad mieru historického stavu, odstraňovať historické prvky strechy, zjednodušovať výraz ozdobných prvkov, meniť tradičný materiál (krytiny, komínov, ap.) za novodobé napodobeniny alebo nové typy krytín

j) V prípadoch, že sa na objektoch zachovala pôvodná strešná krytina (zväčša bobrovka s trojuholníkovým ukončením) je nutné chrániť ju v origináli.

k) Konštrukcie strechy a jej detaily pri výmene alebo pri novostavbe je potrebné prioritne realizovať z prírodných materiálov, krytinu použiť pálenú, prírodnej farebnosti

l) Na kultúrnych pamiatkach a objektoch na námestí je nutné pri výmene krytiny použiť historický tvar pálenej škridle – bobrovku, na rotunde a karneri použiť atypické rozmery bobrovky.

m) Na ostatných objektoch je nutné použiť pálenú keramickú škridlu bez povrchovej úpravy, prioritne bobrovku. Tvar škridly použiť taký, ktorý vytvára plochý či rovný charakter strešnej roviny, vychádzajúci z historicky používaných typov pálených škridiel v Skalici ako boli bobrovky (pričom najstarší typ bobrovky mal špicatý, trojuholníkový tvar ukončenia), alebo falcové (obdĺžnikový tvar s plochým vytvarovaným povrchom bez tvarov vlniek a korýtok).

n) Mierne zakrivenie strešnej roviny pri odkvape, tzv. námetky, dodnes zachované na strechách, je potrebné aj pri obnove strechy zachovať. Ak boli námetky zrušené, je potrebné minimálne pri kultúrnych pamiatkach uvažovať s ich prinavrátением.

o) Novostavby a novodobé objekty musia byť zastrešené klasickými šikmými strechami, ktorých tvar, sklon strešných rovín, výška, proporcie, typológia, krytina (veľkosť, tvar, materiál) a detaily strechy musia vychádzať z okolitého historického prostredia. Pri riešení striech je nutné preveriť ich pôsobenie z vyvýšených miest – z kalvárie, z návršia s rotundou sv. Juraja, prípadne aj z vinohradov.

p) Objekty s plochou strechou, ktoré narušili historický urbanizmus aj pohľady na strešnú krajinu, je potrebné, tam kde je to možné, zastrešiť šikmými strechami klasických rozmerov, klasického tvaru aj výrazu s náznakom krídlovej zástavby na parcelách. Pre začlenenie stavby do charakteru ulice je však pri niektorých potrebné stavbu znížiť o jedno podlažie

q) Na všetkých objektoch v PZ je nutné vykonávať pravidelné čistenie dažďových zvodov a žlabov, kontrolu ich technického stavu a kontrolu stavu strešnej krytiny

F 7.) Požiadavky na zachovanie, ochranu a prezentáciu archeologických nálezísk

„Archeologické dedičstvo je krehkým neobnoviteľným kultúrnym zdrojom. Využívanie územia musí byť preto kontrolované a rozvíjané tak, aby obmedzilo na najmenšiu mieru deštrukciu archeologického dedičstva“ Charta ICOMOS o Ochrane a zabezpečení archeologického dedičstva (Lausanne 1990)

F.7.1. Požiadavky na zachovanie a ochranu archeologických nálezísk.

Archeologické výskumy možno z hľadiska zadania archeologického výskumu rozdeliť na dve skupiny:

1. Archeologické výskumy uskutočňované v súvislosti s prípravou stavieb hradené investorom stavby.
2. Archeologické výskumy vykonávané pre vedecké a dokumentačné účely hradené inštitúciou vykonávajúcou výskum.

Výskumy uskutočňované v súvislosti s prípravou stavieb možno z hľadiska organizácie výskumných prác rozdeliť na:

a) Predstihový archeologický výskum vykonávaný vo svojej podstatnej časti pred realizáciou akýchkoľvek stavebných prác v období medzi vydaním územného a stavebného povolenia. Uvedený typ archeologického výskumu je nutné vykonávať na celom území pamiatkovej zóny v súvislosti so všetkými stavbami predpokladajúcimi väčší rozsah zemných prác.

b) záchranný archeologický výskum vykonávaný počas zemných prác stavby. Uvedený typ výskumu je vhodný pri príprave stavieb s menším rozsahom zemných prác a pre väčšinu líniových stavieb. Uvedený výskum sa začína realizovať po vydaní stavebného povolenia počas zemných prác stavby.

Vzhľadom na charakter konkrétnej výskumnej plochy, ako aj špecifiká plánovanej stavebnej činnosti možno oba prístupy kombinovať za účelom čo najefektívnejšej ochrany archeologických nálezov a situácií.

1. K vykonávaniu archeologických výskumov v súvislosti s prípravou stavieb a výskumov pre vedecko – dokumentačné účely je nutné pristupovať ako k výskumom vykonávaným resp. predpísaným na husto osídlenej, kompaktnej, polykultúrnej lokalite z dôvodu ich dostatočnej ochrany.

2. K stavebnej činnosti, v rámci ktorej sa počíta so zasahovaním do terénu rozhoduje KPÚ Trnava o nutnosti realizácie pamiatkového výskumu. Pamiatkový archeologický výskum v súvislosti s prípravou stavieb väčšieho rozsahu musí vo svojej podstatnej časti prebehnúť ešte pred začatím výstavby, resp. pred vydaním stavebného povolenia. Nevyhnutnosť vykonať archeologický výskum určuje Krajský pamiatkový úrad Trnava ako dotknutý orgán štátnej správy, ktorý zároveň určí druh, rozsah a spôsob jeho vykonania.

3. V odôvodnených prípadoch sa pripúšťa realizovať pamiatkový – archeologický výskum paralelne so stavebnou činnosťou.

4. Všetky výkopové práce na území mestskej pamiatkovej zóny musia byť realizované na základe vyjadrenia Krajského pamiatkového úradu.

5. Výskum v priestore s doloženou historicky cennou architektúrou (napr. meštianske domy, hradby, brány, a predbránia mestského opevnenia, sakrálne objekty a ich súčasť) je nutné vykonávať v súčinnosti s architektonicko-historickým výskumom. Nutnosť vykonať architektonicko-historický výskum je stanovená v rozhodnutí KPÚ Trnava k príprave stavby. V prípade archeologického nálezu cennej architektúry môže byť predpísaný aj počas, alebo po vykonaní archeologického výskumu.

6. Výsledky archeologického výskumu je v prípade významných nehnuteľných archeologických nálezov či situácií vhodné zohľadniť v projektovej dokumentácii plánovanej stavby za účelom ich prípadnej prezentácie či sprístupnenia.

7. Ak realizácia stavby ohrozuje nehnuteľný archeologický nález mimoriadneho významu, Krajský pamiatkový úrad Trnava môže vypracovať podnet na vyhlásenie nálezu za národnú kultúrnu pamiatku. Podnet na vyhlásenie za národnú kultúrnu pamiatku KPÚ Trnava vypracuje v prípade:

a) nálezu akejkoľvek stredovekej sakrálnej architektúry.

b) nálezu v pozitíve dochovanej významnej stredovekej architektúry zachovanej v ucelených priestorových súvislostiach.

c) iného archeologického nálezu mimoriadnej kultúrnej a vedeckej hodnoty.

Podnet vyhlásenia bude vypracovaný v prípade, že pôjde o nehnuteľný archeologický nález dostatočného rozsahu a dochovania. Archeologický nález mimoriadneho významu je vhodné ponechať „in situ“ t.j. v pôvodných nálezových situáciách v súlade s Chartou ICOMOS o Ochrane a zabezpečení archeologického dedičstva (Lausanne 1990).

8. K plochám na ktorých sa predpokladá významný archeologický nález patrí najmä:

- širší priestor návršia s rotundou sv. Juraja, námestie s Farským kostolom, múry, brány, predbránia a fortne mestského opevnenia.

9. Archeologický výskum sa v prípade vrcholno-stredovekých a novovekých archeologických nálezov a situácií musí sústrediť na zistenie datovania, funkcie resp. celkového charakteru

skúmanej polohy s dôrazom na priestorový vzťah k historickej parcelácii, uličnej sieti (čiare) a stojacej resp. zaniknutej architektúre, či dobovej úrovni terénu.

10. Nehnutelné archeologické nálezy, ktoré nebude možné zachovať v pôvodných nálezových situáciách, je nevyhnutné preskúmať metódami archeologického výskumu. Je nutné najmä:

- geodetické zameranie
- kresebná alebo fotogrametrická dokumentácia
- fotografická dokumentácia
- v opodstatnených prípadoch odber vzoriek

11. Súčasťou dokumentácie archeologického výskumu musí byť vyhodnocovanie historickej topografie, resp. dokumentovanie pôvodných úrovní terénu pred zásahmi ľudskej aktivity.

12. V prípade výskumu v súvislosti so zaniknutým úsekom Stračinského potoka v priestore pamiatkovej zóny Skalica (Potočná ulica a Sasinkova ulica) bude KPÚ Trnava v odôvodnených prípadoch od oprávnenej osoby požadovať:

- zabezpečenia chýlostivých archeologických nálezov z organických materiálov pred zničením

- vyhodnotenie a dokumentácia ekofaktov ako je morfológia terénu, zloženie sedimentov

- objednanie vykonania potrebných analýz približujúcich prírodné prostredie pravekej a stredovekej Skalice (napr. palinológia, dendrológia)

13. Hnutelné archeologické nálezy sú vlastníctvom Slovenskej republiky. Archeologické nálezy je oprávnená osoba povinná držať a chrániť až do ich odovzdania, alebo až do prevodu vlastníckeho práva alebo správy. V prípade významných hnutelných archeologických nálezov bude KPÚ Trnava požadovať ich umiestnenie v zbierkovej inštitúcii sídliacej v meste Skalica

14. V prípade zistenia archeologických nálezov z organických materiálov môže KPÚ Trnava požadovať od oprávnenej osoby vyhotovenie analýz materiálu (napr. dendrochronológia, určenie druhu materiálu)

F.7.2. Požiadavky na prezentáciu archeologických nálezísk.

„Prezentovanie archeologického dedičstva širokej verejnosti je rozhodujúcim prostriedkom podpory poznania jeho pôvodu i rozvoja moderných spoločností. Súčasne je to najdôležitejší prostriedok podpory poznania nevyhnutnosti jeho ochrany“ Charta ICOMOS o Ochrane a zabezpečení archeologické dedičstva (Lausanne 1990)

V pamiatkovej zóne sú v súčasnosti prezentované viaceré archeologicky zistené nálezové situácie resp. architektúry. V priestore návršia rotundy sv. Juraja ako aj juhovýchodne od zaniknutej holičskej brány je prezentovaná časť priebehu hradieb mestského opevnenia

Prezentácia archeologických nálezov musí dodržiavať nasledujúce zásady:

a) Osoba oprávnená vykonať archeologický výskum (ďalej len „oprávnená osoba“) v nálezovej správe realizovaného výskumu vypracúva návrh ochrany a prezentácie nehnuteľného archeologického nálezov resp. nálezov.

b) Technické riešenie prezentácie musí zabezpečovať ochranu archeologickému nálezu alebo situácii a musí umožňovať ich zotrvanie v pôvodných nálezových situáciách „in situ“. Prezentácia musí chrániť archeologické nálezy pred zničením alebo poškodením poveternostnými vplyvmi alebo ľudským činiteľom (napr. vandalizmus). Spôsob ochrany archeologického nálezov navrhne oprávnená osoba, ktorá je autorom nálezovej správy náležiacej prezentovanému nálezu resp. nálezom.

c) Technické riešenie prezentácie nesmie zasahovať do hmotnej podstaty archeologického nálezov alebo archeologickej situácie. Obmedzený zásah je možný iba v prípade opatrení nevyhnutných na záchranu archeologického nálezov (napr. zapustenie konštrukcie prestrešenia)

- d) Návrh ochrany a prezentácie môže byť realizovaný až po schválení Krajským pamiatkovým úradom Trnava.
- e) Významný archeologický nález bude zapracovaný do projektovej dokumentácie stavby, ktorá bude akceptovať schválený návrh ochrany a prezentácie.
- f) Prezentácia nehnuteľných archeologických nálezov je nutná pri všetkých stredovekých sakrálnych stavbách ako aj architektúrach mestského opevnenia.
- g) Prezentácia architektúr z obdobia vrcholného stredoveku (po roku 1372) je realizovaná neomietaným kamenným múrom, resp. formou sprístupnenia. V mieste komunikácií bude lomový kameň uložený v úrovni terénu, v ostatných polohách je možné architektonický nález prezentovať formou nízkeho múru, pôdorysom zodpovedajúceho nálezovej situácii. Iné historické obdobia (pravek, raný a vrcholný stredovek do roku 1372) môžu byť prezentované nad úrovňou terénu, avšak v mierne odlišnom materiálovom vyhotovení, alebo formou sprístupnenia.
- h) Nálezy častí architektúr stredovekého opevnenia budú prezentované jednotnou metodikou, ktorá bude spracovaná v samostatnom materiáli.
- i) Prezentovať archeologické náleziská vhodné na prezentáciu v súlade s výsledkami archeologického pamiatkového výskumu.
- j) Projektová dokumentácia stavby musí zohľadňovať a vhodným spôsobom prezentovať významné archeologické nálezy a situácie zistené počas archeologického výskumu .
- k) Prezentované archeologické náleziská musia byť udržiavané v dobrom stavebno-technickom stave.

F 8.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historickej zelene

V súlade s úplným znením Vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 70/1996 Z .z. z 8. februára 1996, ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných vyhláškou č. 72/1997 Z. z., vyhláškou č. 533/2001 Z. z. a vyhláškou č. 647/2004 Z. z. je zeleň nehnuteľnosťou.

F.8.1.Všeobecné požiadavky na území pamiatkovej zóny

- a) Pri obnove objektov v pamiatkovej zóne rešpektovať existujúcu hodnotnú zeleň, zachovať ju a zakomponovať ju do návrhu už v štádiu spracovávaní projektovej dokumentácie na obnovu stavieb
- b) Uplatňovať zeleň ako doplnkový prvok vyvinutej urbanistickej štruktúry a pri obnove urbanistických priestorov uplatniť jej hmotovú podriadenosť okolitej architektúre.
- c) Zeleň je možné využívať k eliminácii nepriaznivých javov (napr. prekrytie nevhodných úprav) resp. k zdôrazneniu priaznivých javov historického a architektonického prostredia (napr. ako kulisu hodnotným výtvarným dielam).
- d) Rešpektovať porastovú štruktúru ako špecifický kompozičný prvok živej podstaty narastajúci, odumierajúci a opätovne obnoviteľný.
- e) Vykonávať pravidelné kontroly zdravotného stavu drevín, ich pravidelné ošetrovanie a určovanie drevín s končiacou životnosťou a možným alebo nutným výrubom a náhradou.
- f) Pri výsadbe zabezpečiť odstup od stavieb tak, aby bol dostatočný aj v čase dospelosti stromov.
- g) Uprednostniť pri výsadbách v pamiatkovom území dreviny domáceho pôvodu, z cudzokrajných len tie, ktorých vzhľad a tvar je domácim druhom podobný.
- h) Nevnášať vysokú porastovú hmotu do bezprostrednej blízkosti architektonických objektov a do polôh, kde by mohla narušiť jestvujúce urbanistické kompozície alebo pamiatkové hodnoty stavebných objektov.

- i) Uplatniť pri nových úpravách a pri obnovách verejných priestorov a parkov princíp riešenia z doby založenia resp. úpravu adaptovať na súčasné podmienky tak, aby neboli narušené pamiatkové hodnoty územia.
- j) Sadovnícke úpravy, výruby alebo výsadby drevín a zelene v PZ budú posudzované individuálne na základe žiadosti prípadne aj spracovanej projektovej dokumentácie predloženej na schválenie KPÚ Trnava.

F 8.2.) Zeleň uličných interiérov

- a) Zachovávať jestvujúce a obnovovať alejové výsadby a líniové pásy doložené historickými prameňmi v uličnom pôdoryse najmä na uliciach Štefánikova, Potočná, Blahova, Gorkého
- b) Tvarovať koruny alejových stromov tých uličných alejí, kde by mohli koruny stromov prerásť a zasahovať do fasád alebo striech domov
- c) Ponechať prirodzený tvar korún tých uličných alejí, do korún ktorých sa každoročným tvarovaním nepristupovalo, napr. Potočná, Sasinkova ulica.
- d) Počítať pri obnove alejí s líniovými pásmi ako prirodzenou podnožou pre alejové stromy v uliciach, ktorých plošné parametre zriadeniu líniového pásu vyhovujú.
- e) Uprednostniť v úprave líniových pásov trávniky. Tieto pravidelne ošetrovať a udržiavať.
- f) Uplatňovať pri výmene stromov v uličných stromoradiach identické druhy drevín v zhode s pôvodnou druhovou skladbou, v nevyhnutných prípadoch ich nahradiť drevinami habituálne podobnými.
- g) V prípade ponechania voľného nezastavaného priestoru na Štefánikovej ulici medzi Námestím slobody a Jatočnou ulicou je potrebné vymeniť ihličnaté stromy, nevhodné do mestského priestoru, za listnaté.

F 8.3.) Zeleň námestia

- a) Vychádzať pri úprave námestia z historického vývoja, rešpektovať plochy zelene, ktoré znamenali vo vývoji námestia kvalitatívny posun, napr. Miléniový park, výsadba do tvaru trojuholníka pred gymnáziom a jezuitským kostolom.
- b) Námestiu slobody ponechať funkciu hlavného zhromažďovacieho priestoru. Neuplatňovať mobilnú zeleň, ani tak umiestňovanú zeleň, ktorá by bola prekážkou v zachovaní tejto funkcie.
- c) Zachovávať jestvujúce a obnovovať alejové výsadby v severnej a západnej časti Námestia slobody. Koruny stromov každoročne strihať tak, aby neprekrývali fasády domov
- d) Priestoru okolia kostola sv. Michala archanjela s karnierom sv. Anny je potrebné ponechať funkciu významného cirkevného centra. Do priestoru nie je možné vysádzať stromy nové, habitusom veľké vzrastlé stromy. Dnes stromy nachádzajúce sa pri karnieri je potrebné ponechať na dožitie, zmenšiť korunu tak, aby nezasahovala na strechu ani fasády karniera a kostola, odstrániť ich skôr, ako by mohli svojím pádom spôsobiť škody na architektúre, nevysádzať stromy s habitusom, ktorý by konkuroval a prekrýval architektúru kostola a karniera, prípadne ponechať priestor zo severu kostola bez drevín. Priestor je možné zatrávniť, prípadné novovytvorené sadovnícke úpravy musia mať primeraný stupeň údržby. Sadovnícke úpravy a výsadby tohto priestoru budú posudzované individuálne na základe projektovej dokumentácie predloženej na schválenie KPÚ Trnava.
- e) Priestor Milénium parku je nutné zachovať vo forme plochy historickej zelene. Do priestoru je možné doplniť chýbajúce gaštany (do pôvodného celkového počtu sedem) nie je možné vysádzať iné vzrastlé stromy s habitusom, ktorý by prekrýval architektúru kostola. Sadovnícke úpravy a výsadby tohto priestoru budú posudzované individuálne na základe projektovej dokumentácie predloženej na schválenie KPÚ Trnava.

F 8.4.) Zeleň dvorov a záhrad

- a) Záhradám pôvodne vinohradníckych a remeselníckych domov ponechať hospodársku a doplnkovú funkciu k hlavnej funkcii domov, záhrady pôvodne meštianskych domov prepojiť s aktuálnou funkciou prízemnia
- b) Je potrebné pri navrhovaní ponechať alebo prinavrátiť hlavnú kompozičnú os dvorov a záhrad, ktorou je priame pokračovanie prejazdu alebo priechodu hlavného objektu spevnenou líniou a v prípade nárožných alebo prechodných parciel zachovať alebo obnoviť plynulé prepojenie s ďalšími vstupmi na parcelu.
- c) V prípade nutnosti umiestnenia parkovacích státí vo dvore je potrebné ich navrhnuť tak, aby existujúce dreviny zostali zachované a plocha bola spevnená zatrávňovacími panelmi

F 8.5.) Zeleň areálov

- a) Pred komplexnou obnovou nádvorí a záhrad areálov (Areál františkánskeho kláštora s kostolom Panny Márie Bolestnej, Jezuitský kláštor s kostolom sv. Františka Xaverského, Areál Kláštora milosrdných –dnešný areál nemocnice s kostolom Najsvätejšej Trojice a Areál Kláštora a kostola paulínov a okolia Evanjelického kostola) spracovať v prípravnej fáze archívny prípadne aj archeologický výskum s cieľom zistiť pôvodné urbanistické a architektonické riešenie. Na základe výsledkov výskumov spracovať návrh na obnovu, ktorý bude po schválení krajským pamiatkovým úradom záväzným podkladom pre spracovanie projektovej dokumentácie. .
- b) V prípade negatívneho výsledku pamiatkových výskumov vychádzať pri návrhu obnovy z časovo a funkčne obdobných objektov.
- c) Pri návrhu mobiliáru na nádvoriach a celých komplexoch vychádzať z historicky doložených prvkov používaných na prelome 19.a 20.storočia vo verejných priestoroch historického jadra.
- d) Františkánsku záhradu, pokiaľ zostane zachované jej dnešné využitie na kultúrno – spoločenské účely, je potrebné zatrávniť, prípadne doplniť tieniacimi stromami, ktoré však nebudú prekryvať a narúšať fasády objektov a mestských hradieb.
- e) Odstrániť parkovisko z plochy bývalého paulínskeho kláštora a nahradiť ho zeleňou na základe výskumu a návrhu na obnovu
- f) V areáli nemocnice v parku, ktorý vznikol asanáciou príhradobnej uličky, obnoviť jestvujúci hradobný múr a po vykonaní archeologického výskumu prezentovať nad zemou aj úseky hradieb, nachádzajúce sa pod zemou. Do jeho okolia (minimálne 3 metre) nesadiť vysokú zeleň.
- g) Pri obnove počítat' s maximálnym rešpektovaním všetkých hodnotných drevín.
- h) Pri úpravách areálov nie je prípustné zastavovať plochy bývalých nádvorí a záhrad, nie je prípustné ich celoplošné vydláždenie, či akékoľvek celoplošné spevnenie

F 9.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu prvkov uličného interiéru

F 9.1.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu mestského mobiliáru

- a) Mobiliár (osvetlenie, lavičky, stĺpiky, smetné koše) bol riešený v rámci obnovy verejných priestranstiev v roku 2004-2008 a z už nastoleného princípu je potrebné vychádzať pri obnove ďalších urbanistických priestorov.
- b) Je potrebné zjednotiť výraz stojanov na bicykle, návrh dizajnovu prispôbiť existujúcemu mobiliáru verejných priestorov PZ
- c) Je možné vychádzať z existujúceho stojana so znakom mesta Skalica, ktorý je výrazovo príbuzný s mobiliárom v PZ

- d) Nepoužívať stojan na vytváranie plôch s reklamou

F 9.2.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu drobnej architektúry

F 9.2.a) Výtvarné diela

a) Výtvarné diela (sochy, pomníky, pamätné tabule), ktoré sú kultúrnymi pamiatkami alebo sú ich súčasťou, je potrebné stabilne udržiavať v dobrom stavebno-technickom stave, pravidelne očisťovať od rôznych depozitov, nánosov nečistôt a poškodení (mikroflóra, poveternostný vplyv, ap.). Akúkoľvek údržbu alebo obnovu je možné na týchto prvkoch realizovať len reštaurátorským spôsobom, reštaurátorom so spôsobilosťou na konkrétny materiál.

b) Výtvarné diela, ktoré nie sú kultúrnymi pamiatkami, no nachádzajú sa na kultúrnych pamiatkach, je potrebné taktiež pravidelne kontrolovať a udržiavať v dobrom stavebno-technickom stave. Tieto je možné obnovovať umelecko-remeselným spôsobom

c) Novodobé pomníky a pamätníky je potrebné v princípe zachovať na mieste ako súčasť novodobej histórie mesta, v prípade ich premiestňovania je potrebné hľadať adekvátne miesto ich významu, resp. významu udalostí s nimi spojenými. Taktiež vyžadujú pravidelnú údržbu umelecko-remeselným alebo reštaurátorským spôsobom.

F 9.2.b) Studne, oplotenie

d) Historicky hodnotné oplotenia budov alebo parciel je potrebné zachovať v origináli a v prípade potreby odborne ošetriť. Ak sú zničené alebo odstránené, je potrebné ich vrátiť na pôvodné miesto, resp. nahradiť rekonštrukčnou kópiou originálu. Murované oplotenia treba primárne zachovať v origináli a udržiavať v dobrom technickom stave. Tie oplotenia, ktoré sú v zlom technickom stave, je možné zbúrať a postaviť ich rekonštrukčnú kópiu z pôvodného materiálu a s klasickou omietkovou povrchovou úpravou.

e) Oplotenie mariánskeho stĺpa je potrebné pravidelne ošetrovať

f) Ostatným historickým sochám a výtvarným prvkom (liatinové pumpy studní) je možné prinavrátiť pôvodné oplotenie vo forme kamenných stĺpikov spojených reťazami. Je pri tom potrebné vychádzať z oplotenia Mariánskeho stĺpa na námestí

g) Oplotenie s bránou na Potočnej ulici vedľa kostola milosrdných bratov a v mieste bývalej uličky je potrebné odstrániť a nahradiť výtvarne riešeným vstupom adekvátnym historickému prostrediu, prípadne bránu aj s oplotením posunúť dovnútra pozemku, za hranicu uličnej čiary

h) Cudzorodé oplotenia z betónových dielcov a tvaroviek rôznych tvarov je potrebné nahradiť vhodnejším druhom oplotenia. V prípade, že je oddeľovaný súkromný pozemok od verejného priestoru, je vhodné ho nahradiť murovaným oplotením, pokrytým klasickou omietkou a prekrytým niekoľkými radmi plochých škridiel. V prípade oddelenia nemocničného areálu od ulice je vhodnejšie použiť priehľadný plot tak, aby sa vizuálne prepojil verejný priestor s parkom nemocničného areálu. Je však aj v tomto prípade možné použiť murované oplotenie s klasickou omietkou.

i) Je potrebné zachovať historické liatinové pumpy studní, zachované vo verejných priestoroch, je potrebné ich odborne, umelecko-remeselne ošetrovať

j) Je možné vyrobiť kópie studní s liatinovými pumpami a osadiť ich na historicky doložené miestach (na námestí, na Štefánikovej ulici)

F 9.3.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu povrchových úprav urbanistických priestorov

a) Je nutné zachovať všetku historickú a kamennú dlažbu, či už voľne viditeľnú alebo zaliatu asfaltom, pokiaľ je zachovaná alebo opätovne uložená v historických priestoroch,

vrátane všetkých kamenných obrubníkov a dlažby v spojovacích uličkách. V prípade obnovy priestorov, ktoré doposiaľ neprešli obnovou, je potrebné preveriť v rámci prípravných projektových prác rozsah dlažby, jej technický stav a technický stav podlažia. Dlažbu je potrebné ponechať na mieste a len v prípade zlého technického stavu podlažia ju preskladať a uložiť na pôvodné miesto a v pôvodnom tvare. V prípade nedostatočného množstva dlažbových kociek na celý urbanistický priestor je potrebné navrhnuť jej umiestnenie a sústrediť ju na jedno miesto. V žiadnom prípade nie je možné dlažbu odstrániť a nevrátiť späť do historického jadra.

b) Je potrebné použiť pri neobnovovaných uliciach schválený princíp riešenia jednotlivých verejných priestorov s tým, že na chodníkoch bude použitá dlažba evokujúca „Drotuár“ a na cesty hlavných komunikácií bude použitá kamenná vejárová dlažba. Podružné priestory môžu mať na cestách betónovú dlažbu kladenú na rybinu, farebne zjednotenú s už použitou, napr. na Jatočnej ulici.

c) Príhradobný priestor v ulici Za mestskou zdôu je potrebné zjednotiť s dlažbou, použitou na Podhradí

d) Konkrétne požiadavky na jednotlivé urbanistické priestory sú v kapitole F.10.

F 9.4.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu vodných tokov

a) Na Potočnej ulici je potrebné ponechať náznak priebehu bývalého potoka vytvoreného chodníkom z kamenných kociek kladených do vejárov, ohraničeným z oboch strán lipovou alejou

b) V prípade požiadavky na vytváranie fontán a rôznych vodných prvkov v historickom jadre je možné uvažovať o ich umiestnení v polohe bývalého potoka na Potočnej ulici

F 9.5.) Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu architektúry domov – fasád, architektonických detailov a prvkov,

Predmetom ochrany sú všetky historické vrstvy fasád, či už uličných alebo dvorových, na všetkých nehnuteľnostiach, mimo povojnových objektov. Nie je prípustné celoplošne odstraňovať historické omietky a povrchové úpravy.

a) Je potrebné zachovať slohový výraz fasád v origináli, ich členenie, rytmus, osovosť, gradáciu, akcenty, tvaroslovie, tektoniku, proporcie plôch, svetlosť otvorov a kompozičné vzťahy.

b) Zachovať v origináli a na pôvodnom mieste všetky historické architektonické články fasád a striech, najmä členenie fasád štukovými a inými architektonickými prvkami, kamenné, drevené, kovové a keramické články objektov, napr. pôvodné dvere, brány, drevené trámy nad vrátami, výklady, okná, kovania, komíny, strešné kotlíky.

c) Pôvodné architektonické články je potrebné udržiavať v dobrom technickom stave a v autentickej hmote a pri obnovách a úpravách ich regenerovať vrátane ich historickej povrchovej úpravy a farebnosti.

d) Pri náleze staršieho prvku alebo úpravy fasády počas výskumných či stavebných prác rozhodne KPÚ o možnosti, resp. nutnosti prezentácie nálezu.

e) Všetky poškodené historické prvky na historických objektoch musia byť prednostne opravené a nie vymenené. Čiastočné opotrebovanie a patinu týchto prvkov je vhodné chrániť ako doklad ich veku (zub času) a autenticity.

f) Výmena historických prvkov je možná len v prípade vážneho (nezvratného) poškodenia originálu. Nové prvky sa musia s originálom zhodovať dizajnom, farbou, textúrou, členením, materiálom, konštrukciou a ostatnými vizuálnymi vlastnosťami, s uplatnením remeselných postupov v nadväznosti na pôvodný spôsob zhotovenia.

g) Odstraňovanie nehodnotných úprav je nevyhnutné previesť šetrne tak, aby sa neznehodnotili ďalšie autenticky zachované časti objektu.

h) Farebnosť fasád určuje Krajský pamiatkový úrad na základe výsledkov pamiatkového výskumu alebo na základe vyhodnotenia typickej farebnosti pre daný objekt a slohový výraz

- i) Parter ulíc na hlavnom komunikačnom ťahu je prioritne využívaný na obchodné účely, jeho výraz musí byť zosúladený s architektonickým výrazom celého objektu, vhodnosť zásahov je potrebné overiť pamiatkovým výskumom
- j) Pri obnove a úprave parteru je nevyhnutné zachovať vetracie otvory suterénu. Zamurovaným vetracím otvorom je potrebné prinavrátiť ich pôvodnú funkciu.
- k) Pri oknách, dverách a bránach je potrebné okrem samotných výplní zachovať aj ich jednotlivé časti, napr. profilované drevené obloženia dverných zárubní a okenných rámov, kovania, závesné mechanizmy, spojovacie a stužujúce prvky, nátery a iné povrchové úpravy. Zachovať tvaroslovie, materiál, rozmery, proporcie, spôsob otvárania - vetrania, hĺbku osadenia v murive, farebnosť, a povrchové úpravy okien, dverí a brán. Základom ochrany výplní je zabezpečenie priebežnej údržby.
- l) Pri výmene historických okenných a dverných výplní je nutné vyrobiť kvalitnú rekonštrukčnú kópiu vymieňaného prvku
- m) Nezvratne poškodené hodnotné okenné a dverné výplne, nahradené novými, majú byť uložené v rámci objektu, ktorého sú súčasťou, pokiaľ krajský pamiatkový úrad neurčí inak.
- n) Nevhodné výplne okenných a dverných otvorov na pamiatkovo hodnotných objektoch, nezodpovedajúce svojim charakterom ani rozmermi tradičnému výrazu, je nutné perspektívne postupne nahrádzať vhodnými, podľa tradičných analógií v pamiatkovej zóne. Nové prvky sa vyžaduje osadiť do pôvodných otvorov. Ďalšie zmeny osadenia otvorov a utilitárne stavebné úpravy, napr. zväčšovanie, sú neprípustné, rovnako aj osádzanie veľkoplošných nečlenených okenných výplní a používanie netradičných materiálov, ako kovy a plast.
- o) Pri výmene výrazovo nevhodných výplní alebo iných architektonických prvkov bude náhrada vychádzať z historických výplní alebo prvkov, slohovo vhodných pre konkrétny objekt. Niektoré prvky sú popísané v kapitole E 9.5.
- p) Nenarúšať vzhľad prekrývaním (najmä zábradlí) reklamnými označeniami alebo inými obkladmi (rohože, drevené latovanie a pod.).
- q) Počas stavebných prác zabezpečiť ochranu umelecko-remeselných a výtvarných prvkov pred mechanickým poškodením alebo znehodnotením.
- r) Zateplovanie fasád historických objektov je neprípustné, v odôvodnených prípadoch je možné zateplenie štítových murív tepelnoizolačnou omietkou.
- s) U historických objektov je neprípustné využívanie typizovaných prvkov, ale je potrebné uplatňovať atypické konštrukcie do pôvodných otvorov riešených v celkovom súlade s výrazom objektu

F 9.6.) Reklama, označenie prevádzok

Umiestnenie reklamného, informačného, propagačného alebo akéhokoľvek technického zariadenia (ďalej len zariadenie) na NKP alebo v pamiatkovej zóne podlieha v zmysle pamiatkového zákona schváleniu krajským pamiatkovým úradom.

- a) zariadenie, umiestnené na objekte v pamiatkovom území, musí byť prispôbené jeho architektúre a nesmie rušiť základné členenie priečelia a jeho významné detaily, nesmie prekrývať architektonickú kompozíciu hlavnej fasády a jej dôležité detaily
- b) Je potrebné, aby každý objekt v pamiatkovom území, ktorý má viac ako jednu prevádzku, pred osadením nového informačného, reklamného alebo propagačného prvku mal vypracovanú komplexnú koncepciu zariadení, ktoré na ňom budú umiestnené.
- c) Je potrebné odstrániť tie reklamné zariadenia, na ktorých nie je označená a propagovaná prevádzka v objekte, ale predávaný tovar, obchodné značky výrobkov a pod..
- d) Zariadenie môže výlučne označovať len prevádzku, ktorá je v danom objekte alebo priestore. V žiadnom prípade nie sú prípustné akoukoľvek formou reklamy produktov jednotlivých firiem.

- e) Názov konkrétnej prevádzky v objekte môže byť v uličnom parteri , čiže v jednom pohľadovom kuželi, uplatnený najviac raz
- f) Veľkoplošné reklamy, billboardy, vystužené bannery a svetelné reklamy sú v pamiatkovom území neprípustné
- g) Umiestnenie reklám, označenia prevádzok a informačných zariadení je neprípustné:
 - a. na strechách objektov
 - b. na stĺpoch verejného osvetlenia
 - c. na výtvarných dielach, drobnej architektúre a na zeleni
 - d. v polohách, ktoré by obmedzovali pohľad na architektúru objektov alebo jej hodnotnú časť, vo vyšších poschodiach objektov nad úrovňou parteru
- h) Reklamy a označenia prevádzok v obchodných častiach historického jadra prioritne riešiť vývesnými štítmí inšpirovanými tradičnými historickými štítmí na kvalitnej tvarovej a materiálovej úrovni. Pri výbere uprednostniť ušľachtilé materiály.
- i) Alternatívne je vhodné použiť v obchodných častiach historického jadra na označenie prevádzok a reklamu samostatné písmená umiestnené v hornej časti parteru, nad otvormi prízemia. Je možné ich osádzať jednotlivo na fasádu, alebo na priesvitnú tabulu, osadenú na fasádu.
- j) Reklama v okrajových častiach historického jadra je cudzorodým prvkom z dôvodu pôvodnej i pretrvávajúcej obytnej funkcie takmer všetkých objektov. Napriek tomu bude ojedinele pri zmene využitia na komerčné účely nutné prevádzku označiť. V tom prípade je potrebné navrhnuť jednoduché prevedenie, resp. tradičnú technológiu (napr. maľovanie na fasádu, na drevo, ap.), návrh je však taktiež potrebné konzultovať a schváliť KPÚ–om . V žiadnom prípade nie sú prípustné svetelné reklamy, plastové a kovové tabule osadené na fasádu, veľkoplošné panely. Reklama či oznam nesmie zásadne narušiť výraz a estetický stav objektu a celého priestoru.

F 9.6.a) Osvetlenie a iluminácia

Iluminácia historických objektov a súborov musí byť riešená koncepčne. Spôsob, druh a farebnosť osvetlenia musí vychádzať z poznania slohovej analýzy objektu, jeho architektonicko- historického vývoja a špecifikovania /určenia/ jedinečných, významných architektonických detailov, ktoré v rámci celku vyžadujú ilumináciu. Návrh iluminácie historických objektov a novostavieb v pamiatkovom území je potrebné schváliť krajským pamiatkovým úradom.

F 9.6.b.) Infraštruktúra a iné technické zariadenia

- a) Prvoradou požiadavkou je, aby ktorákoľvek súčasť technickej infraštruktúry v pamiatkovej zóne nenarúšala pôvodný historický výraz historického jadra a svojim riešením nekolidovala s požiadavkami na ochranu, obnovu a regeneráciu pamiatkového fondu . Umiestnenie technického zariadenia nemôže byť dôvodom na zvýšenie objektu. Objemnejšie technické prvky je možné umiestňovať do priestoru podkroví.
- b) Elektrická energia je v pamiatkovom území vedená podzemnými, ale v niektorých častiach aj nadzemnými sieťovými rozvodmi, čo zásadným spôsobom vizuálne narúša vzhľad historického priestoru, preto je potrebné perspektívne riešiť tieto rozvody podzemným vedením. Najväčším problémom, znehodnocujúcim fasády domov, sú rôzne skrine, či už elektrické alebo plynové, osádzané na čelné fasády, často bez rešpektu k výrazu objektu, k jeho výzdobe. Tieto je potrebné odstrániť alebo nahradiť takými, ktoré sa prispôbia výrazu objektu
- c) Plynomery a elektrické skrine osádzať spôsobom, ktorý čo najmenej naruší výraz uličného interiéru a samotnú výzdobu fasád. Po bezkolíznom umiestnení s výzdobou objektu je potrebné povrchovú úpravu riešiť tak, aby čo najviac dvierka skrine splynuli s fasádou.

- d) Mnohé objekty sú vykurované tzv. gamatkami, ktorých vývody sú viditeľné na fasádach pod oknami. Toto vykurovanie je potrebné postupne meniť a nahrádzať takým systémom, ktorý nebude znehodnocovať výraz fasád.
- e) Audiovizuálne nosiče (satelitné antény, výstrče, ap.) a rôzne klimatizačné jednotky je potrebné umiestňovať na najmenej exponovaných miestach stavby. Prípustné je ich umiestnenie v strešnej rovine do dvora v prípade, že dvor nie je viditeľný z verejného priestoru. Vylučuje sa ich umiestnenie na uličných fasádach a v strešnej rovine smerom do ulice.
- f) na strechy domov v PZ nie je možné osádzať žiadne fotovoltaické panely a zariadenia na výrobu elektrickej energie.
- g) Zachovaný priehradový stožiar pred čelnou fasádou Potočnej č.3 je predmetom ochrany, keďže je jeden z posledných nosičov elektrickej energie, pochádzajúci zo začiatkov elektrifikácie mesta. Odporúčame zvážiť jeho premiestnenie do inej polohy v rámci pamiatkovej zóny vzhľadom k jeho doterajšej exponovanej polohe voči priehľadom na rotundu z priestorov Potočnej ulice. Jeho nová poloha musí byť vopred odsúhlasená KPÚ Trnava.

F.9.7. Stavebné techniky, materiály

- a) Pri obnove pamiatok a historických objektov je nutné použiť klasické prírodné materiály na všetky konštrukcie, architektonické prvky a detaily. Klasické prírodné materiály, používané na objektoch v pamiatkovej zóne, sú popísané v kapitole E 9.7. s bližším popisom pri jednotlivých prvkoch v kapitole E.9.5.
- b) U fasád sa vylučuje použitie hrubozrnných a rôznych umelých omietok, ktoré potierajú modeláciu plasticity a výtvarného stvárnenia fasád, prípadne zamedzujú „dýchaniu“ murív. Je nutné použiť klasické vápenné omietky a vápenné nátery.
- c) Na okenné a dverné výplne je možné použiť mäkké drevo v prípade prekryvania prvku krycím náterom. Na brány je nutné použiť tvrdé drevo.
- d) Individuálny prístup sa vyžaduje i u prvkov reklamy, pútačov, označenia prevádzok, osvetlenia a pod. u ktorých je taktiež potrebné použiť klasické prírodné materiály.
- e) Omietkové členenia fasád je potrebné obnoviť v pôvodnej technológii. Chýbajúce časti doplniť kópiami s dôrazom na zachovanie – regeneráciu ostroty profilácie. Je neprípustné aplikovať novodobé zrnité nástrekové techniky pri povrchových úpravách pôvodne hladkých omietkových vrstiev.
- f) Pri obnovách je v prvom rade potrebné šetrne odstraňovať následky neodborných úprav, ktoré znehodnotili historickú architektúru (najmä nepriedušné nátery a nástreky, cementové vysprávky a celoplošné vápenocementové a cementové omietky, keramické a umelokamenné obklady, ap.)
- g) Pri úpravách povrchov fasád sa vyžaduje použitie takých materiálov a technológií, ktoré nespôsobujú zadržiavanie vlhkosti v murivách a nebránia ich odvetrávaniu. Vylučuje sa použitie omietok s obsahom cementu, aplikácia akýchkoľvek celoplošných obkladov, ako aj povrchových umývateľných, neprievzdušných náterov .
- h) Je neprípustné prekryvať historické omietkové vrstvy a murivá hrubými zateplovacími materiálmi .

F 10.) Požiadavky na zachovanie, obnovu a prezentáciu urbanistických priestorov (po uliciach)

F 10.1.) Blahova ulica

1. Je nutné prinavrátiť nezastavaný líniový koridor – bývalú uličku vedúcu ku židovskej synagóge, k čomu je potrebné odstrániť bránu a oplotenie v línii uličnej čiary Blahovej ulice na mieste domu č. 19, prípadne akúkoľvek stavbu, nachádzajúcu sa v tejto línii

2. Domy a stodoly, postavené do 60.rokov 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum, vypracovaný oprávnenou osobou. Nutnosť vykonania pamiatkového výskumu určí KPÚ.
3. Domy a stodoly so zachovaným slohovým výrazom alebo zachovanými slohovými detailami a prvkami ponechať v origináli, fasádu a originálne slohové architektonické prvky fasád umelecko-remeselne ošetriť.
4. Hĺbkovo orientovaný dom na nároží Blahovej a ulice Podhradie ponechať v origináli bez zmeny hmotovo-priestorovej skladby a výrazu, v prípade zistenia staršieho výrazu hlavnej fasády je potrebné tento prinavrátiť.
5. Objektom v blízkosti ulice Podhradie prinavrátiť, v prípade mladších zásahov, slohový výraz
6. slohové prvky na objektoch vrátane strešných prvkov, prvkov dvorových krídel ap. zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. výplne otvorov, rímsy, komíny, strešné prvky)
7. Je potrebné ponechať dnešné, resp. historické využitie objektov, prízemnú zástavbu so súčasným sklonom strešných rovín, krídlou zástavbu na parcelách, v severnej časti zástavby ponechať voľné, nezastavané plochy v bezprostrednej blízkosti hradobného múru, prípadne ho uvoľniť od nežiaducich prístavieb.
8. Je nutné dodržať súčasnú niveletu prízemí, niveletu korunných ríms, hĺbky uličných krídel, šírky dvorových krídel, spôsob zastrešenia sedlovými strechami rovnakého sklonu na celej ulici,
9. na dvorových krídlach, zadnou fasádou orientovaných k rotunde alebo k hradbám, je nutné ponechať (v prípade dostavieb či novostavieb vytvoriť) ukončenie dvorových krídel štítovými múrmi, bez otvorov alebo len s otvormi minimálnych rozmerov. Novodobé realizácie v rozpore s touto podmienkou bude potrebné v budúcnosti zmeniť a zosúladiť s historickým stavom
10. Potrebné je zachovať charakteristický štítový a polvalbový typ zastrešenia pri križovaní ulíc
11. Zobytniť podkrovia je prípustné iba v prípade zachovania tvaru zastrešenia, súčasnej výšky korunnej rímsy a strešného hrebeňa. K zámeru využitia podkrovia uličných krídel a dvorových krídel orientovaných k hradbám, bude potrebné predložiť pred spracovaním projektovej dokumentácie štúdiu využiteľnosti pri zachovaní súčasných šírkových a výškových rozmerov
12. Obytné podkrovia je možné do ulice presvetliť len strešnými oknami, vikiere na presvetlenie podkrovia z dvora je možné použiť len pri domoch v juhovýchodnej uličnej fronte
13. Výšku hrebeňa uličných krídel riešiť do výšky maximálne 7 m.
14. Nárožné objekty so štítovým a polvalbovým ukončením je možné v strešnej časti presvetliť bodovými otvormi tradičných rozmerov
15. Nutné je zachovať jestvujúcu šírku a hĺbku dvorových krídel. V prípade dostavieb za dvorové krídlo nesmú tieto dostavby presiahnuť hmotové proporcie a rozmerové parametre jestvujúcich dvorových krídel.
16. Nepripustiť zmenu hmoty jestvujúcich uličných a dvorových krídel. Prístavby vo dvore je možné riešiť v kontinuálnej nadväznosti na pôdorysné, výškové, šírkové a hmotové parametre jestvujúcich dvorových krídel, s odstupom od hradby min.3 metre.
17. Novostavby riešiť ako prízemné, s krídlou zástavbou na parcele, so sedlovou strechou so sklonom totožným s okolitou zástavbou a výrazom vychádzajúcim z historickej zástavby. Prízemie max. pol metra nad terénom, rímsa prispôsobená okolitej zástavbe, presvetlenie podkrovia do ulice strešnými oknami, vo dvore juhozápadných domov môžu byť použité vikiere malých rozmerov a klasických tvarov
18. Na dome č. 11 je potrebné zachovať bránu s priehľadom na rotundu

Povrchové úpravy ulice.

19. Je potrebné zjednotiť dlažbu na chodníkoch s tým, že v celom rozsahu bude použitá úprava naznačujúca „Drotuár“, ktorá je už použitá v úseku medzi Potočnou a Podhradím
20. Dlažba bude zjednotená výrazovo aj farebne, použitím zhodného materiálu s už existujúcim

F 10.2.) Boorova ulica

1. V nemocničnom areáli je potrebné vytvoriť náznak priebehu odstránenej časti Boorovej ulice vytvorením spevnenej komunikácie v jej stope. V prípade realizácie zástavby je potrebné túto situovať do bývalej uličnej línie Boorovej ulice
2. V súčasnosti nezastavené územia na dobových parcelách je potrebné doplniť krídlou prízemnou zástavbou s možnosťou zobytnenia podkrovia, zastrešeného tradičným typom zastrešenia /bližšie podmienky v časti rezervné plochy/.
3. Domy a stodoly, postavené do 60.rokov 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav.
4. Na historických objektoch je potrebné zachovať hmotu, výšku korunnej rímsy a strešného hrebeňa, hĺbku uličného krídla, slohový výraz ponechať v origináli .
5. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko–remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky, deliace štítové múry medzi domami)
6. V dochovej časti ulice je potrebné ponechať dnešné, resp. historické využitie objektov – na južnej a časti severnej strany rodinné domy, na severnej strane prevažne hospodárske stavby,
7. Na ulici je potrebné zachovať prízemnú zástavbu so súčasným sklonom strešných rovín, krídlou zástavbu na parcelách, v južnej časti zástavby ponechať voľné, nezastavané plochy v bezprostrednej blízkosti hradobného múru, (min. 3 metre)
8. Podkrovia je možné využiť len za predpokladu zachovania výšky korunnej rímsy a sklonu strešnej roviny, presvetlenie do ulice len strešnými oknami
9. Na garáže s rovnou strechou je potrebné nadstaviť sedlové strechy v sklone totožnom s okolitou zástavbou
10. Novostavby domov riešiť ako prízemné, s krídlou zástavbou na parcele, so sedlovou strechou so sklonom totožným s okolitou zástavbou a výrazom vychádzajúcim z historickej zástavby. Prízemie max. pol metra nad terénom, rímsa prispôsobená okolitej zástavbe, presvetlenie podkrovia do ulice strešnými oknami, vo dvore môžu byť použité vikiere malých rozmerov a klasických tvarov
11. Strechu s valbou na dome č. 4 je potrebné v budúcnosti zmeniť na sedlovú so štítmi.
12. Vikiere domu č. 5, ktoré narušili jednotný výraz ulice, je do budúcnosti potrebné odstrániť alebo nahradiť strešnými oknami

Povrchové úpravy ulice.

13. Vzhľadom na snahu obnoviť charakter komunikácie zo začiatku 20.stor. resp. do obdobia, kedy nastúpila éra „Drotuáru“ je najvhodnejšie aplikovať na chodníky riešenie úpravy naznačujúce „Drotuár“, resp. jeho náhradu vo forme štvorcovej veľkoformátovej betónovej dlažby bez zvýraznenia škár. Vzhľadom na absenciu dobovej fotodokumentácie a význam ulice v hierarchii ulíc pamiatkovej zóny konštatujeme, že táto komunikácia v minulosti spevnený povrch nemala. Z tohoto dôvodu je možné aplikovať na vozovku liaty povrch. Povrch priečnej uličky spájajúcej Boorovu ulicu s Potočnou ulicou, situovanou medzi parcelami približne v strede dĺžky ulice navrhujeme riešiť kamennou dlažbou z valúnových kameňov. Toto riešenie bude analogické s riešením rovnakého typu uličky – spojnice medzi Komenského a Družstevnou ulicou, kde je takáto dlažba ešte zachovaná.
14. Osvetlenie ulice je možné riešiť v podobe jednostranne orientovaných stojanových lucerien inšpirovaných typom svetidla zo začiatku 20.storočia, situovaným v sídlach podobného charakteru ako Skalica.
15. Zachovať v origináli studňu aj s liatinovou pumpou umiestnenú na verejnom priestranstve

F 10.3.) Družstevná ulica

1. Je potrebné ponechať dnešné, resp. historické využitie objektov – na severovýchodnej strane rodinné domy, na juhozápadnej strane hospodársky charakter zástavby, prízemnú zástavbu so súčasným sklonom strešných rovín, krídlóvú zástavbu na parcelách, priechodový typ obytných domov
2. Podkrovia je možné využiť len na rodinných domoch a to len za predpokladu zachovania výšky korunnej rímsy a sklonu strešnej roviny, presvetlenie do ulice len strešnými oknami
3. Domy a stodoly postavené do 60.rokov 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav
4. Na historických objektoch je potrebné zachovať hmotu, výšku korunnej rímsy a strešného hrebeňa, hĺbku uličného krídla, slohový výraz ponechať v origináli, dochované architektonické prvky fasád umelecko-remeselne ošetriť v origináli, dochované architektonické prvky fasád umelecko-remeselne ošetriť. Ostatným stodolám prinavrútiť ich jednoduchý, utilitárny dobový výraz, o. i. vo forme výmeny typizovaných súčasných výplní za náznakové rekonštrukcie dobových v zjednodušenom výraze. Je nežiaduce tieto objekty nadstavovať, zobytnovať, umiestňovať do strešnej roviny akékoľvek novodobé architektonické prvky.
5. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko–remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky)
6. Novostavby na mieste stodôl nesmú plniť funkciu obytných rodinných domov, prípadne objektov polyfunkčného zamerania, čo je nutné uplatniť aj v architektonickom výraze.
7. Novostavby riešiť ako prízemné, so zachovaním jestvujúcej výšky prízemnia voči okolitému terénu, so zachovaním uličnej čiary, s krídlóvú zástavbou na parcele, so sedlovou strechou so sklonom totožným s okolitou zástavbou a výrazom vychádzajúcim z historickej zástavby. Rímsa prispôbená okolitej zástavbe, presvetlenie podkrovia do ulice strešnými oknami, vo dvore môžu byť použité vikiere malých rozmerov a klasických tvarov
8. Nepovoľovať vikiere do ulice. Ojedinele je možné umiestniť solitérne malorozmerné vikiere vo dvore.
9. Rezervná plocha za „špitálikom“ - možnosť zástavby tradičnou krídlóvú zástavbou namiesto zelene.
10. Ponechať priehľad na františkánsky kostol

Povrchové úpravy ulice.

11. Vzhľadom na snahu zjednotiť charakter priestorov zo začiatku 20.stor. resp. do obdobia, kedy nastúpila éra „Drotuáru“ by bolo najvhodnejšie aplikovať na chodníky riešenie úpravy naznačujúce „Drotuár“, resp. jeho náhradu vo forme štvorcovej veľkoformátovej betónovej dlažby bez zvýraznenia škár .
12. Povrch spojnice Družstevnej a Komenského ulice, vyhotovený z kamennej valúnovej dlažby, je potrebné zachovať.
13. V prípade nálezu staršej dlažby pod asfaltovým povrchom je potrebné tento zachovať a prezentovať v ulici.

F 10.4.) Gorkého ulica

1. Je potrebné naznačiť pôvodnú urbanistickú štruktúru a parceláciu pozdĺž južnej uličnej fronty počnúc od solitérnej stavby administratívnej budovy na parcele 4190/3 smerom východným až po parcelu domu č. 8, s naznačením priebehu Krížnej uličky, prízemnou zástavbou so sedlovou strechou so sklonom totožným s okolitou historickou zástavbou. /rezervná plocha/

2. V dochovanej časti ulice je potrebné ponechať zástavbu v dnešnej výške, nemeniť historický sklon strešných rovín, zachovať krídlovú zástavbu na parcelách s nezastavanými plochami dvorov a záhrad, v severovýchodnej časti zástavby ponechať voľné, nezastavané plochy v bezprostrednej blízkosti hradobného múru (min. 3 m od opevnenia),
3. Podkrovia je možné využiť len za predpokladu zachovania výšky korunnej rímsy a sklonu strešnej roviny, presvetlenie do ulice len strešnými oknami
4. Domy so zachovaným slohovým výrazom ponechať v origináli, výraz fasád a jednotlivé architektonické prvky umelecko-remeselne ošetriť.
5. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky)
6. Domy, postavené do 60.rokov 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum, vypracovaný oprávnenou osobou. Nutnosť vykonania pamiatkového výskumu určí KPÚ.
7. Novostavby riešiť ako prízemné, s krídlovou zástavbou na parcele, so sedlovou strechou so sklonom totožným s okolitou historickou zástavbou a výrazom vychádzajúcim z historickej zástavby. Prízemie max. pol metra nad terénom, rímsa prispôbena okolitej zástavbe, presvetlenie podkrovia do ulice strešnými oknami, vo dvore môžu byť použité vikiere malých rozmerov a klasických tvarov
8. Ukončenie korunnej rímsy do ulice riešiť s minimálnym presahom pred líce steny- ako na dobových stavbách.

Povrchové úpravy ulice.

9. Je potrebné vymeniť zámkovú dlažbu na chodníkoch a zjednotiť ju s dlažbou použitou na chodníkoch, vymieňaných začiatkom 21.storočia - úprava naznačujúca „Drotuár“
10. Dlažba bude zjednotená výrazovo aj farebne, použitím zhodného materiálu ako je na prilahlom námestí
11. V prípade nálezu staršej kamennej dlažby pod asfaltom v cestnej komunikácii je tento potrebné ponechať, vyčistiť a opätovne použiť

F 10.5.) Jatočná ulica

1. Novostavbu na východnom nároží so Štefánikovou ulicou je potrebné riešiť ako jednoposchodovú s využitelným podkrovím /bližšie v kapitole rezervné plochy /.
2. Je potrebné zachovať charakter obojstrannej zástavby hospodárskymi objektami stodôl. Stodolám, ktoré majú vymenené pôvodné prvky za nevhodné, je potrebné prinavrátiť ich jednoduchý, utilitárny dobový výraz, o.i. vo forme výmeny typizovaných súčasných výplní za repliky dobových v zjednodušenom výraze. Je nežiaduce v zmysle pamiatkovej ochrany, tieto objekty stodôl nadstavovať, zobytnovať, umiestňovať do strešnej roviny akékoľvek novodobé architektonické prvky.
3. Stodoly so zachovaným slohovým výrazom a všetky objekty, postavené pred polovicou 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav, dochované architektonické prvky fasád umelecko-remeselne ošetriť.
4. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. brány, trámy, okopníky, komíny, strešné prvky)
5. Novostavby na mieste stodôl ani prestavby nesmú plniť funkciu obytných rodinných domov, prípadne objektov polyfunkčného zamerania, čo je nutné uplatniť aj v architektonickom výraze.
6. V severnej časti- úsek Lichardova- Blahova riešiť úpravy najprísnejšími regulatívmi /ploty, arch. detaily, klasický materiál a výraz /. Pred prevádzkovým blokovým objektom na parc. č. 1874 východnú uličnú frontu za nárožným domom /p.č.1875/ doplniť pozdĺžnou

prízemnou stavbou zastrešenou sedlovou strechou s hrebeňom paralelným s ulicou ukončenou zo severu štítom. V úseku Lichardova- Štefánikova, doplniť západnú uličnú frontu medzi telocvičňou a ev.kostolom zástavbou zastrešenou sedlovou strechou s využitelným podkrovím.

7. Južná časť ulice- úsek Štefánikova- Nám.slobody dostavať hospodárske budovy na uvoľnených parcelách č.14,15, za radnicou a Hottmarovským domom /na mieste parkoviska/, vo východnej uličnej fronte južnej časti ulice a prestavať jestvujúci objekt trafo v zmysle podmienky č.2 /rezervná plocha /. V objektoch nepripustiť komerčné prevádzky, ktoré by mali za následok degradáciu jednoduchého utilitárneho architektonického výrazu. Prípustné je umiestniť komerčnú prevádzku iba v prípade, že nedôjde k zmene charakteristického arch.výrazu objektov /možnosť za veľkorozmerné vráta umiestniť vstup do interiéru prevádzky/.

8. zachovať jestvujúce nivelety korunných ríms, strešných hrebeňov a sklonu strešných rovín

9. Novostavby riešiť ako prízemné, so sedlovou strechou so sklonom totožným s okolitou zástavbou a výrazom vychádzajúcim z okolitej historickej zástavby. Prízemie v úrovni terénu, rímsa prispôbena okolitej zástavbe, podkrovia bez využitia, resp. doplnkové využitie bez nutnosti presvetľovania z exteriéru.

Povrchové úpravy ulice.

10. Ulica bola v rámci posledných úprav riešená koncepčne, nie je preto potrebné meniť princíp použitia materiálu alebo jeho farebnosti. Je však potrebné dlažbu v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať jej technický stav, prípadne odstraňovať prerastajúcu zeleň spomedzi jednotlivých dlažbových kociek

F 10.6.) Kollárova ulica

1. Je potrebné uvoľniť hradobný systém od nežiaducich prístavieb.

2. V severozápadnej časti ulice ponechať voľné, nezastavané plochy od bránky domu na Kollárovej č.3 po hradobný múr.

3. Zachovať historický stavebný fond, krídlóvu zástavbu na parcelách, jeho hmotovo-priestorovú skladbu, výškovú niveletu – prízemnú zástavbu, výšku korunných ríms, strešného hrebeňa, sklon striech, hĺbku uličných krídel.

4. Je nutné dodržať súčasnú niveletu prízemí

5. V západnej uličnej fronte zachovať charakter bočných krídel voči hlavným uličným situovaným do Ružovej a Gorkého ulice.

6. Zachovať charakteristické štítové ukončenie uličných krídel nárožných domov s polvalbou a podstrieškou.

7. Domy so zachovaným slohovým výrazom ponechať v origináli, výraz fasád a jednotlivé architektonické prvky na nich umelecko-remeselne ošetriť. Domy, postavené pred polovicou 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav

8. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky)

9. Zobytníť podkrovia je prípustné iba v prípade zachovania tvaru zastrešenia, súčasnej výšky korunnej rímsy a strešného hrebeňa

10. Obytné podkrovia je možné do ulice presvetliť len strešnými oknami. Nepoužívať smerom do ulice vikiere. Vikier malých rozmerov je možné ojedinele použiť na presvetlenie podkrovia dvorových krídel.

11. Prístavby vo dvore vo východnej uličnej fronte je možné riešiť v kontinuálnej nadväznosti na pôdorysné, výškové, šírkové a hmotové parametre jestvujúcich dvorových krídel, s odstupom od hradby min.3 metre.

12. v prípade nutnosti výmeny stavebného fondu z dôvodu zlého stavebno-technického stavu je nutné novostavby riešiť ako prízemné, so zachovaním jestvujúcej výšky prízemnia voči okolitému terénu, so zachovaním uličnej čiary, s krídlou zástavbou na parcele, so sedlovou strechou so sklonom totožným s okolitou zástavbou a výrazom vychádzajúcim z historickej zástavby. Rímsa prispôbená okolitej zástavbe, presvetlenie podkrovia do ulice strešnými oknami, vo dvore môžu byť použité vikiere malých rozmerov a klasických tvarov.

Povrchové úpravy ulice.

13. Je potrebné zachovať kamennú dlažbu uloženú v úseku medzi Gorkého ulicou a hradbami, pravidelne ju kontrolovať a odstraňovať drobné závady opätovným lokálnym preskladáním

14. V prípade nálezu staršej kamennej dlažby pod asfaltom v cestnej komunikácii je tento potrebné ponechať, vyčistiť a opätovne použiť

F 10.7.) Komenského ulica

1. Nutné je dodržať jestvujúcu prízemnú zástavbu so súčasným sklonom strešných rovín, krídlou zástavbu na parcelách, výšku jestvujúcich korunných ríms na prízemných domoch. Dvojpodlažnú zástavbu, okrem historických domov, je možné znížiť o jedno podlažie a prekryť šikmou strechou klasického tvaru a sklonu, nie je možné ich zvyšovať.

2. Objem zástavby na parcele je možné zväčšovať prístavbami dvorových krídel v ich pokračovaní popri susednej (severnej) parcelnej hranici a využitím podkrovia v prípade vyhovujúcej jestvujúcej podchodnej výšky. Presvetliť podkrovia je možné výlučne strešnými oknami, nie vikiermi, s ojedinelým použitím solitérneho malorozmerného vikiera vo dvore. Objem zástavby nezväčšovať nárastom hĺbky uličných a dvorových krídel.

3. Vylučuje sa celoplošné zastavanie parciel.

4. Dom na parcele 2374 považujeme za bodovú závalu v urbanistickom priestore, preto je potrebné ho architektonicky preriešiť s cieľom eliminácie plochej strechy, loggie na priečelí a cudzorodých materiálov/.

5. Domy, postavené pred polovicou 20.storočia, ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum, vypracovaný oprávnenou osobou. Nutnosť vykonania pamiatkového výskumu určí KPÚ.

6. Domy so zachovaným dobovým výrazom je potrebné zachovať v origináli s týmto výrazom. Výraz fasád a jednotlivé architektonické prvky na nich umelecko-remeselne ošetriť.

7. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. výplne otvorov, komíny, strešné prvky)

8. Pri novostavbách dodržať spôsob zástavby na parcele s dvorovým krídlom situovaným spravidla na severnej parcelnej hranici, uličnú čiaru, výškovú hladinu zástavby a spôsob zastrešenia podľa prízemných objektov, výraz vychádzajúci z historickej zástavby, resp. z výrazu pôvodných prízemných objektov. Presvetliť podkrovia je možné výlučne strešnými oknami, nie vikiermi, s ojedinelým použitím solitérneho malorozmerného vikiera vo dvore.

9. Nezastavané územie SV nárožia Madvovej a Komenskeho ul. je potrebné zastavať tak, aby v hmotovo- priestorovom členení bola čitateľná pôvodná zaniknutá parcelácia, tzn. že nová zástavba bude rozdelená na dve parcely, ktorých uličné krídla budú hlavnou fasádou orientované do Komenského ulice. Bližšie podmienky v časti Rezervné plochy.

10. Je potrebné zachovať studňu s liatinovou pumpou

Povrchové úpravy ulice.

11. Je potrebné vymeniť zámkovú dlažbu na chodníkoch a zjednotiť ju s dlažbou použitou na chodníkoch, vymieňaných začiatkom 21.storočia - úprava naznačujúca „Drotuár“

12. Dlažba bude zjednotená výrazovo aj farebne, použitím zhodného materiálu ako je na príľahlom námestí
13. Kamenné kocky prídlažby a vstupov do prejazdov budú zachované aj v prípade obnovy povrchov ulice
14. V prípade nálezu staršej kamennej dlažby pod asfaltom v cestnej komunikácii je tento potrebné ponechať, vyčistiť a opätovne použiť
15. Ulička približne v polovici dĺžky ulice, pretínajúca blok a spájajúca Komenského ulicu s Družstevnou ulicou, ako aj na ňu nadväzujúca ulica Pod mestskou zdou bude riešená analogicky so zachovaným povrchom v spojnici Komenského a Družstevnej ulice vo forme valúnovej kamennej dlažby, ktorú považujeme za predmet ochrany.

F 10.8.) Kráľovská ulica

1. Obnovy uličných fasád je možné realizovať iba na základe architektonicko-historického a umelecko-historického výskumu s cieľom prinavrátenia ich koncepčného architektonického výrazu.
2. Domy so zachovaným slohovým výrazom ponechať v origináli, dochované slohové architektonické prvky fasád a strešných rovín umelecko-remeselne ošetriť
3. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky)
4. Pred zásahmi do striech bude nutné preveriť pamiatkové hodnoty krovov
5. Je potrebné zachovať dnešnú výšku zástavby so súčasným sklonom strešných rovín, krídlou zástavbu na parcelách s voľnými nezastavanými plochami dvorov
6. Farebnosť fasád riešiť neagresívnymi farebnými odtieňmi v analógii so zachovanou, resp. obnovenou farebnosťou historických fasád.
7. V strešnej rovine do ulice nepripustiť vikiere. Ojedinele do dvora solitérne malorozmerné vikiere vyhotovené z dreva.
8. Domy a stodoly, postavené pred polovicou 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum na celý objekt, vypracovaný oprávnenou osobou. Nutnosť vykonania pamiatkového výskumu určí KPÚ.
9. Možnosť nadstavby prizemných domov bude posudzovaná individuálne na základe predloženého architektonickohistorického výskumu a statického posudku, vyhodnocujúceho stavebnotechnický stav jestvujúceho objektu po prípadnej nadstavbe. V žiadnom prípade nie je možné nadstavovať objekty navrhované za NKP a objekty, kde sa výskumom potvrdia hodnotné historické krovky.

Povrchové úpravy ulice.

10. Ulica bola v rámci posledných úprav riešená na základe dostupných historických materiálov, nálezov a podľa schválenej projektovej dokumentácie, nie je preto potrebné meniť princíp použitia materiálu alebo jeho farebnosti. Je však potrebné dlažbu v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať jej technický stav, prípadne odstraňovať drobné závady opätovným lokálnym preskladaním, prípadne odstraňovať prerastajúcu zeleň spomedzi jednotlivých dlažbových kociek

F 10.9.) Lichardova ulica

1. Bočné krídlo Lichardovho domu v severnej uličnej fronte ukončené nevhodnou plochou strechou je potrebné architektonizovať a zastrešiť tradičným typom zastrešenia. Pred spracovávaním návrhu na obnovu fasády je nutné preveriť archívnym a stavebno-historickým výskumom pôvodný výraz objektu

2. Na uvoľnených plochách južnej ul. fronty nepovoliť žiadnu zástavbu. Po archívnom, archeologickom, príp. aj stavebno-historickom výskume je možné uvažovať o dostavbe dvorového krídla pôvodného paulínskeho kláštora
3. výrazovo zjednotiť poschodový dom na nároží Lichardovej a Jatočnej ulice
4. Zachovať výšky korunných ríms, strešných hrebeňov a hĺbku uličných krídel.
5. Zachovať dobový výraz objektov, utilitárne zásahy do fasád eliminovať s cieľom prinavrátiť charakteristické znaky dobového výrazu, dochované slohové architektonické prvky fasád a strešných rovín umelecko-remeselne ošetriť Domy, postavené pred polovicou 20. storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum, vypracovaný oprávnenou osobou. Nutnosť vykonania pamiatkového výskumu určí KPÚ
6. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. výklad, okná, strešné prvky)
7. Pred zásahmi do striech bude nutné preveriť pamiatkové hodnoty krovov.

Povrchové úpravy ulice.

8. Ulica bola v rámci posledných úprav riešená na základe dostupných historických materiálov, nálezov a podľa schválenej projektovej dokumentácie, nie je preto potrebné meniť princíp použitia materiálu alebo jeho farebnosti. Je však potrebné dlažbu v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať jej technický stav, prípadne odstraňovať drobné závady opätovným lokálnym preskladaním, prípadne odstraňovať prerastajúcu zeleň spomedzi jednotlivých dlažbových kociek

F 10.10.) Krížna ulica

1. Je potrebné zachovať prízemnú zástavbu v zjednodušenom výraze, je nežiaduce tieto objekty nadstavovať, umiestňovať do strešnej roviny vikiere.
2. V súvislosti so zobytnením podkroví je vylúčené meniť parametre jestvujúcich striech /nivelety, sklon apod./, presvetlenie iba prostredníctvom strešných okien.
3. V prípade radikálneho zásahu do objektov 2 a 4 na Gorkého ulici (v prípade ich odstránenia) je potrebné uvažovať o opätovnom vrátení pôvodných parametrov Krížnej ulice a jej spojenia s Gorkého ulicou.

Povrchové úpravy ulice.

4. Je potrebné zjednotiť riešenie povrchových úprav jednotlivých častí ulice podľa jestvujúcej koncepcie, realizovanej v podružných uliciach začiatkom 21. storočia, napr. ako na Jatočnej ulici
5. Dlažbu treba zjednotiť materiálovo, výrazovo aj farebne
6. Kamennú dlažbu, ktorá sa tu nachádza v malých úsekoch, je potrebné ponechať

F 10.11.) Madvova ulica

1. V juhozápadnej uličnej fronte je potrebné stodolám prinavrátiť ich jednoduchý, utilitárny dobový výraz, o. i. vo forme výmeny typizovaných súčasných výplní za náznakové rekonštrukcie dobových v zjednodušenom výraze. Je nežiaduce tieto objekty nadstavovať, zobytnovať, umiestňovať do strešnej roviny akékoľvek novodobé architektonické prvky. Je potrebné zachovať hospodársky charakter zástavby v podobe stodôl Stodoly v maximálnej miere zachovať v origináli, v prípade ich nevyhovujúceho stavebno-technického stavu je možné ich vymeniť za presné objemové kópie jestvujúcich s uplatnením zachovaných dobových architektonických prvkov v origináli /výplne otvorov, drevené nadpražia/

2. Stodoly na parcelách 1881,1883 požadujeme zachovať v origináli aj s dobovými architektonickými prvkami /vráta, drevené nadpražia, výtvarne riešené omietky/. Skontrolovať, ktoré sú to.
3. Domy so zachovaným slohovým výrazom ponechať v origináli, dochované architektonické prvky fasád umelecko-remeselne ošetriť. Domy a stodoly, postavené pred polovicou 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav.
4. Slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky).
5. Na rodinných domoch, situovaných juhovýchodne od uličky spájajúcej námestie s Komenského ulicou, požadujeme zachovať jestvujúce nivelety korunných ríms, strešných hrebeňov a jestvujúce rozmerové parametre krídel.
6. V súvislosti so zbytnením podkrovi je vylúčené meniť parametre jestvujúcich striech /nivelety, sklon apod./, presvetlenie iba prostredníctvom strešných okien.
7. V súčasnosti nezastavané zadné časti parciel 1899 a 1901 /do Madvovej ul./ je možné zastavať prízemnými objektami, zastrešenými tradičnými sedlovými strechami s výškami korunných ríms a strešných hrebeňov neprevyšujúcimi susedné stavby.
8. Prípustná je dostavba prízemného hospodárskeho objektu /nie obytného/ v JZ nároží /rezervná plocha/.
9. Bodovú závalu na parcele 1878 žiadame architektonizovať s cieľom prinavrátania tradičných hmotových atribútov, výrazových prvkov a materiálov. Bude potrebné preriešiť prekrytie prejazdu zjednotením s valbovou strechou jestvujúceho dvorového krídla pri Madvovej ulici, (objekt výroby cukrárne parc.č.1878 bol postavený v 2.pol.20.stor. s rovnou strechou), nad ktorým bolo podkrovie so šikmým zastrešením realizované v nedávnom období. Zjednotenie strechy bude potrebné zosúladiť s úrovňou korunnej rímsy, sklonom valby a maximálnou úrovňou hrebeňa do výšky valbovej strechy.
10. Na novostavbe stodoly – hospodárskeho objektu za Škarniclovskou č.14, parc.č.1885/2, ktorý narušil pôvodnú hmotovo-priestorovú skladbu ulice vyvýšením muriva uličnej fasády a nadstavením hmoty strechy, je nutné znížiť výšku rímsy aj výšku hrebeňa strechy.
11. K barokovému krídlu je zo severozápadnej strany pri Madvovej ulici pristavaný novodobý objekt kotolne s mohutným tehlovým komínom pri fasáde z 2.pol.20.stor. Tento je potrebné odstrániť alebo architektonizovať tak, aby sa výrazovo prispôbil historickému prostrediu
12. Viaceré objekty majú osadené novodobé plastové brány, tieto je nutné vymeniť za klasické drevené.

Povrchové úpravy ulice.

13. Je potrebné zjednotiť riešenie povrchových úprav ulice podľa jestvujúcej koncepcie, realizovanej v podružných uliciach začiatkom 21.storočia, napr. ako na Jatočnej ulici
14. Dlažbu treba zjednotiť materiálovo, výrazovo aj farebne
15. V prípade nálezu staršej kamennej dlažby pod asfaltom v cestnej komunikácii je tento potrebné ponechať, vyčistiť a opätovne použiť

F 10.12.) Námestie slobody

1. Asanovaná plocha na severnom nároží medzi námestím a Štefánikovou ulicou bude doplnená novodobou zástavbou. (bližšie podmienky v kapitole rezervné plochy) Domy so zachovaným slohovým výrazom a postavené pred polovicou 20.storočia, je nutné ponechať v origináli, dochované slohové architektonické prvky fasád a strešných rovín umelecko-remeselne až reštaurátorsky ošetriť

2. Pred obnovou uličných fasád alebo väčším zásahom do objektov vykonať architektonicko-historický a umelecko-historický výskum, ktorého výsledky budú podkladom pre spracovanie návrhu na obnovu
3. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko–remeselne ošetriť (napr. zábradlia, okná, komíny, strešné prvky)
4. Je potrebné riešiť koncepčne, jednotným architektonickým návrhom, označenia prevádzok a reklamné zariadenia na jednotlivých objektoch.

Povrchové úpravy námestia.

5. Námestie bolo v rámci posledných úprav riešené na základe dostupných historických materiálov, nálezov a podľa schválenej projektovej dokumentácie, nie je preto potrebné meniť princíp použitia materiálu alebo jeho farebnosti. Je však potrebné dlažbu v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať jej technický stav, prípadne odstraňovať drobné závady opätovným lokálnym preskladaním , prípadne odstraňovať prerastajúcu zeleň spomedzi jednotlivých dlažbových kociek

F 10.13.) Nemocničná ulica

1. Je vhodné, aby sa v západnej uličnej fronte ulice v úseku od SM Billa po kláštor milosrdných bratov obnovila dobová uličná čiara a kontinuálna radová zástavba. Z tohto dôvodu doporučujeme, aby sa súčasné utilitárne prevádzkové a skladové objekty nemocnice odstránili. Ich náplň sa presunula za hranicu historického jadra. Uvoľnený priestor je potrebné rozčleniť na parcely v duchu náznaku zaniknutej slohovej parcelácie a novú zástavbu realizovať v duchu dobových urbanistických princípov (krídlovosť, výška, spôsob zastrešenia, prízemná zástavba /rezervná plocha/.
2. zachovať prízemnú zástavbu so šikmým zastrešením bez vikierov s jednoduchým arch.výrazom, prinavrátiť charakter ulice možnosťou vytvorenia súvislej zástavby aj v severovýchodnej časti ulice , za domami z Potočnej ulice, prízemnými hospodárskymi objektmi funkčne prepojenými s domami na Potočnej ulici
3. rušivé prvky ulice (napr. nadrozmerné vikiere rôznych tvarov) postupne odstraňovať a nahrádzať menej agresívnymi presvetľovacími prvkami

Povrchové úpravy ulice.

4. Je potrebné zjednotiť riešenie povrchových úprav ulice podľa jestvujúcej koncepcie, realizovanej v podružných uliciach začiatkom 21.storočia, napr. ako na Jatočnej ulici
5. Dlažbu treba zjednotiť materiálovo, výrazovo aj farebne
6. V prípade nálezu staršej kamennej dlažby pod asfaltom v cestnej komunikácii je tento potrebné ponechať, vyčistiť a opätovne použiť.

F 10.14.) Pivovarská ulica

1. Je potrebné, aby sa v celom rozsahu ulice obnovila dobová uličná čiara a kontinuálna radová zástavba. Z tohto dôvodu doporučujeme, aby sa súčasné trhovisko presunulo za hranicu historického jadra a priestor sa zastaval. Voľné parcely je nutné zastavať v duchu dobových urbanistických princípov v danom prostredí (parcelácia odvodená z historickej, krídlovosť – uličné krídlo situovať do polohy pôvodnej uličnej čiary, dvorové krídlo pozdĺž severnej hranici ukončiť minimálne 3 m od pôvodnej vnútornej línie mestského opevnenia, výška – prízemná zástavba s úrovňou prízemia tesne nad terénom, spôsob zastrešenia-klasická sedlová strecha, resp. pultová pri dvorových krídlach, so sklonom strešných rovín vychádzajúcich z pôvodných objektov, v ulici ešte zachovaných /rezervná plocha R4/.
2. Je potrebné uvoľniť hradobný systém od nežiaducich prístavieb.
3. pri dostavbe juhovýchodnej uličnej fronty je potrebné zachovať prepojovaciu uličku s Potočnou ulicou ak už nie je zastavaná.

4. Domy a stodoly, postavené pred polovicou 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav

Povrchové úpravy ulice.

5. Je potrebné zjednotiť riešenie povrchových úprav ulice podľa jestvujúcej koncepcie, realizovanej v podružných uliciach začiatkom 21.storočia, napr. ako na Jatočnej ulici

6. Dlažbu treba zjednotiť materiálovo, výrazovo aj farebne

7. V prípade nálezu staršej kamennej dlažby pod asfaltom v cestnej komunikácii je tento potrebné ponechať, vyčistiť a opätovne použiť

F 10.15.) ulica Podhradie

1. Pre toto prostredie je typická celková „miniatúrnosť“ objektov a drobná mierka jednotlivých architektonických prvkov, čo je nutné zachovať ako charakteristický prvok prostredia rotundy. Je preto nevyhnutné zachovať pôvodnú výškovú niveletu domov, parceláciu, krídlový spôsob zástavby na parcelách a „miniatúrnu“ mierku zástavby a jednotlivých architektonických prvkov v celom priestore s adekvátnymi výrazovými prostriedkami.

2. Domy postavené do 60.rokov 20.storočia zachovať v origináli, zachovať ich pôdorysné a hmotové riešenie, dobový výraz a jednotlivé slohové detaily a prvky vrátane strešnej krytiny a strešných detailov. Zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum, vypracovaný oprávnenou osobou. Nutnosť vykonania pamiatkového výskumu určí KPÚ. V prípade povolenia zbúrania domu bude novostavba presnou hmotovou a výrazovou kópiou pôvodného objektu, so všetkými detailami a s použitím historických technológií a materiálov v exteriéri objektu Fasády domov so zachovaným slohovým výrazom alebo zachovanými slohovými detailami a prvkami umelecko-remeselne ošetriť.

3. Objektom prinavrátiť, v prípade mladších zásahov, architektonický výraz fasád pôvodnej koncepcijnej úpravy. Novodobé veľkorozmerné otvory na fasádach, alebo veľkorozmerné vikiere zmenšiť do mieryk typickej pre toto prostredie.

4. slohové prvky na objektoch vrátane strešných prvkov, prvkov dvorových krídel ap. zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. výplne otvorov, rímsy, komíny, strešné prvky)

5. Zachovať jestvujúcu niveletu prízemí, korunných ríms a strešných hrebeňov historických objektov, ako aj jednotný sklon strešných rovín na uličných aj na dvorových krídlach, zachovať hĺbky uličných krídel a šírky dvorových krídel historických objektov. Nepripustiť akékoľvek nadstavby jestvujúcej zástavby

6. Na dvorových krídlach, zadnou fasádou orientovaných k rotunde alebo k hradbám, je nutné ponechať (v prípade dostavieb či novostavieb vytvoriť) ukončenie dvorových krídel štítovými múrmi, bez otvorov alebo len s otvormi minimálnych rozmerov. Novodobé realizácie v rozpore s touto podmienkou bude potrebné v budúcnosti zmeniť a zosúladiť s historickým stavom

7. Zobytnenie podkroví v prípade novostavieb na parcelách 2039 a 2040 a dobovej stavby na parcele 2032 preukázalo narušenie malebnosti zástavby, autenticity prostredia /straty genia loci/ s nežiaducim rušivým účinkom. Jestvujúce krovy nevyužívať na obytné účely, resp. účely vyžadujúce akýkoľvek rušivý zásah do harmonickej strešnej krajiny. K zámeru využitia podkroví uličných krídel a dvorových krídel orientovaných k rotunde preto bude potrebné predložiť pred spracovaním projektovej dokumentácie štúdiu využiteľnosti pri zachovaní súčasných šírkových a výškových rozmerov objektu riešiaci aj spôsob presvetlenia a prevetrania podkrovia. Presvetlenie a prevetrávanie podkroví je možné iba drobnými otvormi v streche a v štítoch orientovaných do ulice, resp. do dvora. V rámci celej

ulice nie je možné presvetlenie riešiť strešnými oknami alebo vikiermi v strešnej rovine orientovanými do ulice alebo dvora situovaného k rotunde .

8. Nepripustiť zmenu hmoty jestvujúcich uličných a dvorových krídel, postavených pred polovicou 20.storočia, prípadne novších, ktoré sa svojim objemom prispôbili drobnej mierke prostredia. Prístavby vo dvore je možné riešiť v kontinuálnej nadväznosti na pôdorysné, výškové, šírkové a hmotové parametre jestvujúcich dvorových krídel. Vzhľadom na intaktné zachovaný spôsob zástavby musí byť každá prístavba vo dvore posudzovaná individuálne.

9. Na domoch č. 12 a 14 je vhodné znížiť výšku rímsy a hrebeňa strechy

10. Poschodovú stavbu v zadnej časti domu č. 6 je nutné znížiť o jedno podlažie s možnosťou vytvorenia prízemného krídla s pultovou strechou s pultom opretým o oporný múr kopca s rotundou.

11. Na uličných fasádach a strechách nie je možné používať novodobé materiály a prvky, napr. zatepľovacie systémy

12. , rolovacie brány, okná bez delenia krídel alebo s tenkým delením, nalepeným na sklá, ap., umiestňovať technické prvky ako napr. vývody kotlov a vykurovacích telies, klimatizačné jednotky, ap.

13. Akékoľvek prvky a detaily, ktoré budú náhradou technicky dožitých konštrukcií, prvkov či detailov, musia byť inšpirované zachovanými dobovými prvkami a detailami (napr. brány, okná, dvere, komíny, rímsy, ap.). Výtvarne riešenie nových prvkov bude posudzované individuálne.

Povrchové úpravy ulice.

14. Ulica bola v rámci posledných úprav riešená na základe dostupných historických materiálov, nálezov a podľa schválenej projektovej dokumentácie, nie je preto potrebné meniť princíp použitia materiálu alebo jeho farebnosti. Je však potrebné dlažbu v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať jej technický stav, prípadne odstraňovať drobné závady opätovným lokálnym preskladáním , prípadne odstraňovať prerastajúcu zeleň spomedzi jednotlivých dlažbových kociek

F 10.16.) Potočná ulica

1. Od kostola milosrdných bratov po Hurbanovu ulicu je potrebné obnoviť historickú parceláciu so zástavbou krídlového charakteru s tradičným zastrešením a čitateľným priestorom dvora,

2. Od juhovýchodnej fasády kostola je potrebné ponechať odstup v šírke predpokladanej uličky, ktorá tu, podľa historickej mapy, pôvodne bola.

3. Domy so zachovaným slohovým výrazom a domy, postavené pred polovicou 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum, vypracovaný oprávnenou osobou. Nutnosť vykonania pamiatkového výskumu určí KPÚ.

4. Dochované slohové architektonické prvky fasád a strešných rovín je potrebné umelecko-remeselne ošetriť

5. Slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko–remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky)

6. Pri obnove alebo výmene staveného fondu z historickej zástavby je potrebné zachovať dnešnú výšku zástavby so súčasným sklonom strešných rovín, krídlou zástavbu na parcelách

7. V prípade dostavieb na parcelách pokračovať v šírkových parametroch jestvujúcich stavieb /krídel/.

8. Podkrovia je možné využiť len za predpokladu zachovania výšky korunnej rímsy a sklonu strešnej roviny, presvetlenie do ulice len strešnými oknami

9. Neumiestňovať vikiere do ulice. Ojedinele je možné umiestniť solitérne malorozmerné vikiere vo dvore.
10. Realizovať predstavbu pred dom č. 18 do uličnej línie susedného objektu č. 20, od ktorého je potrebné odvodíť výšku rímsy, sklon strešných rovín, aj architektonický výraz.
11. Na časť domu č. 18 je potrebné realizovať klasickú šikmú strechu tak, aby naznačovala situovanie a šírku historických dvorových krídel so sedlovými strechami.
12. medzi poštu a predstavbu blokovej stavby je potrebné navrhnuť v polohe uličného krídla zástavbu tak, aby aspoň náznakovo scelila pôvodne jednoliatu, radovú zástavbu ulice
13. Z budovy pošty (č. 24) je potrebné odstrániť spodnú časť falošnej manzardovej strechy, prekryvajúcej 2.nadzemné podlažie a následne architektonicky preriešiť tak, aby výrazom, prípadne predstavbou hmoty pred zasunutú čelnú fasádu a dostavbou v mieste prieluky medzi d.č 24 a 40 sa priestor zjednotil. Výška rímsy ani strecha však nesmie presiahnuť výšku susedného domu č. 40
14. V mieste areálu nemocnice, kde je oplotenie aj podstatná časť budovy osadenej v línii oplotenia areálu, zasunutá za pôvodnú uličnú čiaru, je možné novou zástavbou obnoviť pôvodný priebeh uličnej línie. V mieste zasunutej časti budovy by to znamenalo predstaviť pred dnešnú uličnú fasádu stavbu v línii uličnej čiary a v mieste oplotenia by to znamenalo postaviť novostavbu v pôvodnej línii uličnej čiary. Takto vzniknutý objekt by musel byť maximálne jednopodlažný s klasickou šikmou strechou a musel by mať náznak pôvodnej parcelácie na čelnej fasáde, na riešení dvorových krídel a na riešení zastrešenia jestvujúceho objektu. V úrovni strechy na jestvujúcom objekte by musela byť vytvorená krídlová zástavba. (bližšie podmienky v kapitole rezervné plochy)

Povrchové úpravy ulice.

15. Ulica bola v rámci posledných úprav riešená na základe dostupných historických materiálov, nálezov a podľa schválenej projektovej dokumentácie, nie je preto potrebné meniť princíp použitia materiálu alebo jeho farebnosti. Je však potrebné dlažbu v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať jej technický stav, prípadne odstraňovať drobné závady opätovným lokálnym preskladaním , prípadne odstraňovať prerastajúcu zeleň spomedzi jednotlivých dlažbových kociek

F 10.17.) Ružová ulica

1. Objekty pekárne /pozdĺžna poschodová bloková budova s utilitárnymi prístavbami/ považujeme za bodové závady, preto v prípade ich výmeny za novostavby je potrebné, aby sa plánovaná zástavba hmotovo prispôsobila okolitej prízemnej zástavbe s cieľom prinávratenia dobového urbanizmu a tradičného architektonického výrazu /rezervná plocha/.
2. V maximálnej miere zachovať historický stavebný fond, hmotovo- priestorovú skladbu historickej zástavby, výšky korunných ríms, strešných hrebeňov, hĺbky uličných a šírky dvorových krídel. Domy, postavené pred polovicou 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav.
3. Zachovať dobový výraz historických objektov, dochované slohové architektonické prvky fasád a strešných rovín umelecko-remeselne ošetriť
4. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko–remeselne ošetriť (napr. okná, brány, strešné prvky)
5. Možnosť využitia podkrovia presvetleného strešnými oknami, nie vikiermi do ulice, ojedinele malorozmernými drevenými vikiermi vo dvore.
6. Náhrada historickej stavby musí byť v hmotových a výškových parametroch dobovej stavby určenej na demoláciu, so zachovaním uličnej čiary, sklonu strešných rovín a osadenia prízemnia voči ulici.
7. zachovať studňu v interiéri ulice.

Povrchové úpravy ulice.

8. Je potrebné vymeniť zámkovú dlažbu na chodníkoch a zjednotiť ju s dlažbou použitou na chodníkoch, vymieňaných začiatkom 21.storočia - úprava naznačujúca „Drotuár“
9. Dlažba bude zjednotená výrazovo aj farebne, použitím zhodného materiálu ako je na priľahlom námestí
10. V prípade nálezu staršej kamennej dlažby pod asfaltom v cestnej komunikácii je tento potrebné ponechať , vyčistiť a opätovne použiť

F 10.18.) Sasinkova ulica

1. Domy so zachovaným slohovým výrazom, postavené pred polovicou 20.storočia, ponechať v origináli, dochované slohové konštrukcie, architektonické prvky fasád a strešných rovín umelecko-remeselne ošetriť. Zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné priložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav domu
2. slohové prvky a detaily na objektoch zachovať v origináli a umelecko–remeselne ošetriť (napr. dvere, okná, strešné prvky)
3. fasádu bývalého mestského pivovaru je potrebné obnoviť na základe architektonickohistorického výskumu realizovaného oprávnenou osobou
4. Najbližšia obnova domu č.8 musí preriešiť nevhodný polkruhový vikier v streche jeho odstránením alebo nahradením vikiera podstatne menších rozmerov.
5. Poschodové dvorové krídlo domu č. 4 pozdĺž hradby je potrebné znížiť o jedno podlažie a prekryť sedlovou strechou klasického sklonu a tvaru
6. Podkrovia je možné využiť len za predpokladu zachovania výšky korunnej rímsy, presvetlenie do ulice len strešnými oknami
7. Neumiestňovať vikiere do ulice. Ojedinele je možné umiestniť solitérne malorozmerné vikiere vo dvore.
8. Je možné Ponechať nezastavanú parcelu v predĺžení Potočnej ulice – uličku k hradbám
9. Je potrebné uvoľniť hradobný systém od nežiaducich prístavieb, popri hradobnom múre ponechať voľný nezastavaný priestor minimálne 3 m.
10. V prípade dožitia obytného domu č. 20 je potrebné ho nahradiť zástavbou vychádzajúcou z princípov historického urbanizmu mesta – prízemná radová zástavba v uličnej línii na niekoľkých parcelách s podružnými dvorovými krídlami prekrytá sedlovými strechami klasického sklonu a tvaru
11. Staticky zabezpečiť a opraviť murované oplotenie medzi mlynom a domom č. 41

Povrchové úpravy ulice.

12. Ulica bola v rámci posledných úprav riešená na základe dostupných historických materiálov, nálezov a podľa schválenej projektovej dokumentácie, nie je preto potrebné meniť princíp použitia materiálu alebo jeho farebnosti. Je však potrebné dlažbu v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať jej technický stav, prípadne odstraňovať drobné závady opätovným lokálnym preskladaním , prípadne odstraňovať prerastajúcu zeleň spomedzi jednotlivých dlažbových kociek

F 10.19.) Škarniclovská ulica

1. Domy so zachovaným slohovým výrazom ponechať v origináli, dochované slohové architektonické prvky fasád a strešných rovín umelecko-remeselne ošetriť. slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko–remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky),domy, postavené do 60.rokov 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum, vypracovaný oprávnenou osobou. Nutnosť vykonania pamiatkového výskumu určí KPÚ

2. Je potrebné zachovať dnešnú výšku zástavby so súčasným sklonom strešných rovín, krídlou zástavbu na parcelách,
3. V prípade dostavieb na parcelách pokračovať v parametroch jestvujúcich stavieb /krídel/. V prípade, že šírka dvora nie je menšia ako šírka dvorového krídla musí byť zabezpečený priechod na voľnú parcelu.
4. Požadujeme zachovať jestvujúcu výšku osadenia prízemnia voči ulici, v prípade novostavieb osadzovať ich podľa dobových stavieb /určených na demoláciu/,
5. Podkrovia je možné využiť len za predpokladu zachovania výšky korunnej rímsy a sklonu strešnej roviny, presvetlenie do ulice len strešnými oknami
6. Neumiestňovať vikiere do ulice. Ojedinele je možné umiestniť solitérne malorozmerné vikiere vo dvore.
7. Novostavby riešiť ako prízemné, s krídlou zástavbou na parcele, so sedlovou strechou so sklonom totožným s okolitou zástavbou a výrazom vychádzajúcim z historickej zástavby. Prízemie max. pol metra nad terénom, rímsa prispôsobená okolitej zástavbe, presvetlenie podkrovia do ulice strešnými oknami, vo dvore môžu byť použité vikiere malých rozmerov a klasických tvarov
8. V mieste dnešnej preluky na pozemku nárožného 2-podlažného domu je možné postaviť 2-podlažné krídlo v šírke susedného prízemného objektu, ktorého výška rímsy a sklon strešných rovín bude totožný s nárožným objektom
9. Je potrebné ponechať v čo najväčšej miere historické využitie objektov – rodinné domy, v prípade zmeny využitia na obchodné, alebo iné komerčné využitie, je potrebné riešiť označenie prevádzky a reklamu už v štádiu povoľovania zmeny využitia stavby.
10. Dom č. 28 s cudzorodými výrazovými prostriedkami architektonicky preriešiť tak, aby zapadol do historického prostredia ulice

Povrchové úpravy ulice.

11. Vzhľadom k tomu, že ulica je priamo napojená na námestie a je spojnicou medzi námestím a rotundou, je potrebné ju zjednotiť s povrchovými úpravami na námestí
12. Z toho dôvodu je potrebné vymeniť zámkovú dlažbu na chodníkoch a použiť úpravu naznačujúcu „Drotuár“ a na cestnej komunikácii použiť kamennú dlažbu kladenú do vejárov

F 10.20.) Štefánikova ulica

1. Severná uličná fronta_ - Plochu pôvodného Malého námestia (Kispiacz) je potrebné zachovať nezastavanú v súlade s historickým stavom zrejším zo starších máp.
2. Novostavbu na východnom nároží na križovatke s Jatočnou ulicou je možné postaviť len vtedy, ak už bude zastavaná plocha po zbúraných objektoch orientovaných do Námestia slobody. V tom prípade je potrebné riešiť krídlo orientované do Malého námestia maximálne jednoposchodové s možnosťou využitia podkrovia. Je možné zástavbu realizovať ako dvojkrídlou, pôdorysného tvaru písmena „L“ , s prízemným krídlom pozdĺž Štefánikovej ul. a druhým pozdĺž Jatočnej ul.
3. Domy so zachovaným slohovým výrazom ponechať v origináli, dochované slohové architektonické prvky fasád a strešných rovín umelecko-remeselne ošetriť, domy, postavené pred polovicou 20.storočia ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav a v prípade starších, či hodnotnejších objektov aj pamiatkový výskum, vypracovaný oprávnenou osobou.
4. Pred obnovou uličných fasád vykonať architektonicko-historický a umelecko-historický výskum a v prípade nálezov staršej koncepcnej slohovej úpravy navrhnúť podľa nej výraz objektov
5. Slohové prvky na objektoch zachovať v origináli a umelecko-remeselne ošetriť (napr. brány, okná, komíny, strešné prvky)
6. Je potrebné riešiť koncepčne, jednotným architektonickým návrhom, označenia prevádzok a reklamné zariadenia na jednotlivých objektoch

7. Možnosť zástavby krídla, prekrývajúceho štítové múry domov na námestí a Jatočnej ulice.

8. Zámer nadstavby niektorého z prízemných domov bude posudzovaný až po vykonaní stavebno-historického výskumu na celý objekt s cieľom preveriť individuálne pamiatkové hodnoty objektu a následne aj statické posúdenie možnosti realizácie nadstavby

Povrchové úpravy ulice.

9. Ulica bola v rámci posledných úprav riešená na základe dostupných historických materiálov, nálezov a podľa schválenej projektovej dokumentácie, nie je preto potrebné meniť princíp použitia materiálu alebo jeho farebnosti. Je však potrebné dlažbu v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať jej technický stav, prípadne odstraňovať drobné závady opätovným lokálnym preskladáním, prípadne odstraňovať prerastajúcu zeleň spomedzi jednotlivých dlažbových kociek

F 10.21.) ulica Za mestskou zd'ou

1. Je potrebné zachovať hospodársky charakter zástavby v podobe stodôl v juhozápadnej uličnej fronte. Je potrebné stodolám prinavrátiť ich jednoduchý, utilitárny dobový výraz, o.i. vo forme výmeny typizovaných súčasných výplní za repliky dobových v zjednodušenom výraze. Je nežiaduce tieto objekty nadstavovať, zobytnovať, umiestňovať do strešnej roviny akékoľvek architektonické prvky, meniť sklon strechy.

2. Stodoly je potrebné ponechať v origináli, zámer ich zbúrania bude posudzovaný individuálne. K posúdeniu bude potrebné doložiť statický posudok vypracovaný oprávnenou osobou, preukazujúci dezolátny stavebnotechnický stav

3. Novostavby na mieste stodôl nesmú plniť funkciu obytných rodinných domov, prípadne objektov polyfunkčného zamerania, musia aj naďalej plniť doplnkovú funkciu domov z Komenského a Družstevnej ulice, čo je nutné uplatniť aj v architektonickom výraze. Pri návrhu je nutné vychádzať z hmoty, výšky a výrazu zachovaných stodôl.

4. Zachovanie charakteristického architektonického detailu stavieb /trámy nadpraží vrát, niekedy výtvarne riešené, výplne otvorov, kovania a pod./, uplatniť ho aj v rámci novostavieb. Teleso hradobného múru je nerovnakej výšky lokálne perforované veľkorozmernými otvormi. Je potrebné z hmoty muriva odstrániť nevhodné výplne otvorov. V žiadnom prípade nevytvárať nové otvory do opevnenia. Jestvujúce objekty v hradobnom múre ponechať na dožitie s možnosťou ich základnej údržby /v súvislosti so zachovaním a sanovaním telesa hradobného múru/. Bližšie podmienky v kapitole - Požiadavky na zachovanie, ochranu a prezentáciu mestského opevnenia

5. Je možné na parcelách, nachádzajúcich sa na nároží s Blahovou ulicou (p.č.1925, 1926), dostavať hospodárske objekty pri uličnej čiare

Povrchové úpravy ulice.

6. V celom rozsahu ulice je potrebné použiť dlažbu z lámaného kameňa, bez vyvýšených chodníkov v kombinácii s nespevnenými plochami. Povrch medziblokovej spojnice Družstevnej ulice a ulice Pod mestskou zd'ou je možné vyhotoviť z kamennej valúnovej dlažby, analogicky podľa ešte zachovaného dláždenia tohto typu v medziblokovej spojnici medzi Komenského a Družstevnou ulicou.

OBSAH

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMÍ	strana 1
<i>Názov pamiatkového územia, číslo podľa ÚZPF</i>	<i>strana 1</i>
<i>Parcelné vymedzenie hraníc pamiatkového územia</i>	<i>strana 1</i>
<i>Parcelné vymedzenie hraníc ochranného pásma</i>	<i>strana 1</i>
<i>Orgán, ktorý pamiatkové územie schválil, dátum vyhlásenia</i>	<i>strana 1</i>
B) ÚDAJE O ZADANÍ A SPRACOVANÍ ZÁSAD	strana 2
C) ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII, PODKLADOCH, PRAMEŇOCH A POUŽITEJ LITERATÚRE	strana 2
C 1.) ARCHÍVNE MATERIÁLY	strana 2
C 2.) MAPOVÉ PODKLADY	strana 3
C 3.) LITERATÚRA A ĎALŠIE PRAMENE	strana 3
C 4.) PREHLAD ÚZEMNO PLÁNOVACÍCH DOKUMENTÁCIÍ A ŠTÚDIÍ	strana 4
D) HISTORICKÝ A URBANISTICKO-ARCHITEKTONOCKÝ VÝVOJ ÚZEMIA	strana 4
D1.) STRUČNÝ HISTORICKÝ A STAVEBNÝ VÝVOJ	strana 4
D 2.) ZÁSADNÉ URBANISTICKÉ VÝVOJOVÉ ETAPY ÚZEMIA	strana 8
E) CHARAKTERISTIKA PAMIATKOVÝCH HODNOT ÚZEMIA	strana 10
E 1. – 10. PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA HMOTNEJ POVAHY	strana 10
E 1.) FUNKČKÉ VYUŽITIE ÚZEMIA	strana 10
E 2.) VONKAJŠÍ OBRAZ ÚZEMIA – silueta a panoráma	strana 11
E 3.) VNÚTORNÝ OBRAZ ÚZEMIA – pohľady a priehľady	strana 12
E 4.) HISTORICKÝ PODORYS A PARCELÁCIA	strana 12
E.4.1.) HISTORICKÝ URBANIZMUS	strana 12
E 4.2.) HISTORICKÁ PARCELÁCIA	strana 15
E 5) OBJEKTOVÁ SKLADBA ZÁSTAVBY	strana 17
E 5.1.) FORTIFIKAČNÝ SYSTÉM MESTA	strana 18
E 5.2.) KATEGORIZÁCIA NEHNUTEĽNOSTÍ	strana 20
a) <i>Národné kultúrne pamiatky (NKP)</i>	strana 20
b) <i>Objekty vytypované na vyhlásenie za NKP</i>	strana 20
c) <i>Objekty s pamiatkovou hodnotou</i>	strana 23
d) <i>Objekty, rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia</i>	strana 24
e) <i>Objekty rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia, so závadou</i>	strana 24
f) <i>Objekty, nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia</i>	strana 25
g) <i>Pamätihodnosti mesta</i>	strana 25
h) <i>Ostatné objekty nachádzajúce sa na pamiatkovom území</i>	strana 26
E.6) VÝŠKOVÉ A PRIESTOROVÉ USPORIADANIE OBJEKTOV	strana 26
E.6.1.) VÝŠKOVÉ ZÓNOVANIE	strana 26
E.6.2.) STREŠNÁ KRAJINA	strana 27
E.6.3.) PRIESTOROVÉ USPORIADANIE OBJEKTOV	strana 29
a) <i>Prízemné domy priechodové</i>	strana 30
b) <i>Prízemné domy prejazdové</i>	strana 31
c) <i>Hospodárske stavby – stodoly</i>	strana 31
d) <i>Poschodové meštianske domy</i>	strana 31
E 7.) ARCHEOLOGICKÉ NÁLEŽISKÁ	strana 31
E 8.) HISTORICKÁ ZELEŇ	strana 32
E 8.1.) Vyhodnotenie zelene podľa zachovaných štruktúr a kompozície	strana 32
E 8.2.) Genéza vývoja zelene	strana 32
E 8.3.) Zeleň verejných priestorov, vývoj a súčasný stav	strana 33
E 8.4.) Zeleň dvorov a záhrad	strana 34
E 8.5.) Sadovnícke úpravy areálov	strana 34
E 9.) PRVKY ULIČKÉHO INTERIÉRU	strana 35
E 9.1.) MESTSKÝ MOBILIÁR	strana 35
E.9.2.) DROBNÁ ARCHITEKTÚRA	strana 36
a) <i>Výtvarné diela, sochy, pomníky, pamätné tabule</i>	strana 36
b) <i>Študne, oplotenie</i>	strana 37
E.9.3.) POVRCHY ULÍC	strana 38
E 9.4.) VODNÉ TOKY	strana 38
E.9.5.) ARCHITEKTÚRA OBJEKTOV, princíp riešenia fasád, prvky fasád	strana 39
<i>Okenné výplne, Arkiere, Rizality, Vstupné dvere, Brány, Sokel</i>	strana 39

E 9.6.) REKLAMA	strana 41
E 9.7.) MATERIÁL, TECHECHNOLÓGIE	strana 41
E 10.) PAMIATKOVÉ HODNOTY URBANISTICKÝCH PRIESTOROV (po uliciach)	strana 42
E 10.1.) <i>Blahova ulica</i>	strana 42
E 10.2.) <i>Boorova ulica</i>	strana 45
E 10.3.) <i>Družstevná ulic</i>	strana 47
E 10.4.) <i>Gorkého ulica</i>	strana 49
E 10.5.) <i>Jatočná ulica</i>	strana 51
E 10.6.) <i>Kollárova ulica</i>	strana 54
E 10.7.) <i>Komenského ulica</i>	strana 56
E 10.8.) <i>Kráľovská ulica</i>	strana 58
E 10.9.) <i>Križna ulica (vrátane časti prístupnej z Gorkého ulice)</i>	strana 60
E 10.10.) <i>Lichardova ulica</i>	strana 62
E 10.11.) <i>Madvova ulica</i>	strana 65
E 10.12.) <i>Námestie slobody</i>	strana 68
E 10.13.) <i>Nemocničná ulica</i>	strana 70
E 10.14.) <i>Pivovarská ulica</i>	strana 71
E 10.15.) <i>Podhradie</i>	strana 74
E 10.16.) <i>Potočná ulica</i>	strana 76
E 10.17.) <i>Ružová ulica</i>	strana 83
E 10.18.) <i>Sasinkova ulica</i>	strana 86
E 10.19.) <i>Škarniclovská ulica</i>	strana 88
E 10.20.) <i>Štefánikova ulica</i>	strana 90
E 10.21.) <i>Za mestskou zd'ou</i>	strana 93
E 11.) PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA NEHMOTNEJ POVAHY	strana 97
E 11.1.) <i>Názvy ulíc a námestí pamiatkovej zóny a ochranného pásma</i>	strana 97
E.11.2.) <i>Významné osobnosti</i>	strana 98
E 12.) VÝHODNOTENIE PAMIATKOVÝCH HODNOT ÚZEMIA a odôvodnenie ochrany	strana 99
E 12.1.) <i>Urbanisticko- historické hodnoty</i>	strana 99
E 12.2.) <i>Architektonicko- historické hodnoty</i>	strana 102
E 12.3.) <i>Hodnota historickej výpovede</i>	strana 103
E.12.4.) <i>Hodnota jedinečnosti</i>	strana 103
F) ZÁSADY OCHRANY, OBNOVY A PREZENTÁCIE HODNÔT PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA	strana 104
<i>Základné kroky vlastníka národnej kultúrnej pamiatky (NKP) pri plánovanej obnove</i>	
<i>Základné kroky vlastníka nehnuteľnosti, nachádzajúcej sa v PZ, pri plánovanej obnove</i>	
F 1.) <i>POŽIADAVKY NA PRIMERANÉ FUNKČNÉ VYUŽITIE ÚZEMIA</i>	strana 106
F 2.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE SILULETY A PANORÁMY</i>	strana 107
F 3.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE POHĽADOV A PRIEHLADOV</i>	strana 108
F 4.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU HISTORICKÉHO PODORYSU A PARCELÁCIE</i>	strana 112
F 4.1.) <i>Požiadavky na zachovanie a údržbu historického pôdorysu a parcelácie</i>	strana 112
a) <i>Požiadavky na regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie</i>	strana 113
b) <i>Požiadavky na regeneráciu na vytypovaných rezervných plochách</i>	strana 114
F 5.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU OBJEKTOVEJ SKLADBY</i>	strana 137
F5.1.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, OCHRANU A PREZENTÁCIU MESTSKÉHO OPEVNENIA</i>	strana 138
a) <i>Zachovanie a prezentácia v nadzemí nezachovaných úsekov a objektov opevnení</i>	strana 139
b) <i>Zachovanie, obnova a prezentácia v nadzemí zachovaných resp. čiastočne zachovaných objektov opevnenia</i>	
c) <i>Požiadavky na zachovanie, ochranu a prezentáciu všetkých častí mestského opevnenia</i>	strana 140
<i>Požiadavky na obnovu konkrétnych úsekov mestského opevnenia</i>	strana 143
F5.2.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU NEHNUTEĽNOSTÍ PZ</i>	strana 145
a) <i>Nehnuteľné národné kultúrne pamiatky</i>	strana 145
b) <i>Nehnuteľnosti vytypované na NKP</i>	strana 146
c) <i>Nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou</i>	strana 147
d) <i>Nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia</i>	strana 148
e) <i>Objekty rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia, so závadou</i>	strana 149
f) <i>Objekty nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia</i>	strana 149
g) <i>Pamätihodnosti obce</i>	strana 150
h) <i>Ostatné objekty nachádzajúce sa na pamiatkovom území</i>	strana 150
F6.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE A OCHRANU VÝŠKOVÉHO ZÓNOVANIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA OBJEKTOV</i>	strana 150
F 6.1.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE A OCHRANU VÝŠKOVÉHO ZÓNOVANIA OBJEKTOV</i>	strana 151
F 6.2.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE A OCHRANU STREŠNEJ KRAJINY</i>	strana 151
F 7.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, OCHRANU A PREZENTÁCIU ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEŽÍSK</i>	strana 152
F 7.1.) <i>POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE A OCHRANU ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEŽÍSK</i>	
F 7.2.) <i>POŽIADAVKY NA PREZENTÁCIU ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEŽÍSK</i>	strana 154

F 8.) POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU HISTORICKEJ ZELENE	strana 155
F 9.) POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU PRVKOV ULIČNÉHO INTERIÉRU	strana 157
F 9.1.) POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU MESTSKÉHO MOBILIÁRU	strana 158
F 9.2.) POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU DROBNEJ ARCHITEKTÚRY	strana 158
F 9.3.) POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU POVRCHOVÝCH ÚPRAV URBANISTICKÝCH PRIESTOROV	strana 159
F 9.4.) POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU VODNÝCH TOKOV	strana 159
F 9.5.) POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, ÚDRŽBU A REGENERÁCIU ARCHITEKTÚRY DOMOV - FASÁD, ARCHITEKTONICKÝCH DETAILOV A PRVKOV	strana 159
F 9.6.) REKLAMA A OZNAČENIE PREVÁDZOK	strana 160
F 9.6.a) OSVETLENIE A ILUMINÁCIA	strana 161
F 9.6.b.) INFRAŠTRUKTÚRA A INÉ TECHNICKÉ ZARIADENIA	strana 160
F 9.7.) STAVEBNÉ TECHNIKY A MATERIÁLY	strana 162
F10.) POŽIADAVKY NA ZACHOVANIE, OBNOVU A PREZENTÁCIU URBANISTICKÝCH PRIESTOROV (po uliciach)	strana 162
F 10.1.) Blahova ulica	strana 163
F 10.2.) Boorova ulica	strana 164
F 10.3.) Družstevná ulica	strana 165
F 10.4.) Gorkého ulica	strana 166
F 10.5.) Jatočná	strana 166
F 10.6.) Kollárova ulica	strana 167
F 10.7.) Komenského ulica	strana 168
F 10.8.) Kráľovská ulica	strana 169
F 10.9.) Lichardova ulica	strana 170
F 10.10.) Krížna ulica	strana 170
F 10.11.) Madvova ulica	strana 170
F10.12.) Námestie slobody	strana 171
F10.13.) Nemocničná ulica	strana 172
F 10.14.) Pivovarská ulica	strana 172
F 10.15.) ulica Podhradie	strana 173
F 10.16.) Potočná ulica	strana 174
F 10.17.) Ružová ulica	strana 175
F 10.18.) Sasinkova ulica	strana 176
F 10.19.) Škarniclovská ulica	strana 176
F 10.20.) Štefánikova ulica	strana 177
F 10.21.) ulica Za mestskou zd'ou	strana 178